
TRANSILVANIA

Sibiu, Strada Șaguna 6.

Nr. 2751/1927.

Convocare.

În înțelesul §-ului 22 din statute, membrii „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român — Astra” se convoacă la

Adunarea generală ordinară,

ce se va ține în Sibiu, în zilele de 4 și 5 Decembrie, 1927.

Programa adunării :

Duminică, în 4 Decembrie 1927, la orele 10 :

Serviciul divin în bisericile românești, urmat de Parastas în memoria M. S. Regelui Ferdinand I.

Orele 12. **Ședința I.**, cu următoarea ordine de zi :

1. Deschiderea adunării generale ;
2. Discurs comemorativ : † M. S. Regele Ferdinand, rostit de dl. Dr. I. Lupăș ;
3. Înscrierea delegaților prezenți ai despărțămintelor ;
4. Înscrierea delegaților, autorităților și societăților culturale surori și mulțumiri pentru prezența lor, într-o singură alocuție a președintelui „Astrei” ;
5. Raportul general al comitetului central, pe anul 1926*) și completarea § 2 din statute (cu Raport special).

*) Eventualele propuneri au să fie înaintate, în scris, prezidiului „Asociațiunii”, Sibiu, Strada Șaguna Nr. 6, cu 8 zile înainte de adunarea generală.

6. Alegerea comisiunilor pentru :

- a) examinarea raportului general pe anul 1926,
- b) censurarea socotelilor pe anul 1926 și a proiectului de buget pe anul 1928,
- c) înscrierea de membri noi,
- d) întregirea comitetului central,
- e) examinarea propunerilor intrate în termenul regulamentar.

Luni, în 5 Decembrie, la orele 10 :

Ședința a II-a, cu următoarea ordine de zi :

- 1. Raportul comisiei alese pentru examinarea raportului general și a completării § 2 din statute și propunerile acestei comisii;
- 2. Raportul comisiei încredințate cu censurarea socotelilor și proiectului de buget;
- 3. Raportul comisiei pentru înscrierea de membri noi;
- 4. Propunerea pentru întregirea comitetului central;
- 5. Raportul comisiei pentru examinarea propunerilor intrate în termenul regulamentar;
- 6. Fixarea locului pentru ținerea adunării generale în anul 1928;
- 7. Dispoziții pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.

După prânz, la orele 16 :

Ședința festivă a secțiilor științifice-literare.

Sibiu, din ședința plenară a comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român „Astra“, ținută în 13 Noembrie 1927.

Vasile Goldiș,
președinte.

Romul Simu,
secretar.

Raportul general

prezentat de comitetul central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român — Astra” asupra lucrărilor sale și a situației acestei instituțiuni în anul 1926.

Onorată adunare generală!

Nu putem începe raportul general din acest an, fără de a lua act, înainte de toate, cu adâncă durere, despre *trecerea din viață a Președintelui nostru de onoare M. S. Regele Ferdinand I*, care, din anul 1920 până în ceasul din urmă al vieții Sale, a fost cea mai aleasă podoabă a societății noastre.

Mort în 20 Iulie 1927, după o domnie din cele mai glorioase de 13 ani și după ce nici la moarte nu și-a uitat de „Astra” noastră culturală, înșiruindu-o între legatarii săi, — comitetul nostru central, profund îndurerat, a ținut în ziua morții o ședință extraordinară, președintele societății noastre, dl Vasile Goldiș, a exprimat Familiei Regale, din prea durerosul prilej, profundele păreri de rău ale comitetului central. Dsa a luat parte la înmormântare în București și Curtea de Argeș, iar pe casele Asociațiunii a fluturat flamura de doliu până după înmormântare.

Ca un scump omagiu, ce-i datorăm nemuritorului Rege, Asociațiunea i-a închinat un număr din revista „Transilvania”, și va administra cu pietate pe cât îi va fi posibil va și spori fundația de Lei 100,000—, întemeiată de Dânsul pentru ajutorarea fiilor de Moți la îmbrățișarea meseriilor.

Asociațiunea recunoscătoare va păstra gloriosului Rege al României Ferdinand I, Președintelui său de onoare, vecinică amintire.

După această prea dureroasă împărtășire, în conformitate cu dispozițiile statutelor, avem onoare a prezenta *darea noastră de seamă asupra lucrărilor săvârșite în anul 1926*, precum și asupra situației Asociațiunii în acest restimp.

E fapt ~~indeobște~~ cunoscut și avem datoria a-l recunoaște, că, în urma împrejurărilor de după războiu, radical schimbate, nu numai interesul pentru Asociațiune a început să scadă, ci peste tot, la noi și pretutindeni, idealismul de odinioară a început să lăncezească.

Cu atât mai vărtos însă, noi, cari am rămas credincioși idealului pe care-l reprezintă Asociațiunea în viața neamului nostru, am simțit și simțim datoria de a ne încorda toate puterile spre a reînvia în sufletul acestui neam interesul pentru acest așezământ atât de scump înaintașilor noștri.

În cadrele planului acestei lucrări se însiră modificarea statutelor și regulamentelor, adaptate nouilor împrejurări după războiu, marile serbări dela București și serbările de comemorare ale eroului Avram Iancu.

În urma insistențelor noastre s'au obținut în anul 1926 *ajutoare bănești dela cea mai mare parte a județelor, dela o seamă de orașe și chiar și dela comune rurale*. Anume: au contribuit 15 județe cu suma de Lei 717,500.— și 16 orașe cu suma de Lei 565,000.—.

Tabloul județelor și orașelor, cari în anul 1926 au votat sume mai însemnate pentru propaganda culturală în despărțămintele de pe teritoriul lor, — îl dăm în anexa de sub I.

Văzând apoi, că ajutoarele acestea, deși acoper o parte mai mică a numeroaselor nevoi ale Asociațiunii, totuși, ele sunt neldestulitoare pentru bunul mers al acesteia, am făcut apel la Statul român, pe care îl credem dator a sprijini, chiar în interesul său, năzuințele noastre de a solidariza prin cultură națiunea română.

Apelul nostru a și avut ascultare cuvenită și, *pe lângă subvențiile primite dela alte Ministere, Ministerul Cultelor și Artelor ni-a oferit un însemnat ajutor de Lei 3.000.000.*

Ca să nu ni se facă imputarea de regionalism, am înființat un *despărțământ la București*, primind spre acest scop un ajutor de Lei 300,000 — tot dela Ministerul Cultelor și Artelor.

Legea teatrelor din 1926 a trecut controlul cinematografelelor în resortul Ministerului de Culte și Arte. In baza acestei legi la începutul anului curent acel Minister a întocmit un regulament al cinematografelelor, în care se asigură mari avantajii societăților culturale și de binefacere din țară. De acest favor a beneficiat și societatea noastră în măsură considerabilă.

Nu ne îndoim, că dl *Al. I. Lapedatu*, *Ministru al Cultelor și Artelor* și membru de onoare al societății noastre, care în tot timpul cât a condus acest Minister, a fost nu se poate mai binevoitor și darnic față de Asociațiune, va continua aplicarea regulamentului susindicat și va contribui astfel la însănătoșarea tot mai efectivă a situațiunei noastre materiale, cum și prin subvențiuni, de cari ne-a făcut părtași și în alt ciclu, când dsa a stat la guvern.

Căci foarte multe sunt de făcut.

Vedem doară, că nici până azi multe din *despărțăminte* central-județene nu au măcar un local al lor și un secretar plătit.

Vom arăta aici, pentru clarificarea situației, mijloacele de cari a dispus Asociațiunea după războiu și în ce raport au stat aceste mijloace cu problemele ce instituția noastră și-a propus să le realizeze.

1. Știm că: Asociațiunea a avut să organizeze și reorganizeze peste 100 de *despărțăminte* în părțile ardelenene, unele chiar și în vechiul Regat și Basarabia.

2. Să stăruie pentru înființarea de *cercuri culturale* în comune, pe cari să le înzestreze cu începuturi de *biblioteci*.

3. În legătură cu *cercurile culturale* să stăruie neîntrerupt pentru ca în fiecare comună să se obțină, cu prilejul reformei agrare, *teren pentru o Casă Națională*, în care să se adune și să se cultive membrii Asociațiunii

și întreaga populație a comunei fără deosebire de confesiune, de păreri politice etc.

4. Altă grijă ce a avut instituția noastră, a fost să-și dea concursul la *stărpirea analfabetismului*: prin distribuirea de cărți, prin cursuri și premii.

5. Ținerea de *conferențe* pentru intelectuali și *prelegeri* pentru popor, împreunate cu *șezători culturale*.

6. Sporirea *Bibliotecei centrale* și a *bibliotecilor din comune*, a *Muzeului central* și a *muzeelor din des-părțăminte*.

7. Promovarea culturii prin *organizarea secțiilor literare și științifice*, prin scoaterea revistei „*Transilvania*“, a *Bibliotecei populare*, a *Bibliotecei „Astra“* și a unui *calendar* pentru popor.

8. Aranjarea de *expoziții*.

9. Chivernisirea *Internatului de fete* și a câtorva *fundățiuni*, întemeiate de oameni generoși pentru scopuri de cultură și binefacere.

10. Stăruința continuă, cu toate puterile și cu toate mijloacele, pentru *nivelarea asperităților* dintre fii neamului nostru, pentru *solidarizarea tuturor* și pentru *progresul neamului nostru prin cultură*.

Pentru realizarea acestor importante probleme societatea noastră a dispus după războiu de următoarele mijloace financiare :

In anul	1919	de Lei	265.867·98
„ „	1920	„ „	428.692·60
„ „	1921	„ „	856.308·16
„ „	1922	„ „	650.123·75
„ „	1923	„ „	683.493·83
„ „	1924	„ „	1.405.822·59
„ „	1925	„ „	2.647.684·—
„ „	1926	„ „	3.116.311·22

În fața acestei situații ne întrebăm cu tot dreptul : ce însemnează aceste mijloace financiare pentru ducerea la bun sfârșit a atâtor probleme de importanța celor mai sus înșirate ?

Ce însemnează ele, când s. e., pentru susținerea unei singure școale primare sătești cu 8 puteri didactice, cu 387 elevi, numărul locuitorilor din comună fiind 2240, s'a cheltuit în an. școlar 1926/927, suma de Lei 557,358.—

Și când bugetul învățământului primar al școalelor de stat, dintr'un singur oraș mai mărișor, cu 22 puteri didactice, 1057 elevi, a fost în anul școlar 1926/927, de Lei 3.116,311'22.

Va înțelege deci oricine că, pentru a fi putut și mai ales, pentru a putea stăruii cu deplin succes în viitor la îndeplinirea atâtor probleme importante în tot cuprinsul Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului, — Asociațiunea are nevoie de sume neasemănat mai considerabile decât acelea de cari a putut să dispună până acum.

Iată motivul prea puternic, pentru care toată grija noastră și a tuturor celor cari, de fapt, poartă interes acestei bătrâne Asociațiuni, patrimoniu sacru primit dela înaintașii noștri, este de a găsi cu orîșice preț soluția fericită a celei mai grele probleme de actualitate a Asociațiunii : *sporirea mijloacelor materiale* la măsura nevoilor de azi și de mâine și asigurarea acestor mijloace, fără a le lăsa în funcțiune de bunăvoința ori lipsa ei de către guvernele schimbătoare ale țării.

Suntem cei dintâi cari recunoaștem zădărnicia multor năzuinți pentru a îndruma, între împrejurările de azi, neamul nostru spre idealul desăvârșirii sale fizice, morale și intelectuale, spre a restabili din nou conștiința și rezistența națională, din care va putea răsări iar minunata solidaritate a sufletelor, care singură poate chezașui siguranța și fericirea neamurilor.

Dar cu noi împreună toți aceia, cari în zorul lor de îndreptare se cred îndreptățiți a aduce învinuiri Asociațiunii, nu trebuie să uite, că în lipsa puterii reale orice avânt spre desăvârșire cade neputincios în mizeria obștească și că toți, cari doresc sincer ieșire din acest impas, trebuie să recunoască adevărul, cu începutul

tuturor realizărilor trebuiesc să fie găsirea mijloacelor materiale indispensabile oricărei realizări și să dea sprijinul lor eforturilor noastre în acest scop.

Nu trebuie însă a ne pierde nădejdea, când constatăm, că în anul 1923 Asociațiunea a cheltuit spre scopurile sale 683.000 Lei, iar în anul 1926, suma de 3.116.311 Lei și în bugetul anului 1928, se prevede la cheltuieli și venituri dublul acestei sume, adică mai mult de 6 milioane Lei.

*

Cum arătasem și în raportul nostru din anul trecut, o înnoire de mare importanță s'a produs în viața Asociațiunii, prin faptul, că *singuraticii membri ai comitetului central și-au asumat sarcina de a lua contact cât mai des cu despărțămintele și de a sistematiza acest contact*, pentru ca în chipul acesta să se înțelească activitatea culturală în toate despărțămintele existente, să se organizeze despărțăminte și cercuri culturale acolo unde ele lipsesc și în modul acesta să se regenereze întreg organismul Asociațiunii.

Anexat sub II prezentăm într'un tablou cu titlul *Membrii comitetului central în propagandă*, felul cum și-au distribuit d-nii membri ai comitetului munca în despărțăminte și ce lucrări au îndeplinit în această calitate, ca și cu privire la alte lucrări reclamate de progresul societății; s. e., ținerea de conferințe, scoaterea a o seamă de publicațiuni sub egida Asociațiunii, reprezentarea acesteia la diferite ocazii etc.

Avem nădejdea, că cu modul acesta de distribuire a muncii culturale între membrii comitetului central, Asociațiunea va adăuga an de an rezultate tot mai evidente la activul său și o eră nouă de progres se va evidenția pas de pas în mersul acestei instituții.

*

Și acum trecem la aprecierea, în scurte cuvinte, a activității *secțiunilor literare și științifice*, rămânând ca o dare de seamă mai amănunțită să o facem la capitolul special, destinat pe seama acestora.

Deja în anul 1924 secțiunile și-au modificat pe baze mai largi Regulamentul lor dinainte de războiu.

Unele din secțiuni, primind și ceva ajutoare, au avut posibilitatea să desvolte o activitate mai însemnată.

Vrednică de amintit este, în rândul prim, activitatea *secțiunii medicale și biopolitice*, care, primind dela Ministerul Sănătății un ajutor bănesc mai de seamă, a desvoltat o activitate din cele mai îmbucurătoare.

Darea ei de seamă despre activitatea desvoltată în cursul anului 1926/1927, este publicată în Nr. 7—8 al *Buletinului eugenic și biopolitic* pe lunile Iulie—August 1927, redactat de Dl Dr. Iuliu Moldovan, vice-președintele acestei secțiuni, cu începere dela 1 Ianuarie 1927.

Această activitate este dată mai pe larg, ca și activitatea celorlalte secțiuni, în capitolul asupra secțiunilor și la anexe.

Aici credem că ajunge să spunem, că această secțiune a desvoltat o propagandă intensă în domeniul sănătății, publice în tot cuprinsul Ardealului prin *publicațiuni și conferențe*.

A publicat 7 broșuri. A ținut un ciclu de 14 conferențe pentru intelectuali în Cluj și 120 conferențe în 57 sate din județul Cluj.

În centrele mari ale Ardealului a pus în funcție *cercuri culturale* dependente de ea, pe cari le-a înzestrat cu aparate de proiecție și diapozitive.

A ținut conferențe științifice pentru medici și conferențe medicale pentru marele public: în Sibiiu, Brașov, Orade, Tg.-Mureș și Arad.

Secțiunea a făcut o excursie în Basarabia, fiind invitată din partea Comisariatului „Astrei” pentru Basarabia, participând la inaugurarea „Astrei” basarabene și ținând conferențele în Chișinău și Orhei.

În adunarea generală dela Zălau Secțiunea a înaintat propuneri concrete pentru reorganizarea Asociațiunii și a propus înființarea a două secțiuni noi: *secțiunea feminină* și *secțiunea pentru educația fizică*, cari tot prin concursul secțiunii medicale și biopolitice, în cursul anului 1927, au ajuns în stadiul de a putea lua ființă,

cea dintâi cu colaborarea efectivă a *Uniunii femeilor române din țară*, compusă din peste 100 societăți feminine afiliate, în frunte cu *Dna Maria B. Baiulescu*, prezidenta ei, iar cea de a doua cu concursul dlui profesor *Dr. Coriolan Tătaru*.

Constatăm cu bucurie, că și celelalte secțiuni au lucrat cu stăruință în cadrele Regulamentului ce și-au fixat: prin conferențe, publicațiuni, etc.

Așa: secțiunea liter.-filologică are pregătite mai multe manuscrise de publicat; deasemenea secț. istorică și cea de științe naturale; cea geografică și etnografică, ca și cea social economică au început a edita o bibliotecă, a lor proprie; secția școlară, în lipsa președintelui ei (DI Dr. Onisifor Ghibu), trimis ca comisar al „Astrei” în Basarabia, nu s’a putut întruni. Nu s’a putut întruni nici secția artistică și cea de științe juridice, iar cea tehnică s’a desființat.

Sprijinite cu ajutoare bănești mai însemnate, toate secțiunile vor putea desvolta din an în an o activitate tot mai intensă și binefăcătoare.

În modul acesta vom avea satisfacția de a constata în viitor o emulație nobilă între secțiuni și o revărsare de bine și progres în urma activității lor.

Aici e, credem, locul să spunem câteva cuvinte și despre *secțiile din Basarabia* și despre *Adunarea generală a societății noastre, ce era să se țină la Chișinău*.

Se știe, că la chemarea I. P. S. Sale Arhiepiscopul Gurie al Basarabiei, membru onorar al societății noastre, și a entuziaștilor săi însoțitori, cari au participat anul trecut la adunarea generală dela Zălau, această adunare hotărâse cu mare însuflețire ca adunarea generală din acest an să se țină la Chișinău.

Spre acest scop comitetul central luase dispoziții de timpuriu. A făcut un program după asemănarea aceia cu care ne-am prezentat în 1924 la București.

Dar intervenind durerosul eveniment al morții M. Sale Regelui, acest plan a trebuit să cadă.

Despre activitatea dezvoltată de „Astra” basarabeană în anul 1926/27 relevăm o seamă de date, și anume:

Din raportul d-lui Dr. *Onisifor Ghibu*, comisarul general al „Astrei” pentru Basarabia, prezentat în adunarea generală de constituire a Regionalei „Astra” basarabeană, ținută în Chișinău la 23 Octombrie 1927, — aici, pe scurt următoarele:

O privire în trecutul „Astrei”, înființată la 1861 în Transilvania, de către fruntașii vieții publice românești ai acelei epoci, „Astra” a servit decenii de-arândul ca un steag, care neconținut chema pe fiii neamului la deșteptare, la solidaritate și la jertfă pentru binele neamului românesc. Decenii de-arândul, ea a servit ca unic altar, la care se închinau toți fiii aceluiaș popor. Cuvântul ei se resfrângea într-o anumită formă, până în sufletul celui din urmă român din Transilvania. Adunările ei erau chiagul, care ținea la un loc, într'un bloc, pe care nimic nu-l putea clinti din loc, atât sufletul, cât și trupul românismului de peste Carpați.

„Astra” n'a fost o simplă asociație întâmplătoare de oameni dornici de a răspândi în masse largi cultura națională, — ea a fost o cetate de conservare, de întărire și de expansiune a tuturor forțelor naționale acumulate de veacuri în poporul nostru. De aceea nimic nu a putut-o înfrânge: nici viclenia austriacă, nici brutalitatea ungurească, nici anarhia, care bântuie pretutindenea dela războiul mondial încoace. „Astra” a rămas până în clipa de față cea mai puternică și mai solidă organizație culturală românească.

Vorbește apoi despre încercările neizbutite în Basarabia cu diferite societăți: „Societatea culturală moldovenească” dela 1905, căreia i-a urmat cea dela 1917, „Făclia”, care i-a luat locul la 1918, „Cercul moldovenesc” dela 1919—20, „Propășirea”, „Pe drumuri noi” și „Ateneul dela Nistru”, cari s'a terminat cu acelaș insucces ca și cele cari au precedat-o.

N'au fost mai norocoase nici încercările societăților dela București de a-și creia în Basarabia ramificații: „Liga culturală”, „Fundafia Principele Carol” și „Casele Naționale”.

În Basarabia românească au înflorit până acum numai societățile culturale minoritare: evreești și nemțești.

În astfel de împrejurări neprieelnice a încercat și „Astra” noastră, care a mers în Basarabia în urma stăruințelor repetate ale conducătorilor ei sufletești, luând asupra sa o problemă și o răspundere din cele mai grele.

Răzimată pe mărețea ei tradiție de aproape șapte decenii și pe organizarea ei temeinică în Transilvania, „Astra” și-a luat asupra sa să încerce și în Basarabia românească ceea ce, în împrejurări vitrege, izbutise să creeze în Transilvania ungurească și să desvolte apoi în Transilvania românească.

Astăzi, după aproape un an și jumătate, ne găsim în fața unui moment de importanță istorică, trebuind să supunem unei cercetări critice, metodele și rezultatele realizate în acest răstimp de încercări și să punem în acelaș timp bazele unei organizări definitive a „Astrei”, nu numai în Chișinău, ci în întreaga provincie dintre Prut și Nistru.

Înainte de toate constatăm dl Dr. Ghibu, că „Astra” a mers în Basarabia, nu ca o societate dornică să-și vadă întinsă organizația ei peste întreg cuprinsul țării, ci a mers pe urma chemării ferbinti, adresată de mai mulți fruntași ai Basarabiei, cu diferite ocaziuni. Ea nu a mers în numele unei autorități, ci în numele dragostei frățești și a solidarității naționale, care aici nu izbutise încă să se închege în forme destul de puternice. „Astra” a căutat dela început să refacă unitatea sufletească destrămată de un trecut vitreg și de un prezent prea îmbibat de politicianism, — ea a mers să adune la un loc pe toți conducătorii și îndrumătorii vieții naționale, de toate categoriile și să-i ajute ca, cu silinți unite, să așeze cât mai curând pe baze solide viața acestei provincii.

Consecvență acestui punct de plecare, în primul ei an de activitate, „Astra” a făcut tot ce a fost cu putință pentru angajarea la o muncă sistematică a tuturor energiilor intelectuale din orașele Basarabiei și, în special, din Chișinău, în strânsă legătură cu ideea solidarității naționale și a servirii multiplelor interese de viață ale acestei provincii.

În scurtul timp de un an de zile „Astra” a izbutit să creieze *secțiile ei științifice și literare* în forme destul de satisfăcătoare. În Basarabia toate cele 10 secții au lucrat paralel și simultan în primul an, observând o linie de conduită unitară, în sensul unei „Academii militante”.

Ele au ținut în primul an nu mai puțin de 80 de conferențe, dezvoltate în mijlocul unui interes public, care nu poate fi câtuș de puțin ignorat și au publicat 12 numere din „Biblioteca „Astrei” pentru intelectuali.

„Astra” a publicat un mare *calendar popular și gazeta „Cuvântul Moldovenesc”*. A înființat, din donațiunea I. Bibicescu dela Turnu Severin, 8 biblioteci mari și frumoase, în 8 localități din județele Orhei și Lăpușna, avându-și fiecare dulapul ei solid și frumos și toate cărțile legate.

„Astra” a ținut contact intim cu *tinerimea universitară basarabeană* dela București și dela Iași și a căutat să îndrumeze pe absolvenții basarabeni ai universităților românești, spre *studii de specialitate în țările latine din Apusul Europei*. Primii tineri moldoveni au fost trimiși în Franța și Italia de „Astra” (un medic la Paris și un inginer agricol la Bergamo).

În programul „Astrei” a intrat, pe cât s’a putut, și grija pentru românii de peste Nistru.

„Astra” a înființat un contact, prin conferențe și cu *minoritățile etnice* ale Basarabiei (cu Polonezii și Ucrainenii).

După o activitate de un an și jumătate, ca comisar general al „Astrei” pentru Basarabia, dl Dr. Onisifor Ghibu, vede sosit momentul retragerii sale dela conducere și a luării în mână a frânelor de către un *comitet definitiv*, conform statutelor Asociației, comitet, care a și fost ales în adunarea generală de constituire, la 23 Octombrie 1927 și se compune din floarea fraților noștri basarabeni. Tabloul acestui comitet îl dăm în anexa: III.

Cu acest prilej comitetul central al instituțiunii noastre, recunoscând munca plină de devotament pusă de dl Dr. O. Ghibu în serviciul culturei și solidarizării fra-

ților noștri din Basarabia, îi mulțumește, dimpreună și tuturor colaboratorilor săi și speră că în comitetul Regionalei „Astra” basarabeană au intrat tot atâția oameni de inimă, cari vor duce mai departe frumoasa operă pornită de dl Ghibu.

O frumoasă inițiativă în legătură cu instituțiunea noastră este și înființarea Regionalei Dobrogene și a despărțământului Constanța al „Astrei”, care a avut loc Joi în 5 Maiu 1927, la Cercul Militar din Constanța.

La invitarea dlui General I. Vlădescu, a răspuns un număr mare de frunțași ai vieții culturale din Constanța, cari au înțeles cu toții să sprijine o inițiativă atât de laudabilă.

Dl General I. Vlădescu, fostul comandant al diviziei 9-a și actualmente comandantul corpului de jandarmi din întreagă țara, a vorbit despre activitatea ce o desfășoară instituțiunea noastră în Ardeal și despre rezultatele la cari s'a ajuns aici, arătând că față de întunecul, în care zace marea majoritate a satelor din Dobrogea și în special acelea din Cadrilater, ar fi potrivit să se organizeze și acolo o asemenea regională culturală.

Întreaga asistență a primit cu o vie satisfacție propunerea dlui general I. Vlădescu și declarându-se constituită Regionala „Astra-Dobrogea” s'a procedat la alegerea comitetului de conducere.

În unanimitate a fost proclamat președinte al Regionalei, dl General I. Vlădescu; ca vicepreședinte dl Gh. Ch. Coriolan, directorul Liceului „Mircea Cel Bătrân”; ca președinte al despărțământului Constanța a fost ales dl N. Papadad, consilier la Curtea de Apel din Constanța, iar ca președinte al orașului Constanța dl Bucur Constantinescu, avocat din localitate.

Precum se știe societatea noastră și-a refăcut, în 1924, conform nouilor împrejurări, statutele și regulamentele: al comitetului central, al secțiunilor literare și științifice, al despărțămintelor și cercurilor culturale.

Se credea, că în baza acestor statute și regulamente vom putea lucra multă vreme.

S'ar și putea lucra fără să mai facem modificări, cel puțin în litera statutelor, dacă nu și în aceea a regulamentelor.

Totuș, în dorința de mai bine, în anul trecut s'au prezentat *noui proiecte de modificare*.

1. Dl *Petru Suciu*, dir. de liceu, președintele desp. Turda și membru al comitetului central, a prezentat un: *Proiect pentru un program de muncă economică-culturală la sate*, care a fost dat secțiunii social-economice spre studiere, în 16 Septembrie 1926, fără a mai ști ceva de soarta lui până la începutul lunii Noembrie a. c.

2. *Secția medicală și biopolitică* a prezentat pentru adunarea generală trecută: „*Propuneri pentru reorganizarea Astrei*“, cari au fost înaintate adunării dela Zălau cu recomandare din partea comitetului central.

Aceste propuneri au fost studiate și de o comisie a adunării generale, la a cărei propunere, adunarea a hotărât:

„*Asociațiunea să alcătuiască un program de muncă bazat pe principiul biologic-național, având grijă ca în acest program să se accentueze orientările sociologice, care derivă din el, privitor la dezvoltarea individului, familiei și poporului și, admitând că Secția femeilor și Secția educației fizice sunt absolut necesare, — să pregătească în timp de un an înființarea celor două secții*“.

3. În ședința comitetului central din 22 Decembrie 1926, dl *Dr. Gh. Preda*, vice-președintele Asociațiunii, arătând neajunsurile și greutățile cu cari are de luptat societatea noastră, a făcut propuneri pentru înlăturarea lor prin „*sistematizarea activității Astrei*“ și prin „*metodizarea propagandei culturale a acesteia*“.

Acest proiect de reorganizare dl *Dr. Preda* l-a expus, cu asentimentul comitetului central, și ședinței plenare a secțiilor din 16 Ianuarie 1926; iar curând după aceea l-a și tipărit sub titlul: „*Scurtă analiză a*

împrejurărilor de astăzi, care poate da indicațiuni asupra activității culturale a Astrei“.

Față de acest proiect secțiile au luat atitudine contrară, ivindu-se astfel un diferend între ele și între dl vice-președinte Dr. Preda.

Cu acest diferend comitetul central a trebuit să se ocupe de repeșite ori.

Comitetul și comisia organizatoare a Asociațiunii s'au ocupat de mai multeori cu însuși proiectul din chestiune, fiind de părerea, că în o anumită formă s'ar putea face încercare de punerea lui în practică.

În ședința comitetului central, ținută la 29 August 1926 sub prezidenția d-lui președinte V. Goldiș, s'a hotărât ca chestiunea reorganizării Asociațiunii să se dezbată de nou, într'o ședință plenară, la care să ia parte și președinții secțiilor, cari vor avea să-și arete părerea: cum trebuie să fie întreprins principiul biopolitic în cadrele proiectului de reorganizare a fiecăreia din ele.

Asupra modului cum a fost tratată chestiunea reorganizării Asociațiunii în comisia de organizare, în secții și în comitetul central, prezentăm un raport amănunțit aparte, fără a-l mai tipări, din cauză că Raportul general ar deveni prea voluminos.

În ședința plenară a comitetului, ținută în 12 Noembrie a. c., s'a rezumat problema sus-indicată, hotărându-se: 1. Să se schimbe Art. 2 din Statutele Asociațiunii astfel, că în alineatul prim, fraza din urmă: „cari vor putea contribui la prosperarea literaturii și culturii, atât spirituale, cât și economice a Românilor“ să se suprimе și să se înlocuiască prin următoarele cuvinte: „cari vor putea contribui la prosperitatea fizică, morală și intelectuală a națiunii române“. — 2. Crearea unei noi secții feminine și a unei subsecții pentru educația fizică în cadrele secției medicale și biopolitice. — 3. Să se instituie un secretar general literar, cu sediul în Cluj pentru concordarea activității secțiunilor literare-științifice și pentru redactarea revistei „Transilvania“, care va să apară și mai departe în Sibiiu. — 4. Să fie delegat de

către președinte un membru, potrivit *ca președinte permanent al secțiilor literare-științifice*, ale cărui atribuțiuni se vor stabili de comitetul central, de comun acord cu secțiile. — 5. *Crearea unei organizațiuni în cadrele despărțămintelor, cu bază de educație fizică și morală*, la sate și începerea urgentă a acestei organizări cu titlu de experiență și demonstrațiune în județele Cluj, Sibiiu și Brașov. — 6. *Se acordă secțiilor unite dreptul de a-și delega un reprezentat în fiecare comitet de despărțământ, ca membru agent de legătură*. Acești agenți de legătură vor primi instrucțiuni cari vor fi comunicate prealabil comitetului central.

I. Despărțămintele. Ziceam în raportul nostru din anul trecut, la capitolul *despre despărțăminte*, că, pentru ca munca despărțămintelor să se poată face în condițiuni cât mai prielnice diferitelor împrejurări, în statutele și regulamentele modificate se creiază *norme*, cari, punându-se în practică, se vor putea obține rezultate din cele mai îmbucurătoare; prin intensificarea activității despărțămintelor, în general, prin trezirea la viață a despărțămintelor neactive și prin înființarea de despărțăminte noi în toate părțile.

Când accentuasem această împrejurare, am înțeles, și, cu noi a putut înțelege oricine, că comitetul central s'a gândit să creieze *organe intermediare* între centru și despărțămintele de plasă, anume: *despărțămintele centrale județene*, cari nu numai să fie un organ de legătură între comitetul central și despărțămintele de plasă, dar, mai ales, să colaboreze cu ele, ducând spirit nou în toate despărțămintele din cuprinsul județului.

Comitetul central nici nu s'a înșelat, făcând acest aranjament.

Dovadă ne sunt cele câteva despărțăminte centrale județene, cari, conformându-se dispozițiilor din statute și regulamente, au pus în practică principiul de a servi de organe intermediare între centru și despărțămintele de plasă, între cari numim în locul prim despărțămintele: *Brașov, Sibiiu și Cluj*.

Aceste despărțăminte cu desinteresajii lor președinți și cu zeloșii lor colaboratori: membri din comitetul despărțământului, secretari, cassieri, bibliotecari etc., au dovedit îndeajuns că prin intervenția despărțămintelor centrale județene, unde se găsesc elementele de cele mai multe de valoare culturală, se pot obține cele mai bune rezultate în tot cuprinsul județului.

Să vedem mai întâiu ce a putut realiza dl *Axente Banciu*, președintele desp. central județean Brașov cu colaboratorii săi.

De unde cu un an în urmă lipsia organizația și lipseau mijloacele, iar rezultatele propagandei culturale în cadrele Asociațiunii erau cu totul neînsemnate, la sfârșitul anului 1926 s'au putut constata rezultate din cele mai strălucite.

Să cetească oricine raportul desp. Brașov, pe care-l publicăm în întregime (în capitolul „Activitatea despărțămintelor în cursul anului 1926”). Este un raport, care, și ca formă, dar, lucrând intensiv în toate direcțiile, și ca fond, poate servi ca model de felul cum trebuie să lucreze și să se prezinte toate despărțămintele Asociațiunii.

Pentru a înlesni tuturor înțelesul importanței ce prezintă lucrările arătate în numitul raport, relevăm și la acest loc câteva date.

Comitetul desp. central județean Brașov a ținut în cursul anului 1926: 17 *ședințe* pentru consfătuirile necesare la îndeplinirea lucrărilor de organizare și propagandă. A reorganizat 9 despărțăminte și a înființat 6 *cercuri culturale*, înzestrându-le cu biblioteci populare și cu registrele necesare și ținând viu contactul între despărțământul central județean și despărțămintele de plasă. A făcut 49 *abonamente la rev. „Transilvania”*. A organizat *Biblioteca desp.*, care constă din 1761 opuri, așezate într'un dulap de stejar. A creiat un *inceput de Muzeu al despărțământului*. În centrul desp. (Brașov) *Extensiunea universitară* a ținut 10 conferințe. Conferențiarilor desp. au ținut 11 *conferințe la sate*. Desp. a ținut un *frumos festival la 1 Decembrie 1926*. Ziua de 1 Dec. s'a serbat și în celelalte comune din județ. S'au câștigat

ajutoare: a) dela oraşul Braşov Lei 250,000—, b) dela judeţ Lei 50,000—, c) dela 30 comune din judeţ Lei 69,696—, dela alte 8 comune 31,000—, d) dela primăria oraşului Braşov s'au obţinut 2 st. de lemne pentru încălzirea biroului.

Din aceste ajutoare s'a dat la 6 despărţăminte de plasă din judeţ suma de Lei 23,296'90.

Un fapt de deosebită importanţă, săvârşit de acest despărţământ este închirierea pe 10 ani a Teatrului Naţional şi cinematografului Apollo.

Profitul net dela cinema şi teatru a fost de Lei 228,246'30.

In cursul anului s'a realizat un venit curat de Lei 299,434'13, care adaus la capitalul iniţial de Lei 33,395'60 dă suma de Lei 332,829'73, avere curată, cu care desp. şi-a început activitatea în an. 1927.

Bugetul anului 1927 se cifrează cu Lei 1.160,000— la venite şi tot atâta la cheltuieli, prevăzându-se, între altele, un fond de rezervă de Lei 100,000—.

Ca în toţi anii în cari desp. Sibiiu a fost sub conducerea dlui Dr. Gh. Preda, acum sub aceea a dlui Silviu Ţeposu, acest desp. a excelat şi excelează prin o activitate din cele mai intense. Dovadă sunt cele 210 conferenţe, 4 festivaluri, 24 producţiuni teatrale şi 21 şezători culturale, cari au avut loc în intervalul de timp asupra căruia facem această dare de seamă, la cari, ca să mai amintim numai o lature a propagandei culturale, se adaugă cele 10 buletine publicate în 11,000 ex. şi distribuite gratuit, nu numai în comunele din judeţul Sibiului, ci pretutindeni în ţară, fiind căutate unele din ele ca pâinea cea bună.

Activitate vrednică de remarcat au dezvoltat şi desp. Blaj, Cluj, Sălaj, Târgu-Mureş ş. a.

Despărţămintele Asociaţiunii, după activitatea ce au dezvoltat în anul din urmă, şi după alte criterii, se prezintă astfel:

I. Următoarele 31 cu o activitate frumoasă şi rodnică: Alba, Arad, Bihor (Orade), Braşov cu desp. de plasă Săcele şi Zărneşti, Cluj cu desp. de plasă Almaş,

Câmpia și Huedin, Hunedoara (cu sediul Deva) și desp. de plasă Făgăraș, Hunedoara și Jiu, Murăș cu desp. de plasă Râciu și Reghin, desp. de plasă Năsăud, Sălaj, Mănăstur (jud. Satu-mare), Sibiiu cu desp. de plasă Avrig, Nocrich și Săliște, Someș, Mediaș (jud. Târnava-mare), Târnava-mică (Blaj) cu desp. Dumbrăveni, Treiscaune, Turda și Tighina (Basarabia).

II. În rândul al doilea, în ce privește activitatea dezvoltată, numărăm următoarele 20 *despărțăminte*: Hăl-magiu (jud. Arad), Viștea (jud. Făgăraș), Brad, Dobra, Orăștie (jud. Hunedoara), Năsăud (cu sediul Bistrița), Odorheiu (jud. Odorheiu), Carei și Tășnad (jud. Sălaj), Satu-mare și Arded (jud. Satu-mare), Mercurea (jud. Sibiiu), Gârbou și Gherla (jud. Someș), Târnava-mare (Sighișoara jud. Târnava-mare), Lipova (jud. Timiș-Torontal), Covasna (jud. Treiscaune), Ludoș și Sălciua (jud. Turda) și Cetatea-albă (Basarabia).

III. 18 *despărțăminte reorganizate în 1926 și 1927*, cari, nu ne îndoim, vor desvolta activitate în viitor, anume: Abrud, Ocna-Mureș și Teiuș (jud. Alba), Tinca (jud. Bihor), Bran și Râșnov (jud. Brașov), Band, Gurghiu și Râciu (jud. Mureș), Crasna, Iibou (jud. Sălaj), Nocrich (jud. Sibiiu), Beclean (jud. Someș), Agnita (jud. Târnava-mare), Ciacova și Lipova (jud. Timiș-Torontal), Câmpeni, Câmpia Turzii (jud. Turda).

IV. 30 *despărțăminte înființate în 1926 și 1927*, dela cari, în urma premenirii făcute în conducerea lor, deasemenea, se așteaptă activitate în viitor, anume: Ighiu și Zlatna (jud. Alba), Radna și Săvârșin (jud. Arad), Buzău, Codlea, Feldioara, Hărman, Târlungeni și Teliu (jud. Brașov), Ghelar, Pui, Sarmiseghetuza și Simeria (jud. Hunedoara), Toplița (jud. Mureș), Odorheiu și Cristur (jud. Odorheiu), Supurul de jos și Valea lui Mihai (jud. Sălaj), Oașiu și Ugocea (jud. Satu-mare), Avrig și Ocna-Sibiului (jud. Sibiiu), Hendorf și Șeica-mare (jud. Târnava-mare), Bachnea și Iernut (jud. Târnava-mică), Covasna și Tg.-Săcuiesc (jud. Treiscaune) și București.

V. *Despărțăminte vechi, în număr de 45, dela cari nu s'a primit raport despre activitatea dezvoltată deși*

unele, după cum aflăm, au fost reorganizate: Aiud, Sebeș și Vințul de jos (jud. Alba), Ineu, Sebeș și Șiria (jud. Arad), Beiuș, Beliu, Ceica, Marghita, Salonta, Tileagd (jud. Bihor), Mociu (jud. Cluj), Caraș (reorganizat), Bocșa, Bozoviciu, Moldova-nouă (reorganizat) (jud. Caraș), Ciuc, Cincu, Sercaia (jud. Făgăraș), Baia de Criș, Geoagiu, Hațeg (reorganizat), Ilia (jud. Hunedoara), Maramureș (reorganizat), Iza, Vișeu (jud. Maramureș), Teaca (jud. Mureș), Băsești, Șimleul-Silvaniei, (jud. Sălaj), Baia-mare, Chioar, Seini (jud. Satu-mare), Caransebeș, Orșova, Severin (reorganizat provizor), Teregoва (jud. Severin), Ileana, T.-Lăpușului (jud. Someș), Rupeni, fost Cohalm (jud. Târnava-mare), Târnava-Sânmartin, (D.-Sânmartin, (jud. Târnava-mică), Buziaș, Sân-Nicolaul-mare (jud. Timiș-Torontal), Iara, Ludoș (jud. Turda).

Conformându-ne nouilor dispoziții ale statutelor și regulamentelor, nu mai înșirăm despărțămintele după alfabet, cum am făcut până acum, amestecându-le pe cele dintr'un județ cu cele dintr'alte județe. Ci, pentru a evidenția cât mai bine situația despărțămintelor noastre pe județe, am compus *tabloul, pe care-l anexăm sub IV.*

În acest tablou începem cu județul *Alba*, continuăm cu județul *Arad*, *Bihor* etc., terminând cu județul *Turda*. La fiecare desp. central județean, cum sunt și cele trei despărțăminte numite acum, înșirăm, iarăș după alfabet, despărțămintele de pe teritoriul fiecărui județ, arătând cari sunt despărțămintele de plasă, organizate de mai înainte, apoi desp. reorganizate în anii 1926 și 1927, după cari urmează despărțămintele înființate în anii 1926 și 1927, apoi desp. vechi, nereorganizate în timpul din urmă și dela cari, în cea mai mare parte, nu ne-au sosit aici rapoarte asupra activității lor în anul 1926, iar, în sfârșit, arătăm plasele lipsite de despărțăminte și în cari avem să înființăm, în fiecare, cel puțin câte un despărțământ.

Constatăm deci, în baza acestui tablou, că avem în părțile ardelene, bănățene, crișene și maramureșene: 23 desp. centrale județene, 39 desp. de plasă, organi-

zate de mai înainte, 18 desp. reorganizate în anii 1926 și 1927, 30 desp. înființate în anii 1926 și 1927, 29 desp. vechi, nereorganizate în timpul din urmă și mai sunt 51 de plase în cari până acum nu avem desp. organizate și cari aparțin altor despărțăminte foarte extinse, cari însă nu răzlesc să desfășoare o activitate mai pronunțată în zecile de comune ce le aparțin.

Sunt, ce e drept, județe, în cari fiecare plasă își are despărțământul, ca s. e. jud. Alba, Brașov, Făgăraș, Hunedoara, Sibiu, Târnava-mare și Turda, iar în celelalte județe, mai ales în județele: Arad, Bihor, Caraș, Ciuc, Cluj, Mureș, Năsăud, Odorheiu, Severin, Timiș-Torontal și Treiscaune, vor trebui să se facă eforturi mari pentru ca în fiecare plasă să se înființeze câte un despărțământ.

De aici înainte cu atât mai mult organizarea despărțămintelor în despărțământul central județean *Brașov* va trebui să fie un exemplu despre modul cum să se procedeze pretutindeni la organizarea despărțămintelor.

Aici orașul Brașov, singur, formează despărțământul central județean și afară de el mai sunt în județ 10 despărțăminte, compuse din câte 3, 4, 5 și 6 comune; numai desp. Bran constă din 10 comune.

Cu o astfel de organizare este foarte mult ușurată munca conducătorilor și rezultatul propagandei culturale în tot cazul are să fie mai intens și mai mulțumitor.

Numărul total al despărțămintelor înființate în părțile ardelen, desp. vechi și noi (reorganizate și nereorganizate) este de 138. Dacă mai adăugăm: 2 desp. în părțile Moldovei (Ciahla și Panciu), 5 în Basarabia (Cetatea albă, Ismail, Matei Basarab, Tighina-oraș și județ, — Tighina — Bat. de vânători), 1 desp. București, care și-a început activitatea la sate și cele 4 despărțăminte din Jugoslavia (Becicherecul-mare, Biserica albă, Panciova și Vârșet), cu cari mai ținem contact numai prin trimiterea de cărți pe seama foștilor membri de acolo, de toate 12, — avem în total 150 despărțăminte față de 118 în anul trecut, adică cu 32 mai multe.

Alte schimbări în ce privește organizarea, resp. arondarea despărțămintelor din anul trecut sunt următoarele, cauzate de noua împărțire administrativă: Desp. Abrud-Câmpeni s'a desființat în două despărțăminte, anume: desp. Abrud și, deosebit, desp. Câmpeni; Vințul de sus a luat numirea de: Câmpia Turzii, iar desp. Urmeniș din fostul jud. Cojocna s'a desființat.

Și acum, înainte de a încheia acest capitol al raportului nostru, credem că este necesar să dăm o orientare, cum am dat și în anul trecut, asupra îndatoririlor, de altfel, fixate și în statute și regulamente.

Precum am mai accentuat în acest raport, *despărțămintele centrale județene sunt organe intermediare între centru și despărțămintele de plasă*. Prin mijlocirea acestor despărțăminte avem nădejde să punem în funcțiune toate despărțămintele existente și să creștem despărțăminte noi și acolo unde până acum ele lipsesc; iar prin colaborarea lor cu despărțămintele de plasă va trebui neapărat, să se introducă pretutindeni un spirit nou în viața Asociațiunii.

Așa cum, mai ales desp. Brașov, Sibiu, Cluj, Mureș, Blaj ș. a. și-au înțeles misiunea asupra căreia insistăm aici, vor trebui să și-o înțeleagă toate desp. centrale județene. Le și rugăm pe toate și la acest loc, să ia contact, cât mai adeseori, cu desp. de plasă existente și să chibzuiască împreună cu ele asupra felului de nouă organizare, arondând despărțăminte dintr'un număr cât mai potrivit de comune, ca s. e. la Brașov; mai departe trimițând reprezentanți la adunările desp. de plasă și îngrijind de conferențieri cu acest prilej. De altă parte dând prilej și despărțămintelor de plasă să fie toate reprezentate, atât la ședința plenară, ce țin desp. centrale județene înainte de adunarea lor generală, cât și la această adunare, pentru ca să ia exemplu de felul cum se lucrează la centru și astfel să se producă o nobilă emulație între ele.

Este de sine înțeles, că desp. centrale județene vor trebui să fie cele mai bine organizate și active dintre toate despărțămintele din județ.

Ele vor trebui să îngrijească, în sfârșit, nu numai de compunerea unui plan unitar de acțiune, în conformitate cu împrejurările locale, pentru toate despărțămintele din județ, dar în locul prim să îngrijească și de mijloacele financiare, trebuincioase propagandei și de distribuirea lor, cum și de alte mijloace, fără de cari nu se poate face o propagandă culturală efectivă, cum sunt schiopticoanele și diapozitivele, eventual cinematograful și filmele etc.

II. Cercurile culturale (agenturile) și bibliotecile populare ale Asociațiunii. Tendința din partea Asociațiunii prin organizarea de despărțăminte în toate județele și plasele a fost întotdeauna ca prin ele să ajungă a-și avea organele sale în scopul organizării și conducerii *cercurilor culturale*, în toate satele și orașele. Pentru că toată activitatea instituțiunii noastre către sate și orașe se îndreaptă.

Chiar și prin crearea de despărțăminte centrale județene, întâmplată în cei doi ani din urmă, nu s'a avut altceva în vedere, decât un mai bun aranjament pentru a pătrunde cu înlesnire în *nucleele*, cari sunt satele și orașele noastre și în acestea să organizăm viața prin înființarea unui *cerc cultural*, a unei *case naționale* și a unei *biblioteci*, cum și prin *conferențe*, *șezători culturale* ș. a.

Și această lucrare o pornisem cu aproape 3 decenii în urmă, când Asociațiunea începuse a tipări *Biblioteca sa populară* și a dăruii din ea în mod sistematic începuturi de biblioteci, mai ales, în sate.

Și aici ținem să amintim, și de astădată, că în cursul timpului, și în deosebi în ultimele 3 decenii, Asociațiunea a distribuit în satele și orașele noastre, chiar și în vechiul Regat și Basarabia, *3149 începuturi de biblioteci*, dintre cari *în anul 1926 în total 190*. Și a împărțit aceste începuturi de biblioteci nu numai cercurilor sale culturale, ci și bibliotecilor școlare și parohiale, bibliotecilor diferitelor companii din unele regimente, bibliotecilor unor societăți culturale, ale spitalelor, orfelinatelor, închisorilor etc.

Numărul cercurilor culturale, reorganizate, asupra cărora ni s'a înaintat raport în acest an, este de 608 și tot atâta este și numărul bibliotecilor noastre populare reorganizate.

Rămâne acum ca toate bibliotecile înființate de Asociațiune în cursul timpului să se reorganizeze și să se sporească an de an, nu numai cu cărțile dăruite de această societate, ci și cu cărți cumpărate de cercul cultural și dăruite, la cerere, și din alte părți.

Aici atragem atențiunea tuturor la înlesnirile făcute de către desp. central județean Brașov cercurilor sale culturale, prin cataloagele dăruite, gata, deodată cu frumoasele colecțiuni de cărți, puse la dispoziția lor.

Este un început vrednic de laudă, așa, cum se făcuse, cu un an în urmă și din partea desp. Cluj.

Și acum încă un cuvânt de încheiere, la acest capitol. Bibliotecile nu au să rămână un capital mort. Ar păcat!

De aceea bibliotecarul cercului cultural, încredințat cu exploatarea acestei comori, trebuie să fie neîntreput preocupat de această misiune importantă, îngrijind ca cărțile să fie cetite și numărul lor să sporească an de an, deodată cu numărul cetitorilor.

III. Casele Naționale. În anul 1926 comitetul central s'a adresat ven. consistoare ale bisericilor noastre din părțile ardeleni cu rugarea să pună la dispoziția Asociațiunii fostele edificii ale școalelor confesionale, în scopul de a li se da destinația de *Case Naționale*, în serviciul propagandei culturale.

Răspunsul de pretutindeni a fost, că edificiile respective parte le folosește acum Statul pentru scopul învățământului; iar unde nu e cazul, edificiile se întrebuințează ca locuințe pentru preoți sau pentru alte trebuințe ale bisericeii.

În acest scop ne-am adresat și unor ministere, prefecturilor de județe și unor primării orășenești. Pretutindeni am fost refuzați. Din multe locuri nici nu ni s'a dat măcar un răspuns.

Astfel bibliotecile noastre populare sunt și acum adăpostite, cu prea puține excepții, în casa altora: la școli, parochii, la câte o casină etc.

Nici chiar despărțămintele noastre central-județene nu-și au localul propriu, ci numai închiriat.

Suntem deci tot la primul pas pentru realizarea problemei Caselor Naționale culturale: *câștigarea terenului necesar pentru acest scop* în satele și orașele noastre.

Pentru atingerea acestui scop comitetul central a stăruit și în anul 1926 cu toată energia pentru obținerea acestui teren, cu ocazia reformei agrare pentru expropriere și împrăștiere în părțile ardelen. În urma acestor stăruinți Ministerul Agriculturii și Domeniilor (comitetul agrar) a dat un nou ordin, prin care Consilieratele agricole au fost solicitate să ne pună la dispoziție teren potrivit pentru această instituție, în toate comunele.

În urma acestui ordin și a stăruințelor noastre continue aproape toate Consilieratele agricole ni-au asigurat — unele mai multe, altele mai puține — terenuri pentru Case Naționale, arendându-le și depunând sumele de arendă la Administrația financiară din județul respectiv, iar recepisa de plată la cassa Asociațiunii.

Din tabloul de sub anexa VI, se vede situația generală a terenurilor respective, la data de 31 August 1927.

Afară de Casa Națională din Sibiu și cele din Tebea, Turda, Vidra și Vereșmort, Asociațiunea a ajuns în posesiunea unei astfel de case în comuna *Milova* din județul Arad.

Această casă nouă ni s'a oferit de către dl Martin Mairovitz din Arad, întru memoria neuitatului său părinte Maurișiu, pentru ca ea să servească locuitorilor din numita comună drept Casă Națională culturală.

Lucrările pentru transcrierea Casei pe numele instituțiunii noastre le-a făcut, în mod gratuit, dl *Dr. Emil Veliciu*, avocat în Arad; iar alte piedeci, ce au mai stat în calea acestei transcrieri, le-a înlăturat, iarăș gratuit și cu o bunăvoință din cele mai rari, dl *Dr. Vasile*

Avramescu, avocat-șef al Serviciului Contencios Regional Arad, căruia i s'au adus, ca și dlui Dr. Veliciu, mulțumiri din partea comitetului central.

În legătură cu această Casă Națională s'a înființat și un cerc cultural pentru comuna Milova, la conducere cu dl preot D. Ganea, ca președinte.

Această Casă Națională s'a inaugurat în 25 Sept. 1926. Ea are o cameră mare, ce servește ca sală de lectură și pentru conferențe, provăzută cu mobilier. Are un dulap cu peste 500 volume cărți de cetit. Au scos cărți 371 de cetitori. S'au abonat 7 foi. Intrunirile se fac în Dumineci și serbători. S'au ținut 3 șezători culturale și o reprezentație de teatru.

Consiliul comunal a votat Lei 2000 — ca răscum-părare de taxă pentru locuitorii comunei.

Ca învoire vrednică de a fi amintită cu laudă este înființarea Casei culturale „Astra” din Șimleul Silvaniei.

Dl Dr. *Alexandru Aciu*, senator, președintele desp. Șimleu și directorul instiit. de credit și economii „*Silvania*” în dorința de a solidariza prin cultură întreagă populația românească din orașul Șimleu a înființat Casa culturală „Astra” în acel oraș.

Regulamentul intern pentru această casă culturală și în general modul cum s'a proiectat concentrarea tuturor societăților culturale din Șimleu în cadrul Casei culturale „Astra”, sunt un exemplu mult grăitor pentru toate băncile românești asupra modului de a concentra societățile culturale dela sediul lor în scopul solidarizării acțiunii culturale și naționale.

Pentru importanța acestei învoiri folositoare dela Șimleu (ceva asemănător a înjghebat și banca „*Sebeșana*” din Sebeșul-săsesc dăm în anexa VII. *Regulamentul intern* din chestiune.

IV. Cursurile de analfabeți. În anul 1926/27 au intrat 90 de cereri pentru abecedare și anume dela școli primare de Stat, dela preoți, dela armată etc. — și s'au trimis gratuit 3138 exempl. de abecedare, parte din abecedarul de I. Ciorănescu, parte din cel de I. Bota.

În urma avizului nostru Nr. 2192 din 1926 au fost premiați cu sume de câte Lei 2000— următorii învățători: 1. Ioan Giurgiu, înv. Sibiiu (jud. Sibiiu), 2. Ștefan Tătaru, înv. Ghirișiu (jud. Cluj), 3. Ștefan Mureșan, înv. Vecerd (jud. Târnava-mare), 4. Ioan Bonta, înv. Gonța (jud. Hunedoara), 5. Ioan Georgescu, înv. dir., 6. Ilie Slavu, înv., 7. Victoria Helgiu, înv., toți trei din Vurpăr (jud. Sibiiu) și 8. Vasile Stănilă, înv. dir. Gușterița (jud. Sibiiu). Afară de acestea s'au dat premii de câte 2000—Lei următorilor domni instructori din *Regiunea Dobrogea*: 1. Preot Popescu Paraschivi, 2. Barbu Georgescu, Ghizdărești, 3. Const. Țifrea, Dulgheru, 4. Hara-lambie Ghergis, Oltina, 5. Ștefan Minciu, Oltina, 6. Vasile Mihăilă, Calfachivi, 7. Eleonora Vasilescu, Asarlâc, 8. Gheorghe Șerbănescu, Facria și 9. Dumitru Dumitru, Cobadin.

Din desp. Cetatea-albă (Basarabia) au fost premiați dnii: Lascar Teodorescu, Caplani; 2. Simeon Șcerbina, Gura-Roșie; 3. Vasile Sârbu, Răscăieți și Trofin Baileanu, Moldova.

Numărul analfabeților, cari au terminat școala cu succes este de 820.

În an. școl. 1925/6 au fost premiați 11 învățători, cari au instruit cu succes 474 analfabeți.

V. Directorul artistic a trebuit și în anul acesta să se mărginească mai mult la lucrări de birou, executând o mare parte din corespondența cu despărțămintele, autorități, particulari, etc., făcând referade, în diferite chestiuni, pentru ședințele comitetului central, ținând evidența cursurilor de analfabeți, înlocuind, în absență, pe dl secretar administrativ, pregătind o bună parte a raportului general despre activitatea despărțămintelor, etc.

În afară de orele de birou dl director artistic a ținut cursul de dicțiune la școala normală „Andrieu Șaguna“, a cărei elevi și-au dat concursul la diferite ocaziuni și festivaluri, organizate de către „Asociațiune“, a ținut în Febr. 1926 două conferințe despre dicțiune la liceul de

băieți din Dumbrăveni, iar „Reuniunii de muzică Gh. Dima” dsa i-a dat ajutor la reprezentarea operei „De-ași fi rege”, dând îndrumările necesare ref. la partea dramatică și tehnică, contribuind astfel, ca director de scenă, la frumosul succes, obținut de Reuniune.

VI. Conferențiarul propagandist. În timpul dela 30 Ianuarie până la 15 Aprilie 1926, conferențiarul propagandist a făcut un turneu, împărțit în patru ture, cercetând 22 despărțăminte centrale județene și luând contact cu factorii conducători ale acestora, în unele centre și cu membrii comitetului despărțămintelor și cu alți factori de seamă ai vieții noastre publice. În consfăturile avute s’au tratat diferite probleme mai importante ale „Astrei”, pentru a cunoaște experiențele, părerile și dorințele tuturor și mai ales ale președinților de despărțăminte centrale județene, în vederea nouilor îndrumări, cari urmează să se dea, referitor la activitatea din viitor a Asociațiunii. Părerile, dorințele, experiențele conducătorilor de despărțăminte, apoi constatările făcute, experiențele câștigate de conferențiarul-propagandist din contactul cu factorii competenți, la fața locului, în firul discutării diferitelor probleme și a modului celui mai potrivit pentru soluționarea lor, precum și situația de fapt a despărțămintelor cercetate în acest turneu, au fost arătate într’un raport general și altul special, amândouă amănunțite, înaintate comitetului central.

În județul *Alba* a stăruit pentru reorganizarea tuturor despărțămintelor și pentru înființarea nouilor desp. *Zlatna* și *Ighiu*.

În jud. *Arad* a pregătit terenul pentru organizarea de noi despărțăminte, în *Pecica*, *Radna* și *Săvârșin*. A condus adunarea, ținută la 26 Dec. 1926, în care s’a organizat desp. *Săvârșin*.

În jud. *Turda* a pregătit terenul și a condus organizarea desp. *Câmpia-Turdei*; deasemenea a pregătit terenul pentru înființarea desp. *Câmpești*.

Cu ocazia adunării generale dela *Zălau* a ținut poporului în piața orașului o cuvântare despre însemnătatea și activitatea „Asociațiunii”.

Conferențiarul a săvârșit și diferite lucrări de birou, ocupându-se îndeosebi cu rezolvirea chestiunilor privitor la Casele Naționale ale „Astrei“, la terenul necesar pe seama acestora, la câștigarea acestui teren în baza dispozițiilor Legii pentru reforma agrară și la administrarea terenurilor obținute în baza ordinelor Ministerului Agriculturii, adresate Consilieratelor Agricole din Transilvania.

Comunicăm, în sfârșit, că conferențiarul nostru a îndeplinit în cursul an. 1926 și câteva misiuni speciale, în chestii de fundațiuni etc.

VII. Contactul cu despărțămintele și cercurile culturale s'a făcut, ca și în trecut: a) în scris, prin circulare, b) prin corespondență aparte cu fiecare despărțământ, c) prin contactul nemijlocit cu aceste organe.

Contactul nemijlocit cu despărțămintele s'a făcut prin: președinte, vice-președinte, membrii comitetului central, cum se arată în anexa II, prin casier, conferențiarul-propagandist și ceilalți membri ai biroului; iar o seamă de directori ai despărțămintelor central județene au luat și dânsii contact, atât nemijlocit, cât și în scris, cu președinții despărțămintelor de plasă din județul la care aparțin.

VIII. Secțiile literare și științifice (vezi introducerea raportului și anexa VI.).

XI. „Transilvania“, revista societății noastre, n'a ajuns nici anul acesta să fie ceea ce doresc chiar și redactorii ei să ajungă, o icoană fidelă a stării noastre culturale din Transilvania, în special, și o icoană a curentelor principale, cari frământă omenirea astăzi (deziideratul dlui Gh. Bogdan-Duică). Cauzele pentru ce nu s'a ajuns scopul dorit sunt înșirate de secretarul nostru literar subst. în rapoartele sale din ședința plenară a secțiilor, din 29 iunie 1926 și din ședința plenară a secțiilor, din 22 iunie 1927.

Totuș, trebuie să accentuăm că nutrim cea mai îndreptățită speranță că în viitorul apropiat să putem de-

clara cu satisfacție că revista este așa cum am contemplat-o. Ce ne îndeamnă la această constatare? Mai întâi de toate numărul, relativ frumos de colaboratori, cărora le mulțumim și pe calea aceasta. Iată numele colaboratorilor din 1926: Al. P. Arbore, Gh. Bogdan-Duică, I. Băilă, Nic. Bogdan, Ol. Boitoș, Nic. Borza, N. Buta, I. Boroș, Dr. Val. Bologa, Dr. Al. Borza, Dr. I. Bunea, Dr. N. Căliman, Dr. G. Cristescu, Cezar Gr. Cristea, Dr. El. Dăianu, dș. Irina Fleury, N. Ghiulea, Vas. Goldiș, Anib. I. Gheorghiu, Dr. Vas. Ilea, Emil Isac, Marius Ilescu, Dr. Axente Iancu, Dr. I. Lupaș, Victor Lazar, Dr. Ștef. Mărcuș, Dr. I. Mușlea, Const. Măță, Dr. Sabin Manoilă, Dr. T. Neș, Dr. Enea Nicola, Dr. G. Preda, Dr. Cor. Petran, Petrea Dascălu (Petre Olariu), Dr. Horia Petra-Petrescu, Teodor V. Păcățian, Dr. Gh. Popovici, D. Psatta, Ștef. Roșianu, Z. Sandu (Dr. Regman), Dr. Virg. Șotropa, Dr. Emilian Stoica, V. C. Ștefaniu, Nic. Togan, Dr. Gh. Vâlsan, Oct. Vorobchievici.

E vorba ca publicul mare să aprecieze prestațiunile acestor colaboratori și să *sprijinească* publicația „Astrei”, ca să poată ajunge acolo unde toți oamenii de bine o doresc.

Numărul abonaților a crescut în timpul din urmă (articolele publicate au fost remarcate și de presa străină „Prager Presse”, „Klingsor”, publ. • „Kulturamt”-ului german din România, „Von der Heide”, „Der Weg” etc.)

Secr. lit. s. a publicat o broșură cu „Voci de presă române” despre publicațiile „Astrei”.

În amintirea fostului nostru președinte de onoare, a M. Sale *Regelui Ferdinand I*, am tipărit un număr special din „Transilvania”, la care au colaborat dñii: preș. Vas. Goldiș, v.-pr. Dr. Gh. Preda, prof. Dr. On. Ghibu, ing. Dr. Ir. I. Popu (Delarodna), prof. Victor Slăvescu, prof. Dr. A. Borza, dñr. Dr. Vas. Bologa, dna Maria B. Baiulescu, etc. Numărul acesta se împarte totodată și la adun. gen. (congresul) nostru, în semn de pietate față de marele dispărut.

X. Biblioteca populară. Și anul acesta a publicat „Astra” lucrări prețioase în „*Biblioteca populară a Asociațiunii*”. După „*Luptele lui Mihai Viteazul*, povestite de el însuș”, broșura (Nr. 137), care s’a răspândit în mii de exemplare din prilejul adunării generale dela Zălau, în mijlocul populației, a urmat o broșură: „*De cetit și răsgândit*”, „material pentru șezătorile noastre culturale”. Calendarul pe a. 1927, atât ca cuprins, cât și ca număr de pagini, este, desigur, unul din cele mai ieftine și unul din cele mai cetite calendare românești. O adevărată recensiile, favorabile și vânzarea. Mulțumiri merită, în special, domnii din secții pentru prețiosul material oferit, material așa de bogat încât a trebuit să publicăm o parte și într’un număr următor din bibliotecă. — Secretarul nostru administrativ, dl *Romul Simu*, a publicat (Nr. 140) o instructivă conferință publică, pentru serbarea Unirii Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu Patria Mamă: „*1 Decembrie 1918*”. Acest număr sporit cu poezii ocazionale, a fost utilizat cu folos de 1 Dec., precum s’a utilizat și la noi conferințele, publicate la „*Universitatea liberă*” din București, despre însemnătatea războiului din 1877/8. — O piesă teatrală pentru copii, mult căutată și jucată, a fost acea publicată de noi sub numărul 141: „*Vine Crăciunul*”, de dna prof. *Elena C. Sporea*. Piesa a prins bine pe satele noastre, din prilejul Crăciunului, pledând pentru mila creștinească. — Alt număr (Nr. 142) conține sfaturi prețioase: „*Fapte de împlinit*”, pentru întărirea și prosperitatea neamului, unele scrise, altele adunate de dl general *Dragu*, căruia îi mulțumim și pe calea aceasta pentru serviciile aduse.

Secretarul literar subst. *Dr. Horia Petra-Petrescu* a publicat broșura următoare: „*Grivei*” și alte schițe din viața poporului. — O foarte iubită carte de povestiri s’a adevărat a fi povestirea „*Piatra credinții*”, de regretatul conducător bănățean *Coriolan Brediceanu*. Fiul lui *Coriolan Brediceanu*, dl fost ministru *Dr. Caius Brediceanu*, a ținut să onoreze memoria tatălui dsale, plătind, deosebit, 1000 de exemplare din această povestire,

vrednică să se răspândească în pături cât mai largi, în mijlocul poporului. — Deoarece s'a simțit lipsa unei broșuri în „Bibl. pop.", în care să se descrie o gospodărie model, românească, dela țară, ca îndemn pentru țărani, cari locuiesc în sate, unde lasă de dorit construcția caselor, a hambarelor. etc., am publicat din moștenirea literară a minunatului povestitor popular *Ioan Pop Reteganul* (Nr. 145) o descriere plastică a „Casei țaranului român". Sunt descrise pe rând și pe îndelete toate părțile casei și gospodăriei unei case țărănești sănătoase, vrednice de a fi locuită. — Ca să ne îngrijim și de sănătatea trupească a țaranului am dat cuvântul dlui prof. *Ioan Pop-Câmpeanu*, care ne-a oferit manuscrisul dsale despre „*Pricinuitorii boalelor (bacteriile)* (Nr. 146), împreună cu dl., care și-a ales inițiala N., oferindu-ne o prelucrare interesantă despre „*Plantele de leac, medicinale*", sfaturi pentru țărani, cari vreau să le valorifice.

Alt număr (Nr. 147) conține povești și povestiri de ale plugarului român *Adam Bolcu*, remarcat ca scriitor și de regretatul Andreiu Bârseanu. Amintirile din Munții Apuseni (Avram Iancu, viața băieșilor, „Nedeia") sunt interesant redate. — Numărul următor aduce material de lectură, într'o „șezătoare poporală" (Nr. 148): „*Un ceas de șezătoare poporală*" — contribuții din peana dlor *Teodor V. Păcățian*, *Adam Bolcu*, (+) *Ioan Pop-Reteganul* și *Horia Petra-Petrescu*. — „*Niță Zdrenghia*" și alte schițe umoristice, scrise de reputatul scriitor popular *Alex. Lupeanu-Melin*, vor descreți frunțile în lungile nopți de iarnă multora de prin satele românești. Sunt scrise schițele cu mult duh și multă sănătate sufletească se desprinde din ele (Nr. 149). — Scriitorul și propagandistul cultural dl *A. P. Bănuș* ne-a îmbogățit colecția cu două schițe umoristice reușite, una despre „*Badea*" *Gheorghe Cârțan* (Nr. 151), în care ne descrie pe acum legendarul Cârțan (cu fotografie). — *Calendarul pe 1928* a apărut ca Nr. 150 al „Bibl. pop." Și de astădată credem că acest calendar poate fi trimis cu inima liniștită în mâinile țăranilor români. Avem colaboratori prețioși, între

cari înșirăm aici pe următorii dni: I. A. Bassarabescu, N. Pora, T. V. Păcășian, Petrea Dascălul, Sabin C. Trușia, P. Dulfu, Dr. Gh. Cristescu, prof. Dim. Comșa, Dr. Daniello, Dr. I. Spârchez, dna Agnes Dr. Măcelar, ing. Teod. Filipescu, inv. Dumitrescu-Bistrița, Adam Bolcu, Dr. Horia Petra-Petrescu, etc. Schițe, poezii, poezii populare, povestiri, povești, cronică culturală, sfaturi economice, despre asigurări, glume — de toate conține acest calendar, înfrumusețat cu multe fotografii referitoare la moartea M. Sale Regelui Ferdinand, la înmormântare, la instituirea Regenței, etc. Credem că numărul acesta de peste 14 coale de tipar (cu 15 Lei ex.) poate să figureze cu cinste ca număr 150 al „Bibl. pop.“. Din cele constatate mai sus credem că se desprinde adevărul că „Bibl. pop.“ și-a dat osteneala să publice din toate domeniile, cari interesează viața dela țară, câte ceva: desfătare sufletească, cu broșuri hazlii și serioase, istorice și culturale; informații gospodărești cu îndrumări sănătoase.

E vorba să se militeze *mai mult* pentru aceste broșuri, e vorba să se *ceară publicațiile prin librăriile noastre*, ca tirajul lor să sporească.

Avem material prețios și pe anii viitori, așteaptă să fie publicat și să aducă foloasele dorite.

În ședința plenară a secțiilor literare-științifice ale „Astrei“ (ținută în Cluj, 22 Iulie, 1927) s'a conferit premiul pentru cea mai bună lucrare scrisă pentru „Bibl. pop.“ cu „*biografia lui Vas. Lucaciu*“, directorului de liceu din Cluj, cunoscutului scriitor român *Alexandru Ciura*. Lucrarea d-sale va fi tipărită într'unul din numerele viitoare ale bibliotecii.

Apelăm la sprijinul tuturor membrilor „Astrei“ pentru răspândirea broșurilor acestora valoroase.

XI. Conferențe, prelegeri, șezători culturale.
Și de astădată suntem în plăcuta poziție de a înregistra serii întregi de conferențe prețioase, ținute de profesori universitari, de profesori de liceu, de medici și avocați,

de preoți și învățători. Rapoartele speciale dau lămuririle trebuincioase — din ele se va convinge cetitorul despre temele alese.

În decursul anului 1926 s'au ținut în cadrele „Astrei” 772 prelegeri populare, 167 conferențe pentru intelectuali și 109 serate artistice-literare.

Profesorimea universitară din Cluj a escelat și de astădată, trimițând conferențieri în toate orașele noastre transilvănene mai de seamă. („Extensiunea universitară“.)

Seriile de conferențe ținute în Sibiiu, Cluj, Brașov, Arad, Blaj, Timișoara, Oradea-mare și Făgăraș nu pot fi trecute cu vederea, deoarece ne adevăresc că publicul românesc e dornic de conferențe alese.

Și meseriașii noștri doresc cuvântul întremător. La societățile lor s'au ținut conferențe cu rezultate satisfăcătoare.

Temele discutate: analfabetism, alcoolism, boale sexuale, creșterea copiilor, îndreptățirea unei autorități, colaborarea claselor sociale și a popoarelor. Proiecțiuni luminoase au întovărășit de multe ori conferențele, apoi declamații, piese teatrale, piese pentru diletanți, dansuri naționale și coruri.

Desp. Sibiiu a ajuns cu tipărirea buletinelor la Nr. 53, îndemnuri pentru meseriași, țărani, etc. de a vizita muzeele din Sibiiu, cu datele trebuitoare (preț, ora vizitării, zilele potrivite, etc.). Exemplul ar trebui imitat. Acum, când unele despărțăminte dispun peste un buget mai mare, să se alieze chiar câteva despărțăminte, ca să tipărească manuscrise valoroase, cari e păcat să stea uitate în cine știe ce saltar de masă de scris.

Tot desp. Sibiiului a lansat „Unophot-ul, aparatul de proiectat, liliputan, cu „diafilmele“. Experiența a fost cât se poate de bună. „Diafilme“ cu viața lui *Christos*, cu *Ierusalimul*, cu „*Cerul înstelat*“, cu povești din „1001 de nopți“ (p. copiii), cu sfaturi agricole (mașini electrice perfecționate), medicale (boalele lipicioase, cum să ne îngrijim trupul, sănătatea, în casă, etc.) — au fost bine primite de publicul ascultător și serii proaspete așteaptă să fie arătate.

De asemenea avem la dispoziție seriile de *diapozitive* comandate anul trecut (Oameni mari ai literaturii române, ai istoriei române, primul ajutor la rănire, vederi din România, viața lui Christos) și pregătind conferențele model.

XII. Biblioteca centrală a sporit în cursul anului 1926 cu 2301 volume, cari s'au trimis în urma Legii bibliotecilor, apoi cu colecția de ziare și reviste, cari apar în țară.

Procurări noi, contra cost, s'au făcut mai puține, ca : Memoriile lui Wilson, 5 volume, Memoriile lui Conrad de Hötendorf, 2 volume, Tutankamon etc., apoi revistele *L'Illustration*, *Excelsior*, *Revue des Deux Mondes*, *Mercure de France*, *Die Kunst*, *Die Woche*, *Die neue Rundschau*. S'au mai compactat apoi 280 de volume, în special, de literatură frumoasă.

Suma cheltuiță la acest capitol bugetar e de Lei 50,611'10.

Biblioteca centrală a fost deschisă publicului cetitor, zilnic, dela orele 9—1 a. m. și 4—7 d. p. și a fost consultată de 4216 cetitori, cari au consultat 5812 volume, parte în sala de lectură, parte împrumutându-le acasă.

Biblioteci regionale s'au distribuit despărțămintelor central județene și de plasă, reorganizate respective înființate în anul 1926 ; iar despre bibliotecile sătești facem dare de seamă în capitolul II., despre cercurile culturale și bibliotecile populare.

XIII. Muzeul central. Muzeul central a sporit în cursul anului 1926 cu 168 de obiecte, între cari sunt 120 de fotografii, reprezentând vederi din Munții apuseni. Restul de obiecte : 41 diferite cusături, broderii și cămăși, aparținătoare secției etnografice, 2 secției de științe naturale — paseri — donația dlui Colonel Spiess, directorul vânătoriilor regale și 5 cumpărate, aparținătoare secției bisericești. În primele luni ale anului, de altfel, a fost

refăcută colecția „junilor” din Brașov, aparținătoare secției etnografice, apoi s'a aranjat din nou colecția de furci și alte creștături din lemn.

Sumele cheltuite pentru adaptările noi, făcute la Muzeu, precum și pentru procurările noi și conservarea celor vechi, sunt de Lei 75.235'10. În această sumă intră și costul fotografiilor amintite mai sus cu suma de Lei 21.240'— și costul unui aparat de curățit, Turbator, cu suma de Lei 11.412'50.

În decursul anului trecut ni s'a împrumutat, spre expunere în Muzeul nostru, din partea Ministerului de culte (dl Vasile Goldiș), 23 de tablouri de ale pictorilor buni ai vechiului Regat, pentru a fi cunoscute de publicul ardelean, vizitator al Muzeului nostru.

Muzeul central a fost deschis, în anul trecut, publicului vizitator, zilnic, între orele 9—1 a. m. și a fost vizitat de 5865 de vizitatori. Între vizitatorii Muzeului remarcăm pe dnii Dr. Martin Roșca, archeolog și Alexandru Oros, custode de muzeu, cari s'au interesat în special de secția archeologică, făcându-și diferite însemnări asupra obiectelor acestei secții.

Muzee regionale. La capitolul Muzeelor regionale s'a cheltuit suma de Lei 54.019'— și anume: Lei 10.000'— s'au dat Muzeului regional din Săliște, Lei 10.000'— Muzeului regional din Sighet, Lei 14.000'— s'a folosit pentru acoperirea casei destinate de locuință custodelui Muzeului din Vidra și Lei 20.019'— s'a folosit pentru acoperirea premiilor de asigurare a Muzeului Avram Iancu.

XIV. Arhiva Asociațiunii. În scopul de a revizui Arhiva mai veche a „Asociațiunii” și de a o face mai accesibilă amatorilor de a studia actele dela înființarea instituției noastre, comitetul central a hotărât scartarea materialului fără însemnătate și aranjarea hârtiilor ce sunt de reținut pentru posteritate — în dosare provăzute cu rezumate, cari să înlesnească folosirea lor. Îndrumarea lucrărilor a luat-o asupra sa dl *Petre Drăghiei*, membru al comitetului central și lucrările sunt în curs.

Arhiva Corpului XXII de Armată austro-ungar.
Această lucrare s'a încredințat dlui Colonel i. r. *Oscar Criste*, care a îndeplinit, ani de-a rândul, lucrări de asemenea natură în Arhivele militare austro-ungare din Viena.

XV. Colaborarea cu alte societăți culturale.
Cu deosebită satisfacție înregistrăm că am lucrat braț la braț, și în anul trecut, cu cele mai de seamă societăți culturale existente, atât cu societățile culturale, sociale, cât și cu cele economice, profesionale.

1. Despre „*Astra*” *basarabeană*, care ar trebui amintită aici în locul întâi, aveți într'alt capitol o dare de seamă, de aceea ne simțim dispensați de a mai insista, afară doar de a ne exprima dorința sinceră ca „*Astra*” *basarabeană* să prospereze și de aici înainte, spre binele culturii românești, fiind această societate un bastion de apărare împotriva întunecului.

2. „*Centrala Caselor Naționale*”, condusă cu atâta tact și devotament de dl *general I. Manolescu*, membrul nostru de onoare, și-a manifestat și în anul acesta simpatia față de societatea noastră, invitându-ne la festivalurile aranjate, primind și din partea noastră pe reprezentanții ei cu cea mai mare dragoste.

3. „*Extensiunea Universitară*”, condusă de domnii profesori universitari din Cluj *Dr. C. Bărbat* și *Ștefănescu-Goangă*, având întreagă garda profesorilor universitari din Cluj — ne-a adus și de astădată reale servicii, oferindu-ne prețiosul concurs în alcătuirea conferențelor noastre prin orașele și orașelele ardelen. Despărțămintele noastre i-au primit ca pe purtătorii culturii românești, rămânându-le mulțumitoare pentru serviciile reale aduse.

4. Cu tot atât elan și perseverență ne-a oferit serviciile „*Universitatea liberă*” din București, de sub destoinica conducere a dnei *Sabina Cantacuzino*. Trebuie să fim recunoscători, în special, dnei *Sabina Cantacuzino* pentru zelul cu care a contribuit ca serbarea de 1 Decembrie să reușească atât de bine în orașele noastre. Mulțumirile noastre și conferențiarilor „*Universității libere*”, cari au ostent pe la noi.

5. Luând parte și soc. „Astra“ cu publicațiile ei la „Expoziția cărții“ din Florența, la învitarea „Fundatunii Principele Carol“ societatea noastră a primit o diplomă de onoare din partea „Expoziției“.

6. Avem cele mai bune legături și cu societățile culturale următoare: „*Fundațiunea culturală Principele Carol (acum Mihai)*“; „*Liga Culturală*“, condusă de dl prof. N. Iorga; „*Casa Școalelor*“; „*Ateneul Popular Tătăraș-Iași*“; „*Cele trei Crișuri*“; „*Muzeul național militar*“; „*Reuniunea culturală națională a meseriașilor români*“ din Sibiu, (sfințire de steag); „*Asoc. învățăt. rom.*“; „*Reuniunea română de muzică Gh. Dima*“ din Sibiu (dirigent dl N. Oancea); „*Asoc. prof. sec. rom.*“ secția Sibiu și alte zeci și zeci de societăți. Lista lor se poate afla în numărul nostru administrativ (Nr. 10—11), la dările de seamă ale diferitelor noastre despărțăminte. Exprimăm și pe calea aceasta viile noastre mulțumite societăților acestora, cari n’au pregetat să ajute cauza culturală, conștii fiind că numai astfel vom putea ieși la lumină din sbuciumul sufletesc, în care se sbate omenirea în ziua de astăzi.

XVI. Troițe comemorative. În cursul anului 1926 s’a pregătit troița dela Guruslău, în amintirea victoriei lui *Mihai Viteazul* asupra lui Sigismund Bathori.

Troița e de beton armat, având o înălțime de 13 metri, o grosime la bază de 6×6 m. și sus 1’50×1’52, are forma alor 4 cruci, una în spatele celeialalte și a fost inaugurată cu ocazia adunării generale a societății noastre, în ziua de 14 Septemvrie 1926, fiind de față aproape 5000 de persoane.

Suma cheltuiții de Asociațiune cu troița se urcă la Lei 112.720.—

Pentru pregătirea soclului unei troițe la Mirislău, troiță a cărei executare s’a comandat Carierei de marmură Biebel din Ruschița, s’a dat suma de Lei 20.000.—

XVII. Averele Asociațiunii. Dupăcum se vede din anexa IX., venitele fondului general au fost în anul 1926 de Lei 3,462.182·06, iar cheltuielile de Lei 3,116.311·22. Restul de Lei 345.870·84 s'a trecut ca dotații la fonduri și fundații.

Ajutoarele date din partea Statului în anul 1926 sunt: Ministerul de Culte și Arte (dl Al. I. Lapedatu) Lei 1,085·750—; Ministerul Instrucției (dl Dr. C. Angelescu) Lei 600.000—; Ministerul Agriculturii și Domeniilor (dl Al. Constantinescu) Lei 200.000—; Ministerul Sănătății (dl Dr. I. Lupaș) Lei 600.000—; Ministerul Industriei Lei 100.000—; Banca Națională a României Lei 100.000—; Direcțiunea Generală a C.F.R. Lei 50.000—; „Albina“, institut de credit Sibiu Lei 50.000—. Dl Al. I. Lapedatu a mai dat Lei 300.000— pentru Casa Națională din Cernatu-Săcelelor și Lei 200·000— pentru Monumentul dela Turda.

XVIII. Internatul de fete al „Asociațiunii“. Încasările internatului pe anul 1926/27 au fost de Lei 1,836.787·54, iar cheltuielile de Lei 2,110.897·55, rămânând un deficit de Lei 274.110·01, deficit care va trebui să fie acoperit din partea „Asociațiunii“.

Deficitul a provenit din cauza, că în internat au putut fi adăpostite în anul școlar 1926/27 numai 61 eleve, ale căroră taxe de întreținere nu au acoperit suma cheltuielilor.

XIX. Fundațiunile și fondurile. Situația acestora la finea anului 1926, se vede din darea de seamă a cassierului ce o prezentăm în anexa IX.

Avea totală administrată de Asociațiune la sfârșitul anului 1926 se urcă la suma de Lei 3,798.379.87.

Pentru anul 1928 comitetul central prezintă Onor. Adunări generale, în anexa X., *proiectul de buget*, în suma de Lei 8.718,400—

Tabloul bursierilor îl înaintăm în anexa XI.

XX. Membrii Asociațiunii. Din tabloul sumar al membrilor (Anexa XII.) rezultă, că numărul membrilor onorari la sfârșitul anului 1926 a fost de 17, al secțiunilor literare și științifice de 340, al membrilor Casei Naționale centrale de 86, al celor fondatori de 924, al celor pe viață de 3537, al celor activi de 1951 și al celor ajutători de 270, *în total: 7125*. Față de anul trecut o creștere de 247 membri. La membrii fondatori este o creștere de 55, la cei pe viață o creștere de 482 și la cei activi o creștere de 309; din contră la membrii ajutători o decreștere de 1592.

Cauzele decreșterii numărului membrilor activi și, mai ales, al celor ajutători sunt aceleași pe cari le-am fost relevat și în anii trecuți, anume: a) ridicarea taxei dela Lei 10 la Lei 50 pentru membrii activi și dela Lei 2 la Lei 10 a celor ajutători. Iată s. e. ce ni se scrie din partea desp. *Carei* în această privință: „de când taxele pentru membrii activi și cei ajutători... au fost ridicate, nici un membru din aceste două categorii nu mai plătește taxa cea nouă”; b) a doua cauză este, că „Transilvania” și Biblioteca poporală” nu se mai pot da membrilor în contul taxei, ci numai cu preț redus și c) lipsa de interes mai mare a factorilor dela conducerea unor despărțăminte în ce privește înscrierea de membri, ceea ce ar trebui să o facă mai ales pe motivul, că aceste taxe rămân în favorul despărțământului.

XXI. Ședințele comitetului în anul 1926. Pentru îndeplinirea lucrărilor Asociațiunii în anul 1926 comitetul central a ținut 18 ședințe, rezolvind în acestea 539 chestiuni mai însemnate, și executând pe cât a fost posibil și hotărârile adunării generale trecute.

XXII. Momente de importanță. Din prilejul aniversării nașterii lui *Alex. Roman*, „Astra” noastră s’a îngrijit că să fie ca conferențiar, care să aducă tributul de recunoștință bărbatului reprezentativ al Bihorului, în comuna natală Aulseu (jud. Bihor), dl *G. Bogdan-Duică*.

La *Dragosloveni*, (jud. Râmnicul Sărat), din prilejul sfințirii casei unde a trăit poetul, omul de bine *Alex. Vlahuță*, a sfințirii de „*Casă culturală*“, în 31 Oct., invitată din partea familiei poetului și a „Soc. Mormintele Eroilor“, a luat parte „*Astra*“ prin delegatul ei, dl *dir. Dr. Vas. Bologa*. Dsa a rostit o cuvântare, care a apărut în rev. noastră „*Transilvania*“.

Ziua de 1 Decembrie, „*Ziua Astei*“ va trebui să aibă un spor material mult mai mare de aici înainte; chetele ce s'ar aranja în ziua aceasta urmând să fie adăugate la fondul fiecărui despărțământ, pentru propagandă.

Și în anul acesta a dat centrul o circulară despărțământelor, invitându-le să facă pregătirile necesare pentru serbarea zilei, în toate orașele și satele din Ardeal. Această circulară s'a trimis și ziarelor. Consistoarele au fost invitate să invite preoțimea ca să officieze un serviciu dumnezeiesc în această zi. Organele superioare școlare au fost rugate ca domnii învățători și profesori să fie invitați a da o serbare din prilejul zilei, cu un program pregătit din vreme, executat cu elevii. (Permisul obținut dela Ministerul Sănătății și Ocrotirilor Sociale, pentru cheta „*Zilei Astei*“ poartă numărul 14784 din 26 Martie 1926.)

Broșura din „*Bibl. pop. a Asoc.*“, „*1 Decembrie*“, scrisă de secretarul nostru admin. dl *Romu Simu*, s'a răspândit în toate satele și orașele ardelenene, ca să poată fi utilizată la serbare, ca conferență, împreună cu poeziile ocazionale, publicate tot acolo.

În luna 17 Iulie 1927 am avut marea bucurie de a saluta în mijlocul nostru pe *reprezentanți iubiți ai Americii de Nord*, profesori universitari, profesoare și studenți universitari. Conducătorii au fost dnii: prof. de drept internațional în Washington *Thomas H. Healy* și de prof. univ. *David Saville Muzzey* tot din Washington. În sala festivă a „*Muzeului Astei*“ au fost întâmpinați de comitetul nostru central, în frunte cu dl vicepreședinte *Dr. Gh. Preda*, care a bineventat pe oaspeți în

frânzuzește. *Corul* reun. de cântări „Gh. Dima“ a cântat (condus de dl N. Oancea) arii românești și imnurile ambelor țări. După masă a avut loc o excursiune la Săliște.

În August 1927 am avut ca oaspeți pe 60 de *institutori și institutoare, basarabeni și basarabene*, cari au grăbit să ne viziteze Ardealul și vechiul Regat. Conducătorul lor a fost dl institutor *C. Popa*. Au fost clipe neuitate, de adevărată înfrățire, atât la mesele comune, cât și la reprezentațiile date de oaspeții iubiți.

Societatea coriștilor cehi din Plsen (Pilsen) — Cehoslovăcia — „*Smetana*“, a fost — iarăș, primită cu cea mai mare plăcere, din prilejul concertelor aranjate în cursul a. 1927 în România și sperăm că au dus coriștii impresii bune din țara noastră — dovadă rapoartele, dările de seamă din ziare, cari ne-au sosit ulterior din țara învecinată și prietină.

XXIII. De încheiere rugăm Onor. Adunare generală:

1. Să ia act cu aprobare de cuprinsul raportului general pe 1926.

2. Să dea expresiune durerii sale pentru pierderea membrilor și binefăcătorilor decedați ai „Asociațiunii“.

3. Să aprobe darea de seamă a comitetului centralului despre gestiunea anului 1926 și să-l desărcineze de această gestiune.

4. Să aprobe proiectul de buget pe anul 1926.

5. Să întregească comitetul central prin alegerea unui membru pe timp de 3 ani.

6. Să fixeze locul pentru ținerea adunării generale din anul 1928.

7. Să ia dispoziții pentru verificarea procesului verbal.

Din ședința plenară a comitetului central al „Asociațiunii“, ținută în Sibiu, la 12 Noemvrie 1927.

V. Goldiș,
președinte.

Romul Simu,
secretar.

Anexa I.

TABLOUL

subvențiilor acordate despărțămintelor pe anul 1926.

Nr. CUPRI	Dela județele :	Lei	b.	Nr. CUPRI	Dela orașele :	Lei	b.
1	Alba	30.000	—	1	Arad	50.000	—
2	Arađ	60.000	—	2	Brașov . . .	250.000	—
3	Bihor	100.000	—	3	Bistrița . . .	30.000	—
4	Brașov	50.000	—	4	Blaj	5.000	—
5	Cluj	50.000	—	5	Hida	2.000	—
6	Hunedoara . .	50.000	—	6	Huedin	3.000	—
7	Mureș	50.000	—	7	Odorheiu . . .	5.000	—
8	Năsăud	10.000	—	8	Reghin	25.000	—
9	Sălaj	50.000	—	9	Satu-mare . . .	30.000	—
10	Satu-mare . . .	50.000	—	10	Sft. Gheorghe .	15.000	—
11	Sibiu	100.000	—	11	Sibiu	50.000	—
12	Someș	20.000	—	12	Șimleu	5.000	—
13	Târnava-mare .	30.000	—	13	Târgu-Mureș . .	50.000	—
14	Timiș-Torontal	37.500	—	14	Târgu săcuiesc .	15.000	—
15	Tretseane . . .	30.000	—	15	Timișoara . . .	5.000	—
				16	Zălau	25.000	—
Total .		717.500	—	Total .		565.000	—

Anexa II.

Membrii comitetului central în propagandă.

1. *I. Agârbiceanu* : a colaborat la Transilvania și Biblioteca populară.

2. *Dr. I. Beu* : afară de participarea în mod regulat la ședințele din comitet, în comisia financiară și organizatoare, cu bogatele sale experiențe, a fost *delegat* al comitetului în județul Sibiu, interesându-se de bunul mers al propagandei în acest județ.

3. *Dr. V. Bologa* : afară de îndeplinirea îndatoririlor în ședințele comitetului și în comisii, ca *delegat* al comitetului în jud. Alba, a ajutat la organizarea noului desp. Zlatna și la reorganizarea desp. Alba Iulia și Teiuș; totodată a reprezentat Asociațiunea ca delegat la diferite serbări.

4. *Dr. L. Borcia* : afară de alte îndatoriri, a făcut prețioase servicii gratuit, ca jurisconsult, în toate chestiile de litigiu referitoare la fundațiuni etc.

5. *Dr. Al. Borza* : a condus împreună cu dl președinte N. Bogdan, desp., central jud. Cluj, și a făcut servicii și în calitate de membru al Secției de științe naturale; *delegat* al desp., în jud. Cluj.

6. *Dr. T. Botiș* : președinte al desp., central jud. Arad; *delegat* pentru desp., din jud. Arad.

7. *Dr. Valeriu Braniște* : *delegat* pentru desp., din jud. Severin.

8. *Dr. I. Bunea* : *delegat* pentru jud. Odorhei, a câștigat, la fața locului, date referitoare la chestia reromânizării Românilor din acel județ, a participat regulat la ședințele comitetului și în diferite comisii ale Asociațiunii.

9. *Dr. Nicolae Comșa* : membru în comisii ale Asociațiunii.

10. *Dr. N. Drăgan* : s'a interesat ca *delegat* de reorganizarea despărțămintelor din jud. Năsăud.

11. *P. Drăghici* : Zelos membru în ședințele comitetului, în diferite comisii, în chestiile fundațiunilor, în expedițiuni etc.

12. *Dr. A. Lazar* : a condus ca președinte desp. Bihor cu centrul în Oradea Mare.

13. *Dr. I. Lupaș* : a servit Asociațiunea și secțiile ei ca ministru, acordându-i ajutoare, iar în calitate de membru al secțiunilor, colaborând la publicațiunile societății și reprezentându-o în diferite ocazii.

14. *Al. Lupeanu* : *delegat* în jud. Sălaj, a colaborat la Biblioteca populară și s'a distins ca raportor în adunările generale trecute.

15. *Medic General Dr. Gheorghe Moga* : *delegat* al

comitetului pentru desp. *Ludoșul de Mureș*, stăruitor în ședințele comitetului și în diferite comisii.

16. *Dr. Valer Moldovan*: delegat al comitetului în jud. Turda, a ajutat cu multă dragoste la aranjarea fund. Nicolae și Cornelia Rusu, precum și la facerea unui proiect de organizare economică.

17. *Dr. Voicu Nițescu*: delegat pentru județele Brașov și Treiscaune, a ținut conferințe, a ajutat la reorganizarea desp. din aceste județe și la aranjarea chestiei cinematografice a desp. Brașov.

18. *Dr. Atanasie Popovici*: ca delegat a stăruit pentru reorganizarea despărțămintelor din jud. Caraș.

19. *Dr. Gh. Preda*: în calitate de vice-președinte II., a suplinit pe vice-președintele I., a stăruit pentru reorganizarea temeinică a Asoc., pregătind un proiect de reorganizare a acesteia, precum și un proiect de modificare a statutelor și regulamentelor. Fără preget în ședințele comitetului, a mai multor comisii, a secțiunilor, ca conferențiar, ca reprezentant al Asociațiunii în ocazii festive și ca delegat în jud. Târnava Mare, vizitând diferitele centre cu ocazia adunărilor.

20. *St. Roșian*: președintele desp., central jud. Târnava mică (Blaj), a stăruit între altele pentru înființarea a două desp., nout: desp. Iernut și desp. Bahnea.

21. *Dr. Octavian Russu*, vice-președintele I., a fost suplinitorul desinteresat de fiecare zi al președintelui, în toate chestiunile privitoare la Asociațiune, rezolvind însuși o mulțime de chestiuni de ale fundațiunilor și de altă natură etc. etc.

22. *Dr. Eugen Seleș*: președintele desp. centr., jud. Satu mare și delegat al comitetului pentru acest județ.

23. *Ioan Simu*: delegat al comitetului pentru jud. Hunedoara și pentru desp. Abrud din jud. Alba, a înființat desp. Sarmiseghetuza, Pui și Simeria și a reorganizat desp. Hațeg și Abrud.

24. *Petru Suciu*, președ. desp. Turda, a înaintat un proiect de reorganizare economică a Asociațiunii, a îngrijit de renovarea Casei Naționale din Turda; delegat pentru desp., din județul Someș.

25. *Silviu Teposu*: președ. desp. central județean Sibiu, a reorganizat desp. Nocrich și a înființat desp. Avrig și Oena Sibitului; membru în comisiile Asociațiunii, delegat în chestii de cinematograf etc., delegat pentru jud. Cluc, studiind chestia reromânizării românilor din acest județ.

26. *Nicolae Togan*: președintele comisiei financiare, zelos membru al secției istorice, recenzând câteva publicațiuni din domeniul istoriei.

27. *V. Vâlcovici*: delegat al desp. din județul Timiș-Torontal.

28. *Ioan Vătășan*: membru de deosebită valoare în comisia financiară.

29. *Dr. Ilie Dăianu*: delegat pentru desp. din județul Mureș; membru în secția istorică.

30. *Dr. Ioan Coltor*: delegat pentru desp. din județul Maramureș.

31. *Ioan F. Negruțiu sen.*: delegat pentru desp. din jud. Târnava-mică, membru în secția social-economică.

32. *Dr. Iacob Radu*: delegat pentru desp. din jud. Bihor.

33. *Dr. Alexandru Russu*: delegat pentru desp. din județul Făgăraș.

Membrii de drept ai comitetului central:

34. *Gh. B. Duică*: a condus ca suplinitor al președintelui, secțiunile literare și științifice, președintele secției literare, conferențiar, colaborator la publicațiunile Asociațiunii etc.

35. *Dr. Tiberiu Brediceanu*: președintele secțiunii artistice, a stăruit pentru organizarea părții artistice în desp. Brașov (teatru și cinematograf) etc.

36. *Dr. D. Călugăreanu*: președintele secțiunii științifice, a ținut conferințe.

37. *Dr. Onisifor Ghibu*: președintele secțiunii școlare a Astreii, comisar general al „Astreii” pentru Basarabia, înființatorul secțiilor basarabene, dir. ziarului „România nouă” (pentru intelectuali), al foil pentru popor cu titlul „Cuvântul moldovenesc”; conferențiar.

38. *Dr. Iuliu Hațieganu*: președintele secției medicale și biopolitice; conferențiar la noi și în Basarabia.

39. *T. Păcășian*: președintele secțiunii istorice; colaborator la rev. „Transilvania”, la Biblioteca populară și la Calendarul Asoc.

40. *Dr. Mihail Șerban*: președintele secțiunii social-economice; conferențiar.

41. *Dr. Gh. Vâlsan*: președintele secțiunii etnografice și geografice, conferențiar, colaborator la publicațiile Asociațiunii.

Nu au avut delegații:

42. I. P. S. S. <i>Dr. Nicolae Bălan</i>	} cari se interesează de chestiile culturale ale Asociațiunii cu ocazia vizitațiilor canonice.
43. I. P. S. S. <i>Dr. Vasilie Suciu</i>	

44. *General I. Boeriu*,

45. *Ștefan Ciobanu*,

46. *Octavian Goga*,

47. *Vasile Kindriș*: fost președ. desp. Sighet,

48. *Ioan I. Lapedatu*: fost ministru,

49. *Dr. Iuliu Maniu*: președintele secției juridice,

50. *Ioan F. Negruțiu jun.*: fost președ. al secției tehnice.

Anexa III.

Membrii Comitetului „Astrei“ Basarabene.

1. * I. P. S. *Arhiepiscop Gurie* al Chișinăului.
2. * *Ion Inculeț*, membru al Academiei Române, ministru al Sănătății publice și al Ocrotirilor sociale.
3. *General Romul Scărișoreanu*, Comandantul Corpului III de Armată.
4. *P. S. Iustinian* al Ismailului și Cetății-Albe.
5. *P. S. Visarion* al Bălților și al Hotinului.
6. * *Ion Pelivăn*, deputat, fost ministru de Justiție.
7. * *Pan. N. Halippa*, deputat, membru coresp. al Academiei Române, fost ministru al Lucrărilor publice.
8. *Gherman Pânte*a, primarul municipiului Chișinău, președintele Camerei de Industrie și Comerț, deputat.
9. *Valer Pop*, directorul Băncii Naționale din Chișinău.
10. * *General Scarlat Panaitescu*, membru coresp. al Academiei Române, conferențiar la Universitatea din Iași.
11. *Eugen Ionescu-Darzeu*, consilier la Curtea de Apel.
12. * *Ing. N. Profiri*, subdirector al Serviciului de Poduri și Șosele din Basarabia.
13. *L. T. Boga*, profesor, directorul Arhivelor Statului, Secția Chișinău.
14. *D-na Dr. E. Alistar*, directoara școlii Eparhiale de fete.
15. *Liviu Marian*, directorul liceului „B. P. Hașdeu“.
16. * *Ion Macoveiu*, directorul liceului „Alex. Donici“.
17. *Ion Drăgan*, directorul școlii normale din Tighina.
18. *Dr. Șeptelici*, directorul Spitalului Central.
19. *Dr. Papinian*, directorul Spitalului „Regina Maria“.
20. *Iconom stavrofor Ion Andronic*.
21. *Iconom V. Vasilescu*, șeful bisericii catedrale din Chișinău.
22. *D. Păun*, președintele Tribunalului Hotin.
23. *Dimitrie Tiron*, președintele Tribunalului Orhei.
24. *Vasile Chenzul*, subdirector al Băncii Românești, președintele Corpului Contabililor.
25. *Pavel Grosu*, inspector general veterinar al reg. IX.
26. *Pr. Iulian Friptu*, Comrat.
27. *Petre Fircă*, mare comerciant, Chișinău.
28. *C. Georgescu-Vrancea*, avocat.

* Cei însemnați cu steluță sunt membri de drept, în baza calității de președinți ai secțiilor științifice și literare.

29. *Ștefan Bulat*, profesor fost președinte al Congresului național al Moldovenilor de peste Nistru, în 1917.

30. *Const. Popescu*, institutor, Chișinău.

31. *T. Iacobescu*, institutor, fost deputat, Cetatea-Albă.

4. Locuri libere, cari se vor completa prin cooptare.

Membri supleanți

În baza calității lor de secretari ai Secțiilor științifice și literare.

1. *I. Zaborovschi*, profesor.

2. *St. Pamfil*, profesor.

3. *Dr. C. Ceapă*, medic.

4. *N. Spătariu*, inginer.

5. *Anibal Gheorghiu*, avocat.

6. *A. Elladi*, profesor.

7. *N. Popa*, institutor.

3. Locuri libere.

Biroul „Astrei” Basarabene

s'a constituit în modul următor:

Președinte: *Ion G. Pelivan*.

Vice-președinti: *Eug. Ionescu Darzeu* și *N. Profiri*.

Cassier general: *Valer Pop*.

Cenzori: *V. Ghenzul*, *C. Georgescu-Vrancea* și *P. Firică*:

Econom: *Ec. V. Vasilescu*.

Anexa IV.

Tabloul desp. Asociațiunii după județe :

Nr. crt.	Desp. centr. jud.	Nr. com.	Desp. de plasă org. de mai înalte.	Nr. com.	Desp. reorg. în 1926 și 1927	Nr. com.	Desp. inf. în 1926 și 1927	Nr. com.	Desp. nereorg. și neactive	Nr. com. din care se compun	Plase unde ar fi să se înf. noi desp.	Nr. com.
1	Alba	17	Abrud Alud Sebeș Vinț	8 31 19 8	Teluș Ocna-Mur.	20 21	Ighiu Zlatna	13 17				
2	Arad	20	Hălmagiu Șiria	29 11			Radna Săvârșin	15 17	Ineu Sebeș	15 25	Chilșinău Pecica Sf. Ana Spineni	21 12 12 14
3	Bihor (Orade)	30			Tinca	23			Beluș Bellu Celca Mărghita Salonta Tileagd	62 32 48 43 11 32	Săcueni Salard Vășcău	14 26 44
4	Brașov	1	Săcele Zămești	4 5	Bran Râșnov	10 4	Buzău Codlea Feldioara Hărman Târlungeni Tellu	3 4 6 4 4 4				
5	Caras (Oravița)	4	Bozovici	16			Moldova- nouă	22	Bocșa	21	Răcășdia Recița	26 25
6	Ciuc (Mercu- rea-Ciuc)	21									Framoasa Gheorgheni Sănmărtin	9 10 16
7	Cluj	22	Almaș Câmpia Huedin	21 23 20					Moclu	24	Aghireșu Bocșa Calata Crișu Moșilor Nădășel Vlașa	18 24 15 15 14 18 13
8	Făgăraș	23	Viștea	21					Cincul Șercaia	18 18		
9	Hunedoara (Deva) pl. Șoimuș	35	Brad Dobra Hefeg Hunedoara Ilia Jiu Oraștie	30 33 42 31 46 11 35			Gheler Pri Sarmisegh. Simeria	19 30 27 25	Baia de Criș Georgiu	34 22		
10	Maramureș, pl. Câmpulung (Sighet)	14							Iza Vișeu	13 10	Șugatag	20

Nr. crt.	Desp. centr. jud.	Nr. com.	Desp. de plasă org. de mai înalte	Nr. com.	Desp. reorg. în 1926 și 1927	Nr. com.	Desp. inf. în 1926 și 1927	Nr. com.	Desp. nereorg. și neactive	Nr. com. din care se compun	Plasa unde ar fi să se inf. noi desp.	Nr. com.
11	Mureș (pl. Mureș de jos)	38	Reghin (pl. de sus)	23	Band Gurghiu Râciu	14 12 16	Toplița	6	Teaca	18	Eremitul Mercurea Niraajului Mureș de sus Reghin de jos	16 39 31 27
12	Năsăud (Bistrița)	24	Năsăud	15							Bărgău Lechința Mocod Sângeorgiu-Băi	18 30 14 11
13	Odorheiu (T. de jos)	27					Cristur	32			Ocland Praid S. Georgiu de pădure T. de sus	30 8 19 25
14	Sălagiu (Zălau) pl. Bocșa	29	Carei Simleu Tășnad	21 35 28	Crasna Jibou	25 32	Supurul de jos Valea lui Mihai	22 16	Băsești	39	Buctum	22
15	Satu-mare	38	Arded Mănăștur	25 21	Oașlu	16	Ugocea	15	Baiamare Chioar Seini	28 27 19	Hideaga	19
16	Severin (Lugoj)	23							Caransebeș Orșova Teregova	37 26 20	Baln Bircchiș Făget Margina Sacul	24 23 22 21 31
17	Sibiu	19	Mercurea Săliște	18 13	Nocrich	12	Avrig Ocna-Sibiu	12 15				
18	Someș (Dej)	33	Gârbou Oherla T. Lăpuș	27 34 32	Beclean	24			Ileanda	51	Chiochiș Releag	30 32
19	Târnava-mare (Sighișoara)	24	Medieș	17	Agnita	18	Hendorf Șelca-mare	15 15	Răpeni (Cohalm)	20		
20	Târnava-mică (Blaj)	21	Dumbrăveni	20			Bahnea Iernut	28 18	T. S. Mărtin	31	Valea Lungă	20
21	Timiș-Torontal (Timișoara) pl. Chișoda	24	Buziaș Său-Nic. mare	25 15	Clacova Lipova	17 27					Deta Gataia Jimbolia Gluvăz Periam Recaş Vinga	16 17 16 16 18 29 18
22	Trei-scaune	19					Covasna T. Săcuesc	17 25			Bara Olt Ozun	10 23
23	Turda	26	Luduș Sălcia	31 14	Cămpeni Cămpia Turzii (Vințu de sus)	12 21			Iara	29		

Anexa V.

Activitatea despărțămintelor în cursul anului 1926.

I. 1. Alba (desp. central județean).

Acest desp. constă, în urma înființării nouilor despărțăminte Zlatna și Ighiu, din 17 comune, având fiecare comună câte o *bibliotecă populară*.

Prelegeri populare s'au ținut, cu diferite subiecte culturale, economice și naționale în următoarele comune: Bărabanț, Ciugud, Drâmbar, Limba, Micești și Oarda de jos de către dnii I. Sandu, I. Magda, H. Teculescu, Cornel, Andrea V. Cucui, L. Opreș, Dr. Dominic Medrea, I. Baba și I. Demetrescu.

Desp. are un libel de dep. la banca „Izvorul” cu Lei 26,658.

V.-președinte : *Ilie Magda*, preot.

2. Abrud (jud. Alba).

Acest despărțământ a luat ființă, despărțindu-se de desp. Câmpeni în adunarea generală, ținută la 1 Dec. 1926 și constă din 8 comune.

Raport nu s'a înalțat.

Președinte : *Dr. Candin David*, avocat.

3. Teiuș (jud. Alba).

Acest despărțământ constă din 20 comune și are 20 de *biblioteci populare*. Adunarea de reorganizare a acestui desp. s'a ținut de-abia la finea anului 1926 sub conducerea dlui *Dr. Vasile Bologa*, membru al comitetului central. Președinte al desp. a fost ales dl *Petre Suciu*, preot.

4. Zlatna (jud. Alba).

Intelectualii din Zlatna însuflețiți de frumosul program și de rodnică activitate dezvoltată de „Astra” au hotărât organizarea unui despărțământ al acesteia. La apelul călduros lansat de aceștia publicului s'a ținut o mare adunare de constituire a comitetului, la care au participat din partea Comitetului central dl *Dr. Vasile Bologa* și conferențiarul dl *Ioan Neagoie*.

După cuvântul de salut rostit de dl Dr. V. Bologa, în care arată opera culturală înfăptuită de „Astra“ invită publicul să se înscrie, într'un număr cât mai mare, ca membri ai ei.

Dl *ing. Iosif Iancu*, inspector, vorbește despre idealele și rosturile „Astrei“, iar dl conferențiar *Ioan Neagoie* despre noul fel de organizare și programul de muncă al „Astrei“.

Comitetul acestui desp. constituit în această adunare a început organizarea și îndrumarea activității culturale a desp. Zlatna, deplasându-se prin diferitele sate ale desp. și ținând ședințe pentru lămurirea fruntașilor despre ținutele urmărite. S'au constituit subcomitete pentru organizarea cercurilor culturale.

Desp. a aranjat, cu concursul autorităților serbarea zilei de 1 Dec. 1918, la care dl *Dr. Ovidiu Radeș* a ținut o vorbire comemorativă.

Președ. desp.: *Ioan Fodorean*, preot.

II. 1. Arad (desp. central județean).

Acest desp. constă din 20 comune, are 2 cercuri culturale și 10 biblioteci populare.

Prelegeri populare au ținut în comunele: Arad-Surbuțul Pârneava: Dl Dr. D. Memete despre „Boalele sociale“, iar dnl Ascaniu Crișan, dir. șc., Nic. Șonertiu, prof., Traian Mager, prof. și Alex. Constantinescu, prof., prelegeri cu diferite subiecte; Arad-Șega: Dl Dr. A. Benea despre „Boalele sociale“, prof. T. Mariș, preot Florea Codreanu, prof. Ioan Dimitriu și dir. Ascaniu Crișan, diferite subiecte; Micalaca-nouă: prof. C. Turic, despre religie; Murășel: prof. Dr. Nic. Popovici, despre religie, iar la Milova s'a aranjat inaugurarea casei naționale pe lângă un program artistic bine compus.

Conferințe au ținut în Arad: Prof. Coriolan Petran, despre „Monumentele de artă românească în Ardeal“; prof. V. Bărbat, despre „Condițiile de dezvoltare ale culturii“, prof. N. Drăgan, despre „Luteranismul și literatura românească“, prof. Gh. Giuglea, despre „Tipuri de eroi în baladele noastre“, ing. Nic. Petrescu, despre „Atlantida continentul dispărut“, prof. I. Georgescu despre „Leonardo d'a Vinci, om de știință“, dir. Teodor Botiș, despre „Din trecutul Ardealului“, prof. T. Vasiliu, „Cancerul“, colonel P. S. Georgescu „Armata și forțele ei morale“, prof. I. D. Ștefănescu, „Poezia lui Coșbuc“, prof. Alex. Lapedatu „Unirea“, prof. Ioan Popescu-Voinesti, „Legende despre potoape în lumina rațiunii“, prof. I. D. Ștefănescu „Muzica lui Beethoven“.

În ajoră de aceste conferințe s'a ținut la Arad în 31 I. un festival artistic, dat sub auspicile „Astrei” de muzică reg. 98 în favorul copiilor orfani ai regimentului.

Despărțământul a primit dela municipiul Arad un ajutor în suma de Lei 50.000.— și dela județul Arad Lei 60.000.—. Despărțământul Arad dispunea la finea anului 1926 de un capital de Lei 140 356.—.

Președ. desp.: Dr. Teodor Botiș, dir. acad. teol.

2. Hălmagiu (jud. Arad).

Acest despărțământ constă din 29 comune, are 9 cercuri culturale și 9 biblioteci populare.

Ziua de 1 Decembrie s'a sărbătorit împreună cu Cercul cultural al învățătorilor și acela al meseriașilor, cu care ocazie dl Cornel Lazar preș. desp. a ținut o vorbire ocazională. În 7 Nov. a ținut dl D. Cristea preot o prelegere despre „Albinărit” în comuna Cinciu, iar în 20 Martie dl C. Lazar protop. despre „Luxul la poporul nostru”.

Președ. desp.: C. Lazăr, protop.

III. Bihor fost Orade (desp. central județean).

Numărul comunelor: 50, cercuri culturale cu câte o bibliotecă populară 44.

Conferințe s'au ținut în următoarele comune: Aușeu: Dnii Dr. I. Mateiu, Dr. Muntean, T. Popa, despre „Căsătorie”, „Concubinaj”, „Alcoolism” și Dr. Aurel Lazar despre „A. Roman”; Gheghie: Dnii Dr. Ciupa, C. Moga și Dr. Gherman, despre „Testament”, „Mihailu Viteazul” și „Sifilisul”; Imand: Dnii I. Pogan și Dr. Gherman despre „Bolșevism”, „Tuberculoză” și „Drumuri”; Tășad: Dr. I. Matei, T. Neș și Dr. Costa Romul despre „Răsbunare sau iertare”, „Aerizare”, „Sifilisul” și „Tuberculoza”; Drăgești: Dl Dr. Egri S. despre „Alcoolism”, și „Cartea”; Bucium: Dl Dr. Egri S. despre „Alcoolism”, „Cartea” și „Ștefan cel Mare”; Celca: Dnii T. Neș, Dr. A. Lazăr și Dr. Lăzărescu despre „Pentru ce a învățat limba rom.”, „D. Alexandri”, „Ocupația de iarnă” și „Nutriția copiilor”; Dușești: Dnii Dr. Găldău, T. Neș și Dr. Aurel Lazar despre „Boli lumești”, „Povestea neamului” și „Rachiul”; Sâmbășag: Dnii D. Lăzărescu, Dr. Matei, Dr. Muntean și Dr. I. Popa despre „Boli infecțioase” și „Impozite”; Copăcent: Dnii Aug. Cosma, I. Cotruș și Dr. Huja despre „Cooperative”, „Efectele divorțului” și „Frica de Dumnezeu”; Sân-Lazar: Dnii I. Pogan și Dr. Gherman despre „Oameni mari, români”, „Gospodăriile sătești” și „Îngrijirea copiilor mici”; Abrămuș:

Dnii I. Pogan și Dr. Gherman despre „Școala și viața“ „Pentru ce nu suntem bogați?“, „Sănătatea poporului și bogăția țării“; Ciutecec: Dl Dr. Aurel Lazar despre „Ce face Astra“?; Cornițel: Dl Dr. A. Lazar despre „Lupta noastră în trecut, datoritiile în prezent“; Oșorheiu: Dnii T. Neș și Dr. V. Lăzărescu despre „Legăturile noastre în trecut cu țara mamă“, „Altruismul“ și „Biserica“; Teghiștea: Dl Aug. Cosma despre „Școala și biserica, Limba noastră“; Velența: Dnii I. Pogan, Catona Ambrozie, Traian Popovici, Dr. P. Mărcuș, Dr. I. Pap, Dr. Coșta Romul și Dr. I. Gherman despre Insemnătatea zilei de 24 Ian., Comunismul, Educația națională, Tuberculoza, Din viața sfinților, Povestea rachiului, Socialismul, 1 Decembrie, Cartea, Comerțul și industria noastră, Cum se va consolida țara prin industria națională, Taxe comunale și Casele naționale; Săcădat: Dr. I. Matei și Dr. T. Popa despre „Contractele“ și „Tuberculoza“; Ineu: Aceiași despre „Prestații în natură“ și „Bolile lumești“; Lugașul de jos: Dnii T. Neș și Dr. I. Mateiu despre „Povestea neamului“ și „Copiii“; Topa de Criș: Dnii Dr. Ciupe și Dr. T. Popa despre „Ștefan cel Mare“ și Sifilisul; Boroșel: Dl T. Neș despre „Scriitori și poeți ardeleni“ și „Inginerii români G. Constantinescu și A. Vlaicu“; Bratea: Dnii Dr. T. Popa și Dr. I. Matei despre „Originea pop. rom.“, „Bolile venerice“, „Testamentul“ și „Noua organizare a com.“; Tobol: Dnii Dr. A. Lazar și I. Pogan despre „Ce foloase vom avea dintr-o industrie românească“, „Rachiul“, „Astra ce vrea“?; Cheresig: Dnii Dr. A. Lazar și I. Pogan despre „Școala și agricultura“, „Rolul comunei la grantia țării“ și „Oamenii noștri mari“; Beltu: Dnii T. Neș, Dr. A. Lazar și Aug. Cosma despre „Solidarism“, „Biserica“, „Cooperativele“ și „Povestea neamului“; Ucuriș: Dnii T. Neș, A. Cosma și Dr. A. Lazar despre „Mihai Viteazul“, Limba noastră și „Ce ne arată trecutul poporului nostru“; Ciuneghiu: Dnii Cornel Moga, Dr. Coos și T. Neș despre „Biserica“, „Neamul românesc“, „Ce-i baptismul“?; Nojorid: Dnii Dr. T. Popa și Dr. I. Matei despre „Căsătoria legală și divorțul“, „Poezii noștri“ și „Bolile venerice“; Vad: Dnii Dr. I. Matei și Dr. Muntean despre „Comerțul pentru ce se află în mâni străine?“ „Ce-au dat Românii tehnicei“? și „Boli lumești“; Abrămuț de sus: Dnii Dr. T. Popa și Dr. Matei despre „Testament“, „Școala“ și „Sifilisul“; Cenaloș: Dnii Dr. I. Matei și Dr. T. Popa despre „Bolile lumecet“ și „Impozite“; Râpa: Aceiași despre „Tuberculoză“, „Contracte“ și „Școală; Rontău: Aceiași despre „Ingrijirea copilor“ și „Sectele religioase“; Spinuș: Aceiași despre „Sănătatea și locuința“ și „Ce vreau comuniștii?“

Partea cea mai mare din aceste conferințe a fost încadrată în programe artistice, iar conferințele medicale au fost toate însoțite de filme și proiecțiuni corespunzătoare. *Case naționale* s'au înființat în comunele: Sabolciu, Chiș-Laca și Chêresig. Despărțământul colaborează cu „Reuniunea femeilor Române din Oradea.

Președinte: *Dr. Aurel Lazar*, avocat.

2. **Tinca** (jud. Bihor).

Acest desp. constă din 22 comune și are 5 cercuri culturale, fiecare cu câte o *bibliotecă populară*.

Conferințe s'au ținut din prilejul aniversării zilei de 1 Dec. cu subiectul „Alba-lulia“ în comunele; Râpa și Tinca.

Teren pentru casă națională este în comuna Tinca. Averea desp. este de Lei 6036'36, depuși la banca „Biho-reana“.

Președinte: *Dr. Cornel Vaida*, avocat.

IV. 1. **Brașov** (desp. central județean).

Acest desp., odinioară unul din cele mai înfloritoare despărțăminte ale „Asociațiunii“, timp pe 10 ani nu a putut să se reculeagă și să-și ocupe locul cuvenit între despărțămintele surori. În anul 1926 însă, sub conducerea noului său președinte, a dlui *Axente Banciu*, el își recucerește locul de desp. model în adevăratul înțeles al cuvântului:

Pentru ca activitatea exemplară a acestui desp. să poată servi drept pildă și stimulent pentru despărțămintele „Asociațiunii“ dăm în cele următoare aproape în întregime capitolele raportului general prezentat adunării generale a despărțământului și comitetului central:

„Trebuie să facem mai întâi de toate constatarea, că ogorul pe care și-a început activitatea comitetul nostru, — ogor bine cultivat și întreținut înainte de război — era aproape în întregime înfelenit.

Munca noastră de desțelenire și însămânțare a fost și este grea, întrucât rănille lăsate de marele război fiind încă proaspete, năcazurile oamenilor multe, e explicabil că nu se găsește prisosul de energie necesară dezvoltării unei activități mai întinse și în cadrele „Astreii“.

Rezultatele obținute în cursul anului trecut ne sunt însă un puternic stimulent pentru continuarea și desăvârșirea operei începute.

După acestea ne luăm voie a Vă prezenta următorul

Raport general,

cuprinzând datele mai importante referitoare la activitatea desvoltată de comitetul despărțământului central județean „Astra”, Brașov în anul 1926.

Inceputul activității a fost îngreunat mult de lipsa aproape totală a oricărei legături de continuitate cu trecutul, în special în ce privește arhiva și registrele Asociațiunii.

Pentru adăpostirea Bibliotecii și a obiectelor adunate pentru muzeul „Astrei”, precum și pentru ținerea ședințelor comitetului și purtarea agendelor de birou, am obținut o cameră în localul casinei române.

Considerând, că acest adăpost e numai provizoriu și neîncăpător pentru nevoile Asociațiunii, comitetul a rugat centrul, ca să intervină la locurile în drept spre a se ceda pe seama despărțământului Casa Prefecturii — fostă Dr. G. Batulescu, — care de prezent n'are nici o numire specială și care ar fi cea mai potrivită pentru scopurile „Astrei”.

Constatăm însă cu durere, că cererea Centrului a fost respinsă de Consiliul județean, așa că toate planurile frumoase ce le avem, cu amenajarea unei biblioteci publice, cu săli de lectură și a unui muzeu național, s'au amânat pentru timp îndelungat, tocmai când le credeam mai aproape de momentul realizării.

Tot pentru ca cu timpul fiecare despărțământ și fiecare cerc cultural să-și aibă localul său propriu am intervenit la Consilieratul agricol, cerând să se atribue în fiecare comună un loc potrivit pentru construirea de „Case naționale” ale „Astrei”. În cele mai multe comune s'au și acordat terenuri spre acest scop.

În ce privește activitatea restrânsă administrativă și de birou a comitetului, ne luăm voie a raporta următoarele:

Comitetul a ținut în anul trecut 17 ședințe, ocupându-se cu chestiunile de organizare, culturale și administrative ale despărțământului.

Agendele de birou cari au fost destul de multiple și variate în anul expirat, au fost conduse și rezolvate în mod normal și mulțumitor de secretariat.

Acele intrate au fost înregistrate sub 220 numeri, iar cele ieșite sub 331.

Secretarul comitetului dl Ioan Colan, trebuind să se prezinte pentru a-și face stagiul militar, a fost și este substituit de dl Romulus Dogăriu, secretarul Bforiei liceului A. Șaguna.

Raportăm aci că valorosul membru al comitetului nostru prof. Gh. Popa fiind transferat în Cluj, și-a prezentat demisiunea, asigurând comitetul că și acolo unde l-a aruncat soarta va căuta să lucreze cu aceeași râvnă și dragoste pentru realizarea mărețelor scopuri urmărite de Asociațiune.

Amintim apoi că adunarea generală a Asociațiunii a numit inspector al despărțământului nostru pe dl Dr. Voicu Nițescu, membru în comitetul central.

Organizări:

Activitatea principală a comitetului despărțământului s'a îndreptat în anul trecut în special în direcția organizării despărțămintelor și a cercurilor culturale.

La începutul anului trecut funcționau — din cele 11 despărțăminte în câte am împărțit județul Brașov — la preluarea agendelor din partea comitetului actual, abia 2 despărțăminte de plasă: Despărțământul Săcele și despărțământul Zărnești.

Cele 11 despărțăminte sunt următoarele:

I. Despărțământul central județean cu cercuri culturale: Brașov-Tocile, Brașovul-vechiu, Brașov-Stupini și Brașov-Dârste.

II. Despărțământul Săcele: cu comunele Satulung, Cernat, Turcheș și Bacifalău.

III. Despărțământul Târlungeni: cu comunele Târlungeni, Purcăreni, Zizin și Cărpeneș.

IV. Despărțământul Teliu: cu comunele Teliu, Dobârlău, Marcoș și Budila.

V. Despărțământul Buzău: cu comunele Barcani, Sita-Intorsura și Dama-Buzăului.

VI. Despărțământul Hărman: cu comunele Hărman, Preșmer, Sânpetru și Bod. (Această comună a cerut acum în urmă să fie alăturată despărțământului central.

VII. Despărțământul Feldioara: cu comunele Feldioara, Hălhiu, Crizbav, Roibav, Măieruș și Apața.

VIII. Despărțământul Codlea: cu comunele Codlea, Țințari, Vlădeni și Satul-Nou.

IX. Despărțământul Râșnov: cu comunele Râșnov, Ghimbav, Cristian și Vulcan.

X. Despărțământul Zărnești: cu comunele Zărnești, Holbav, Potena Mărului, Tohanul nou și Tohanul vechiu.

XI. Despărțământul Bran: cu comunele Bran-Poarta, Sohodol, Predeal, Simon, Moeciul de jos, Moeciul de sus, Șirnea, Fundata, Peștera și Măgura.

Organizarea despărțămintelor.

S'a făcut precum urmează :

1. Despărțământul Feldioara la 26 Noembrie anul trecut sub conducerea preș. prof. A. Banciu, asistat de domnii P. Muntean, Dr. D. Dogariu și Romulus Dogariu. Președinte al despărțământului a fost ales parohul Ilie Ioanoviciu.

2. Desp. Codlea: la 10 Oct. a. tr. sub conducerea dlui Dr. Nic. Căltman, asistat de dnii protopop Ilie Hociotă și Victor Braniște. Președinte a fost ales parohul Gh. Fl. Preșmerean.

3. Desp. Râsnov: la 24 Oct. sub conducerea domnului Dr. Voicu Nițescu, asistat de dnii Gh. Cuteanu, Dr. Nic. Ioaneș și Dr. Vintilă. Președinte al desp. a fost ales dl subrevizor, dir. școlar B. Tipeiu.

4. Desp. Bran: la 8 Nov. sub conducerea dlui director Ioan Pricu, asistat de dnii Dr. Al. Dobrescu și Dr. Pomp. Nistor. Președinte al desp. a fost ales parohul Victor Pușcariu.

5. Desp. Buzău: la 8 Nov. sub conducerea dlui prof. A. Banciu, asistat de dnii Ion Pricu și Matei Antonescu. Preș. al desp. a fost ales parohul Ioan Modroiu.

6. Desp. Hărman: la 20 Nov. sub conducerea dlui preș. A. Banciu, asistat de dnii prof. M. Sotiriu și E. Hulea. Preș. al desp. a fost ales parohul Dumitru Greceanu.

Au rămas să fie organizate în cursul anului 1927 numai cele două desp. nouă: Desp. Telu și desp. Târlungent.

Aceste două desp. s'au format din următoarele motive :

Prin noua lege administrativă au fost alăturate județului nostru comunele : Barcani, Buzău, Dobârlău, Mărcuș, Telu și Budila, cari au aparținut până acum jud. Trei-scaune. Aceste comune au fost încorporate desp. Săcele. Mai târziu însă pentrucă desp. Săcele era prea încărcat și pentru a se face posibilă desvoltarea unei munci mai rodnice și intensive am grupat aceste comune precum și comunele Purcăreni, Zizin și Târlungeni în două despărțăminte aparte.

Cercuri culturale.

În anul trecut s'au organizat următoarele cercuri culturale:

1. *Cercul cultural Brașov-Tocile* organizat sub conducerea preș. A. Banciu, asistat de G. Cuteanu și Victor Braniște, fiind ales președinte parohul Nicolae Furnică.

2. *Cercul cultural Braşov vechiu*, organizat sub conducerea dlui Dr. Voicu Nişescu, fiind ales preşedinte dl Petru Debu.

3. *Cercul cultural Preşmer*, constituit la 28/III 1926 sub conducerea dlui Dr. V. Nişescu, Dr. N. Căliman şi I. Colan, iar din partea „Astrei medicale” Dr. I. Bordea, Dr. Suciu-Sibianu, Dr. Dobrescu şi Dr. T. Sbârcea. Preşedinte al cercului a fost ales parohul Ioan Ludu.

4. *Cercul cultural Tohan* a fost organizat sub conducerea dlui Dr. Voicu Nişescu, asistat de dnii Nr. Nic. Căliman şi Dr. Suciu-Sibianu.

5. *Cercul cultural Hălhiu* a fost organizat sub conducerea dlui Dr. Voicu Nişescu, asistat de dnii Dr. T. Sbârcea şi prof. Gh. Popa.

6. *Cercul cultural Dârste* a fost organizat la 10/X sub conducerea preş. A. Banciu, asistat de prof. Fabiu Sânjoan şi Ioan Bârsan. Preşedinte a fost ales parohul Ioan Broşu.

În despărţămintele Zărneşti şi Săcele sunt organizate cercuri culturale în toate comunele. Rămâne ca despărţămintele reorganizate să-şi organizeze la rândul lor cu concursul nostru cercuri culturale în toate comunele de pe teritoriul lor.

Biblioteca despărţământului central.

Prin trecerea în proprietatea „Astrei” a bogatei biblioteci a regretatului Dr. Al. Bogdan s’a putut pune o bază temeinică bibliotecii despărţământului.

Având în vedere că regretatul profesor — în calitate de secretar al desp. „Astra” Braşov, precum şi ca membru activ — poate cel mai activ — al secţiei literare a „Astrei”, căreia i-a fost referent până la moarte, s’a hotărât ca această bibliotecă să poarte numele: „Biblioteca şi Casa de citire Dr. Al. Bogdan” „Astra-Braşov”.

În decursul anului trecut biblioteca s’a sporit cu donaţiuni frumoase dela: Academia Română 100 volume, Organizaţia bibl. populare 200 exemp., Casa şcoalelor şi a culturii poporului 235 vol., Inst. sud-est europ. 64 vol., Adv. Gică Iliescu, Câmpina 20 vol., Ditto 16 vol., Aurel Mureşan 1 vol. proză (L. Bolcaş) şi 1 vol. Poezii (V. Bontescu). Fabrica de celuloză Zărneşti în bani Lei 2000—, Elevul Ioan Furnică 7 vol. (Istoria lui Tit Livius şi predicile apologetice ale sf. Atanasie. Text latin-grec), Dl adm. financiar

Aurel Florea Colecția Rev. Transilvănene 1869—1876, Orientul latin 1875, Familia 1873 și alte diverse 27 volume, Rep. Teodor Spuderca, Brașov 5 vol., Diverse cărți vechi, Victor Păcală 1 volum Monogr. com. Rășinari. Dna Maria Popescu-Bogdan a dăruit pe seama bibliotecii un portret al regretatului prof. Dr. Al. Bogdan, executat de pictorul Murnu precum și suma de Lei 500. în bani.

Dna și dl secretar general al primăriei Emil Socaciu au binevoit a dăruit pe seama bibliotecii un frumos dulap de stejar în amintirea regretatului lor frate și cumnat, profesorul Iordan Popoviciu.

Biblioteca a fost aranjată și catalogată în parte de dl secretar Ioan Colan. Regretăm că din lipsa unui bibliotecar n'am putut să punem biblioteca la dispoziția publicului, sperăm însă că până cel mai târziu la toamnă să vedem îndeplinită și această dorință.

Biblioteca dispune de 1084 volume : 574 legate, 510 nelegate, 200 broșuri.

Muzeul Asociațiunii.

Comitetul a luat inițiativa punerii bazelor unui Muzeu al Asociațiunii, care să cuprindă obiecte referitoare la trecutul neamului nostru. Am obținut până acum pentru acest muzeu următoarele obiecte : 1. Dna Maria Popescu-Bogdan directoara șc. norm. de cond. de gr. copii micș : 4 păpuși reprezentând porturi românești din diferite regiuni ale Țării. 2. Dl Teodor Spuderca : 5 tablouri originale pictate de renumitul pictor brașovean Mișu Pop, o serie de schițe originale datorite pictorilor și sculptorilor Mișu, Nicolae și Ioan Pop, cari au fost legate într'un album. 3. Dl A. Mușeșanu reproducerea unei fotografii a întemeietoarei și primei prezidențe a R. F. R. Maria Păuna dec. 1862 și un tablou reprezentând moda veche românească. 4. Elevul Al. Mușlea o ploscă veche (cca 150 ani), o frigare veche și o lingură rusească.

Dl P. Popoviciu păstrându-și dreptul de proprietate a pus la dispoziția „Astrei” pentru mai mulți ani bogatul dsale muzeu, care însă în lipsa unui local potrivit a fost așezat din bunăvoința comitetului Casinei române, în două camere ale acesteia mult prea neîncăpătoare pentru mulțimea obiectelor ce le cuprinde.

Să nădăjduim însă, că înțelegerea celor chemați ne va face posibilă realizarea frumoaselor planuri ce le avem în vedere.

Conferințele „Astrei”.

Chestiunea conferințelor a fost soluționată pentru anul trecut astfel:

Conferințele pentru intelectualii din Brașov au fost lăsate în sarcina Extensiunii universitare din Cluj, conferențiarilor comitetului înțelegând să desvolte activitate mai întinsă în comunele din județ.

Extensiunea universitară Cluj a ținut sub egida „Astrei” următoarele conferențe:

1. 16 Ianuarie 1926: Prof. univ. I. Ștefănescu-Goangă: Problema socială a femeii în lumina Psihologiei. 2. 23 Ianuarie: Prof. univ. Silviu Dragomir: N. Bălcescu și Avram Iancu. 3. 30 Ianuarie: Prof. univ. Victor Stanciu: Nașterea și moartea pietrilor. 4. 6 Februarie: Prof. univ. Bezdechi: Universitatea populară în Danemarca. 5. 13 Februarie: Prof. univ. N. Bănescu: Din viața de familie la Bizanț. 6. 20 Februarie: Prof. univ. I. P. Voitești: Cărbunii, Nașterea și importanța lor. 7. 27 Februarie: Prof. univ. C. Petranu: Monumentele de artă din Transilvania. 8. 6 Martie: Prof. univ. Th. Capidan: Coloniile macedo-române în Ardeal și Ungaria. 9. 13 Martie: Prof. univ. Gh. Vâlsan: Coasta de argint. 10. 20 Martie: Prof. univ. I. Lupaș: Activitatea ziaristică a lui Andreiu Mureșianu.

Conferențiarilor noștri au ținut în județ următoarele conferențe: 26/IX. Feldioara: A. Banciu: „Pe ce-și întemeiază Asoc. dreptul de a-i cere fiecărui român sprijinul?” 10/X. Codlea: Dr. Nicolae Căliman: „Scopurile urmărite de Asociațiune”. Dict. Brantse: „Importanța și activitatea Liceului Șaguna din prilejul aniversării a 75 ani de existență. 24/X. Râșnov: Dr. Voicu Nițescu: Scopurile urmărite de Asociațiune. Dr. Dintilă: Despre sifilis și combaterea lui. 9/XI. Bran: I. Pricu, director: „Rolul Asociațiunii în viața neamului românesc. 8/XI. Buzău: A. Banciu: „Datoria noastră față de moștenirea ce ne-au lăsat-o vrednicii noștri înaintași.

Conferințe ținute de conferențiarilor desp la organizarea cercurilor culturale: 1. Cercul cultural Prejmer: 28/III. Dr. V. Nițescu: Rostul și importanța Asociațiunii. 2. Cercul cultural Tohan: 28/III. Dr. N. Căliman: Importanța Asociațiunii. 3. Cercul cultural Hălcetu: 25/IV. Dr. Voicu Nițescu: Importanța Asociațiunii. 4. Cercul cultural Brașov vechiu: Dr. P. Debu: Istoricul activității culturale a Astrei. 5. Cercul cultural Dârste: 10/X. A. Banciu: Ce vrea Asociațiunea și ce trebuie să lege pe Dârstarii de ea, Dârstea fiind satul

de naștere al neuitatului A. Bârseanu. 6. Desp. Asoc. Hărman : 21/XI. A. Bancelu : Ce a făcut Asociațiunea pentru țărănimea noastră și datorita acesteia față de ea.

Corul Asociațiunii.

Pentru a se putea da mai multă viață turneelor de propagandă la sate, comitetul a încercat formarea unui cor bărbătesc al „Astrei”. S’au lansat pentru acest scop invitații și un număr îmbucurător de intelectuali dornici de a contribui cu munca lor pentru ridicarea și cultivarea masselor, s’a pus la dispoziția comitetului. Dl prof. Nicolae Oancea și-a oferit concursul pentru dirijarea corului. Enthusiasmul care părea că zace la bazele înfăptuirii acestui factor de propagandă, s’a fărâmițat însă încetul cu încetul silindu-ne s’o lășăm pentru mai târziu.

Colaborări cu alte societăți.

Asociațiunea și-a dat concursul său tuturor societăților culturale și de binefacere cari i l-au solicitat în scopul propagandei culturale la sate. Astfel comitetul nostru a trimis conferențieri la ședințele cercurilor religioase ale preoștii din jurul Brașovului. (Dr. Nic. Căliman și Dr. Vas. Dogariu). A patronat turneul teatral organizat de cercul studenților din Țara Bârsii în munții Apuseni și în Banat. A aranjat cu concursul Extensiunii universitare din Cluj o serie de conferințe în sala festivă a liceului A. Șaguna. A participat la Congresul Federației Reunirii femeilor române care s’a ținut la Brașov. Colaborează cu societatea Muzeul militar național, prin intermediul delegatului acestuia preot Ilie Hociotă.

Serbarea zilei de 1 Decembrie.

Aniversarea zilei de 1 Dec. 1918 decretată ca sărbătoare a „Astrei” s’a sărbătorit și aici la Brașov cu toată demnitatea. La invitarea comitetului și-au dat concursul pentru reușita serbării toate autoritățile civile și militare, precum și aproape toate școalele secundare din localitate. Serbarea s’a desfășurat după un prea frumos program, cu Te-Deum, cu festival în sala Teatrului Național, cu cuvântare ocazională, declamații, coruri, dansuri naționale, orchestră militară etc. S’au aranjat serbări cu această ocaziune și în celelalte despărțăminte și cercuri culturale din județ.

Membrii desp. central județean în 1926 :

	Veehi	Inser. în 1926	Dărste	Toelle	Br.-vechi	Sit. t.
Membri fondatori .	16	3	3	—	—	22
„ pe viață .	62	50	7	2	2	123
„ activi .	—	138	12	32	12	194
„ ajutători .	—	674	—	2	21	697
Total .	78	865	22	36	35	1036

Abonamente.

În anul 1926 s'au făcut 49 abonamente la rev. „Transilvania“.

Subvențiuni și ajutoare.

Asociațiunea a fost sprijinită în anul trecut pentru realizarea scopurilor sale, în măsură largă de autoritățile noastre comunale și județene: Primăria orașului Brașov ne-a acordat un ajutor de Lei 250.000.—. Prefectura județului un ajutor de 50.000.—. Pe lângă aceasta On. Prefectura a intervenit ca toate comunele din județ să ia în buget sume, potrivite cu situația lor materială, pentru ajutorarea „Astrei“. Astfel am încasat în anul trecut următoarele ajutoare:

Comuna Vulcan Lei 10.000, Moeciul inj. 491, Simon 194, Măgura 95, Sernea 194, Rotbav 1000, Moecul de sus 293, Peștera 194, Predeal 300, Codlea 5000, Tohanul vechiu 1500, Zizin 2000, Tohanul nou 1000, Baciul 2000, Hărman 5000, Int. Buzău 500, Crizbav 2000, Preșmer 3000, Hălhiu 2000, Sânpetru 1000, Feldioara 5000, Bod 5000, Cristian 2000, Ghimbav 5000, Zărnești 9941, Sohodol 500, Târlungeni 3000, Teltu 500, Vama Buzăului 494, Satu nou 500. Laolaltă Lei 69.696.— + Lei 50.000 suma totală Lei 119.696.

Nu ne-au trimis încă ajutoarele luate în buget următoarele comune:

Comuna Bran-Poartă Lei 500, Cernatu 5000 l-a lichidat desp. Săcele, Fundata 500, Holbav 500, Râșnov 3000, Sita-Buzău 500, Turcheș 20.000, Vlădeni 1000.

Primăria orașului Brașov a mai dat apoi 2 st. lemne pentru încălzirea localului societății.

Ajutoarele încasate nu s'au putut distribui despărțimintelor și cercurilor culturale în întregime întrucât: 1. Ele s'au încasat abia numai în lunile ultime ale anului 1926, ba unele din ele numai la începutul acestui an. 2. Unele

despărțăminte nu erau încă organizate. Distribuția se va face în cursul anului acestuia, mai ales în biblioteci și revizite de birou, cari, cumpărate în cantități mai mari de desp. central, se pot obține în condițiuni mai avantajoase.

Până la finea anului trecut s'au distribuit următoarele ajutoare :

Desp. Feldioara cărți și reg. Lei 1885'90, desp. Căldăușa cărți și reg. Lei 2959'—, desp. Râșnov cărți și reg. Lei 2959'—, desp. Buzău cărți și reg. Lei 3569'50, desp. Hărman cărți și reg. Lei 3729'50, Cercul cultural Dârste Lei 3194'—, desp. Săcele ajutor în bani Lei 5000'— Suma totală Lei 23.296'90.

Inchirierea Teatrului Național și a cinematografului „Apollo”

Mulțumită sprijinului efectiv pe care ni l-a dat dl. Ministru al cultelor și artelor, Vasile Goldiș, comitetul a obținut închirierea pe timp de 10 ani, pe seama despărțământului, a Teatrului Național (Apollo) din Brașov, împreună cu toate edificiile aparținătoare lui.

Beneficiile ce credem că vor rezulta din această întreprindere ne vor da posibilitatea să realizăm mai curând și mai ușor scopurile ce le urmărim.

Privitor la închirierea imobilului „Teatrului Național” credem necesar a raporta următoarele :

În ședința comitetului dela 23 iunie a. tr. dl. Al. Băcilă, unul dintre vechii chiriași ai Teatrului, a prezentat o ofertă prin care :

a) renunță în favorul „Astrei” la toate drepturile sale asupra Teatrului Național ;

b) dă ca aport întreg inventarul său în mașini, materiale și mobilier, aflat în edificiul Teatrului, care să treacă în proprietatea „Astrei” ;

c) la asupra sa conducerea tehnică a Cinematografului, condiționând să fie angajat în această calitate cu o leafă fixă și 50% din beneficii.

Comitetul, găsind acceptabil oferta, a hotărât să intre în tratative cu Al. Băcilă și ceilalți tovarăși ai săi, dar în același timp să se facă cerere la Minister pentru a se închiria, în cazul evacuării actualilor chiriași, în urma procesului în curs — Teatrul Național cu toate dependențele sale, Asociațiunii noastre.

În baza cererii noastre și a stăruinței depuse de delegații noștri, dl. Dr. Tib. Brediceanu și Dr. Voicu Nițescu, Ministerul Cultelor și Artelor cu ord. Nr. 36463 din 26/VIII

1926 ne comunică, că în şedinţa dela 28/VII a Consiliului de Miniştri s'a semnat jurnalul prin care ne aprobă închirierea Teatrului Naţional pe timp de 10 ani, cu o chirie anuală de Lei 100.000 — şi cu obligaţia de a face reparaţiunile necesare.

Pentru a se încheia acest contract şi pentru ca Asociaţia să intre în folosinţă de fapt Onor. Ministeriu ne recomandă „să căutăm să obţinem dela actualii deţinători ai imobilului o declaraţie de renunţare“.

Intr'aceea — pe când eram pe cale de a obţine aceste declaraţii, — terminându-se procesul în curs între Minister şi vechii chiriaşi şi prin pronunţarea sentinţei de evacuare a lor, s'a intervenit din nou pentru încheierea contractului de închiriere.

În urma stăruinţelor delegaţilor noştri: Dr. Voicu Nişescu şi Dr. Tib. Brediceanu, contractul de închiriere s'a încheiat la 5 Octomvrie 1926, iar în zilele de 8 şi 9 Octomvrie 1926 ni s'a predat pe bază de inventar, imobilul şi mobilierul Teatrului Naţional.

Pentru conducerea şi administrarea Teatrului şi a Cinematografului s'a elaborat un regulament special în baza căruia în şedinţa comitetului dela 27 Oct. 1926 s'a instituit următorul consiliu de administraţie, din sânul comitetului desp.: Preşedinte: Dr. Tiberiu Brediceanu, Econom: Petru Munteanu, Membri: Ioan Pricu, Dr. N. Căliman, G. Căteanu şi Victor Branisee.

Comitetul a luat cu multă satisfacţie şi mulţumită la cunoştinţă jertfa dlui Dr. Tib. Brediceanu de a lua asupra dsale conducerea consiliului de administraţie pentru ceea ce îl exprimăm şi cu ocaziunea aceasta gratitudinea noastră.

S'a elaborat apoi un contract de angajament cu dl Al. Băcilă, care apoi, revăzut şi întregit, de o comistune a fost aprobat de comitet în şedinţa dela 27 Oct. 1926.

Cu această organizare de conducere şi control Cinematograful a funcţionat considerând greutăţile începutului, în condiţiuni destul de mulţumitoare, cum se va vedea din raportul de casă ce se va celi.

O frumoasă sporire a veniturilor ne-a adus-o şi împrejurarea că impozitul pentru reprezentaţiile date de Cinematograful nostru a fost redus în baza dispoziţiunilor legii dela 26% la 10%.

Amintim aici că toate edificiile ce ni s'au predat, precum şi mobilierul Teatrului se găseau în stare de tot rea. În special coperişele caselor nu mai puteau fi lăsate în starea de dărăpănare în care se găseau, fără pericolul

de a se ruina întreg edificiul. De aceea, imediat după luarea în primire a edificiului prima noastră grijă a fost repararea coperişelor şi apoi reparaţiile urgente şi absolut necesare în interior şi exterior.

Edificiile fiind neasigurate le-am asigurat contra focului pentru suma de 3 milioane Lei.

S'a regulat apoi situaţia cu chiriaşii ce deţineau apartamente în aceste edificii şi s'a închiriat prăvălia care era goală.

Prin preluarea imobilului Teatrului Naţional şi a Cinematografului, ivindu-se o mulţime de chestiuni, cari nu se puteau rezolvi fără sfatul şi îndrumarea juridică competentă, comitetul a angajat de jurisconsult al său pe dl Dr. Voicu Nişescu, după ce dânsul ne făcuse fără să aibă această calitate numeroase şi preţuite servicii în chip absolut gratuit.

Incheiere.

Acesta este în rezumat tabloul activităţii dezvoltată de comitetul nostru în cursul anului 1926.

Trecuţi peste multele greutăţi pe cari le-am întâmpinat atât în reorganizarea despărşămintelor şi cercurilor culturale, cât şi cu preluarea, organizarea, conducerea şi administrarea Cinematografului — mai adăugând şi lipsa unui buget după care să ne putem orienta, ce cheltuieli ne puteam permite şi ce nu — create odată aceste începuturi şi având în plus pentru anul curent şi experienţa câştigată în anul trecut, avem toată nădejdea, că „Astra” noastră se va apropia cu paşi tot mai siguri de realizarea frumoaselor scopuri pe cari le urmăreşte.

Frumoasele rezultate obţinute comitetul nu are pretenţia de a şi le revendica numai steşi, dimpotrivă, îşi dă seama că fără bunăvoinţa şi sprijinul ce i s'a acordat din atâtea părţi n'ar fi putut realiza ceea ce a realizat.

De aceea roagă On. Adunare generală să se exprime mulţumitele şi recunoştinţa sa: 1. Dlui Ministru Vasile Goldiş, pentru sprijinul larg ce ni l-a acordat. 2. Primăriei oraşului Braşov. 3. Prefecturii judeţului Braşov. 4. Casinei Române. 5. Tuturor donatorilor amintiţi în acest raport şi în fine 6. Tuturor aceloră cari prin înscrierea lor în şirul membrilor „Astrei” — mai ales la începutul activităţii noastre, când nu dispuneam de fonduri — au înţeles să ne sprijinească cu obolul lor. Roagă mai departe On. Adunare generală 7. să binevoiască a lua la cunoştinţă: a) rapoartele de casă pe an. 1926; b) să aprobe bugetul pe

anul 1927; c) să dea descărcare comitetului pentru gestiunea anului 1926; d) să designeze doi delegați pentru Adunarea generală a Asociațiunei care se va ține la Chișinău; e) să aleagă un membru în comitet în locul devenit vacant prin demisia dlui prof. Gh. Popa.

Raportul despre mișcarea cassei desp. central județean.

Activitatea sa în acest an și-a început-o Despărțământul cu un capital de Lei 33.395'60, sold constatat de ultima adunare generală și depus în libelul Albina Nr. 35.820. În cursul anului s'au mai făcut încassări în suma de Lei 427.403'93, așa că împreună cu soldul menționat, totalul intratelor se cifrează la suma de Lei 460.799'53. Totalul eșitelor se urcă la suma de Lei 129.112'80. Rezultă deci cu finele anului un sold de Lei 331.686'73, care se află în ființă:

a) în libelul Albina Nr. 36.201	Fond de rulment	Lei 280.345'23
b) " " " "	36.547 " " rezervă	" 25.670'75
c) " " " "	36.548 " Casa națion.	" 25.670'75
Total . .		Lei 331.686'73

În legătură îmi iau voie a prezenta următoarele conturi de încheiere:

Conto cheltuieli și venituri.

Cheltuieli:	Venituri:
Conto Salare . Lei 38.650'—	Interese . . . Lei 16.448'23
Fond. Casa de lect. Dr. Al. Bogdan . . . " 6.825'55	Taxe de la membrii . . . " 15.338'—
Cărți, registre, stampile Desp. și cerc. . . " 15.079'20	Conferințe Extensiunea Univ. " 8.731'25
Spese cu leg. cărților . . . " 8.980'—	Neprevăzute . . " 131'—
Co. Cheltuieli . " 25.233'60	Donațiuni . . . " 2.000'—
Co. Capital, venit curat . . . " 299.434'13	Subvențiuni . . . " 351.554'—
Lei 394.202'48	Lei 394.202'48

Conto Bilanț.

Reviste . . . Lei 1.143'—	Capital final . Lei 332.829'73
Cassa . . . " 331.686'73	
Lei 332.829'73	Lei 332.829'73

Din cele raportate rezultă deci că în cursul anului s'a realizat un venit curat de Lei 299.434'13, care adaus la

capitalul inițial de Lei 33.395'60, cu care și-a început activitatea, Despărțământul are la finele anului o avere curată de Lei 332.829'73, care se află în Reviste cu Lei 1.143'— și în Cassa cu Lei 331.686'73.

Raportul comitetului de administrație al cinematografului „Astra”, fost Apollo, asupra gestiunii anului 1926 (10/X—31/XII 1926).

În scurtul timp ce am avut din anul trecut în administrația cinematografului beneficiul realizat, grație muncii stăruitoare depusă de cei încredințați cu conducerea cinematografului, cu drept cuvânt putem spune că a fost foarte mulțumitor, luând în considerare reparațiile și îmbunătățirile aduse imobilului.

Spre orientarea Dvoastră ne permitem a Vă aduce la cunoștință Contul Bilanț și contul de Cheltuteli și Venite, încheiate de contabilul nostru cu 31/XII 1926.

Averea cinematografului la finea anului 1926 se compunea din:

Numerar la Cassa	Lei	4.837'90
Disponibil în Co. Crt. la banca „Albina”	„	57.300'—

Debitori:

Alex. Băcilă, pt. plățile făcute de noi în contul său la noi	„	104.530'80
--	---	------------

Diverși:

Avansuri date personalului nostru:

E. Makkay	Lei	4.652'—	
C. Foty	„	1.500'—	
St. Doicu	„	10.000'—	„ 16.152'—

Avans. Caselor de filme pt. filme contractate:

Partos Béla, Oradea	Lei	1.500'—	
Slagerfilm, Oradea	„	20.000'—	
Filmcentrala, Timișoara	„	4.000'—	„ 25.500'—

Co. Astra comitetul central județean, Loco, pentru plăți făcute în contul reparațiilor cota parte și diverse

„ 55.267'60

Totalul activelor: Lei 263.588'30

Pasiva per 31 Decembrie 1927:

Impozit comercial și global pe durata dela

10 Octombrie—31 Decembrie 1926	Lei	35.342'—
--	-----	----------

Capital final per 31 Decembrie 1926	„	228.246'30
---	---	------------

Totalul pasivelor: Lei 263.588'30

Specificarea Contului de Venituri și Cheltuieli.

Cheltuieli:

Cheltuieli de administrație:

Articole de cancelarie	Lei	4.538.—	
Întreț. și chirie instr. muzic.	"	2.100.—	
Întreț. aparatului de protecție	"	7.901.—	
Bilete și numerotarea lor	"	5.450.05	
Porto, transport	"	8.021.—	
Reclame, afișe	"	122.837.20	
Reprezentanți pentru copii	"	9.486.50	
Decor	"	15.833.—	
Curent electric	"	29.354.—	
Curățitul curții etc.	"	2.459.—	
Mobilier și diferite utenzilii	"	18.003.25	
Repararea mobilierului	"	2.262.05	
Diverse	"	8.548.70	
Combustibil	"	44.984.—	
Instalații electrice	"	10.848.60	
Salarii supliment., gratificații	"	27.282.—	
Spese de voiaje, diurne	"	8.158.—	
Titluri pentru filme	"	4.400.—	
Asigurarea imobilului	"	22.767.—	
Scena	"	270.—	Lei 355.503.35
Filme	"		486.644.75
Salarii	"		247.973.35

Impozite:

Impozit comercial	Lei	25.502.—	
" global	"	9.840.—	
" după încasări	"	206.492.—	" 241.834.—

Reparațiuni:

S'au făcut reparațiuni imobilului în sumă de
 Lei 113.729.85 din care Lei 46.230.10 s'a
 trecut asupra Comitetului Central jud., ră-
 mânând 67.499.75

Profit net	Lei	228.246.30
Total	Lei	1,627.701.50

Venite:

Încasări după reprezentanții cinematogr.	Lei	1,570.298.50
" " repr. teatrale și alte spectac.	"	56.159.—
Interese după disponibil la bancă	"	1.244.—
Total	Lei	1,627.701.50

Bugetul despărțământului pe anul 1927.

Denite:

Subvențiuni:

Primăria orașului	Lei 250.000.—	
Prefectura județului	" 50.000.—	
Comunele județului	" 70.000.—	Lei 370.000.—
Taxe dela membri	"	20.000.—
Interese	"	20.000.—
Cinematograful „Astra“ sald de beneficii	"	400.000.—

Chiri:

Gh. Tulliu	Lei 60.000.—	
M. Tiscescu	" 36.000.—	
I. Zam	" 12.000.—	
V. Fodor	" 9.600.—	
A. Boroianu	" 9.600.—	
Clubul Partid. Poporului	" 4.800.—	
Farmacia G. Cuteanu	" 80.000.—	
In sarcina Cinematogr.:		
Mecaniceul Uzinei	" 24.000.—	
" Makkay	" 18.000.—	
Uzina „Unirea“	" 48.000.—	
Econom D. Munteanu	" 36.000.—	
Operator A. Boroianu	" —.—	
Secretar I. Foti	" 12.000.—	" 350.000.—

Total . . Lei 1,160.000.—

Cheltueli:

Salare:

Secretar	Lei 48.000.—	
Bibliotecar	" 36.000.—	
Servitor	" 24.000.—	Lei 108.000.—
Încălzit și luminat	"	10.000.—
Cheltueli de birou	"	5.000.—
" " depl. conferențieri și organiz.	"	100.000.—
Mașina de scris	"	25.000.—
Telefon	"	20.000.—
Schiopțicon și aparat cinematografic	"	100.000.—
Un aparat Radio	"	50.000.—
Întreținerea unui cor bărbătesc propag.	"	100.000.—
Muzeu, pentru procurări	"	20.000.—
Conferențieri streini	"	10.000.—
Premii pentru expoziții	"	50.000.—
Publicațiuni	"	100.000.—
Reparaturi la edificii	"	150.000.—
Neprevăzute	"	12.000.—
Casa Națională	"	100.000.—
Fond de rezervă	"	100.000.—
Cărți pentru bibliotecă și legat	"	100.000.—

Total . . Lei 1,160.000.—

2. Bran (jud. Braşov).

Desp. Bran se compune din comunele: Bran-Poartă, Sohodol, Predeal, Simon, Moeciul de jos, Moeciul de sus, Sirnea, Fundata, Peştera şi Măgura (10). Desp. s'a reorganizat în adunarea ținută la 8 Noembrie 1926, fiind de faţă delegaţii desp. central judeţean Braşov, dnii: Ioan Pricu, dir. şcoalei comerciale, Dr. Aurel Dobrescu, deputat şi Dr. Pompiliu Nistor, preşed. desp. Zărneşti, împreună cu biroul vechiu al desp. şi vr'o 50 brăneni — preoţi, învăţători, comercianţi şi ţărani.

Dl Victor Puşcariu, vechiul preşed. al desp., prezintă pe delegaţii desp. centr. jud., veniţi în Bran numai în interes cultural.

Dl *Pricu* vorbeşte despre Astra, despre despărţimintele şi cercurile ei culturale. S'a reorganizat desp., re alegându-se preşedinte dl *V. Puşcariu* şi un comitet în înţelesul regulamentului. Dl Dr. A. Dobrescu arată ce ar trebui să facă poporul brănean pentru asigurarea viitorului său. Dl Dr. P. Nistor vorbeşte despre colaborarea desp. Asociaţiunii învecinate în scopul unor rezultate culturale mai de seamă.

3. Buzău (jud. Braşov).

Acest desp., care constă din comunele: Barcani, Sita, Intorsura şi Dama, s'a înfiinţat în adunarea ținută în comuna Intorsura-Buzăului, la 14 Noembrie 1926, sub prezidenţia d-lui *Axente Banciu*, preşed. desp. centr. jud., dl I. Pricu, dir. şcoalei comerc. sup. de băeţi şi M. Antonescu, prof. de liceu, în Braşov. Dl Banciu a vorbit despre: „Datoria noastră faţă de moştenirea ce ne-au lăsat vrednicii înaintaşi“. Dintre cei prezenţi, vr'o 50 la număr, s'au înscris 6 membri pe viaţă şi 16 activi. S'a ales preşedinte al desp. părintele: *Ioan Modroiu* din Vama-Buzăului, de asemenea s'au ales funcţionarii şi membrii comitetului conform dispoziţiilor din regulament.

S'au predat apoi noului comitet din partea desp. central jud. Braşov pentru *Biblioteca* desp. cărţi în valoare de Lei 2745—, registre şi rechizite de birou în valoare de Lei 503—, cum şi 40 ex. din Calendarul Asociaţiunii pe an. 1927 şi 19 cărţicele din publicaţiunile Asociaţiunii.

Părintele Gh. Negoescu mulţumeşte delegaţilor braşoveni, iar dl A. Banciu doreşte ca cei puşi în fruntea desp. să traducă în faptă dorinţele exprimate în această adunare pentru binele celor mulţi.

4. Codlea (jud. Braşov).

Acest desp. se compune din comunele (4): Codlea, Tânfari, Vlădeni şi Satul-nou. S'a înfiinţat la 10 Oct. 1926 sub conducerea d-lui Dr. Nic. Căliman, asistat de d-nii Ilie Hociotă, protopop şi Victor Branişce. Preşedinte al desp. a fost ales dl preot Gh. Fl. Preşmerean. S'a ales şi comitetul desp. Dl prot. Hociotă arată, în firul unei frumoase cuvântări, la sfârşitul serviciului divin, scopul venirii d-lor în comună. Adunarea desp. s'a ținut în școală, sub prezența d-lui Hociotă, înscriindu-se 58 membri. A ținut conferință dl V. Branişce în legătură cu jubileul de 75 ani de la înființarea liceului „Șaguna” din Braşov. *Cercuri culturale* sunt în Tânfari şi Vlădeni. *Biblioteci*, cu câte 60 cărți, în Codlea, Tânfari şi Vlădeni. Având în vedere, că desp. s'a înfiinţat numai către sfârşitul anului şi că cercurile culturale încă au luat ființă numai bine de curând şi numai în parte, nu s'a putut desfășura activitate culturală.

5. Feldioara (jud. Braşov).

Adunarea de organizare a acestui despărțământ s'a ținut în 26 Septembrie 1926 sub conducerea d-lui *Axente Banciu*, preşed. desp. central judeţean Braşov, asistat de d-nii Petru Muntean, inspector în Ministerul Muncii, membru în comitetul central jud., Dr. Vasile Dogariu, medic, membru al Secției „Astrei” medicale şi R. Dogariu, secret. comit. centr. jud., în prezența a circa 80 persoane, bărbați şi femei. Desp. se compune din comunele: Feldioara, Hălhiu, Crisbau, Rothau, Măteruş şi Apaşa, de toate 6. Dl Banciu, după deschiderea şedinței şi-a dezvoltat conferința: Pe ce își întemeiază Asociațiunea dreptul de a-i cere fiecărui Român sprijinul? S'au înscris 12 membri pe viață şi 22 membri activi. S'a ales comitetul despărțământului în frunte cu părintele *Ilie Ioanovici*, ca preşedinte. Desp. central judeţean dăruieşte pentru *Biblioteca despărțământului Feldioara*: 59 vol. din autorii noştri mai de seamă, 54 numere din bibl. Cunoştințe folositoare, 15 numere din bibl. Agricolă, 26 numere din publicațiile Asociațiunii în valoare totală de Lei 1708.— Desp. central jud. a predat şi registrele necesare pentru agendele de birou, precum şi stampila pentru desp. Feldioara, toate în valoare de Lei 363'70. Dl *Bazil Perşia*, farmacist, constatând lipsa unui dulap pentru păstrarea prețioaselor cărți, ce s'au dăruit de centrul judeţean ca un început de *Bibliotecă* a acestui despărțământ, oferă dânsul un dulap spre acest scop.

Iată un exemplu frumos de felul cum se constituie un desp. cu ajutorul desp. central judeţean şi a multor oameni de bine!

6. Hărman (jud. Braşov).

Acest desp. constă din următoarele 4 comune: Hărman, Preşmer, Sânpetru şi Bod. El a fost organizat în adunarea ținută în Hărman, la 21 Noembrie 1926, sub prezidenția d-lui *Axente Banciu*, preşed. desp. central jud., asistat de d-nii *Mihail Sotiriu* şi *doamna* şi de *Eugeniu Hulea*, delegați ai desp. central, de fruntași români ai comunei şi de un număr însemnat de popor.

După serviciul divin, la care răspunsurile liturgice le-a dat *corul mixt* compus din membrii Reuniunii de lectură şi cântări „*Armonia*” din localitate, dl preot local *Dimitrie Greceanu* în cuvinte bine simțite a bineventat pe oaspeții braşoveni.

Dl A. Banciu a deschis adunarea, arătând însemnătatea „*Astrei*”. După aceea a predat 68 cărți, frumos legate, de cuprins religios-moral, economic-practic, istoric şi literar, ca început pentru *Biblioteca desp.* Aceste cărți reprezintă suma de Lei 2656-50, iar registrele necesare comitetului local, cu un bogat material pentru corespondență şi cu o stampilă, reprezintă suma de Lei 473.—.

S’au înscris: 2 membri fondatori, 12 membri pe viață, 6 membri activi şi 5 membri ajutători. Între acești membri s’au distribuit 40 ex. din *Calendarul Asociațiunii* pe an. 1927.

S’a ales preşedinte al desp. părintele *Dimitrie Greceanu*, ceilalți funcționari şi membri ai comitet. desp. Tot atâtea lucruri vrednice de laudă.

7. Râşnov (jud. Braşov).

Acest desp., compus din comunele: Râşnov, Ghimbav, Cristian şi Vulcan, s’a reorganizat în adunarea ținută în Râşnov la 24 Octombrie 1926, deschisă fiind de părintele *Bartolomeu Tipeiu*, care salută pe misionarii culturii româneşti şi arată însemnătatea „*Astrei*”. Dl delegat al comitetului central jud. Braşov *Dr. Voicu Nişescu* arată scopul frumos ce-l urmăreşte Asociațiunea din punct de vedere economic, industrial, sanitar şi cultural, demonstrând cu numeroase exemple ce e de făcut pentru îndreptarea relelor de cari suferim pe aceste terene.

S’a ales preşedinte al desp. părintele *Bartolomeu Tipeiu*, împreună cu funcționarii şi membrii comitetului.

S’au înscris 19 membri pe viață, 42 activi şi 5 ajutători. Dl *Dr. Nicolae Vintilă* a ținut o conferință instructivă despre „*sifilis*”.

S'a dat și aici un început de *Bibliotecă poporală* și registrele necesare.

A avut loc și o serbare școlară.

Astfel de adunări nu pot de cât să ne dea cele mai bune nădejdi de progres.

8. Săcele (jud. Brașov).

Numărul comunelor din despărțământ este 4. *Cercuri culturale* se află 2 în Satulung, 1 în Cernatu, 1 în Turcheș și 1 în Baci. *Numărul bibliotecilor* 5: în Satulung (Biserica sf. Adormiri) cu 2400 cărți, spor de 300, cetitori 2080; în Satulung (Bis. Sf. Arhangheli) cu 2600 cărți, spor 280; cetitori 3000; în Cernatu cu 360 cărți, 60 spor, cetitori 180; în Turcheș cu 1152 cărți, spor 500, cetitori 384, în Baci cu 300 cărți, spor 40, cetitori 300!

Prelegeri au ținut: în Satulung, în 28 Februarie, dl *Anania Boldor*, dir.: Raportul dintre școală, elevi, profesori și părinți, cu 180 ascultători; în 7 Martie, dl prof. *Gh. Popa*: Elementul românesc în comparație cu alte neamuri, cu coruri și declamări de către elevi, prezenți 200 asc.; în 14 Martie, dl *Dr. O. Jinga*: Constituția cea nouă, prezenți 210 asc.; în 21 Martie, dl prof. *Nic. Odor*: Hrana la diferite popoare, prezenți 160 ascultători; în 28 Martie, dl prof. *Dr. Gh. Popa*: Anglia și Elveția — caracterizare, cu proiecțiunii, 220 asc.; în 25 Aprilie, dl profes. *Zenovie Popovici* și protopop. *Dr. Iosif Blaga*: Evanghelia ca bază a vieții, cu coruri, 400 asc.; în *Târlungeni*, în 20 Iunie, preot. *Z. Popovici*: Însemnătatea bibliei, 140 asc.; în 31 Octombrie, dl *Z. Popovici*: Importanța Astrei în trecut și prezent, și dl *Dr. Voicu Nițescu*: Aristide și Cato (caracterizare), 300 asc.; în 14 Noembrie, dl preot. *Oct. Simțion*: Țăranul nostru în poezia poporală, cu coruri cu elevi, 200 asc.; în 28 Noembrie, dl *Dr. Gh. Păiș*: Despre tuberculoză, cu 170 asc.; în 12 Decembrie, dl *Dr. Căliman*: Mortalitatea la copiii sugaci, 200 asc.;

Serate artistice etc. S'au ținut, și anume: Satulung 3, cu teatru, cântări și declamări, în Cernatu, Turcheș și Baci producțiuni, teatru, declamări, aranjate de casele culturale.

Nefiind analfabeți nu s'au ținut cursuri.

Teren de casă națională: 400 st. □ în Satulung. Desp., dispune de avere în suma de Lei 7000— *Ajutoare* a primit: dela desp. central județean Lei 5000— și dela comune de asemenea Lei 5000— A făcut 5 abonamente la rev. „Transilvania” și 2 la alte publicațiuni.

Socotelile an. 1926 se încheie la încassări cu Lei 16.960— la cheltueli cu Lei 16.033— și cu un sold de Lei 927.

Bugetul pe anul 1927, prevede la încassări și cheltueli suma de Lei 18.200—

Din frumosul raport al desp., dăm aici următoarele părți :

Reorganizarea Desp. nostru a găsit în plină desvoltare în satele noastre organizațiile de interes local cu caracter pur cultural ale caselor de cetire. — Este acel curent sănătos pe care cei din jurul lor îl desvoltă din an în an spre desăvârșire. Un rost al Astrei în aceste condiții ar fi fost șters cu desăvârșire la prima vedere. Dar problemele de interes național-social nu se privesc prin reflecții în graba gândurilor. — Astra e menită să trateze probleme generale ale Săcelelor să coördoneze mișcările disperate ale organizațiilor nucleare. Acestea sunt ideile ce ne-au condus la reorganizarea Desp. nostru și pe cari comitetul nostru și le-a fixat ca idei călăuzitoare, în activitatea "Astrei".

Comitetul nostru a ținut în decursul acestui an 14 ședințe în cari s'au discutat chestiuni ce priveau, fie definiția rolului, „Astrei” în cele 7 sate, fie de organizare a cercurilor culturale, acolo unde nu există sau organizare de conferințe ce s'au ținut în Satu-lung. — S'au fixat planuri de activitate destul de variată, pe care o vom înfățișa în fața Dstră.

Conferințele ce s'au ținut aveau și vor avea rostul acela de a da norme călăuzitoare, în viața socială a Săcelelor, de a da îndrumări sănătoase pentru buna desvoltare a satelor noastre. S'au ținut 12 conferințe de cătră Dnii : A. Boldor, Gh. Popa, T. Jinga, prot. Blaga, V. Nițescu, Dr. Căliman, Dr. Păiș, pr. Simtion, N. Odor și pr. Z. Popovici. — Pe această cale aducem mulțumirile noastre Dlor conferențiarilor cât și publicului, care a știut și a înțeles necesitatea lor, luând parte în număr destul de frumos.

Ne-a preocupat chestiunea ridicării unui monument eroilor ce ne-au adus întregirea neamului prin jertfa neprețuită a sângelui lor. — Am intrat în legătură cu Asociația învățătorilor din cele 4 sate, care a strâns de acum câțiva ani un fond frumos în acest scop. — Nu am putut să ajungem la un rezultat real, chestiunea fiind pusă din partea Dlor cu totul pe un alt plan. — Acest monument totuș va fi ridicat prin inițiativa „Astrei” și se va ridica chiar fără fondul creat prin interesul ce a fost din partea Asociației inv., dinpreună cu unii intelectuali. — Atunci când totul va fi aranjat de noi am fi deosebit de mulțumiți dacă poporul nostru va ști să răspundă cu toată însușirea unei subscripții în acest scop.

Necesitatea din ce în ce mai accentuată a unei case Naționale așezată, într'un loc unde într'adevăr să-și aibă un rost real, ne-a făcut să ținem legături cu comitetul format, de mai înainte în acest scop, care a strâns un fond de peste 200 mii Lei și cu Dl Al. Lapedatu care atât de frumos înțelege să privească chestiunile Săcelele, repartizând 300 mii Lei, pentru o casă Națională și avem nădejdea, ca în scurt timp să avem construit acest lăcaș ce va fi izvor de gânduri, îndrumări și inițiative sănătoase pentru Săcelele noastre.

Gândul nostru era să desfășurăm o activitate în celelalte trei sate: Târlungeni, Purcăreni și Zizin, o activitate culturală și economică. Pentru această am făcut patru drumuri în aceea regiune; am găsit buna voință a poporului ce aștepta cu toată inima o inițiativă de acest fel. Am găsit lipsa de interes desăvârșită a majorității, dintre intelectuali, lipsă de interes ce te întristează și te revoltă. Biblioteci ce nu s'au deschis de când le-au primit din partea unor donatori ce au înțeles grațul vremii, biblioteci în cari singurii cercetători erau șoarecii. Din cauza, fie a desbinării în cari se găseau unii dintre intelectuali, fie a indolenței manifestată de alții, nu am reușit, decât poate să dezvoltăm și să încurajem inițiativa câtorva prea puțini și prea tineri ca să poată face ceva. Să nădăjduim că în scurt timp vor ajunge, organizați în despărțământ aparte, la rezultate, cari să le facă cinsti acestor factori ce trebuie să fie promotori de idei frumoase pentru interesul obștesc. — În Târlungeni am înființat o bancă populară din inițiativa D-lui Dr. V. Jingași care după o vegetație destul de lungă, a început să lucreze mai puțin acum, ca să ia complecta dezvoltare mai târziu.

Tot din inițiativa „Astrei“ serbărilor naționale li s'au dat fastul cuvenit. În special serbarea de 10 Maiu, ce întrupează atâtea date însemnate a istoriei poporului nostru s'a făcut printr'o organizare cu mult interes în cadrul unei manifestări ce iese din obișnuința Secelenilor.

Din primul moment Despărțământul nostru s'a isbit de lipsa de fonduri, necesare unei bune activități. În urma unui apel către Primăriile Despărțământului nostru, ni s'au pus la dispoziție, sume ce ne-au dat posibilitatea să ne mișcăm. Aducem pe această cale vtile noastre mulțumiri tuturor și în special primăriei comunei Cernatu, ce ne-a dat anul trecut 5000 Lei, și anul acesta luând în buget aceeași sumă, exemplu ce a fost urmat și de celelalte primării.

Comitetul nostru a avut nemărginită durere de a pierde din sânul său un membru ce prin firea blândă și pașnică, înțelegătoare a oamenilor și a vremurilor, prin inteligența vie încadrată într'un suflet ce vibra la bucuriile neamului și simțea toate durerile obștești, prin aceea inteligență ce veșnic frământă gânduri sănătoase; pentru satul și Săcelele noastre a lăsat un gol adânc simțit, acela, care a fost și va rămânea vrednic, viu în sufletul nostru, părintele Oancea. Soartea de prea multe ori vitregă răpește tocmă pe acela, căroră o viață de om nu le este de ajuns ca să-și dea toată inima și sufletul aceloră pe cari îi conducea. — Cred că sunt în asentimentul unanim al Adunării Generale, dacă vă voi asocia la simțămintele de pietate și recunoștință ale comitetului nostru, față de omul ce trebuie să ne rămână întipărit în sufletul nostru, ce trebuie să ne fie exemplu în conduita noastră, față de omul ce a știut să creeze un drum pe care va trebui să-l urmăm.

Deasemenea plecarea D-lui profesor Gh. Popa la Cluj ne-a lipsit de sfaturi chibzuite, de omul ce totdeauna era gata de muncă, pentru Săcelele din cari a plecat, de firea D-lui entuziastă și încrezătoare și mai ales de un conferențiar excelent.

Din cele ce v'am înfățișat v'ați putut face o idee limpede asupra activității desfășurate de comitetul nostru. Desigur că nu avem cuvinte să spunem că am făcut mult. Dar pentru cine a lucrat câțiva ani în acest domeniu al propagandei culturale, știe cât de mari sunt greutățile ce le întâmpini, câte deziluzii întâlnești în aplicarea gândurilor ce ți-ai propus, știe mai ales, că nu trebuie să aștepte rezultate imediate, ci aceste rezultate vin după un timp destul de îndelungat. — Am dori ca Adunarea Generală să judece principiile după cari ne conducem, să judece faptele înfățișate și mai ales să contribuie prin îndrumări, ce le-ar da viitorului comitet, numai astfel acest raport va fi într'adevăr folositor propagării culturii în Satele noastre. — Dorim ca „Astra“, îmbrățișată de interesul Dvoastre, să însemne un factor de progres al Săcelilor, să ridice aceste Săcele într'o frumoasă lumină, să fie exemplu pentru alte regiuni, să fie mândria noastră a mocanilor. Încrezători în necesitatea ființei ei uniți în cuget și în simțiri să facem, prin puteri uniți din țara aceasta frumoasă și bogată, o țară locuită de o nație sănătoasă la minți și la trup.

Președintele desp. dl *Zenovie Popovici*, preot, secretar
Ioan Tarași, profesor.

9. Târlungeni (jud. Braşov).

Acest desp. se compune din comunele: Târlungeni, Purcăreni, Zizin şi Cărpentiş. Despre activitatea desfăşurată în acest desp., înfiinţat în 1927, vom prezenta raport în anul viitor.

10. Teliu (jud. Braşov).

S'a înfiinţat în adunarea desp., ținută la 25 Martie 1927, în comuna Teliu. Constă din comunele: Teliu Dobârlau, Mărcuş şi Budila. Despre felul cum s'a organizat acest desp. vom raporta în anul viitor.

11. Zărneşti (jud. Braşov).

Conduc de o serie de ani cu multă dragoste şi înţelegere a nevoilor poporului nostru dela sate de către dl *Dr. Pompiliu Nistor*, medic, preşedintele său, acest despărţământ a dezvoltat o frumoasă activitate culturală şi în anul 1926. Din raportul prezentat comitetului central dăm aici următoarele :

Despărţ. a pornit în anul trecut cu frumoase nădejdi la muncă, dezvoltând în primele luni ale anului o frumoasă activitate, mai ales în ce priveşte prelegerile şi şezătorile culturale, pentru ca să se oprească în avânt, parte în urma agitaţiilor inerente diverselor alegeri politice, dar în parte şi pentru puţinul interes al unora din cei chemaţi să conluere pentru „cultura şi literatura poporului român“.

Punctul cel mai vulnerabil, deşi ar trebui să fie cel mai preţios în activitatea noastră, a fost şi de astădată : lipsa de funcţionare a bibliotecilor, şi în special a celei din Zărneşti, care de-abia acum se aduce în ordine, care însă nu s'a înmulţit şi din care în întreg anul trecut nu s'a cedit nici o singură carte.

În anul trecut am activat toate cele 4 cercuri culturale, cari îşi au organele lor alese de membrii respectivi şi cari au început să-şi aibă gospodăria proprie a lor, încropindu-şi şi o modestă sumă de bani, proveniţi din taxele de membri activi şi ajutători şi menită pentru cumpărarea de cărţi şi abonarea de reviste pentru biblioteci. Centrul Desp. a renunţat la cele 50% ce i-s'ar cuveni din taxele de membri, tocmai pentru a dovedi că comitetul Desp. când se duce în comune cu prelegeri, nu merge pentru a strânge bani, ci lasă tot pentru comuna respectivă orice ofrandă şi jertfă a locuitorilor.

În anul trecut am luat contact cu comitetul central judeţean la ale cărui şedinţe am participat după putinţă,

încercând să ne coordonăm activitatea, cerându-i și primind dela el prelegători aproape ori de câte ori am cerut, și dela care am primit pe 1926 un prim-ajutor de 5000 Lei. Pe viitor această colaborare va fi tot mai strânsă, atât de ordin material, cât și personal, intelectual, având a primi dela el și dela Secția medicală a Desp. Central județean bani, cărți, aparate de proiecțiuni, filmuri, etc.

Resumând în cele ce urmează viața de 1 an, raportăm că :

I. Adunarea Generală ordinară a anului 1925 s'a ținut la Zărnești, în prezența unui foarte frumos (250—300) număr de popor și intelectuali, între cari toți preoții și învățătorii comunelor, elevi etc., precum și în prezența alor nu mai puțin de 8 delegați ai Comitetului Central județean. În adunare, o adevărată sărbătoare, s'au citit rapoartele comitetului vechiu, s'au ținut 4 *vorbiri, prelegeri*, elevii au declamat și au cântat în cor; s'au înscris 3 m. *fondatori*, 15 pe viață, 42 *activi* și 12 m. *ajutători* și s'a ales noul comitet pe 5 ani, în număr de 15, conform listei din proc. verb. al ședinței ad. generale.

Comitetul nou-ales a ținut 3 ședințe.

II. În desp. s'au ținut în 1926 următoarele prelegeri, parte ținute împreună cu Cercul Cultural al învățătorilor, la ale cărui șezători desp. a luat totdeauna parte activă:

1. 24. I. 1926, Zărnești, prezenți 250 ascultători, popor și elevi; pe lângă declamații și cor, a vorbit Dr. Nistor P. „Eugenia ca baza propășirii națiunii“.

2. 28. II. 1926, Poiana-Mărului, împreună cu cerc. cult. al învăț. 300 ascultători. Niculoiu Ioan, inv. P.-Măr. „Iubirea de școală“. Meșianu Ioan, inv.-dir. Zărnești „Ai carte, ai parte“! Dr. P. Nistor, medic Zărnești „Puericultura și îngrijirea sugacilor“.

3. 14. III. 1926, Tohanul-vechiu, șezătoare, 300 ascultători, declamații, cor și Tamaș Mircea, preot Toh.-vechiu: Raportul cerc. cult. Toh.-v. pe 1925. Dr. Căliman N., medic, Brașov: „Politica eugenică“. Dr. Suciu Sibianu, medic, Brașov: „Contra alcoolismului“, cu 12 înscriseri în Liga contra alcoolismului.

4. 25. III. 1926, Zărnești. 300—350 ascult., adunarea g-lă și cerc. cult. al învățătorilor, pe lângă rapoarte, declamații și cântări. Dr. P. Nistor, medic, Zărnești: Activitatea pe 1925 și program. cult. pe 1926. Spârchez Ioan, inv., Zărnești: „Îngrijirea pomilor roditori“. Dr. Ștefan Ulpiu, med., Preșmer: „Boalele molipsitoare și combaterea lor“. Dr. Nițescu Voicu, deputat, Brașov: „Ce e cultura?“ și rolul „Astrei“. Dr. Căliman Nic., medic, Brașov: Salutul desp. jud. Brașov.

5. 25. IV. 1926, *Tohanul-nou*, împreună cu cercul cult. învăț. pe lângă cor, declamații ș. a. 200 ascult. Garoiu Șt. inv. Zărnești : „Viermii de mătase“. Popa Traian, învățător Toh.-vechiu : Indemn pt. construcția unei școli. Dr. Nistor P. medic, Zărnești : „Industria casnică și portul rom.“

6. 14. VI. 1926, *Poiana Mărului*, șezătoare cu declamații 300 ascult. Dr. Nistor P. medic, Zărnești ; „Despre turbare și apărarea de ea“. Alexandrescu Mihai, judecăt., Zărnești : „Justiție și dreptate“.

7. 14. XI. 1926. *Tohanul-vechiu*, șezătoare, coruri, declamări, 300 asc. Dr. Nistor, Zărnești : „Igienă casei pentru combaterea boalelor sociale“. Hodârnău Mih., protopop, Brașov : „Muncă și cinste“. Dr. Căliman N., medic : „Creșterea și alăptarea sugacilor“.

8. 21. XI. 1926, *Toh.-vechiu*, Popa Traian, inv. : „Puterea școalei“.

III. Cu ocazia prelegerilor s'au organizat din nou toate *cercurile culturale* în cele 3 comune — afară de centru, unde a funcționat comitetul Desp. — alegându-se câte un comitet din 4 membri, dându-li-se câte un protocol pentru înscrierea proceselor-verbale ale ședințelor și șezătorilor, câte un registru de cassă și bibliotecă. Amintim aici, că ne-mai având legături cu comuna Holbav, aceasta a trecut împreună cu biblioteca ei și 220 Lei, fond la alt despărț.

IV. Desp. a susținut în Zărnești o *sală de lectură* în o clasă a școalei centrale, pentru care s'au abonat : *Libertatea*, *Foaia Poporului*, *Lumina Satelor*, *Cosinzeana*, *Natura*, *Albina*, *Transilvania* și la care președintele a dat ziarele abonate de el. Au participat în mod neregulat, între 5 și 20 de cetitori, în sărbători, ziarele și revistele au fost apoi luate acasă de cetitori, unde de sigur au mai fost citite și de alții. Va trebui însă sistematizat un serviciu de control și de explicări de către membrii Com. Desp. pt. a face mai eficace citirile.

V. Desp. are 4 *biblioteci*, câte una în fiecare comună :

1. Zărnești : 250 volume, din care o parte împrumutate și nerestituite, nu a funcționat în întreg anul ; s'a început o nouă catalogare.

2. *Tohanul-vechiu* : 80 volume, contopită cu a școalei, cu 500 volume, din cari au citit 51 cetitori 267 volume (Bibl. inv. Traian Popa).

3. *Tohanul-nou* : 86 volume, împreună cu a școalei cu 160 volume ; au citit 33 bărbați și 36 elevi 76 volume (Bibl. inv. I. Tănăsescu).

4. *Poiana Mărului* : 25 vol. n'a funcționat.

VI. Membrii Desp. s'au înmulțit în toate comunele și de toate categoriile :

La 1/1 1926, au fost — după ștergerea celor morți, a celor mutați și celor ce au refuzat să plătească cotele restante:

4 membri fondatori, 29 pe viață, 15 activi, 20 ajut.,
= total 67; iar la 31. XII.:

7 membri fondatori, 52 pe viață, 72 activi, 65 ajut.,
= total 196 membri.

Repartizați pe comune sunt:

Zărnești 7 memb. fond.,	32 pe viață,	39 activi,	16 ajutăt.	= 49,
Toh.-v. — " "	15 " "	15 " "	13 " "	= 43,
Toh.-n. — " "	2 " "	12 " "	15 " "	= 29,
P.-Măr. — " "	3 " "	6 " "	21 " "	= 30.

Cu tot numărul crescut, mai sunt mulți cari lipsesc din șirul membrilor, chiar între protopopi, ingineri, învățători, negustori, meseriași etc.

VII. *Averea despărțământului* se vede din bilanțul anexat, pentru timpul de 25 III.—31. XII. 1926; avem de amintit inovația, că fiecare cerc cult. are fond propriu, la care se afectează toate venitele cercului respectiv, inclusiv taxele de membri activi și ajutători (la cari a renunțat Despărț. pentru cota de 50%) și cari sunt menite să îmbogățească bibliotecile pentru a le spori.

Fondurile totale sunt:

Centrul Zărnești . . .	Lei 16.404.56
Tohanul-vechiu . . .	" 790.—
" nou . . .	" 1.350.—
Poiana Mărului . . .	" 260.—
	18.804.56

Fondul Ion Ionică . . .	Lei 636.—
-------------------------	-----------

Total: Lei 19.440.56

În *Bugetul desp. pe anul 1927* a fost prevăzută suma de Lei 5600.— la intrate și tot atâta la ește.

Venitele desp. în 1926:

Saldo din anul trecut . . .	Lei 5.908.56
Taxe dela membri . . .	" 8.800.—
Interese . . .	" 251.—
Ajutoare . . .	" 10.000.—

Total: Lei 24.959.56

(anume:

dela desp. central Brașov . . .	Lei 5.000.—
" coop. de consum Zărnești . .	" 2.000.—
" " forestieră . . .	" 2.000.—
" comuna Zărnești . . .	" 1.000.—)

Eșitele:

Taxe trimise comit. centr. Sibiu .	Lei	6.700—
Registre	"	806—
Calendare pentru membri	"	600—
Prelegeri etc.	"	449—
Saldo (depuneri	"	9.534·35
" (cassa)	"	6 870·21

Total : Lei 24.959·56

Membrilor ajutători și centrelor cult. ale desp. li s'au distribuit 100 ex. din publicațiunile Bibl. Asoc., trimise dela acestea prin desp. Brașov. Membrilor activi și pe viață li s'au distribuit ex. din Calendarul Asociațiunii, iar elevilor distinși 75 ex. ca premii.

În activitatea sa dl Dr. Nistor a fost ajutat de către dl secretar D. Pană, de dl Șt. Meșian, cassier ș. a. și a colaborat cu Cercul învățătoresc.

V. Caraș fost Oravița (desp. central județean).

Despărțământul acesta a ținut adunarea de constituire în 29 Decembrie 1926, alegându-se în fruntea lui dl prof. *I. Ruzmîr* dela liceul din Oravița. Membrul comitetului central dl Dr. A. Popovici a stăruit foarte mult pentru a ajunge la o organizare definitivă a acestui desp. și sperăm, că în raportul viitor vom putea relata despre o activitate cât mai rodnică a acestui desp.

VI. 1. Cluj (desp. central județean).

D-nii *Nicolae Bogdan* și *Atanasie Popa*, președintele și secretarul acestui despărțământ, fruntași între despărțăminte „Asociațiunii“, ne prezintă raportul despre frumoasa activitate dezvoltată în anul 1926. Acest raport îl publicăm în întregime, pentru a servi de exemplu și altor despărțăminte în propaganda pentru luminarea poporului. El a fost prezentat în adunarea desp. ținută în Luna de sus, la 29 Maiu 1927 și este de următorul cuprins:

Continuând tradiția Astrei de a cutreera comunele ascunse prin văile și pădurile județului Cluj, am putut și în acest an să culegem roade de muncă activă în ogorul culturalei poporului nostru.

Drumul este deschis, dar în cale ne stau multe piedeci. Mai e mult de lucru, mai ales că din 72 comune ale acestui despărțământ în cursul acestui an s'au înființat cercuri culturale numai în 5 comune, având cu acest an în total 36 cercuri culturale, alături de bibliotecile populare, cari sunt mai multe.

Anul acesta programul nostru a avut un alt caracter: cercetarea cercurilor înființate mai de mult, întărirea celor slăbite și cunoașterea greutăților de activitate din comune. Nu s'a avut în vedere numai înființarea de cercuri noi, ci mai mult cunoașterea situației reale și dacă cercurile culturale răspund rostului și scopului lor.

Programul de activitate a fost bogat în planuri. Dar, și acum ca și în alți ani, numai în parte s'a putut realiza din motive: personale, locale, materiale și sociale.

Motivele personale sunt de o importanță deosebită, fiindcă prin persoane se reoglindește drumul ascendent sau descendent al vieții și pulsației Astrei.

Față de anii trecuți, nu suntem în ascensiune și nu ni-se deschid perspective mari, nici pentru viitor fără un efort deosebit. Avem nădejde în efortul oamenilor de bine, cu atât mai vărtos, că cercetarea fiecărui cătun ni-se impune pentru o coordonare în lucrările noastre cu Biserica și Școala.

Lumea este frământată de multe probleme și mai ales problema echilibrului moral. Conferențiarul Astrei face această operă în măsura timpului și a numărului lor. Numărul conferențiarilor în acest an a fost mai redus din pricina multelor ocupațiuni și a lipsei de timp.

Ni se dă prilejul însă cu o deosebită bucurie să constatăm că un alt organ al Astrei, anume *Astra medicală*, cu sursele materiale necesare și suficiente, caută să facă față acestor greutăți, dându-ne concursul cerut și trimițând în zeci de comune zeci de oameni profesioniști pentru a duce lupta pentru sănătatea și vigoarea trupească.

Imprejurările locale încă ne-au fost o piedecă ici și colo, în special în timpul friguros, când în multe comune nu se poate străbate așa de ușor, știut fiind că județul Cluj este nenorocit în privința posibilităților de comunicație mulțumitoare.

Piedecile materiale încă sunt un impas greu, bugetul nostru fiind foarte redus, iar sursele bugetare nefiind prea bogate.

Comitetul central al Astrei printr'o ordonanță caută să soluționeze problema aceasta, punând în vedere despărțămintelor județene să pună în aplicare dispozițiunile Regulamentului, înființând despărțăminte de plasă. În așa fel este nădejde că în timp de 4—5 ani să nu mai fie nici o comună în întreg județul unde să nu fi ridicat *Astra* drapelul său cultural.

Așa, că pentru noul an ne vine ca preocupare principală organizarea acestor despărțăminte și încredințarea

lôr în mâini destoinice. O plasă mai ușor poate fi cercetată și mai ușor poate fi condusă decât un județ. Descentralizarea a dat roade bune peste tot și credem și aici în curând se vor dovedi.

Cu toate greutatele de cari am amintit, am ajuns să cercetăm în acest an comunele. În :

24 Octombrie 1926 Șardul-Clujului unde dl Const. Iencica delegatul desp. a înființat un cerc cultural și o bibliotecă populară.

Jucul de jos în 14 Noembrie, locul de naștere al marului istoric și gazetar Gheorghe Barițiu, unde dl At. Popa secret. desp. a pus bazele cercului și bibliotecii populare.

Stolna în 21 Noembrie, unde dl At. Popa a înființat cercul și biblioteca populară.

Turea în 28 Noembrie, dl Dr. Axente Iancu a înființat cercul cultural și biblioteca populară.

Florești în 5 Decembrie, unde era nevoie să mergem mai de multă vreme pentru reorganizarea cercului. A fost delegat dl inv. Gh. Iftimie, care în 13 Februarie 1927, împreună cu dl Gh. Bujoreanu bibl. desp. a reorganizat cercul cultural, alegând un nou comitet în locul celui vechiu, care a demisionat.

Mănăstur suburbiul Clujului în 6 Februarie, pentru reîntregirea bibliotecii.

Someșul rece în 13 Februarie a fost dl At. Popa pentru a vedea ce este și ce se face pe acolo. Aici a fost oare cândva cerc cultural, dar azi nu mai este. În această comună Astra a mers la invitația dlui Dr. Dominic Stanca în propagandă sanitară.

Giău în 13 Februarie dl At. Popa a predat biblioteca de întregire, iar șezătoarea s'a ținut abia în 27 Februarie cu un program bogat și ales.

Luna de sus în 5 Martie, tot la invitația dlui Dr. D. Stanca a reprezentat Astra, ținând conferință dl At. Popa.

Feleac în 3 Aprilie, a fost delegat dl Gh. Popa prof. sec. întregind biblioteca cercului cultural din comună.

După Paști nu s'au mai ținut șezători populare, fiind luna Maiu, luna sărbătorilor de tot felul și când elevii sunt ocupați cu pregătiri pentru serbări, concursuri, festivități etc.

În fiecare comună s'au organizat șezători populare la cari s'au ținut conferințe, s'au executat bucăți muzicale, s'au declamat poezii, monoloage și s'au făcut proiectii cu diapozitive și cinematograf.

Conferințele au avut caracter cultural, medical și economic.

La șezătorile organizate de Astra s'au ținut următoarele conferințe :

Docent *Dr. Axente Iancu*, dir. asilului de copii: Mortalitatea infantilă, Dispensariile de copii, Combaterea tuberculozei și sifilisului în cadrul dispensarului Principale Mircea din Cluj-Mănăstur, Rosturile Astrei. *Dr. Tiberiu Spârchez*: Maladiile sociale, Despre alcoolism, Primejdia boalelor infecțioase. *Dr. Liviu Telia*: Ofița. *Dr. Dominic Stanca*: Sifilisul și bolile de sânge, de 3 ori. *Constantin Iencica*, prof.: Scopurile Astrei, Folosul cetitului. *At. Popa* prof. sec.: Rosturile Astrei, Credințe deșarte, Luna, lumea din vecini, Cartea cea bună, Creșterea în dragoste. *Gheorghe Bujoreanu*, asist. univ.: Folosul învățaturii. *Gheorghe Popa*, prof. sec.: Astra și cultura poporului român. *Gheorghe Iftimie*, învățător: Bănel populară, de 2 ori, Rosturile Astrei, Pericolul streinilor și lupta contra lor, Unitatea sufletească a Românilor și din afară de România. *Vasile C. Stefaniu*, învățător: Educația copiilor, Folosul cărții. *Dr. N. Mihăilă*: Sifilisul și primejdia lui, Ingrijirea copiilor. *Dr. Ion Stroia*: Bolile de plământ. *I. Cristorian*: Folioasele cetitului.

La toate ocaziile am avut și în acest an concursul elevilor școalei normale de învățători din Cluj, cari au adus cu sine nota veselă și frăgezimea tinereții. S'au distins cu deklamări elevii: *Sumaș Ovidiu* cl. IV și *Bârlea Ion* cl. V, la vioară *Herlea Laurean* cl. VI, *Trifu Vasile* cl. VI, la cântare *Purcel Gavril* și s'au executat monoloage, anecdote etc. Și cu această ocazie ne întărim convingerea și nădejdea, că acești colaboratori ne vor fi cei mai buni sprijinitori ai *Astrei* prin locurile unde vor ajunge.

Nu ne-a lipsit nici concursul în special al d-nilor studenți în medicină, cari ne-au fost tovarășii siguri pentru ori-ce eventualitate. Le mulțumim și pe această cale și dorim ca râvna cu care vin s'o ducă în toate locurile, fiindcă opera de luminare medicală este la baza sănătății poporului nostru.

Un concurs prețios ni s'a dat și prin gazeta *Foia Noastră*, scrisă de dl prof. *Victor Lazăr*, prin care a pus în curent satele cu mișcarea noastră și a dat lămuriri prețioase despre felul cum trebuie făcută propaganda la sate, alături de instrucțiuni și învățătură din toate domeniile de preocupare ale țăranului, scrise la înțeles și cu deplină competență.

La 1 Noembrie 1926 în cadrele *Astrei* dl *G. Blondell* prof. la Academia de înalte studii comerciale și industriale din Paris, a ținut o conferință despre: *Starea generală economică dela războiu încoace*, iar la 1 Decembrie 1926 dl prof. *Gh. Șerban* a ținut cuvântarea ocazională.

Ziua de 1 Decembrie 1926 a fost serbată cu tot fastul cuvenit, contribuind și artiști dela *Opera* și *Teatrul Național*, precum și școalele normale de băieți și fete. Credem de bine ca și pe această cale să aducem tuturor cele mai călduroase mulțumiri.

Cheta din sala Teatrului a adus o sumă de Lei 519 75, depuși la dl casier. Pentru viitor ar fi bine, dacă acest festival s'ar face ori cu prețuri populare, ori cu gratuitate deplină. Ar fi și mai bine dacă această zi ar fi închinată școlărimii, mai ales că procentul cel mai mare al școlărilor este format din copii din jurul Clujului.

Bibliotecile populare în cursul acestui an s'au înființat în 13 comune și în total s'au distribuit 3164 cărți, dintre cari 2532 la bibliotecile din nou înființate, iar 454 ca întregire la cele vechi. S'au mai primit dela centrala din Sibiu 1000 cărți. În special s'au înființat la clinicele universităților și la închisori, unde se simțea cea mai mare trebuință.

Administrația Casei Petran a fost încredințată dlui casier Ant. Mandeal, fiind D-Sa în legătură directă cu centrul.

Din dorințele exprimate și anul trecut repetăm pe una, cea mai arătoare: obținerea unui local potrivit și angajarea de oameni cu timp și răspundere. Sunt două lucruri fără de cari nu poate fi organizația noastră, alături de alte organizații, fie oficiale (cercuri învățătorești, preotești), fie particulare din țară.

Ajutoare în cursul acestui an am primit dela *prefectura județului Cluj* 50.000 Lei pentru despărțămintele active din județ. Suntem mulțumitori mai ales că avem promisiuni, că în acest an subvenția va fi cu mult mai mare.

O dorință aproape realizată este un aparat de proiecție pe care nădăjduim să-l avem în curând, mai ales, că este deja comandat.

Înainte de a încheia nu pot să nu amintesc de unele cercuri culturale, cari au înțeles rostul vremii și muncesc cât se poate mai bine. Anume cercurile culturale din *Chiuțeni*, unde sunt mari nădejdi, *Mănăștur* și *Florești*, celelalte vor fi ajutate și vor fi ridicate la nivelul cuvenit.

Cu îmbunătățiri anuale vom ajunge să ne ridicăm peste greutatea zilei și să putem brăzda tot mai adânc în țărâna verde a satelor noastre astfel, ca *Astra* să se impună prin viață, vigoare și energie.

Dea Dumnezeu ca și sămânța, care se pune astăzi în ogorul sufletesc al acestei comune să fie grijită și cultivată în așa fel, ca să fie un centru pentru populația de aici și alături de faptele frumoase și bune ale acestui popor, făcute pentru biserica lor strămoșească să sporească în muncă și fapte, pentru țară și conștiința noastră românească.

2. Almaş (jud. Cluj).

Despărţământul numără 33 comune cu 28 de cercuri culturale, 27 *biblioteci populare* incl. biblioteca centrală a despărţământului cu 300 volume.

În decursul anului s'au ținut *prelegeri* în următoarele comune și cu următoarele subiecte: în *Adalin*, despre „Boalele molipsitoare“, dl Dr. Traian Ștefan Pop și despre „Asociația și puterea ei“, dl Vasiliu Nossă; *Voivodeni*, despre „Creșterea copiilor“, dl Dr. Traian Ștefan Pop; *Sânmihaiul Almașului*, despre „Educația sufletului“, dl Dr. Simion Tămaș și despre „Foloasele învățaturii“, dl Vasiliu Nossă; *Miluan*, despre „Bolile epidemice și combaterea lor“, dl Dr. Traian Șt. Pop și despre „Luxul și relele născute dintr'ânsul“, dl Aurel Mitrea; *Hida* despre „Însemnătatea comerțului“, și „Rolul școalei în viața unui popor“ dl Anton Ciuca. În comunele: Hida, Sâmpetrul-Almașului, Strâmba, Drag, Ugrut s'au ținut prelegeri cu proiecțiuni luminoase de către conferențiarul secției medicale al „Astrei“, din Cluj: Dr. Tiberiu Spârchez, Rubin Popa, Liviu Telea și Valer Bologa, despre bolile molipsitoare: Tuberculoză, Sifilis și despre Alcoolism, fiind însoțiți în toate comunele de către dl Dr. Traian Pop.

Serbarea de „1 Decembrie 1918“ s'a sărbătorit cu concursul școlilor în Hida, Sâmpetrul-Almașului, Ugrut și Drag, ținându-se conferințe de preamărirea zilei de Dnti Dr. Simion Tămaș, Vasiliu Nossă, Dr. Traian Șt. Pop, Petru Nicola și Dumitru Preda.

Despărţământul a aranjat și două petreceri la Hida, una la 25 Iulie 1926, iar alta la 2 Ianuarie 1927, cea din urmă împreună cu o reprezentatie teatrală de I. L. Caragiale „O noapte furtunoasă“, jucată cu concursul d-șoarelor Viorica Miclea, Veronica Muradin și a dlor Dr. Tr. Pop, Anton Chiffa, Virgil Moldovan, Simion Pop și Ioan Turcu.

S'au ținut *cursuri de alfabeti* în Hida, Sâmpetrul, Almașului și în Sânmihaiul Almașului. Teren pentru case naționale s'a expropriat pe seama comunelor Zimboru, Almaș și Mesteacă. Celelalte cerc. cult., nu au teren.

Averea desp., se urcă la suma de Lei 11.000.— și mobilierul casei de cetire din Hida, a cărei primărie a donat desp. Lei 1500.— S'au făcut 2 abon., la rev. „Transilvania“, și 3 abon., la „Biblioteca populară“; gratuit s'au primit ziarele „Patria“ și „Tribuna“. Pentru cercul „Voivodeni“ s'a abonat „Foata noastră“. S'a colaborat cu cercul cultural al învățătorilor din partea căruia au dat concurs, dnii Vasiliu Nossă și Aurel Mitrea.

Președintele desp. Dr. Traian Ștefan Pop.

3. Câmpia (jud. Cluj).

Numărul comunelor din acest despărțământ este de 23, având 12 cercuri culturale, fiecare cu câte o *bibliotecă populară*.

În fiecare din aceste cercuri culturale s'au ținut câte 2 conferințe și anume: „Folosul cărții“, *Dr. Vasile Dancu*, „Pacea între oameni“, *Vasile Aburan*, „Boalele venerice“, *Dr. Liviu Capșa*, „Administrative“, *Ioan Bungărdan*, „Chestii morale“, *Oct. Russu*, cari au fost însoțite de corul gimnaziului „*Samuil Micu*“ din Sărmaș.

Activitatea față de anul trecut a fost mai mare. Pe lângă cele 3 cerc. cult., cu bibliotecile lor s'au mai înființat 9 cerc. cult., cu 9 biblioteci.

Președintele desp. *Dr. Vasile Dancu*, dir. gim.

4. Huedin (jud. Cluj).

Ca și în anii trecuți, așa activitatea acestui despărțământ pe tărâmul cultural-artistic și național a fost una din cele mai frumoase pe timpul dela 23. VII. 1925 până la 23. VIII. 1926.

Bibliotecile existente s'au îmbogățit și altele noui au fost înființate. Pe lângă biblioteci ale „*Astrei*“ s'au înființat și biblioteci școlare. Activitatea din trecut, cunoscută din rapoartele precedente, se întrecește cu noul raport despre activitatea pe anul 1926.

Principiile de care comitetul desp. a fost condus au fost: Continuarea intensivă a propagandei culturale prin conferințe pentru intelectuali și popor, eternizarea, prin ridicarea de monumente, în amintirea evenimentelor mai importante din trecutul neamului, sărbătorirea demnă și glorificarea virtuților înaintașilor noștri pentru ținerea trează a sentimentului național în masele largi ale poporului și mai cu seamă a tineretului.

Iată conferințele ținute în Huedin: dl *Ioan Georgescu*, dir. șc. despre „*Perseveranța în știință*“ și dl *Aurel Muntean*, președ. desp. despre „*Viața, patimile și moartea Mântuitorului nostru Isus Hristos*“. Din partea Extensiunii Universitare Cluj: dl prof. univ. *M. Botez* despre „*Viața lungă*“, dl prof. univ. *Capidan* despre „*Colonile macedo-române în fosta Ungarie*“, dl prof. univ. *I. Paul*, despre „*Spiritul național în literatura română și Ioan Creangă*“. Toate aceste conferințe au fost cercetate de un public mare, dornic de lumină.

Pe sate s'au ținut următoarele *prelegeri populare* : dl M. Ciungar, prof., despre „Meserii“, în Ciuleni“ : dl Traian Potra, dir. gimn. din Huedin, despre „Iubirea de neam și țară“, în com. Buteni; dl Teodor Lung, preot în Bociu, despre „Insemnătatea școlii“, în comuna Ciuleni; dl Dumitru Păltinean, preot în Nadășu, despre „Sectarism și combaterea lui“, în Bedeciu; dl Onisim Rus, preot în Dăngău, despre „Insemnătatea bisericii“ în Bedeciu. Dl A. Muntean, președ. desp. a ținut prelegeri populare în Ciucea, Rîșca și Bedeciu despre „Astra“ și „Despre eroismul național“. *Conferințe* au mai ținut d-nii Dr. L. Grapini în Valea-Drăgănuului despre „Bolile contagioase“, Dr. V. Pașca în Nadășu despre „Tuberculoză“. Dl Ioan Ciuhan a ținut conferințe în Sfăraș despre „Pământul românesc și școala românească sub aripile Astrei“. Dl Iordăchescu, ing. silv. în Huedin a vorbit despre „Pădurile țării românești în prezent și în trecut“. În com. Brăișor dl I. Ciuhan a vorbit despre „Școala românească și educația morală“, în Nadășu, același despre „Cultura românească, dezvoltată cu sprijinul Astrei“, în com. Bedeciu același despre „Refacerea României-Mari și idealul de care trebuie să fie condus fiecare român“, tot în Bedeciu același despre „Pentru ce trebuie să îngrijim de păduri“, același în Fildul de sus despre „Trecutul neamului românesc“. D-șoara Ana Ciuhan, învățătoare din Huedin a vorbit în Bedeciu despre „Nimic nu e frumos, ce nu e natural și combaterea rumenelelor“, despre „folosul învățături la femei“ și despre „Portul național“, învățătorul din Stana a vorbit despre „Creșterea vitelor“ în Nadășu, tot acolo a vorbit dl D. Cobârzan, învățător din Brăișor despre „Opera pedagogică a lui J. J. Rousseau și viața lui“; dl Bliidar, învățător din Nadășu despre „Iubirea de învățătură“.

În 25. IX. au ținut conferințe în comunele de pe teritoriul desp. despre „Ideea națională“ d-nii Dr. Cătuneanu, prof. univ. Dr. D. Pop, prof. univ., Dr. Roman, avocat, dl Beleuță, căp. invalid și anume în comunele Călata, Călățele și Mănăstireni.

S'au serbat cu fastul cuvenit zilele istorice : „1 Dec. 1918“, „24 Ianuarie“, „10 Maiu“ și „Ziua Eroilor“ cu care ocazie au vorbit dl prof. N. Făt, dl T. Potra, dir. gimn., dl A. Muntean, dl dir. I. Georgescu și dl G. Rus, preot.

S'au dat 3 *reprezentatii teatrale*, una la 27. XII. cu ocazia serbării gazetei „Huedinul“, anume „Piatra din casă“ de D. Alecsandri, alta la 9. I. „Fecetirea României“ piesă teatr. de dl I. Ciuhan, învățător, a treia „Suflet de părinte“ de V. Costescu s'a jucat a doua zi de Rusalii.

Evenimente mai însemnate din desp. au fost: Meetingul Moșilor ținut în Huedin la 29. XII. în cauza revendicărilor lor (pășune și păduri), înființarea Stațiunii meteorologico-climatologice la 10. III. în curtea gimnaziului din Huedin de către Inst. Meteorologic din Buc. și editarea gazetei „Huedinul” în cadrele desp. „Astrei” pentru răspândirea mai cu efect a învățaturii și culturii în popor. Gazeta a stat sub direcția d-lui A. Muntean, având de redactor resp. pe dl Nicolae Christofir, secr. la gimn., care părăsind Huedinul a fost înlocuit prin dl prof. N. Ciungar. Gazeta săptămânală a apărut o jumătate de an într'un tiraj de 300 exemplare, însă din lipsă de mijloace a trebuit să-și sisteze apariția. Ajutor pentru editarea ziarului au dat dl Al. Lapedatu 5000.— Lei, dl f. prefect al jud. Cluj 3000.— Lei, dl Dr. Andrei din Huedin 1000.— Lei. Încheierea s'a făcut cu un deficit de 5000.— Lei, care sumă a fost, deocamdată, acoperită de către președ. desp. dl A. Muntean.

În adunarea generală a desp. din 23. VIII. 1926 ținută la Călată s'a hotărât ridicarea unui monument în memoria eroilor și a luptelor naționale desfășurate pe teritoriul desp., punându-se baza unui fond. Au contribuit următorii: dl ministru Al. Lapedatu 2000.— Lei, dl f. prefect al jud. Septimiu Mureșan 2000.— Lei, primăria orașului Huedin 2000.— Lei, dl A. Muntean 500.— Lei. Câte 100.— Lei au donat dl Dr. Gh. Popescu, șef. jud. de ocol, dl N. Pop, dir. șc. prim., dl Dr. S. Gal, avocat, dl G. Pipoș, controlor. Dl I. Ciuhan 124.— Lei. În total suma fondului este de 7024.— Lei. A doua ședință a biroului desp. în chestia monumentului, a ales un comitet în frunte cu dl A. Muntean, care și-a luat asupra sa această problemă a monumentului. Comitetul s'a întrunit de 4 ori pentru discutarea mersului propagandei culturale și a ridicării monumentului.

Dela biroul central s'au primit două pachete cu cărți pentru cercurile culturale Buteni și Hodîș.

Pe lângă donațiile de mai sus, s'a mai primit suma de Lei 3000.— dela dl ministru Al. Lapedatu pentru premierea costumelor muntene și a copiilor mai bine dezvoltati. Drept începutul unui fond pentru clădirea unei case naționale la Huedin s'a primit suma de Lei 2000.— și pentru biblioteca desp. 1000.— Lei dela primăria orașului Huedin. Din suma din urmă s'au plătit Lei 700.— pentru rev. „Soc. de Măine” iar 300.— Lei pentru cărți. Activitatea aceasta face fală trecutului glorios al acestui despărțământ.

Președintele desp. dl Aurel Muntean.

VII. I. Făgăraș (desp. central județean).

Despărțământul constă din 22 comune. *Conferențele* dela centru s'au ținut în cea mai mare parte în colaborare cu „Extensiunea Universitară”, iar prin prelegerile populare am venit în ajutor și Cercurilor culturale ale învățătorilor. — Am veghiat cu deosebită luare aminte ca subiectele acestor prelegeri să fie alese cu multă prudență și cu simțul răspunderii, pentru fiecare cuvânt rostit. — Scopul a fost să mărim dragostea țaranului nostru pentru legea, pentru graiul și pentru portul său, pentru bunele obiceiuri din bătrâni. — S'a arătat trecutul nostru plin de suferințe și situația actuală gravă a altor țări, ca astfel prin contrast să înțeleagă țaranul că la noi astăzi este mai bine ca în trecut și mai bine ca în alte părți. — S'a vorbit despre datorințele cetățeanului. — Supunere înaintea legilor. Despre munca cu împărțeală și traiul moral și igienic. — Pentruca efectul prelegerilor să fie mai mare, conferențiarii nu s'au prezentat singurătici, ci câte 2—3 în o comună, însoțiți de câte o echipă de elevi ai școalelor noastre, cari au cântat diferite cântece patriotice și au recitat poezioare potrivite.

După aceste lămuriri de ordin general, privitoare la gândul ce ne-a călăuzit și felul cum l-am realizat, ne luăm libertatea a prezenta un tablou sinoptic de activitatea desfășurată sub formă de Conferențe și Serbări la centru, și Șezători culturale la sate.

Conferențe la centru.

1. În 22 Noembrie 1925, Dl prof. universitar P. Grimm despre „Shakespeare”. 2. În 29 Noembrie 1925, D-l prof. universitar C. Petran despre „Monumentele de artă românească din Transilvania” (cu proiecțiuni). 3. În 6 Decembrie 1925, D-l prof. universitar V. Stanciu despre „Nașterea și moartea pietrelor”. 4. În 12 Decembrie 1925, D-l prof. universitar G. Giuglea despre „Poezia lirică italiană în evul mediu”.

Conferențele s'au ținut în sala de gimnastică a liceului „Radu-Negru”. — D-nii conferențieri, membrii ai „Extensiunii Universitare”, au fost prezentați publicului din partea președintelui despărțământului, făcându-se o scurtă și demnă caracterizare a activității fiecăruia. — Ei s'a înlesnit totdeauna luarea contactului cu publicul participant. — Ei s'a pus la dispoziție cameră deplin corespunzătoare și au fost împărțâșiți de toată atențiunea cuvenită. —

Serbări. Serbările s'au organizat totdeauna cu concursul școalelor române de toate categoriile, din localitate

și s'au ținut în prezența autorităților civile și militare. — Fiecare școală a contribuit, fie cu o cântare, fie cu o recitare de poezii, cari au încadrat conferința sau vorbirea rostită despre însemnătatea zilei. — 1. La 1 Decembrie 1925 a vorbit D-l Dr. Șt. Damian despre „Insemnătatea zilei de 1 Decembrie în legătură cu scopul Astei”. 2. La 1 Decembrie 1925, a vorbit D-l Ing. Cezar Cristea despre „Unirea Ardealului cu România”. 3. La 24 Ianuarie 1926, a vorbit D-l prof., R. Ursu despre „Unirea românilor”. — 4. La „Ziua Eroilor” 1926, a vorbit D-l prof., V. Mircan despre „Eroii naționali în legătură cu menirea neamului nostru”. — 5. La 1 Decembrie 1926, a vorbit D-l prof., B. Mureșan despre „Insemnătatea zilei de 1 Decembrie 1918. (Idealul ce trebuie urmărit pe viitor.)

Șezători culturale la sate.

În comuna Calbor. — 1. La 8 Noembrie 1926, a vorbit D-l Gh. Dragoș despre „Noul calendar și sărbătorile”. — 2. D-l prof., Oct. Popa despre „Creșterea copiilor”. — 3. D-l revizor școlar Gh. Codrea despre a. „Explicarea noii legi școlare” și b. „Demonstrație practică: sădirea unui pom”. — Însoțit de corul Șc. medii de fete, sub conducerea D-lui prof. E. Roșală. — *În comuna Șinca nouă.* — 4. La 14 Noembrie 1926, a vorbit D-l prof. D. Purice despre „Învățăminte din trecutul neamului nostru”. — 5. D-l Marinescu Alexandru despre „Cât timp pierde țăranul iarna, degeaba”. — Însoțit de un grup de 15 elevi dela Șc., normală, cari au recitat poezii, au cântat din gură și vioară. — *În comuna Riușor.* — 6. La 14 Noembrie 1926, a vorbit D-l prof. S. Budu despre „Insemnătatea Istoriei. Patriotismul”. — 7. D-l Prof. Oct. Popa despre „Creșterea copiilor”. — Însoțit de D-nii Gh. Dragoș, dir. șc., medii de fete, prof. Bărbat Al., E Roșală și 22 elevi din cl. VI a liceului „Radu-Negru”, cari au cântat și au recitat poezii. — *În comuna Vlădeni.* — 8. La 14 Noembrie 1926, a vorbit D-l prof. M. P. Răduleț despre „Primejdia sectelor religioase din punct de vedere național”. — Cercul învățătoresc. Elevii din aceea localitate, cari au cântat și recitat. — *În comuna Ohaba.* — 9. La 21 Noembrie 1926, a vorbit D-l Gh. V. Băcanu prof., la Șc. norm., despre „Creșterea tinerilor între 16 și 21 ani”. — 10. D-l Coeșiu I. prof. Șc., norm., despre „Din trecutul Regimentului I. de graniță”. — Concomitent cu cercurile culturale ale învățătorilor. O echipă de 7 elevi dela Șc. norm., cari au cântat și recitat poezii. — *În comuna Cincul.* — 11. La 21 Noembrie 1926, a vorbit D-l Dr. Șt. Damian

dir. ltc. Radu-Negru", despre „Ce ne Cere Asociația". — 12. D-l Gh. Dragoș dir. Șc., medii de fete despre „Greșeli în creșterea copiilor". — 13. D-l prof. E. Roșală a condus corul mixt al Făgărașului constător din eleve dela șc. medie și elevi dela liceu și alte forțe în număr de 40. — S'au cântat frumoase cântece profane și bisericești. — Mare a fost efectul asupra publicului. — *In comuna Hurez* — 14. La 21 Noembrie 1926, a vorbit D-l prof. P. Benția despre „Testament". — 15. D-l prof. Al. Marinescu despre „Cât timp pierde țăranul iarna (sărbătorile băbești)". — Însoțit de o echipă de 17 elevi dela Șc. norm. *In comuna Cuciulata*. — 16. La 28 Noembrie 1926, a vorbit D-l Gh. Dragoș dir. Șc. med., despre „Noul calendar și sărbătorile". — 17. D-l Prof. Oct. Popa despre „Creșterea copiilor". — D-l prof. E. Roșală a condus corul elevelor dela șc. medie și elevilor dela liceu în număr de 36. — *In comuna Comana de jos*. — 18 La 28 Noembrie 1926, a vorbit D-l prof. Oct. Popa despre „Creșterea copiilor". — Corul acelaș ca în comuna Cuciulata. — *In comuna Lisa* — 19. La 6 Decembrie 1926, a vorbit D-l prof. P. Benția despre „Testamente". — *In comuna Porumbacu de jos*. — 20. La 6 Decembrie 1926, a vorbit D-l Gh. V. Băcanu prof. Șc. norm., despre „Supunerea față de legi". — 21. D-l Cocișu I. prof. Șc. norm., despre „Respectul față de conducătorii neamului". — *In comuna Netotu*. — 22. La 13 Decembrie 1926, a vorbit D-l prof. P. Benția despre „Procese". —

Biblioteca centrală este adăpostită la liceu. — Cărțile ei au făcut un bun serviciu instructiv și educativ-național, fiind împrumutate și elevilor, cu deosebire celor din cursul inferior. — Conform inventarului, biblioteca constă din 319 volume. — În comune, după informațiile primite, se găsește biblioteci parohiale. —

X. Muzeul Etnografic.

Ministerul Cultelor și Artelor a pus la îndemâna direcției liceului „Radu-Negru" suma de 10.000 Lei în vederea înființării unui muzeu etnografic pentru Țara Oltului. — Cu această sumă s'au făcut instalațiile necesare: dulapuri și cutere. — S'au făcut unele achiziții, ca daruri benevole, destul de interesante. — Și liceul a pus la dispoziția acestui muzeu unele fotografii cu vederi interesante și cu portul din diferite comune ale Țării Oltului. — Afară de cele menționate în raportul adunării generale anterioare, mai amintim următoarele daruri benevole, făcute de atunci încolo: Cocan Z. (Mândra) 1 carte bisericească, și 2 perechi pumnași. — Oprîș I (Drîdîș) 2 ulcioare vechi. —

Potor I. (Bruiu) 1 ulcior vechiu. Tretiu T. (Șinca-nouă) 1 ulcior vechiu. — Opreu Gh. (Rucăr) 1 ulcior vechiu. Prof. R. Ursu. (Făgăraș) 1 ținătoare de ou și 1 ținătoare de scobitori. — Donațiuni făcute de diferiți elevi: 1 carte bisericească (rândutala slujbei D-zeești). 1 revolver vechiu. 8 monede. 1 ploscă. 3 buc. paseri scobite în lemn și 1 monedă. —

Afară de acestea ni s'au mai pus în vedere și alte daruri benevole prețioase: bună oară D-l Zevedetu Crișan, maestru frizer, Brașov, ne-a promis unele obiecte de valoare etnografică. —

Starea averii despărțământului este de Lei 5076 depuși la banca „Furnica”. — În bugetul comunei Făgăraș pe exercițiul 1927, s'a prevăzut și s'a pus la dispoziția despărțământului suma de 5000 Lei. — În bugetul județului pe exercițiul 1927, s'a prevăzut suma de 25.000 Lei, care nu s'a pus încă la îndemână. — Afară de aceasta s'a prevăzut în bugetele celor mai multe comune din județ potrivit cu situația lor materială, diferite sume pentru cercurile culturale.

Societatea Vânătorilor din județul Făgăraș a pus la dispoziția despărțământului nostru suma de 600 Lei, ca donație pentru scopuri culturale în loc de cunună pe sîcîrîl-regretatului membru ordinar al numitei societăți, Ioan Dejenariu, fost contabil-șef la banca „Furnica”, înscrîindu-se totodată ca membru fondator al „Astrei”.

Președ. desp.

Dr. Ștefan Damian,
dir. lic. „Radu-Negru”.

2. Viștea (jud. Făgăraș).

Numărul comunelor din despărțământ: 21 și are în fiecare comună un cerc cultural cu câte o *bibl. populară*.

În cursul anului 1926 s'au ținut în comunele despărț. *prelegeri* în cari s'au susținut scopurile „Asociațiunii” în legătură cu programele cercurilor religioase preotești și cercurilor culturale învățătoresci. Prelegerile au avut subiecte referitoare la încheierea statului și culturii române.

Serate artistice și sociale s'au ținut aproape în toate comunele desp., înzistându-se în conferințele introductive ale acestor serate asupra păstrării obiceiurilor și portului național românesc. *Teren pentru case naționale* nu a primit nici o comună din despărțământ.

Președinte: Pavel Borzea, preot.

.VIII. 1. Hunedoara fost Deva (desp. central jud.).

În urma dispozițiilor noului regulament, respective a arondării noi a plaselor, despărțământul nostru s'a împărțit în două, formându-se un nou despărțământ în com. Simeria, astfel despărțământul central județean a rămas cu 34 de comune cu sediul în Deva, dintre cari comune în 19 avem organizate cercuri culturale cu biblioteci populare.

Averea în bani la finea an. 1926 a fost de Lei 3.434⁸⁸, iar în realități o scenă portativă, care însă mai reclamă unele completări.

În decursul anului despărțământul nostru a dezvoltat următoarea activitate culturală:

În colaborare cu cercul cultural al reuniunii învățătoarești din plasa Șoimuș și cu concursul elevilor dela liceul „Decebal” din loc, în cursul anului 1926, despărțământul a ținut *prelegeri populare și festive* în comunele Hondol, Nevoeși, Mintia, Breteleiu și Dej, unde s'au înființat și cercuri culturale cu biblioteci. Activitatea cea intensă în cursul acestui an a dezvoltat-o despărțământul în centrul de plasă, în Deva. Sprijinit de prețiosul concurs al Extensiunii Universitare din Cluj, a aranjat în 2 cicluri deosebite, conferințe cu conținut științifice și educativ pentru masele intelectuale și pentru elevii institutelor din Deva. Așa în ciclul I an.—April 1926, în ziua de 16 Ian. dl prof. univ. Sextil Pușcariu a vorbit despre: Liga națiunilor (cu protecțiuni). În 29 Ian. dl prof. I. Lupaș a vorbit despre Avram Iancu. În 13 Febr. dl Colonel Dr. Mamant Dimitrie din Timișoară, a ținut o conferință importantă despre: „Crucea roșie aiurea și la noi”. Cu această ocaziune s'a făcut și un viu apel către public, pentru a se înscrie ca membri la Crucea roșie și a face colectă în sprijinirea ei. În 27 Febr. dl prof. M. Botez a vorbit despre: „Alcoolismul și viața modernă”, iar în 6 Martie dl prof. N. Bogrea despre: „Ce datorim apusului românesc”.

Ciclul de toamnă al *conferințelor* Extensiunii, la învițarea despărțământului, a deschis-o la 19 Oct. 1926, dl prof. Nicolae Iorgă, cu remarcabila sa conferință despre: „Pictura veche în bisericile române din Ardeal”. A urmat apoi în 13 Nov. dl prof. Sextil Pușcariu, cu conf. despre: „Romanitatea limbii noastre”. În 27 Nov. dl prof. M. Botez, care a vorbit despre: „Educația fizică și sporturile” și în fine, la 11 Dec. dl prof. I. Popescu-Voinești, despre: „Cutremurele de pământ” (cu protecțiuni).

Serbarea națională de 1 Dec. 1918, încă a fost un prilej de manifestare culturală, aranjată de către despăr-

țământul „Astrei”. Programul bogat, execuția artistică a diferitelor puncte din program, a fost un loc de atracție pentru publicul din Deva.

Adunarea generală anuală a despărțământului s'a ținut în comuna Hondol, la 11 iulie 1926, cu care ocaziune s'a constituit în acea comună și un cerc cultural și s'a înființat o bibliotecă populară. Tot atunci s'a ales și președintele și biroul despărțământului pe un termen de 5 ani și anume: Ca președinte a fost ales dl prof. Iuliu Josan, vice-președinte dl avocat Dr. Eug. Tătar, de secretar părintele Aug. Radu, preot în Deva, de casier dl Nic. Dragomir. Cel din urmă refuzând a-și prelua oficiul, s'a considerat ca abdicat.

Considerând că pe lângă agendele și atribuțiunile proprii, despărțământul central județean mai are și agende de propagandă culturală pentru întreg județul, a grăbit să strângă legăturile cu birourile celorlalte despărțăminte de plasă ale județului, înțelegându-se asupra mijloacelor și măsurilor ce sunt a se lua de comun acord în scopul intensificării culturale și bunului mers al agendelor despărțămintelor. În acest scop s'au concentrat la Deva toate datele și informațiunile despre activitatea și starea despărțămintelor cu finea anului 1925 și s'au luat măsuri, ca în viitorul apropiat să se poată ține o adunare a tuturor președinților despărțămintelor de plasă, în scopul înfrățirii unei activități comune de propagandă.

Iar pentru popularizarea în cercuri cât mai largi a asociației noastre și pentru înscrierea membrilor, fiecărui preot și învățător din comunele aparținătoare despărțământului central județean, s'a adresat un călduros apel, însoțit de o coală de subscripție. Durere că în acest scop rezultatul nu satisface așteptările noastre.

Peste tot, cu excepția unor despărțăminte de plasă, în activitatea despărțământului central județean și a celorlalte despărțăminte de plasă, pulsează o nouă viață și în viitorul apropiat se vor recolta roadele unei activități mai largi.

Președinte : Iuliu Josan, profesor.

2. Brad (jud. Hunedoara).

Despărțământul Brad, care se compune din 30 comune nu s'a reorganizat încă. Biroul despi s'a întrunit în diferite rânduri luându-se dispoziții întru câștigarea localului pentru trebuințele despărțământului, organizarea de conferințe, prelegeri populare, cursuri de analize etc.

Ziua de 1 Dec. 1918 s'a sărbătorit cu fast deosebit în liceul „Avram Iancu“, luând parte toate institutele de învățământ din Brad. Cu această ocaziune s'a colectat suma de Lei 447'50. Asemenea și în celelalte comune ale desp. s'a sărbătorit această zi cu fastul cuvenit.

Din raport rezultă că activitatea pe anul 1927 prezintă *un frumos început de activitate culturală* pornită de un mănunchiu de oameni de bine, suflet și înțelegere, cari conduc desp., despre care se va relata mai detaliat în raportul general pe 1927. Președintele Dr. *Pavel Oprea*, prof., fiind bolnav, a fost înlocuit prin dl. vice-președ. *Gh. Părvu*, prof.

3. Dobra (jud. Hunedoara).

Are 4 cercuri culturale și 13 *biblioteci*. Adunarea despărțământului plasei pentru reorganizare s'a ținut în 6 Dec. 1926. Din raportul despre activitate reese că prelegeri s'au ținut în combinație cu cercurile religioase preoțești în comunele Haldea, Fintoag, Lăsău, Rădulești, Lăpușnic, Brăznic și Bătrâna dnii Iosif Morariu protopop, Emanoil Șulaga preot și Petru Hădan preot. După reorganizare s'a mai ținut 1 ședință. Altă activitate, după cum ni se raportează, comitetul nu a desvoltat.

Președ. desp. este părintele protopop *Iosif Morariu*.

4. Hunedoara (jud. Hunedoara).

Acest despărțământ s'a desfășurat potrivit hotărârii luate în adunarea generală a desp., ținută la 2 Maiu 1926, în Peștișul-mic, în 2 despărțăminte, primul cu sediul în Hunedoara, al doilea cu sediul în Ghelar.

Desp. Hunedoara constă din 29 comune, având 17 cercuri culturale cu câte o *bibliotecă populară*.

Conferențe au ținut în comunele : Hunedoara: Dl Dr. Vasile Hâncu, medic, despre „Tuberculoză“, Dșoara E. Machedon, profesoară „Cuvânt festiv“ la aniversarea zilei de 24 Ian., Dl Dr. Ioan Lupaș despre „Contribuția preoților“, Dl Silviu Olariu, prim-contabil, despre „Valori“, Dl Dr. V. Hâncu, despre „Boalele venerice“, Dl Emilian Popescu, inginer, „Cuvânt festiv“ la aniversarea zilei de 10 Maiu, Dl Gh. Zemora, profesor, „Cuvânt festiv“ la ziua eroilor, Dl Teodor Popa, dir. școalei medii, „Cuvânt festiv“ la aniversarea zilei de 1 Dec., Dl Sextil Pușcariu, prof. univ. despre „Romanitatea limbii noastre“ și Dl Protopop Dr. V. Oana, despre „Minunile lui Cristos în fața științelor medicale“; Buttur : Dl Prot. Dr. V. Oana, despre „Credință,

lumină, patrie" și Dl Nic. Pinteș, prof. despre „Originea neamului românesc”; Batiz: Dl G. Rain, preot, despre „Luminează-te și vei fi” (însemnătatea culturii), Dl Dr. Emil Elefterescu, profesor, despre „Moștele Sf. Paraschive” și Dl Gh. Zemora, prof. despre „Rolul femeii creștine în familie”; Măntău: Dl Dr. V. Oana, despre „Rolul Astrei”, Dl Teodor Pop, „Rostul vieții, sfaturi și îndrumări” și I. Brâncoveanu, prof. despre „Tovărăși”. Toate aceste conferințe au fost încadrate în programe artistice, cu piese teatrale, coruri, recitări, etc., aranjate de către conducătorii școalelor din Hunedoara. *Cursuri de analfabeți* s’au ținut în comunele: Criseni și Nădăștia inf., iar la propaganda culturală a desp. au colaborat și cercurile religioase ale preoților și cele culturale învățătoresști, precum și cercurile „Sf. Gheorghe” ale tinerimii adulte.

Președinte: Dr. Vasile Oana, protopop.

5. Jiu (jud. Hunedoara).

Acest desp. constă din 12 comune și are 8 cercuri culturale, fiecare cu câte o *bibliotecă populară*.

Prelegeri populare, însoțite de program distractiv, compus din coruri, recitări, dansuri naționale etc. s’au ținut în comunele: Petroșeni: Dl V. Stancu, prof. univ. Cluj, despre „Vulcanii noștri și darurile lor”, Dl I. Popescu-Voitești, prof. univ. Cluj „Nașterea și importanța cărbunilor”, I. Duma, protopop, despre „Domnițele române”, I. Clopoșel, ziarist, „Împăratul Marc-Aurelian”, Dr. M. Sofonea, medic „Sifilisul și urmările lui”, Dr. M. Botez, prof. univ. Cluj, „Sănătatea și factorii sociali”, Dr. I. Predescu-Rion, prof. univ. Cluj, „Cum poate fi nasul dușman”, V. Bărbat, prof. univ. Cluj, „România de azi și foloasele ei”, Dl Fl. Ștefănescu-Goangă, prof. univ. Cluj „Psihologia și carierele”; Vulcan: Dl Seb. Rusan, preot „Foloasele învățaturii”, Dl R. Leheni, dir. șc. „Din Istoria națională”, Dl Hossu-Longin, inv. „Un subiect istoric”, Dl Seb. Rusan, preot „1 Dec. 1918”, Dl R. Leheni, dir. șc. „Despre sănătate”; Livezeni: Dl I. Bora, inv. „Credința strămoșească”; Lonea: Dl V. Pop, preot „Scopul Astrei”, Dl Gh. Iltu, dir. șc. „Bolile mult-sitoare la copil”, Dl Gh. Bărdaș, inv. „Importanța meseriilor” și Dl C. Stăngu, inv. „Cărbunele de pământ”. *Cursuri de analfabeți* s’au ținut în comunele Lupeni și Petrila. Averea desp. a fost la 31 Dec. 1926 de Lei 11625’11. Au colaborat cu desp. societățile miniere din Petroșeni, Lupeni și Lonea, școlile și cercurile învățătoresști.

Președ. desp.: lng. I. Iancu.

6. Orăştie (jud. Hunedoara).

Despărţământului aparţin 34 de comune, are 2 cercuri culturale cu câte o *bibliotecă populară*. Conferinţe s'au ținut în Orăştie: Dl Sextil Puşcariu, prof. univ. despre „Romanitatea limbii noastre” şi Dl Ştefănescu-Goangă, prof. univ. despre „Înţelesul şi valoarea culturii”, iar Dl Aron Demian, dir. de liceu despre „1 Decembrie 1918”. Averea desp., este de Lei 10.418.— Ajutoare a primit dela comuna Valdei Lei 200.—, iar dela cercul not. Martineşti Lei 2150.—. În decursul ultimilor ani am întreprins o seamă de paşi spre a realiza anumite gânduri, anumite dorinţe, de manifestare şi înălţare culturală, dintre cari unele s'au realizat integral sau în parte. Am intervenit ca fruntaşa comună natală a neuitatului geniu Aurel Vlaicu, ca un primos de recunoştinţă din partea posterităţii, să se numească „Aurel Vlaicu”. Am comemorat, în cadrul unei serbări, 12 ani dela tragica moarte a lui Vlaicu, în comuna sa natală, în anul 1925, a 2-a zi de Rusali, — din care prilej am bătut o placă comemorativă pe casa în care s'a născut. Am iniţiat strângerea unui fond, spre a se ridica o statuie lui Vlaicu, la Orăştie. Avem deja o machetă efectuată de sculptorul Spiridon Georgescu, din Bucureşti. Tot spre acest scop de manifestare a cultului eroilor genii, şi cade-se să o relevăm noi cu deplină recunoştinţă şi spre pildă vie altora, — dl Inginer Lungu din Cluj s'a angajat ca personal, dsa, şi pe spesele dsale să construiască fundamentul statuii lui Vlaicu, din beton armat. Am contribuit cu obolul sufletelor noastre ca toate serbările noastre naţional-culturale să se serbeze după merit.

Preşed. desp.: A. Demian, dir. de liceu.

IX. 1. Maramureş (desp. centr. jud.)

Acest despărţământ constă din 13 comune. În primăvara anului 1926 s'a ținut un ciclu de conferinţe şi prelegeri populare, aranjate de secţia medicală a „Astreii”, sub conducerea D-lui Dr. Ilea, iar propaganda la sate de către aceeaşi secţie sub conducerea D-lui Dr. Gh. Păcurar.

Preşed. desp. Dr. I. Ilea, dir. ospic. de alenaţi,

X. 1. Mureş (desp. central judeţan).

Domnul Ioan Bozdog, profesor, preşedintele despărţământului Tg.-Mureş, în raportul său despre activitatea multilaterală şi rodnică pentru anul trecut ne înfăţişează o dare de seamă din cele mai frumoase, din care motiv lăsăm să urmeze raportul aproape în întregime:

Problemele grele și variate, a căror rezolvire și-a fixat-o ca țintă societatea noastră, fac un progres ce e drept lent, dar sigur, pretutindeni și așa și în acest județ.

La noi avem împrejurări speciale între cari ne putem mișca mai greu, dar unde rostul nostru e mai necesar și mai reclamat poate ca în oriceare alte părți. Dacă în alte părți despărțămintele Asociațiunii nu trebuie să-și cheltuiască energia cu deșteptarea ori chiar numai cu intensificarea conștiinței naționale — la noi — unde împrejurările trecutului au alterat pe alocuri, au sufocat pe multe locuri, iar într-o parte au ucis complet această conștiință, trebuie să avem cea mai delicată și principală îndatorire de a reînvia, ori de a rechema la nouă viață această cheazășie a trăinicieii unui neam.

Dispoziția sufletească a mulțimii și aplicarea ei pentru îndeletniciri culturale depinde mult și de la situația și organizația economică ce o are, așa, că părțile românești ale județului unde situația ne este mai bună, sunt mai viioale, mai aplicate și dornice de mișcări culturale. Aici suntem chemați și ascultați cu drag și interes ori de câteori vom merge. În alte părți, unde vloga țărănimii noastre e mai stoarsă, domnește încă o grea și apăsătoare apatie, neîncredere și indiferență. Avându-le toate acestea în vedere, în anul trecut de activitate ne-am propus și am încercat să risipim aceste piedeci din calea noastră prin diferite mijloace la cari am putut recurge.

În locul prim, pentru a ne face cât mai cunoscuți și pentru a avea contactul continuu și neîntrerupt cu masele românești am întemeiat și de la 1 Decembrie 1926 scoatem fără întrerupere gazeta despărțământului nostru „Astrea”, cu aceleași puncte de prapam pentru propaganda scrisă, pe cari le propovăduim prin toată activitatea noastră.

Acest organ — cum e și natural — e pe calea începutului, dibuește încă și se luptă cu mari greutăți și în special cu cel al adaptării.

Nădăjduim însă că prin materialul variat, pe care ne vom năzui să-l selecționăm și mai mult în viitor, am făcut un pas înainte și vom face și mai mult în viitor. Chiar numai faptul în sine, că am reușit să coordonăm într'un mănunchiu de muncă spre acelaș scop oameni cu păreri și tendințe individuale și sociale atât de opuse — încă e un rezultat. Gazeta noastră vrem s'o desvoltăm într'un organ de popularizare al idellor și țelului urmărit de Asociațiune.

În ce privește administrarea culturală a despărțământului nostru și anul acesta am făcut un pas înainte spre decentralizare, reușind să reorganizăm plasa Gurghiu în

frunte cu harnicul preot Leon Tărnăveanu și plasa Toplița în frunte cu dl Dr. Nicolae Vasu, medic și un comitet viguros, dela care avem cele mai frumoase speranțe.

Ne-au mai rămas încă peste 60 comune sub îngrijire. Grija noastră de mâine este chemarea la viață a plasei Teaca și înființarea alor două cercuri culturale: unul în Mercurea-Niraj și altul în Sovata.

Cercurile culturale au rămas tot cele din trecut, adaugându-se la ele unul nou în Șincai, aparținător de altfel despărțământului Răcău și cel din Cerghidul-mare.

Am augmentat *vechile biblioteci* și am înființat și altele nouă în următoarele comune: Pogăceaua, Ueșă, Ivănești, Vaidet, Dileu, Cerghidul-mare, Ungheni, Nazna, Berghia, Bolintineni, Murgești și Cristești.

În comunele Ogari și Murgești am cumpărat cărți și rechizite școlare pentru orfanii de războiu și copiii săraci în valoare de 1000 Lei. Restul bibliotecilor populare cele mai avem le vom distribui în noul turneu de toamnă. Asupra acestor biblioteci avem rapoarte îmbucurătoare dela d-nii învățători; ele se citesc și se împrumută de țărani.

Biblioteca despărțământului nostru încă s'a augmentat cu câteva publicații noi, trimise de Comitetul Central și cumpărate de noi.

Prelegeri populare s'au ținut în următoarele locuri și de către următorii domni: Cioranu L. în Tg.-Mureș „Rolul național al Asoc. Meseriașilor“. Cioranu L. în Pogăceaua „Băncile Populare în dezvoltarea noastră economică“. Cioranu L. în Chinar „Băncile Populare în dezvoltarea noastră economică“. Dr. Chirileanu și L. Cioranu în Moșun, Ueșă și Șard „Tuberculoza“ și „Băncile Populare“. I. Bozdog și Ionel Cionca în Ogari și Ivănești „Importanța educației familiare“, „Raportul între familie și școală“. I. Bozdog, Ionel Cionca și Onisie Rusu în Șincai, „Folosul cetățului“, „Educația copiilor“ și „Cultul oamenilor mari“. Dr. I. Descan, I. Henteș și Preot Ion Roman în Bărdești și Sântana „Bărbații mari ai neamului“, „Însemnătatea cooperăției“, „Biserica și școala“. Dr. Ion Pantea, Dr. I. Chirileanu și I. Gal în comunele Petea, Vaideiu și Dileu „Sfaturi juridice“, „Primele ajutoare în caz de boli și accidente“, „Cooperarea în țările streine și la noi“. Ionel Cionca și Lucian Cioranu în Cerghidul-mare și Ungheni „Cooperativele și băncile populare“, „Legătura între școală și viață“. Dr. Adrian Popescu și Traian Popa în Nazna, Micești, Sâncraiu și Berghea „Însemnătatea zilei de 1 Decembrie“, „Sufletul românesc în mișcările revoluționare“. I. Bozdog și Dr. Lechințan în Bolintineni și Murgești „Unirea tuturor Românilor“, „Boliile molipsitoare și venerice“. I. Cionca și

L. Cioranu în Cristești „Cooperativele sătești“, „Scăderile sociale“. I. Bozdog, Tr. Popa și I. Modreanu în Mureșeni „Comoara noastră: Copiii“, „Din trecutul satelor din raza orașului Tg.-Mureș“, „Trei sfaturi“. I. Bozdog, Tr. Popa, Em. Căliman în Bărdești „Școala și familia“, „Trecutul satului Bărdești“, „Beția și urmările ei“. I. Bozdog, Gr. Ciortea și Traian Popa în Ungheni și Tirimiea-mare „Cruțarea și luxul“, „Revoluția din 1848 și Untrea“, „3/15 Matu la Blaj“. Traian Popa și I. Mecu în Cristești „Semințele și însemințarea“, „Trecutul ținutului Mureș“.

În oraș s'au aranjat următoarele conferențe: Traian Popa „Legăturile orașului Tg.-Mureș cu Principatele în sec. XVI—XVII“. Dr. N. Crețu „Viața și opera lui Pestalozzi“. Nic. N. Săveanu „Războiul pentru independență“. Serbare teatrală cu elevii liceului Papiu Ilarian „Cain“.

Am lucrat mână 'n mână cu Soc. „Tinerimea Română“ și Asociația Profesorilor Secundari la organizarea conferențelor Extensiunii Universitare Cluj.

Cursurile de analfabeți compuse de revizorul școlar au fost sprijinite și încurajate și de noi, dar n'am avut posibilitatea fizică să ne ocupăm mai intensiv și de această chestiune atât de importantă pentru satele noastre.

Averea societății noastre în urma ajutoarelor acordate de comună și județ e îmbucurătoare, așa, că am putut face față tuturor nevoilor de propagandă, având încă la dispoziție suma de 80.000 Lei, la care se mai adaugă suma de 50.000 Lei votată de comună pe anul acesta și 50.000 Lei preliniate de județ pentru toate despărțămintele noastre.

Am ajutat în chip efectiv și material și Liga Culturală cu ocazia congresului ținut aici, scoțând un număr festiv al gazetei noastre în onoarea congresiștilor și contribuind și cu suma de 3000 Lei la acoperirea cheltuielilor de aranjare a serbărilor.

Am colaborat și în acest an cu Cercurile Culturale învățătoresci, cu Asociația Prof. Secundari, cu Extensiunea Univ. dela Cluj, Universitatea Liberă dela București, Societatea Tinerimei Române din loc, cărora le exprimăm și pe această cale salutul și mulțumirile noastre.

Președ. desp.: Prof. I. Bozdog.

2. Band (jud. Mureș).

Aceșt desp. constă din 14 comune și are 5 cercuri culturale.

Prelegeri populare au ținut în comunele: Band: Dl Emil Tătar, preot despre „Rolul social al bisericii“; Gre-

beniş: Dl Emil Tătar, despre „Asociaţiune” şi dl Mih. Olănescu, despre „Originea Românilor” şi *Şeulia*: Dl Mih. Olărescu, despre „Originea Românilor”, iar o reprezentare teatrală cu piesa „Se face ziuă”, jucată de elevii liceului Al. Papiu-Illarian din Tg.-Murăş în comuna Band.

Teren pentru casă naţională au obţinut comunele: Band, Grebeniş, Şeulia, Orolu, Mădăras, Tiptelnice, Şeuşa, şi Petea.

Averea desp. la 31 Dec. 1926 a fost de Lei 3280.—

Despărţământul a colaborat cu cercul cultural învăţătoresc din Band.

Preşedinte: *Emil Tătar*, protopop.

3. Gurghiu (judeţul Mureş).

Are 12 comune cu tot atâtea biblioteci şcolare şi parohiale. Despărţământul s'a reorganizat în adunarea generală din 1 August 1926 alegându-se de preşedinte al desp. dl *Leon Târnăveanu*, paroh. Tot cu aceeaşi ocazie s'au stabilit unele puncte din programul de activitate.

S'au ținut următoarele *prelegeri populare*: în comuna Hodac-Pădure: dl Leon Târnăveanu, paroh, despre „Trecutul neamului şi rolul „Astrei”, dl Vasile Gligor, preot, despre „Pocăiţii”, dl Ioan Batea, învăţător, despre „Stupăritul” şi dl Romul Cătărig, subrevizor, despre „Folosul şcolii”; Căcuciu: dl Ioan Batea, învăţător, despre „Meserii”, dl Nicolae Vicol, învăţător, despre „Creşterea copiilor”; Glăjărie: dl Ioan Batea, inv., despre „Originea neamului românesc, dl Alex. Şlăra, inv., despre „Şcoala”; Sânmihailul de pădure: dl Ioan Suciu, inv. despre „Rolul „Astrei”, dl Simion Ciolaca, inv., despre „Economia raţională”, dl Victor Nicoară, despre „Sudalmă”, dl Romul Cătărig, subrevizor despre „Meserii”.

În afară de aceste prelegeri s'au ținut în toate comunele din desp. *cursuri de analfabeţi* cu rezultat bun.

Avere nu are despărţământul şi n'a primit nici un ajutor.

Despărţământul a colaborat cu cercurile culturale preoţeşti şi învăţătoreşti.

Preşed. desp.: *Leon Târnăveanu*, preot.

4. Răciu (jud. Mureş).

Acest despărţământ constă din 16 comune, are 4 cercuri culturale, fiecare cu câte o *bibliotecă populară*, iar în 14 comune se află atât bibliotecă parohială cât şi şcolară.

Prelegeri populare s'au ținut în următoarele comune: Crăești: Dnii Teodor Bad, subrevizor școlar, despre „Foloasele școalei” și Nicolae Stănescu, inv. despre „Combaterea bețet”; Râciu: Dnii Cornel Preancu, inv., despre „Agricultură” și Gregoriu Manoilă, preot, despre „Economia rațională”; Șincal: Dl Simion Nicoară, preot, despre „Asociațiune” și despre „Alcoolism”; Mlașul-mare: Dnii Teodor Bad, despre „Foloasele școalei”, iar Nicolae Stănescu, despre „Băncile Populare”; Lechința-mică: Dnii Dr. Iacob Fick, medic, despre „Legumicultură”, iar Cornel Blaj, inv., despre „Libertate și datorie către patrie”; Mlașel: Dnii Cornel Preancu, despre „Apicultură”, iar Gregoriu Manoilă despre „Economia rațională”; Oroșfata: Dnii Teodor Bad, despre „Foloasele școalei”, Nicolae Stănescu, despre „Urmările alcoolismului”, Petru Burghilea, inv., despre „Asociațiune” și Nicolae Stănescu, despre „Boalele molipsitoare”; Pogăceaua: Dnii Nicolae Vulcu, proprietar, despre „Asociațiune” și despre „Cooperative agricole”, iar Petru Burghilea, despre „Însemnătatea școalei și foloasele ei”; Bozed: Dnii Simion Nicoară, despre „Asociațiune” și despre „Alcoolism”, iar Teodor Bad, despre „Folosul cărții”; Comlod: Dnii Petru Burghilea, despre „Boalele molipsitoare”, iar Nicolae Stănescu, despre „Al carte, al parte”; Culptu: Dl Petru Burghilea, despre „Economia agricolă”.

Serbarea zilei de 1 Decembrie s'a serbătorit în comunele: Râciu, Oroșfata, Lechința-mică și Ulleș, unde au ținut conferințe despre însemnătatea acestei zile dnii Simion Nicoară, preot, Petru Burghilea, inv., Ioan Brânzeu, preot, Nicolae Stănescu, inv. și Gheorghe Nicolau, inv. *Teren pentru casă națională* se află în fiecare comună din despărțământ, dat conform dispozițiilor legii agrare. Despărțământul a colaborat cu cercurile culturale învățătoresci.

Președintele desp. Nicolae Vulcu, proprietar.

5. Reghin (județul Mureș).

Adunarea generală ținută în Reghin, a decis arondarea după plase a acestui despărțământ, constatător din 62 comune, alegând delegații, cari să organizeze nouile despărțăminte.

Astfel constă despărț. Reghin astăzi din 21 comune. Activitatea însă nu s'a restrâns numai asupra acestuia, ci a format, așa zicând, sufletul în acțiunea unor despărțăminte noi, dându-le cel mai mare ajutor.

Comitetul desp., credincios frumosului trecut și-a continuat cu multă asiduitate calea de propagandă culturală

pentru luminarea satelor noastre. Harnicii conferențieri au fost neîntrerupt la muncă desinteresată pentru binele obștesc.

În fiecare din cele 21 comune ale desp. se află un cerc cultural, iar numărul *bibliotecilor populare* sunt în număr de 23, cu 9345 de volume, cari peste an sunt ceretate foarte bine.

Învățătorimea deșteptată lucrează din răspuțeri la îndrumarea poporului, ținând unde este de lipsă cursuri pentru aalfabeți.

În fiecare comună a desp. se află teren pentru *casă națională*.

Prelegeri s'au ținut în următoarele comune : în Comori, despre „Igienă săteanului“ dl Dr. E. Nicoară, medic și despre „Meserii și industrie“, dl I. Suciu în Belca sup. despre „Educația prin „Astra“, dl Dr. E. Popa, adv. și despre „Meserii și industrie“ dl I. Suciu, prof. ; în Gurghiu despre „Trecutul Gurghiului“, dl ing. Mărin ; în Periș despre „Educație“ și „Alcoolism“, dl prof. I. Suciu și despre „Pagini istorice“, dl I. Butnar, învățător : în Șerbeiu despre „Igienă și școală“, Dr. E. Nicoară ; Ierbuș, despre „Infecția bacilară“, dl Dr. E. Nicoară și despre „Socialism“, dl I. Suciu ; în Solovăstru, despre „Boli molipsitoare“, dl Dr. E. Nicoară, despre „Gospodărie“, dl I. Cotta, inv., și despre „Originea noastră“, dl I. Butnar, inv. ; în Săcăl, despre „Filosoful“, dl Dr. E. Nicoară, despre „Astra“, dl Dr. E. Popa ; în Ildicel-sat, despre „Astra“, dl Dr. E. Popa și despre „Tuberculoză“, dl Dr. V. Nicolescu ; în Pefelea, despre „Datini rele“, dl Moldovan, inv., despre „Alcoolism“, dl I. Cotta, inv. ; în Apalina, despre „Igienă săteanului“, dl Dr. E. Nicoară ; în Nadășa, despre „Tuberculoză“, dl Dr. E. Nicoară.

Cu ocazia acestor prelegeri s'au distribuit broșuri sătenilor înscrși ca membri ai „Astrei“ și elevilor merițoși. În afară de prelegerile înșirate mai sus au mai ținut și cercurile culturale învățătoresți, conferințe în comunele : Suseni, Ieciu, Luier, Râpa de jos, Râpa de sus, Dumbrava, Porcești, Aluniș, Maiorești, Murăreni, Mureș-mort, Filea, Cuiști, Deda și Deda-Bistra.

În Reghin s'a ținut următoarea serie de *conferințe* : la 1 XII. despre „Însemnătatea zilei de 1 Decembrie“, dl Dr. E. Nicoară, despre „Evenimentele din 1 XII. 1918 și despre „Absolut și relativ“, dl Dr. Augustin Maior, prof. univ. ; la 5 XII. despre „Literatura română și elementele ei de unificare“, dl Dr. Vladimir Ghidionescu ; la 11 XII. despre „Fiziologia omului“, dl Dr. E. Nicoară, despre „Neamul românesc“, dl Dr. E. Popa ; la 19 XII. despre „Gratul și sufletul omenesc“, dl Dr. Giuglea, prof. univ.

Serate artistice s'au organizat de asemenea la Reghin în 12 XII. cu un frumos program la grădina de copii, în 26 XII. s'a jucat plesa lui I. G. Caragiale „O noapte furtunoasă“ la Soc. meserieşilor, în 13 II. concert, la Liceul din Reghin, în 14 II. 1926 concert, în comuna Suseni.

Desp. are *avere* în numerar 30.662 Lei depunere, din care cheltuteli au fost de 4.027 Lei. Cu deplasare nu s'a cheltuit nimic, având transportul absolut gratuit cu automobilul preşedintelui desp. La revista „Transilvania“ pe anul 1926 s'a făcut 1 abonament, la Bibl. popor. a „Astrei“ 29 abonamente.

S'a colaborat cu cercurile culturale învăţătoreşti, cu „Extenstunea Universitară“, cu „Soc. Meserieşilor“ din Reghin, cu „Reuniunea femellor“ din Reghin şi cu „Grădina de copii.

Preşedinte : *Dr. B. Nicoară*, medic-şef.

6. Toplîţa (judeţul Mureş).

Despărţământul acesta constă din 6 comune. La 5 VI. a. c., s'a ținut adunarea generală a despărţământului pentru organizarea sa. Adunarea de constituire şi de alegere a comitetului a fost prezidată de dl Dr. Nicolae Vasu. Din partea Comitetului Central a participat *dl N. Bozdog*, preşedintele despărţământului centr. jud. din Trg.-Mureş. S'au înscris 14 membri fondatori, 22 pe viaţă, 1 activ, S'a fixat un program de activitate pe anul 1927, despre care se va raporta la timpul său.

Preşedinte : *dl Dr. Vasile Vasu*.

XI. 1. Năsăud, fost Bistriţa (desp. central judeţean).

Acestui despărţământ aparţin 36 de comune. Din raportul trimis reiese, că în anul 1926 nu s'a ținut în Bistriţa nici o conferinţă, afară de o conferinţă ținută de dl Emil Isac, inspectorul artelor din Transilvania, despre „Propaganda artistică“. *Averea* desp. cu finea anului 1926 a fost de Lei 39.043'20. Ajutoare a primit desp. dela Prefectura judeţului Lei 10.000'—, iar dela oraşul Bistriţa Lei 30'000'—.

Preşed. desp. : *Gheorghe Curteanu*.

2. Năsăud (jud. Năsăud).

Constă din 32 comune, are 20 cercuri culturale, fiecare cu câte o *bibliotecă populară*. *Prelegeri populare* s'au ținut în următoarele comune : Rebra-mare : *Dl N. Ieremiu*, inv. dir. despre „Unirea neamului“; Rebrîşoara : *Dl Ma-*

cedon A., inv. despre „Viețile prin cari a trecut neamul“; Salda: Dl N. Mihăesc, inv. dir. despre „Insemnătatea zilei de 1 Dec. 1918“; Tăure: D-nii M. Manciu, preot și G. Avram despre „Ziua 1 Dec. 1918“; Sângiorgiu-Băi: Dl S. Sohorca, inv. dir. despre „Ziua de 1 Dec. 1918“; Șanț: D-nii Pamfil Grapini, arhidiocon și M. Cotul, inv. dir. despre „Unirea tuturor Românilor“; Rodna: Dl S. Pop, preot despre „Unirea neamului“; Mintin: Dl Oct. Bulbuc, preot despre „Insemnătatea zilei de 1 Dec. 1918“; Coșbuc: Dl Anton Demian, inv. dir. despre „Ziua de 1 Dec. 1918“; Ilya-mare: Dl O. Sassu, inv. dir. despre „Insemnătatea zilei de 1 Dec. 1918“; Poenile Zăgrii: Dl A. Drăganu, preot despre „Din trecutul neamului“; Maieru: Dl Iuliu Clorșă, preot despre „Cum s'a făcut unirea neamului?“; Nepos: Dl D. Marica, notar despre „Insemnătatea unirii neamului“; Teletu: Dl Iacob Pop, preot despre „Triumful cauzei naționale“; Dl I. Păcurariu, prof., președ. desp. despre „Viețile prin cari a trecut neamul nostru“; Zagra: Dl U. Ziuvelin, preot despre „Insemnătatea zilei de 1 Dec. 1918“. În Nășăud s'au ținut următoarele conferințe: I. Păcurariu, prof. despre „Privire asupra evoluției neamului nostru“; General Tratan Moșoiu despre „Războiul Independenței 1877“, I. Păcurariu despre „10 Maiu 1877“, Ilarion Boțiu, prof. despre „1 Dec. 1918“, Prof. Mateescu, Cluj, despre „Străbunii noștri“, Sextil Pușcariu, prof., Cluj, despre „D. Alexandri“ și Sandu Manoliu, dir. șc. norm. despre „Pestalozzi“ și „Beethoven“, iar din prilejul inaugurării brustului lui Gh. Coșbuc au vorbit d-nii I. Păcurariu, președ. desp., și V. Bichtigeanu, dir. de liceu. Cu concursul elevilor de liceu s'a aranjat o *serată artistică literară* cu piese muzicale și teatru.

Președintele desp. Ioan Păcurariu, prof.

XII. 1. Odorheiu (desp. central județean).

Activitatea acestui despărțământ s'a mărginit mai mult la societatea românească din orașul Odorheiu, lipsind deocamdată mijloacele pentru a interpreta o propagandă culturală mai intensivă la sate. În cursul anului 1926 s'au ținut în Odorheiu următoarele conferințe: Dl Prof. I. D. Ștefănescu despre „Monumente de artă veche la poporul român“, „Introducere în studiul artei românești“, „Arta populară română și note comparative asupra artei săcuilor“ și despre „Arta bisericească în timpurile străvechi“; Dl Prof. Aurel Nanu despre „Elementul roman în Dacia“ și „Viața și faptele lui Mihai Viteazul“, D-na Prof. Apostolescu, Sibiu, despre „Viața și poezia lui Hășdeu“, Dl prof. Ion Kosa despre „Straturile geologice ale Bărăganului“, Dl

prof. Iaklovsky despre „Comunismul lui Platon“ și „Clasicismul greco-latin“, Dl prof. Ion Steriopol despre „Spicuri din istoria universală a teatrului“ și „Începutul artei dramatice la noi“, Dl prof. Bakoszi despre „Le roman de la table ronde“ și „Din clasticii germani“ și Dl Dr. Iosif, dir. băncii Cetatea despre „Chestiuni economice“ și „Principii politice-economice“, Dl prof. I. Kosa despre „Ploaie“ și Dl prof. P. Gogu despre „Untre“. Tot în cadrele desp. s'a reprezentat „Fântâna Blandaziei“ de D. Alecsandri cu concursul elevilor dela liceul de Stat, sub conducerea dlui prof. Steriopol. *Averea desp. este de Lei 18.000— depusă la banca „Cetatea“.*

Președ. desp.: *Iuliu Laslo*, protopop.

XIII. 1. Sălaj (desp. central județean).

Despărțământul central județean al „Astrei“ Zălau, pe lângă îndatoririle reglementare față de celelalte despărțăminte de plasă din județ, s'a îngrijit și de înființarea cercurilor culturale din plasa centrală Bocșa.

În afară de cele 28 cercuri culturale și biblioteci populare ale „Astrei“, înființate în anii trecuți, s'au mai înființat în acest an asemenea cercuri cult. și bibl. populare în următoarele 4 comune: Coșeu, Jac, Guruslău și Romita. Numărul total al cercurilor culturale din plasa centrală Bocșa este astfel 32. Pretutindenea în aceste comune s'au ținut conferințe de dnt N. Cristea, Ioan Luca, Ioan Iordache, Ioan Știrbu, Gh. Matieșanu, L. Ghergariu, Cornel Pop și Titu Pop. S'au reorganizat despărțămintele de plasă din Crasna, Jibou în cadrele unor serbări impunătoare. Din partea despărțământului central județean au participat la aceste întruniri festive dl președinte Dr. N. Cristea, Gh. Matieșan, secretar, I. Iordache, econom și Leontin Ghergariu, redactorul gazetei „Meseșul“, pus în serviciul „Astrei“. Toți aceștia au conferențiat despre rolul și scopurile „Astrei“, precum și despre alte probleme culturale și românești.

Pentru serbarea de 1 Decembrie comitetul desp. a hotărât să nu se facă chetă, deoarece caracterul național al serbării ar fi știrbit prin molestări de astfel și așa destul de dese. S'a oferit totuși publicului un frumos program, la care a putut intra cât mai multă lume fără taxă. Cele mai multe comune au fost improprietărite cu teren pentru case naționale, iar comitetul a intervenit la Consilieratul agricol de câte ori s'a ivit vreo nedumerire în aceste chestiuni.

De asemenea s'a intervenit la Prefectura județului și la Primăriile orășenești ca să provadă în bugetele lor cât

mai mari ajutoare și subvenții pentru „Astra”. Rezultatul acestor intervenții a fost pe anul 1926 suma de Lei 84.600—, iar în 1927 Lei 100.000— din bugetul județului. O deosebită activitate a desfășurat despărțământul nostru în legătură cu adunarea generală din anul trecut, care a avut loc în centrul județului, la Zălau. Pregătirile făcute cu bună vreme și-au adus roadele îmbelșugate. Felul cum au reușit aceste serbări dela Zălau, Guruslău și Bocșa-română, a fost arătat de atâți scriitori de seamă și bărbați însemnați ai neamului prin toate gazetele, ziarele și revistele de frunte din țară, încât nouă nu ne revine decât a fi foarte satisfăcuți de aprecierile poate prea elogioase la adresa noastră. Apreciații obiective arată cu minuțiozitate însemnătatea expoziției de copii, de broderii, cusături și țesături românești, a conductului etnografic, precum și a expoziției de fructe, cari toate împreună au stârnit admirația tuturor vizitatorilor. Vom păstra în veșnică amintire acele memorabile zile, cari au făcut să se cunoască și să se înfrățească și mai mult fiii acestui neam de pretutindeni. Îndeosebi amintim cu plăcere vizita celor 80 de frați basarabeni, cari în frunte cu I. P. S. Arhiepiscopul Gurie au ținut să ne onoreze cu prezența d-lor și să ridice mult festivitatea ședințelor în cari s’au luat hotărâri atât de importante pentru propășirea „Astrei” în viitor. Deosebită recunoștință datorăm tuturor sprijinitorilor, cu concursul cărora s’a putut ridica frumosul monument dela Guruslău în amintirea luptelor vitejești date acolo de marele Mihai Voevod. Astfel comunele: Guruslău, Badon, Bocșa și Borla au prestat o muncă în valoare de circa 600.000 Lei, desp. jud. al „Astrei” a contribuit cu 60.000 Lei, iar județul Sălaj cu 60.000 Lei, ridicându-se în acest mod costul monumentului, al podului și al drumului, până la suma de 720.000 Lei. La Bocșa-Română, locul de naștere al nemuritorului Simion Bărnuțiu, desp. nostru a îngrijit mormântul marelui dispărut și a hotărât să înființeze acolo cea dintâi casă națională pentru fondul căreia avem deja suma de circa 20.000 Lei. În toate lucrările în legătură cu adunarea generală, au făcut deosebit serviciu de aranjare și organizare d-nii: N. Nistor, I. Mango, L. Ghergariu, Gh. Capătă și N. Osan, cărora le exprimăm și pe această cale mulțumită. Primăria orașului Zălau a donat desp. cent. al „Astrei” chiar în mijlocul orașului un teren pentru a se ridica acolo Casa Națională și muzeul național al „Astrei” din județul Sălaj.

Înființându-se în cele din urmă și despărțămintele de plasă dela Supurul de jos și Valea lui Mihaiu, vechea noastră Asociațiune s’a făcut cunoscută până la punctele ex-

treme ale județului și ale țării înspre frontiera de vest. Avem convingerea, că activitatea culturală ce se desfășoară în aceste părți, va fi dintre cele mai binefăcătoare. Încă în cursul acelor adunări de organizare s'au înscris la „Astra” peste 500 de membri. Cu concursul societății „Mormintele Eroilor”, desp. centr. jud. al „Astrei” a organizat la Chendrea în 2 lunie, o manifestație culturală dintre cele mai frumoase, unde în amintirea eroilor căzuți în luptele dela 1848, s'a ridicat o frumoasă troiță cu frumoase motive românești. (A costat circa 15.000 Lei, iară munca prestată de comunele din jur se evaluează la circa 10.000 Lei). La această solemnitate a asistat peste 4000 oameni de pe valea Almașului și credem că a avut minunate efecte întru redeşeptarea conștiinței naționale. Despărțământul nostru a ținut strânse legături sufletești cu celelalte instituții culturale surori, cum e Extensiunea Universitară din Cluj, Societatea Culturală „I. Bibicescu” din Turnu-Severin, Societățile studențești „Sălăjana” din Cluj și „Someșana” din București, precum și toate școlile și cercurile culturale învățătoresci. În urma participării președintelui nostru la serbările societății „I. Bibicescu” din Turnu-Severin, desp. Zălau a obținut de acolo 2 bogate biblioteci cu dulapuri masive cu tot, în valoare de circa 20.000 Lei. Cooperativa „Albina” susținută în bună parte de membri „Astrei” a propășit mult în acest an, ridicându-și capitalul dela suma de Lei 50.000 la suma de Lei 250.000. Casina română din localitate a fost și ea ajutorată în mod simțitor de „Astra”. Grație împrumutului de 50.000 Lei acordat de desp. s'a putut cumpăra un frumos aparat Radiofonic, care e în bună funcțiune și azi. La fel și căminul de ucenici se menține în condiții multumitoare, înțreținând 30 de învățăcei.

Președinte al desp.: *Dr. Nicodim Cristea.*

2. Carei (jud. Sălajiu.)

În cursul anului 1926, au fost vizitate toate cercurile culturale din despărțământ, în cari s'au ținut conferințe odată cu ședințele cercurilor culturale învățătoresci, înființându-se în fiecare cerc cultural câte o *bibliotecă populară*. Contactul cu satele fiind foarte greu, comitetul desp. a crezut, că mai potrivit și eficace se poate face propagandă culturală editând o gazetă scrisă pe înțelesul poporului, în care să se trateze chestiuni, cari interesează mai mult pe românii din aceste margini ale țării. Această gazetă se numește „Graiul Neamului” și apare odată pe săptămână. *Serbările naționale* au fost serbătorite cu fastul cuvenit și

cu concursul conferențiarilor Extenziunii universitare din Cluj și Universității Libere din București și al școalelor din Caret.

Președ. desp.: G. Mureșan, preot. canonic.

3. Jibou (județul Sălaj.)

Are 32 de comune. Adunarea de reorganizare a desp. și alegerea noului comitet a avut loc în 30 Decembrie 1926. Președintele desp.: dl Dumitru Hisa, dir. șc.

4. Șimleu (județul Sălaj.)

Constă din 36 comune, cu 17 cercuri culturale și 30 biblioteci populare. Raportul despre activitatea pe anul 1924—1925 și 1926, sosind prea târziu, acesta se publică de abea acum.

Desp., a dat tot concursul său organizării serbărilor naționale. La Șimleu și în alte sate din despărțământ s'a desfășurat o activitate culturală din cele mai frumoase. Conferințe au ținut dnii Dr. Ioan Ossian dir. itc., vice-președinte desp., Ioan Oltean, Ioan Oprea, profesor Victor Pop, profesor, Dr. Alexandru Actu, avocat, președ. desp., Dr. Ludovic Ciato, avocat, Dimitriu Matetu, Olimpiu Coste, protopop, Dr. Emil Lobonțu, profesor, Tănase Pușcă, profesor. Ajutor mare în propaganda culturală a dat despărțământului: Liceul „Simeon Bărnuțiu”, cu corul, prof., de muzică d. Emil Moțnar și cohoria cercetașilor de sub conducerea dlor profesori T. Pușcă, L. Sima și Eugen Török, școala normală de fete. Cercurile culturale ale învățătorilor au dezvoltat deasemenea o activitate frumoasă în educația morală a poporului. I. P. S. Sa Episcopul diecezei în fiecare Duminică și sărbătoare cercetează comunele și în admirabile predici și conferințe, împrăștie lumina culturii atât de necesară poporului.

Președ. desp.: Dr. Al. Aciu.

5. Tășnad (jud. Sălaj.)

Acest desp., constă din 28 comune și are 4 cercuri culturale, cu câte o bibliotecă populară. —

Prelegeri populare s'au ținut în următoarele comune: Boian: Dl inv. Boticaș Al., despre „Horea și călătoria la Viena”; Păgaia; și Reghea: același despre „Revoluția lui Horea, Cloșca, și Crișan”; Pătălușa: același, despre „Avram Iancu”; Sărăuad: Dl Teodor Vaida, preot, despre „Politica

de ieri și azi"; *Cănaș*: Dl inv. Filip despre „Cultivarea portului și dătinelor naționale”; *Cig*: Ion Rusu, inv., despre „O luptă între săteni și procesele”. —

Președinte: *Domițian Cupșa*, protopop.

XIV. 1. Satu-mare (desp. central județean.)

Acest despărțământ constă din 38 comune, Activitatea acestui desp., s'a mărginit în anul 1926, numai la centru, lipsind descinderile la sate. *Conferințe* s'au ținut din partea Dlui Prof. univ., E. Panătescu despre „Unitatea Națională și conștiința de Stat” și a Dlui Dr. Victor Bujor, canonic despre „Dzeu, ziditorul lumii”, și despre „Omul în lumina credinței creștine”, iar președintele desp., a ținut o prelegere populară țăranilor din comuna Lozna, jud. Someș despre „Datorințele țăranului român în zilele de azi”. — Despărțământul a primit, drept ajutoare pe anul 1926, dela orașul Satu-Mare Lei 30.000—, iar dela Prefectura județului Lei 50.000—

Președ. desp.: *Dr. Eugen Seleş*, dir., de liceu.

2. Arded (județul Satu-Mare.)

Acest despărțământ constă din 25 comune, are 3 cercuri culturale și 2 *biblioteci populare*.

Prelegeri și șezători culturale, împreunate cu concerte și reprezentații teatrale s'au ținut în următoarele comune: în *Vechiș*: Dl Vasile Ardelean, preot despre „Menirea Astrei și foloasele mari pe cari le aduce” *Mădăras*: Dl I. Florea, profesor în Satu-Mare despre „Înfăptuirea României Mari”, Dl Vasile Cucu, dir. șc., despre „Însemnătatea zilei de 10 Mai”, Dl Gh. Pop, despre „Trecutul românilor din Ardeal”, dl Romul Buzila, dir. desp., despre „Asociațiune”. *Amaș*: Dra M. Costin inv., și Augustin Pinteș despre „Ravagiile grozave ale alcoolului”; *Rușani*: Dl R. Radu, dir. șc., despre „Istoria Românilor”. Zilele de 24 Ianuarie, 10 Mai și 1 Decembrie s'au serbat în concursul elevilor sub conducerea Dl Vasile Cucu, dir. șc. prim., din Mădăras, având pe lângă frumoasa conferință și programe artistice bine compuse. — Președintele desp. *Romul Buzilă*, protopop. —

3. Baia-Mare (județul Satu-Mare.)

Raportul despre activitatea acestui despărțământ pe anul 1925, sosind prea târziu pentru a-l fi putut publica în anul trecut, se publică acum. Acest despărțământ numără 38 de comune, cu tot atâtea *biblioteci populare*. Activitatea

acestui despărțământ s'a manifestat ca și în anul precedent prin organizarea de șezători populare, concerte, împreunate cu petreceri, prelegeri populare, teatru etc., din partea comitetului desp., și a cercurilor culturale învățătoresști. D. Gheorghe Medan, dir., de șc., și secr. desp., a dezvoltat o activitate foarte frumoasă prin prelegerile sale. Comitetul, intrând în legătură cu Extensiunea Universitară din Cluj a organizat un ciclu de 3 conferințe fiind conferențieri d. Nicolae Drăgan, prof. univ., d. Gheorghe Bogdan — Duică, prof. univ., d. Dr. O. Ghitu, prof. univ. *Di Vasile Goldiș*, președintele activ al „Astrei”, a vizitat acest despărțământ la 23 Sept., cu care ocazie a ținut o conferință și a dat îndrumări pentru activitatea viitoare. S'au aranjat serbări publice la 10 Mai, 15 Mai, 1 Decembrie și ziua eroilor. La aceste serbări au vorbit dnii I. Bozga și A. Coza. Pentru reușita acestor sărbări și-au dat concursul toate școlile din Bata-Mare, cu echipele de cercetași și cercetașe ale școalelor. *Cercul cultural Baia-Sprie* a a înființat și pus în funcțiune o „Casă Națională”. A mai dat ființă unei bănci-populare cu o circulație anuală de aproape 3½ milioane Lei, pentru ajutorarea țăranilor. Desp. a înființat o casină română și a luat măsuri pentru înființarea unei „Cooperative de Consum”. În cercul acesta cultural s'au aranjat deasemenea serbări publice și petreceri cu ocazia zilelor 10, 15. Mai, 1 Decembrie, ziua eroilor, având tot concursul intelectualilor școlilor primare și școalei de arte și meserii. *Cercul cultural Tăuții de jos* au sărbătorit prin șezători și conferințe publice zilele istorice de peste an. În 16 August s'a aranjat o serată artistică literară cu un program f. bogat, partea muzicală sub conducerea dlui I. Sima, profesor de muzică. *Cercurile culturale Ferneziu și Șurdești* din inițiativa președinților lor au înființat câte o cooperativă de consum. *Cercurile culturale din Sisești, Dănești, Tăuții de sus, Satul nou de sus, Groși, Tâmaia, Ardușat* au sărbătorit zilele istorice prin ținerea de prelegeri populare de către conducătorii cercurilor. *Averea despărțământului* se urcă la suma de Lei 6100—, în număr. Preș. desp., *Alexandru Breban*, protopop.

4. Copalnic-Mănăstur (jud. Satu-mare).

Acest despărțământ constă din 20 comune și are 19 cercuri culturale, fiecare cerc având câte o *bibliotecă populară*.

Prelegeri populare s'au ținut în comunele: Cop.-Mănăstur: Dl Dr. C. Hochtheil despre „Sifilis”, dl Teodor

Pașca, inv. dir. despre „Respectul datorit bisericii”; Copalnic: Dl Nic. Avram, protopop „Istoricul Astrei”, dl T. Pașca, inv. dir. „Datorile sôfilor între dânsii”; Prelucanouă: Dl T. Pașca despre „Stricăciunile beuturilor spirituoase” și dl Nic. Avram despre „Cumpătare”; Fănaț: Dl Emil Dragomir, preot despre „Păstrarea credinței strămoșești și a portului”, dl Ștefan Nechita, inv. despre „Folosele școalei”, Teodor Bota, inv. despre „Măestrul”; Brebeni: Dl E. Dragomir, despre „Relele ce vin din lene, lux, procese și beutură”, dl Ștefan Nechita despre „Iubirea de școală”; Cernești: dl E. Dragomir despre „Urmările procesurilor, luxului, risipei și urei” și dl Ștefan Nechita, despre economie; Trestia: Dl Nic. Hurducaș, inv. despre „Horea, Cloșca și Crișan” și în Cărbunar: Dl Grigorie Roman, inv. despre „Iubirea de neam”. *Reprezentății teatrale s’au aranjat în comunele: Copalnic-Mănăstur, Cărpeneș și Berința, jucându-se piesele „A fost odată”, „Dusmanii” și „Hora Românului”.*

Fondul despărțământului este de Lei 3661.—. Cu acest despărțământ au colaborat în propaganda culturală cercurile învățătoresci, cari au ținut în cursul anului 1926, 15 prelegeri populare.

Președinte *Nicolae Avram*, protopop.

5. Țara Oașului (județul Satu-mare).

Acest despărțământ constă din 16 comune. Comitetul central al „Astrei” a încredințat pe dl Dr. Eugen Seleș, președ. desp. centr. jud. din Satu-mare și pe dnii membrii Gavril Barbul inv., Emil Buia și prof. Adrian Damian cu reorganizarea desp. Țării Oașului.

Președintele desp.: *Cecil Demian*, protopop.

XV. 1. Severin (desp. central jud.)

Reorganizarea acestui despărțământ a început în 24 Noembrie 1926 prin alegerea unui comitet de inițiativă în frunte cu dl Ioan Marilă, revizor șc. al jud. Severin și sub egida acestui comitet se aranjează conferințe și serbări în diferitele localități ale acestui județ. Prima serbare a organizat-o acest comitet cu ocazia aniversării zilei de 1 Decembrie 1918, căreia i-au urmat în anul 1927 conferințele publice ale Extensiunii Universitare din Cluj, despre cari se va raporta în darea de seamă către adunarea generală a anului viitor.

2. Orșova (jud. Severin).

Acestui desp. aparțin 26 de comune. Activitatea acestui desp. în anul 1925/26 a fost foarte redusă, parte din cauza timpului neprielnic, parte din cauza lipsei de concurs îndestulitor. Ziua de 1 Dec. a fost serbătorită cu deosebită însuflețire și cu un program literar-artistic bogat, la care cuvântul festiv a fost ținut de dl prof. Tr. D. Țăranu, iar programul artistic executat de către elevii școalelor secundare din Orșova.

Președ. desp.: Tr. V. Țăranu, prof.

3. Teregova (județul Severin).

Ca și în anul 1924, activitatea acestui despărțământ a fost și în anul 1925, frumoasă. Sosindu-ne raportul însă prea târziu, se poate publica de-abia în raportul din anul acesta. Armonizând activitatea cercurilor culturale ale preoșilor și învățătorilor cu aceea a „Astrei”, ea a fost foarte redusă. Prelegerile poporate din cele 10 cercuri culturale au fost ținute cu programe foarte variate și fiind bine cercetate de poporul dornic de lumină. Din bunăvoința mai multor binefăcători s’au distribuit călindare și cărți. Raport despre activitatea acestui despărțământ pe anul 1926 nu ne-a sosit.

Președ. desp.: Ing. Petre Fotoc.

XVI. 1. Sibiu (desp. central județean).

Între cei dintâi conducători de despărțăminte ai „Astrei”, cari își înțeleg pe deplin rostul de îndrumători culturali în cadrele societății noastre, se numără conducătorii despărțământului Sibiu.

Conformându-se noului regulament de organizare, dânsii au căutat să săvârșească o organizare sistematică în județul Sibiu cu despărțăminte pe plăși, cari la rândul lor să se îngrijească de organizarea pe comune a cercurilor culturale „Astra”.

În comitete au stabilit sistemul funcțiunilor retribuite în special pentru funcțiunile legate permanent de birou, cum sunt deocamdată cea de secretar și cassier.

Au reușit să organizeze despărțăminte noi de plasă: 1. *Avrig*, 2. *Ocna*, 3. au reorganizat desp. *Nocrich*, 4. *Săliște* continuându-și cu vigoare activitatea, ca și 5. *Mer-curea*, 6. Oprind pentru desp. central județean plasa *Turnișor*.

Constatăm, că acest desp. și-a publicat darea de seamă asupra activității sale pe anul 1925/26 în Buletinul

43 al desp., sub titlul: „*Puneți umărul*“, iar pe 1926/27 în Buletinul 50 al desp. sub titlul „*Dare de seamă despre activitatea culturală din 1926/27*“.

Astfel datele despre activitatea acestui harnic despărțământ o scoatem din aceste două dări de seamă, restrângându-ne numai la activitatea pe anul 1926, după ce datele despre activitatea din an. 1925 am fost trecut-o în raportul nostru trecut, iar activitatea pe jumătatea I. a anului 1927 rămânând să fie trecută la anul, în raportul nostru pentru anul 1927.

Adunarea generală a desp. din anul 1926 s'a ținut la 4 iulie 1926 în comuna Săliște, iar cea din anul 1927 la 15 iunie 1927 în comuna Avrig.

Adunarea generală din Săliște a fost deschisă și condusă de către dl președinte al desp. central județean *Silviu Țeposu* prin o cuvântare impresionantă despre însemnătatea culturii în general și despre importanța „Astrei“, pentru răspândirea culturii în masa poporului nostru. A vorbit apoi dl *Dr. I. Lupas*, membru al comitetului central al „Astrei“, la aceea dată ministru al Sănătății și Ocrotirilor sociale, care a sprijinit reușita serbării și prin mijloacele bănești: Lei 30.000— cu care a pus bazele unui fond școlar „*D. Lăpedatu*“, pentru asistența medicală a elevilor săraci de la școlile din Săliște și Lei 15.000— pentru premiarea copiilor expuși din prilejul *Expoziției de copii*, aranjată în aceeași zi.

Cuvinte bine simțite au rostit și ceilalți oratori: pâr. protopop *Dr. D. Borcia*, președ. desp. Săliște al „Astrei“ și dl *Ioan Minulescu*, ca trimis al dlui V. Goldiș, ministru al cultelor și artelor.

Dl *Dr. Gh. Banu*, secretar gen. al ministerului sănătății publice, a ținut o instructivă conferință despre „*Organizarea protecțiunii copiilor în mediul rural*“. Dl *Dr. Mihai Lupas*, medic în Săliște, a ținut să accentueze, că conducătorii sălișteni au întemeiat un dispensar pentru protecțiunea copiilor, că au o soră de ocrotire și că s'a înființat o societate de doamne, cu menirea de a veni într'ajutor femeilor gravide.

S'a aranjat și un *conduct etnografic*, la care au luat parte 11 sate, cu învățătorii lor, cu steaguri și cu muzicanți în frunte, în mijlocul unei veselii generale.

A urmat „*serbarea populară*“ la „*Netedu*“, unde s'au jucat jocuri naționale de reprezentanții satelor, cari au luat parte la adunare: Săliște, Aciliu, Căcova, Galeș, Gura-Răului, Mag, Orlat, Rod, Săcel, Sibiel, Tilișca și Vale.

Seara a dat „*Reuniunea de cântări din Săliște*“, sub conducerea dlui profesor *Gh. Oancea*, un bine reușit con-

cert. În mijlocul concertului a ținut dl General I. Manolescu, președintele „Centralei Caselor Naționale”, conferința mult aplaudată despre „Cultura și apărarea națională”.

Date mai amănunțite despre adunarea generală dela Săliște se cuprind în buletinul susamintit (Nr. 43) p. 32—45, la care este anexată o fotografie binereușită a celor ce au luat parte la adunare.

Despre adunarea generală a desp. centr. jud., ținută, cum era arătat mai sus, în Avrîg, ne vom întreprinde în raportul general al comitetului central către adunarea generală din anul viitor. Aici vom arăta, din raportul prezentat în numita adunare, numai datele referitoare la activitatea desp. în partea a doua a anului 1926.

Seria conferențelor și serbărilor ținute în Sibiiu, în anul 1926 au fost: 17 Ianuarie F. Ștefănescu-Goangă, secretar general al Extensiunii Universitare, Cluj: Problema socială a femeii în lumina psihologiei. 24 Ianuarie Silviu Dragomir: Un erou uitat: Ioan Buteanu 1848—49. 31 Ian.— 1 și 2 Febr. I. Bratu, inspector-șef școlar: O serie de trei prelegeri despre Radiofonie, originile și aplicațiile ei, cu audiții radiofonice. 7 Februarie N. Bănescu: Viața de familie în Bizanț. 15 Febr. U. Stanciu: Bogățiile miniere din Valea Olfului și Carpații Sudici. 21 Febr. I. P. Voitești: Geologia și legendele potoapelor. 28 Febr. G. Bogdan-Duică: Analize literare din operele lui Mihail Sadoveanu. 7 Martie Ștefan Meteș: Situația Românilor în legătură cu Sașii. 14 Martie Emil Panaitescu: Tablouri și scene din Roma creștină. 22 Martie Dna Marioara Șerban: Problema Shakespeare-iană. 25 Martie Al. Tzigara-Samurcaș: Artă Românească-Marl. 28 Martie Dr. Gr. Cristescu: Senzații spirituale din Țara Sfântă. 7 Aprilie Dr. General Uicol: Stațiunile noastre balneologice. 11 Aprilie N. Bălănescu: Religia și Știința. 1 Noembrie Dl Dr. G. Preda, vicepreședintele Astrei: Impresii de călătorie în Egipt, cu proiecțiuni. 7 Noembrie Dl prof. I. D. Ștefănescu: Portretul în arta românească. 8 Noembrie, același subiect (continuare). 8 Noembrie seara: Despre G. Enescu. 14 Noembrie Dl prof. Sextil Pușcariu: Romanitatea limbii noastre. 17 Noembrie Dl prof. I. D. Ștefănescu: Opera și personalitatea lui Vlașcu. 21 Noembrie Dl prof. D. Teodorescu: Dacia înainte de Romani. 28 Noembrie Dl prof. E. Panaitescu: Dacia romană. 1 Decembrie, festival cu concursul liceului de băieți „Gh. Lazăr”, al cărui cor a dat partea muzicală alcătuită din mai multe cântece patriotice, și al conferințarului, trimis de „Casele Naționale”, dl prof. Marin Ștefănescu, tratând subiectul: Cauzalitate și finalitate. 6 Decem-

vrie Dl secretar gen. Dr. G. Banu: Probleme moderne de igienă socială. 5 Decembrie Dl prof. C. Diculescu: Ținuturile daco-romane în epoca migrațiilor. 12 Decembrie Dl prof. N. Bănescu: Inceputurile vieții românești și influențele Bi-anului. 19 Decembrie Dl prof. Al. Lapedatu: Intemeierea dinastiei române.

Desp. a colaborat în centru cu Asociația profesorilor secundari, secția Sibiu, cu Asociația medicilor, secția Sibiu, cu Extensiunea Universitară din Cluj și cu Ministerul Sănătății publice, serviciul propagandei.

În vizitele și serbările la sate desp. a avut în special concursul corpului didactic local.

În 17 Ianuarie. Dnii S. Țeposu și Dr. H. P.-Petrescu au vizitat comuna Brad, cel dintâi vorbind despre „*Che-marea Astrei*” și despre trecutul glorios al neamului nostru, al doilea citind din cărțile aduse pentru bibliotecă.

În 21 Februarie. Dnii S. Țeposu și Dr. H. P.-Petrescu, însoțiți de dl V. Păcală, inspector general școl. au vizitat comuna Noul. Programă ca și la Brad. Au mai vorbit poporului părintele Teodor Pădurean și dl I. Dragomir, inv. dirig., iar dl inv. G. Vlad a executat cu copilașii frumoase cântece populare și jocuri naționale.

În 28 Februarie. S'a vizitat Poplaca. Delegații noștri au fost dnii profesori I. Popa, I. Isacu și V. Hurdu, la care s'a alăturat și scriitorul român dl I. Ciocârlan, în trecere prin Sibiu.

Au vorbit: I. Popa despre „Sufărințele Românilor în trecut” și dl I. Ciocârlan „Sfaturi gospodărești”, fiind primiți de corpul didactic și de dl preot G. Modran, care le-au dat concursul aranjând și o frumoasă producție școlară.

7. Martie. S'a vizitat comuna Veștem de către dnii Dr. L. Ionaș, care a vorbit despre „Alcoolism”, dl Dr. Horia Petrescu și dl profesor Aurel Crăciunescu, care a vorbit despre „Credință”.

Din partea intelectualilor locali s'a desfășurat un program ales, fiind și adunarea cercului cultural didactic.

14 Martie. La Racovița. Conferențarii dnii S. Țeposu și A. Giuglea, vorbind primul despre „Trecutul neamului românesc și datoria de a progresa prin cultură”, al doilea despre „Folosile societății pentru oameni”.

Dl inv. Mihail Ogorean, le-a dat un prețios concurs prin producția școlară aranjată și prin caldele cuvinte de prezentare.

În aceeași zi. La Sebeșul de sus. Au vorbit: dl S. Țeposu despre Scopurile „*Astrei*”; dl Al. Giuglea despre „*Monedă*” — fiind primiți de părintele Ioan Matelu.

În aceeași zi. *La Cristian*. Conferențiar dl I. Isac și I. Popa care a vorbit despre „Unirile Românilor”. Sub conducerea dlui înv. Ilie Brad s'a desfășurat și un bogat program de serbare școlară, fiind și adunarea cercului cultural învățătoresc, din partea căruia a vorbit dl învățător Stoia din Orlat.

21 Martie. *La Șelimbăr*. Conferențiar dl S. Țeposu, „Scopurile „Astrei” și necesitatea muncii unite”, fiind primit și ajutat cu o frumoasă producție școlară de dl învățător Ioan Modran.

25 Aprilie. *Șura mare și Hamba*. Reprezentanții „Astrei” au vizitat în ziua de 25 Aprilie comunele Șura mare și Hamba, fiind primiți cu dragoste de întregul popor în frunte cu pr. Andrei Millea și corpul didactic dnii A. Nedelcu (Hamba), I. Opriș și N. Dușe și dna M. Restanță, cari le-au dat și un frumos concurs prin aleasa producție școlară de coruri și recitări ce au însoțit conferențele trimișilor „Astrei”.

Au vorbit: Dl S. Țeposu, inspector școlar, președintele despărțământului Sibiu, despre „Datoriile naționale ale Românilor în noul nostru Stat” (la Hamba) și despre „Menirea Asociațiunii „Astra” în România întregită” (la Șura mare), îndemnând pe ascultători să se facă membri ai acestei Asociațiuni. Iar dl P. Petrescu, inspector școlar, a vorbit în Hamba despre „Relele de care suferim și remediul lor”; apoi în Șura mare, despre „Viitorul neamului nostru”. Ambii vorbitori au fost ascultați cu deosebit interes de un public ce nu mai avea loc în sălile școalelor primare, dovedind astfel folosul activității „Astrei”.

La 15 August, dnii Dr. G. Preda, Dr. H. Petrescu, V. Moșoiu, ducând împreună și un distins oaspe, pe dl N. Bălănescu, preș. Ateneului din Giurgiu, participă la aniversarea soc. economice din Bungard „Țăranul harnic”, încurajându-o prin povești folositoare.

La 15 Noembrie, vorbește în *Poplaca* despre portul național și despre arăturile de iarnă, dl prof. D. Comșa.

La 21 Noembrie merg la *Noul-săsesc* dnii S. Țeposu, vorbind despre trecutul neamului, Gh. Nedoviceanu, vorbind despre organizarea pentru viitor a neamului, păr. T. Pădureanu, despre vindecarea relilor, cari bântuiesc satele, Dr. L. Ionașiu, despre alcoolism și boalele lumești, înv. I. Popa din Daia, combătând jozul de cărți, Dr. H. Petrescu arătând medicamente împotriva bârfeii și a batjocurii.

La 28 Noembrie dnii președinte S. Țeposu vorbește despre Astra și rolul ei, D. Comșa despre port, apoi despre nutrețe, Dr. H. Petrescu despre importanța cooperației, prof. I. Popa despre importanța meseriilor, — la Turnișor.

La 5 Decembrie la Cașolț vorbește poporului dl Dr. H. Petrescu despre însemnătatea culturii și armonizarea socială, iar Dr. I. Stoihiță despre tuberculoză.

La 12 Decembrie Astra e invitată de soc. econ. „Țăranul harnic” din Bungard spre a ține conferințe culturale; vorbește dl I. Popa despre importanța meseriilor, Gh. Mător, îndeamnă la împreună lucrare, arătând ce desbină pe oameni și cum se pot feri de acele păcate sociale, iar dl Dr. N. Regman despre credință și muncă, cari aduc fericirea.

2. Avrîg (jud. Sibiu).

Acest desp. s'a constituit la 13 Iunie 1926 prin laudabilele silințe ale d-lui Gh. Bedelean, dir. Școlii normale și președintele noului desp., care a aranjat cu elevii școlii sale o frumoasă serbare.

Din partea desp. central au mers și au dat concursul d-nii Dr. Gh. Preda, Silviu Țeposu și Dr. H. P. Petrescu.

Desp. Avrîg constă din 12 comune, cu 8 cercuri organizate, cu 12 biblioteci școlare, parohiale și ale Astrei.

Din activitatea culturală a desp. în an. 1926 notăm: La 15 August elevii din Avrîg, cari cercetează școale secundare joacă: „O noapte furtunoasă” și țin mai multe declamări. La 26 Septembrie dl învățător Ogorean, din Racovița, în Avrîg combate luxul, dl subrevizor I. Stoica arată însemnătatea școlii, dl învățător N. Ursu din Bradu demonstrează cum ar putea progresa poporul nostru, dl învățător I. Mănduc din Racovița arată cum se alungă sărăcia din casa omului. La 19 Decembrie preotul Tr. Maxim din Avrîg vorbește în Avrîg despre Astra, iar dl învățător G. Mareș din Avrîg, despre solidaritatea națională. La 6 Ianuarie, Reuniunea meseriașilor români din Avrîg dă o reprezentație teatrală, jucând piesa „O ședință comunală” și coruri.

La 13 Iunie 1926, dl președinte S. Țeposu vorbește de însemnătatea Astrei, Dr. H. P. Petrescu cetește schița „Din războiu”, Dr. Gh. Preda, vorbește despre combaterea boalelor, iar dl D. Bedelean schițează programul de muncă al despărțământului. La Racovița, dl inv. Ogoreanu vorbește despre datorii și drepturi și despre virtuțile sociale, dl Dr. T. Bude arată graiul statisticii sporului poporului din Racovița, O. Sumea, inv.-dir. în Săcădate, vorbește despre creșterea copiilor, dl T. Călin, inv.-dir. în Sebeșul de sus, arată urmările rele ale războiului, dl subrevizor șc. I. Stoica schițează care e rolul cetățeanului în Țara românească și și dl D. Bedelean, prof. Sibiu, vorbește despre importanța învățătorului. În Sebeșul de jos, inv.-dir. T. Nicola din

Tălmăcel vorbește despre atelierele școlare. În Tălmăcel dl Dr. D. Nicolae, medic Tălmăciu, vorbește despre curățenie și locuință. În Săcădate dl notar comunal de acolo, I. Grădinar vorbește despre asigurarea vitelor, și cum se înființează o cooperativă; dl O. Sumea, inv.-dir. de acolo, despre prăsirea vitelor, iar dl subrevizor șc. I. Stoica, despre educațiune. În Tălmăciu vorbește dl Dr. D. Niculae despre sănătate și curățenie. În Boița același conferențiar la 21 Nov. despre curățenie. În Racovița vorbește dl președinte Țeposu, din trecutul Neamului și fostul secretar al despărțământului nostru Al. Giuglea despre foloasele culturii. În afară de acestea au mai fost două reprezentații teatrale: una la Sebeșul de Jos și alta la Bradu.

Trebue să menționăm cu bucurie și cu laudă, că învățătorul-dir. Traian Nicola și pâr. I. Roman din Tălmăcel, ajutați și de ceilalți învățători s'au acomodat dorinții din apelul nostru Nr. 107.926 și au dat viață cercului cultural din comuna lor, ținând conferințe binecercetate de popor, tot din două în două săptămâni, și în cadrele soc. tinerimii Sf. Gheorghe pâr. I. Roman a ținut 10 șezători culturale.

În acest desp. școalele au aranjat frumoase producții școlare.

3. Mercurea (jud. Sibitiu).

Acest desp. are 18 comune. În toate comunele sunt biblioteci parohiale și școlare. Conferințe au ținut: 8, cercurile învățătoresți: 6, despărțământul Astei de acolo, în total 14 și trei producții teatrale. Se adaugă la acest număr cele ținute din partea reprezentanților despărțământului județan, despre cari s'a raportat în altă parte, conferințe ținute la Cunța și Mercurea.

Cu bucurie trebue să luăm la cunoștință, că și preotul Ioan Grăciun din Spring este dintre cei puțini, cari s'au încălzit de apelul nostru Nr. 107.926. În timpul iernii a ținut patru conferințe religioase, una contra alcoolului, și patru prelegeri din agricultură.

Președinte al desp. este dl *Avram Păcurariu*,
protopresbiter în Mercurea.

4. Noerich (jud. Sibitiu).

Acest desp. constă din 12 comune cu 8 cercuri culturale (agenturi) și 14 biblioteci în 6 comune. Desp. și-a ținut adunarea de reconstituire în 27 Iunie 1926, cu concursul d-lor Dr. Ilcuș, ales președinte, protopop Ion Alexandru și inv.-dir. Simeon Dragoman, delegat al desp. centr. jud. fiind dl prof. D. Comșa.

În total s'au ținut 18 conferințe și anume: În comuna Hosman a ținut conferință dl Dr. E. Ilicuș despre îngrijirea copiilor mici, pâr. Petrișor din Alțina despre sfatul păcii și dl agronom D. A. Popa despre cultivarea loturilor dobândite prin reforma agrară. În Săsașuș dl Dr. Ilicuș a vorbit despre creșterea copiilor mici și despre tuberculoză, iar dl D. A. Popa despre pământ, felurile și cultura lui. În Vurpăr dl inv.-dir. Petru Popa din Cornățel arată, că trebuie să începem lupta împotriva beției, dl Dr. Ilicuș vorbește despre tuberculoză și dl S. Dragoman, inv.-dir. Nocrich despre muncă și supunere. În comuna Alțina dl agronom D. A. Popa vorbește despre cultura legumelor, dl inv.-dir. P. Popa din Cornățel despre lupta împotriva beției, dl Dr. Ilicuș despre tuberculoză și dl inv. N. Bălăban din Fofeldea despre credință. În Cornățel vorbește dl inv.-dir. Ioan Georgescu din Vurpăr despre neajunsurile provocate de lux, dl inv. Bălăban din Fofeldea despre credință, iar dl Dr. Ilicuș despre boalele sociale. În comuna Fofeldea dl Dr. Ilicuș vorbește despre îngrijirea copiilor mici și despre tuberculoză, iar dl agronom D. A. Popa despre cultura cartofilor.

Activitate permanentă n'a dezvoltat mai nici un cerc cultural, decât doar un început promițător din partea d-lor preot Bologa și inv. S. Dragoman din Nocrich, cari au aranjat festivaluri cu conferințe la ocazii mai însemnate. Toate școalele însă cu ocazia conferințelor au aranjat producții școlare, cari au deșteptat interesul părinților față de adunările culturale.

5. Oena-Sibiului (jud. Sibiu).

Fiind organizat mai târziu, acest desp. nu a putut să dezvolte o activitate mai de seamă.

6. Săliște (jud. Sibiu).

Din activitatea despărțămintelor de plasă din jud. Sibiu, demnă de toată lauda este munca depusă de desp. Săliște de sub conducerea d-lui protopop *Dr. Dumitru Borgia* și cu concursul corpului didactic și bisericesc.

Conferințe folositoare și serbări înălțătoare au organizat, atât în comuna de reședință, cât și în comunele din plasă, cinstind zilele mari și luminând poporul.

Iată raportul despre activitatea acestui despărțământ: Comuna Săliște. — La 5 Noembrie: Primitrea oaspeților Universității libere săsești din Sibiu. Reuniunea de cântări:

Concert. Dr. D. Borgia: Bineventare. Apoi s'a vizitat instituțiile publice mai însemnate din Săliște. La „Pavilion“ s'au jucat dansuri naționale.

La 1 Decembrie a conferențiat d-ra Aurelia Bancu despre adunarea dela Alba-Iulia. Coruri și recitări eroice.

La 24 Ianuarie: Comemorarea zilei de 24 Ianuarie. Inv. I. Peligrad conferență despre Domnitorul „Alex. Ion Cuza“, apoi program artistic.

În postul Paștilor: Piesa „Rapsozii“, s'a jucat de școala superioară de comerț. Dl Profesor Ilie Hașegan a conferențiat despre „Liga Națiunilor“. Un deosebit fast s'a dat festivalului „Beethoven“ comemorându-se în acelaș timp și „Pestalozzi“. Dir. D. Lăpădat a vorbit despre viața și opera lui Beethoven, iar dl D. Borgia despre Pestalozzi, au urmat coruri, recitări, lectură din scrierile lui Pestalozzi.

Ziua de 10 Mai s'a sărbătorit în anul acesta într'un mod deosebit. S'a ținut între altele: Un Festival în sala festivă a Școalei primare. Au cântat și recitat toate Școalele din localitate. A conferențiat d-na Dr. Alice Voinescu, conf. Universității Libere din București, urmând apoi defilarea școalelor în Piața Mare.

Sibiel. În sala cea mare a Casei culturale s'au ținut în total 11 șezători literare. La aceste șezători elevii și elevele Școalei primare și Grădina de copii mici au recitat poezii potrivite momentelor serbate, au cântat coruri, s'au jucat dansuri naționale, s'au citit bucăți alese din literatura noastră și străină și s'au ținut conferințe de către dascălii și ceilalți intelectuali ai satului.

S'au jucat 10 piese de teatru și alte 5 cu elevii Școalei primare, 2 cu Soc. „Sf. Gheorghe“, 2 cu Soc. „Cetățenia Decebal“, 1 cu Școala Normală, Sibiu, toate urmate de câte o conferință. Tineretul a fost organizat în Soc. „Sf. Gheorghe“.

Asociația corpurilor didactice din Săliște a aranjat în numele „Astrei“ o șezătoare artistică-literară. Biblioteca a fost des cercetată. Ea cuprinde un număr total de 1863 cărți.

Vale. Preotul Gh. Iltu a ținut o conferință despre „Iubirea de patrie și cultul eroilor“, alta despre „Pomărit“. Soc. de lectură „M. Eminescu“ a Școalei civile de Jete din Săliște a aranjat o șezătoare artistică-literară. Pretorul Gh. Salomie a ținut o conferință „Despre stupărit“.

Galeș. La 1 Ianuarie: Producțiuni de teatru de către intelectuali. La 6 Ianuarie: Producțiuni de teatru de către tineretul Soc. „Sf. Gheorghe“. La 24 Ianuarie: Prof. D. Floașu, conferință despre: Ioan Cuza voevodul și felul

Constituției sale introdusă în țară. La 24 Ianuarie: Producțiune de teatru de către „Reuniunea Meseriașilor”. La 30 Ianuarie: Notarul comunei ține conferință despre Băncile populare.

A doua zi de Paști a predicat în biserică prof. D. Floașiu. Motto: „Aceasta este ziua în care să ne bucurăm și să ne veselim”. La 30 Aprilie: Lectură pentru tineretul Soc. „Sf. Gheorghe”, din Mehedinți: „Altă creștere”.

Săcel. — 4 conferințe și anume: 1. Părintele I. Hanzu, Cacova: „Plantele medicinale și folosul lor la diferitele morhuri”. 2. Invățător N. Ghiurgiu, Săcel: „Economisirea banului”. 3. I. Dancea, Gurarâu: „Folosul meseriilor”. 4. Părintele Flucuş, Săcel: „Despre unele obiceiuri rele ce s’au încuibat în viața socială a poporului”.

Cacova. — 3 conferințe și anume: 1. Ioan Hanzu: „Însemnătatea legumelor din punct de vedere igienic”. 2. Stanciu Stroia: „Creșterea copiilor”. 3. Ioan Hanzu: „Însemnătatea culturii pomilor din punct de vedere al rentabilității muncii pământului din ținutul acesta”.

Orlat. Corpul inv. a aranjat o doua zi de Crăciun o producțiune de teatru, dl inv. Dobrotă, Sibiel, a ținut o conf. despre: „Puterea exemplului”. Reuniunea meseriașilor a dat și ea a doua zi de Paști o producțiune de teatru.

Mag. S’a ținut 5 șezători: 1. În 30 Noembrie s’a comemorat Andrei Șaguna și Unirea Ardealului cu patria-mamă. Despre „Șaguna” a vorbit inv. Ilie Tarcea, despre „Adunarea dela Alba-Iulia” preotul A. Vlad. 2. 19 Decembrie. Inv. Ilie Tarcea, conf. despre „Crucea Roșie”. Preotul A. Vlad, conf. despre „Radiofonie”. 3. 2 Februarie. Cuvântare despre însemnătatea zilei de 24 Ianuarie. A. Vlad, conf. despre „Compoziția aerului”. 4. 20 Martie. Inv. Ilie Tarcea, conf. despre „Oficiă”. Preotul A. Vlad, conf. despre „Greutatea, presiunea și undulațiunile aerului”. 5. 3 Aprilie. O șezătoare cu program pur artistic. Toate conferințele au fost bogat încadrate de coruri, recitări, dansuri naționale și a.

În total deci: în Săliște și desp. s’au ținut 27 conferințe și 6 reprezentații teatrale, iar în Sibiel 11 șezători literare, 10 reprezentații teatrale cu 10 conferințe.

Adunarea generală din an 1927 și-a ținut-o desp. la 5 Iunie.

*

Comitetul desp. centr. jud. Sibiiu a continuat și în an. 1926 opera de organizare și de îndrumare a activității culturale din Sibiiu, din plasa Turnișorului și a celei din județul întreg.

În şedinţa din 3 Sept. 1926 s'a discutat ce caracter şi îndrumare să se dea activităţii culturale dela centru. S'a dat autorizaţie preşedintelui să organizeze ciclul de conferinţe din toamna şi iarna trecută, apelând la conferenţiarî sibieni şi streini de localitate, cari să desvolte subiecte din domeniul istoriei, literaturii, educaţiei sociale şi al igienei sociale, cu gândul de a experimenta, dacă opinia publică ar accepta, organizarea unei universităţi populare.

În şedinţa a doua dela 25 Octomvrie tr., comitetul s'a ocupat de chestiunea propagandei la sate. S'a dat mandat biroului să sintetizeze într'un apel către toată cărturărimea satelor discuţiile, ce se rezumau: în a sistematiza şi permanentiza activitatea cercurilor culturale. În această şedinţă s'a decis şi sărbătorirea prin un banchet a unui activ şi valoros membru al său, octogenarul dl prof. D. Comşa.

În şedinţa a treia dela 1 Noemvrie tr., comitetul a aprobat apelul prezentat de birou. S'a preocupat de chestiunea vehiculelor pentru transportarea conferenţiarilor la ţară, chestiune care dă mult de gândit, neputându-se găsi altă soluţie decât tot apelul la oamenii de bine, proprietari de vehicule. S'a preocupat şi de activitatea ce s'ar putea desfăşura între ucenicii români din Sibiu. Chestiunea publicaţiilor despărţământului s'a dat spre studiere unei comisii.

În şedinţa a patra s'a făcut dare de seamă despre activitatea de până aici, s'a discutat din nou chestiunea vehiculelor, s'a decis — conform părerii comisiei exmise — să se publice şase buletine proprii la an, în câte 2000 exemplare, iar patru să se completeze prin mărirea tirajului cu 2000 exemplare a unor broşuri din biblioteca populară a Astrei. S'a discutat necesitatea alcătuirii unei monografii culturale a judeţului, pentru a se putea lucra real. S'a aprobat procurarea unui aparat de protecţiuni luminoase cu preţul de 15,000 lei.

La şedinţele comitetului a participat ca delegat al comitetului central dl *Dr. I. Beu*, membru al acestui comitet. Majoritatea membrilor comitet. centr. jud. au depus râvnă şi devotament pentru „Astra“.

Biroul desp. centr. jud., cu abatere dela dispoziţiile regulamentului n'a funcţionat prin rotaţia membrilor funcţionari ai comitetului, fiindcă, i-ar fi lipsit tocmai ceea ce trebuie să reprezinte biroul: concentrarea şi continuitatea reclamată de organizaţie, ei secretarul ales, în schimbul unei remuneraţii, i s'a dat obligamentul de a rezolvi toate lucrările ce aparţin biroului. Renunţând la 15 Septemvrie tr. dl secretar *A. Giuglea*, comitetul a ales pe preotul *Gh.*

Maior. Preşedintele, vicepreşedintele, secretarul şi cassierul s'au întrunit în fiecare săptămână, Lunia, pentru a se consfăţui şi a discuta împreună diferitele chestiuni ale des-părţământului.

Biroul central judeţean în primul rând a căutat să execute concluziile comitetului şi în al doilea rând a făcut studiu asupra unor chestiuni de amănunt, purtând şi co-respundenţa de lipsă, ca programul fixat să poată fi îndeplinit cât mai mulţămitor. Ca fapte mai importante amintim cele două apeluri la ţară. Unul a fost adresat intelectualilor din plasa Turnişorului, şi al doilea, de care a mai fost vorba, celor din judeţ. În cel dintâi s'a pus la inima conducătorilor să lucreze împreună, lăsând la o parte ambiţii mărunte sau micile neînţelegeri locale, privind numai problema mare a cultivării unui neam ca al nostru, şi cerând să ne comunice când şi cu ce fel de sfaturi să le cercetăm comuna. În al doilea, în afară de apel la împreună lucrare, dam şi îndrumări practice cum s'ar putea sistematiza şi permanentiza activitatea culturală la sate. La primul apel, adresat la 49 de intelectuali, n'am primit decât un singur răspuns, şi acela negativ, — la al doilea, trimis în 300 exemplare, abia am primit 13 răspunsuri, incomplete şi din cari prea puţin se poate alege; nici unul nu pomeneste, că ar fi gata să înceapă munca pe care o doriām.

Fără a ne da răspuns, au început munca, conform dorinţii noastre, spre lauda lor, conducătorii din comuna Tălmăcel, Spring şi Sibiel.

Faţă de aceste constatări, biroul a crezut, că activitatea nu poate da roade, decât după ce se va afla în posesiunea unor date culturale pozitive despre fiecare comună din judeţ. Aşa s'a ajuns la ideea monografiei culturale a judeţului, care reclamă cercetarea judeţului, comună de comună, de către unul sau doi membri ai comitetului, punându-li-se bineînţeles la îndemână mijloace de transport şi de alimentare. Din lipsă de mijloace băneşti, comitetul a hotărât să se facă întâi o încercare cu un chestionar amănunţit, care să se trimită în fiecare comună. — Lucrarea chestionarului e în curs.

Activitatea culturală a „Astrei” în întreg judeţul Sibiiu se rezumă (în întreg anul 1926 şi până la începutul lunii iunie 1927) la 210 conferenţe, 4 festivaluri, 24 producţi teatrale, plus 21 şezători culturale (dintre cari cele din anul 1927 nu sunt arătate şi în special în raportul nostru).

Cu bucurie ne luăm voie a raporta, că poporul şi publicul în general ne-a primit cu deosebită atenţie şi în număr impunător, în întreg judeţul.

Cât privește Casele naționale dela sate, în tot județul nu stăm mai bine ca în despărțământul central. Nu putem număra decât patru, cari să aibă numai această menire. Terene și începuturi de fonduri au mai multe comune, dar suntem departe de realizarea scopului lor. În tot locul ni s'au pus însă la dispoziție salele de învățământ ale școalelor românești.

Rezultatul moral îl socotim satisfăcător, și nădăjdum să-l mărim și cantitativ și calitativ. Până acum ne-am lovit de lipsa de însuflețire — cauzată credem și de prea multele societăți create după unire, cari toate vor luminarea poporului și din cauza nobilei lor ambiții, acum aproape se stânjenesc una pe alta, afară de cazul fericit, că își dau mâna. Nu mai puțin s'a pus cruciș dorințelor noastre lipsa mijloacelor de transport. Sperăm, că ambele neajunsuri sunt trecătoare.

Căci iată ce intenționăm pentru viitor :

1. Pentru transportarea conferențiarilor la sate — neaflând altă soluție — am început să ne preocupăm din nou și foarte serios de procurarea unui automobil.

2. Cât privește societățile, cari și-au pus și problema culturală a satelor, credem că trebuie să ajungem la colaborare, măcar în înțelesul de a alcătui un program comun, de adunări sau conferințe, participând fiecare societate cu câte un punct.

3. Faptul, că ne-am propus o intensă activitate culturală în Sibiu, spre care scop am aranjat conferințe pentru fiecare sărbătoare și Duminică din sezonul conferențelor, a adus cu sine oarecari nemulțumiri de ale diferitelor societăți și școli sibiene, cari doriau să se manifesteze tot în asemenea zile, pentru cari e mai predispus publicul sibian. Ca să evităm astfel de neajunsuri, ne propunem, ca pe viitor să invităm toate direcțiunile școalelor și toate societățile din Sibiu să fixeze din bună vreme caracterul și data festivităților proprii, angajându-ne să le introducem eventual în programul conferințelor noastre. Începutul s'a făcut anul acesta cu festivalul Școalei normale „Andrei Șaguna“, care a ținut o ședință festivă în amintirea lui Pestalozzi, introdusă în seria de conferințe și festivaluri ale Astrei. Rugăm să ni se dea încuviințare pentru a încerca acest lucru.

4. Tot în vederea intensificării și sistematizării muncii culturale din județ, anul viitor dorim să stăruim cu totdinsul pentru organizarea și activarea cercurilor culturale.

5. Pentru a stimula această muncă rugăm On. Adunare generală să voteze în bugetul anului viitor, dacă cel actual nu ar suporta, trei premii à 2000 Lei, trei premii

à 1000 Lei și două premii à 500 Lei, pentru a se distribui de comitet acelor intelectuali ai satelor, cari vor desfășura cea mai rodnică muncă în cadrele cercurilor culturale în timpul dela 15 Noembrie până la 1 Aprilie ale fiecărui an. Premiile dorim să se ia an de an în buget, până când ne vor permite împrejurările.

6. Pentru sprijinirea propagandei culturale cerem să se aprobe cumpărarea dela centrul județean de aparate de proiecțiuni pentru fiecare despărțământ de plasă, în fiecare an măcar unul.

7. Pentru grandioasa casă culturală din Sibiel, atât pentru frumoasa primire ce s'a făcut Astei acolo, cum și pentru activitatea deosebită desfășurată de localnici, promițându-se, să binevoiți a aproba cumpărarea unui aparat de proiecțiuni.

8. Comuna Râul-Sadului, având comunicație mai ușoară dinspre Tâlmaci, rugăm să fie trecută la despărț. Avrigh.

După aprobarea acestor măsuri, menite să intensifice și ajute activitatea din viitor, rugăm onorata adunare să binevoiască a exprima călduroase mulțumiri :

1. Tuturor celorce au sprijinit ajungerea rezultatelor despre cari am raportat, deci în primul rând tuturor celorce au binevoit a ținea conferințe în Sibiu și la țară pe teritoriul despărțământului nostru județean, și în parte :

a) Asociației profesorilor secundari din România, Secția Sibiu, dintre membrii căreia trebuie să relevăm cu laudă pe dl prof. Ioan Popa, care n'a pregetat să se deplaseze la țară ori de câte ori a fost rugat.

b) Asociației medicilor, Secția Sibiu, care asemenea a atașat câte un conferențiar la ieșirile noastre culturale la țară, distingându-se la fel prin participare nepregetată dl medic Dr. I. Stoichiță.

c) Extenziunii Universitare din Cluj și

d) Ministerului Sănătății Publice, cari ne-au trimis distinși conferențieri pentru Sibiu dintre prof. universitari.

e) Cercurilor culturale învățătoresci și învățătorilor, cari au colaborat cu Astra.

f) Școlii normale „Andrei Șaguna” și Liceului „Gh. Lazăr” din Sibiu, pentru prețitul concurs la festivalurile, aranjate de Astra.

g) Tuturor celorlalți conferențieri, binevoitori și sprijinitori ai Astei, cari au colaborat cu noi în numele unei societăți sau instituții.

h) Iar în deosebi, pentru munca depusă în cadrele comunei proprii, dlor: Tr. Nicola, inv. și pr. I. Roman din Tâlmăcel; pr. I. Crăciun din Șpring și corpului didactic din Sibiel.

2. Tuturor celor ce au binevoit a ne pune la dispoziție mijloace de transport, fără de care ajutor cu greu am fi putut face cât am făcut. În primul rând rugăm să se exprime mulțumiri dlui Col. C. Radulian, comandantul garnizoanei Sibiiu, care cu foarte multă amabilitate ne-a pus la dispoziție trăsura ori de câte ori am cerut-o, cutreerând mai ales cu aceasta, cele mai multe și mai depărtate comune din desp. central; apoi On. Primăria a Municipiului Sibiiu, care ne-a dat trăsura în două rânduri: On. Direcțiunii a Ospiciului de alienați din Sibiiu, a Spitalului civil și a Școalei normale „A. Șaguna”; apoi On. Serviciu sanitar județean, care ne-a pus la dispoziție, în repețite rânduri, automobilul, la fel dlui I. D. Petri, proprietar de cinematograf Sibiiu, și dlui Candrea, cari încă ne-au dat mașinile. Nimeni n'a cerut și n'a primit vre-o remunerație pentru însemnatul serviciu adus despărțământului nostru.

3. Să se exprime mulțumiri fostului secretar, prof. Al. Giuglea, care, părăsind Sibiiul, a renunțat la postul pentru care a pus mult suflet.

Președ. desp. centr. jud.:

Silviu Teposu, inspector școlar.

XVII. 1. Someș fost Dej (desp. central județean).

Acest despărțământ constă din 51 comune și are 37 cercuri culturale, având fiecare câte o *bibliotecă populară*.

Prelegeri populare s'au ținut în următoarele comune: Uriul de sus și Reteag: Dl Grigorie Vidican, prof. despre „Supunerea față de legi și respectul față de autorități”; Bața și Mihăești: Dl Aug. Mihali, funcț. de bancă despre „Albinărit”; Căteău și Vad: Dl Eugen Török, prof. despre „Strămoșii noștri”; Oena-Dejului: Dl Dr. Ioan Șanta, prof. despre „Familia”; Cuzdrîoara și Mănăsturenii: Dl Aug. Mihali, despre sfaturi practice”; Gichișul de sus: Dl Petre Cherebeșu, prof. despre „Mașini”, „Însemnătatea crucii roșii” și „Boalele cele mai lăpitate la poporul nostru”; Coplean: Dl Oct. Cărăgian, prof. despre „Când e o familie fericită?”; Bața și Reteag: Dr. Ioan Șanta, prof. despre „Binefacerile milei creștinești” și „Iubirea de aproapele”; Mica: Dl Dr. Șoneriu, prof. despre „Binefacerile învățăturei”; Căseiu: Dl Grig. Vidican, prof. despre „Bolile molipsitoare”; Beneding: Dl Aurel Rainhard, stud. univ. „Doește și vei putea”; Selișca: Dr. Oct. Cărăgian, despre „Păcatul risipei”; Pintic: D-nii A. Rainhard, Tiberiu Pop, stud. și Petre Cherebeșu,

prof. despre „Faptele bune“, „Cum să ne apărăm sănătatea“ și „Bolile infecțioase“; Calna și Bogata: Dl. Claco Pompeiu despre „Începutul neamului românesc“; Rugăsești și Uriciul de sus: Dl. Gh. Ciupe despre „Alcoolism“; Ganciu: Dl. Constantin Pop despre „Datoriile creștinești ale bărbaților“. Afară de acestea, comitetul desp. a luat măsuri, ca 1 Dec. 1926 „Ziua Astrei“ să fie sărbătorită în toate comunele de pe teritoriul despărțământului, ținându-se cuvântări și recitându-se poezii patriotice.

În toamna anului 1926 s'au ținut următoarele *conferențe* și *serate* aranjate de despărțământ, cu concursul Extensiunii universitare din Cluj: Serbarea „Crucei roșii“, conferința d-lui prof. univ. D. Teodorescu despre „Viața romană în Dacia superioară“, conferința d-lui prof. univ. Bărbat despre „Originea și fazele culturii omenești“, conf. d-lui prof. univ. Diculescu despre „Slavii și pământul românesc“, conf. d-lui Dr. Coriolan Petranu despre „Bisericele de lemn din Ardeal“, conf. d-lui prof. univ. V. Stanciu „Cum s'au născut mineralele în România“ și conf. d-lui prof. I. Ștefănescu „Arta bizantină în mănăstirile românești“. Desp. a colaborat cu Ext. univ. Cluj, cu Societatea studenților Someșeni și cu Soc. de lectură a elevilor cercului A. Mureșan.

Președintele desp.: *Victor Motogna*, prof.

2. Beclean (jud. Someș).

Constă din 82 comune, cu 62 cercuri culturale și 41 *biblioteci populare*. Activitatea acestui despărțământ a început numai după reorganizarea lui din 18 Oct. 1926. Comitetul a lansat un apel către preoții și învățătorii din desp. pentru o reorganizare a cercurilor culturale și a bibliotecilor populare. S'au ținut serbări culturale cu ocazia serbărilor naționale. Sperăm că în raportul viitor vom putea relata despre o cât mai rodnică activitate culturală.

Președintele desp.: *Stefan Bușița*, protopop.

3. Gârbou (jud. Someș).

Pe teritoriul acestui despărțământ se află în total 34 de comune, dintre cari numai în 6 există cerc cultural cu câte o *bibliotecă populară*. — *Prelegeri populare* au ținut în comunele: Briglez despre „Stricăciunile beuturilor spirtoase“, dl. Gavril Deac, preot în Gârbou și în Gârbou despre „Însemnătatea zilei 1 Dec.“ dl. Virgil Barbulovici, iar o pro-

ducțiune teatrală și concert s'a aranjat în Briglez de către d-nii George Pop, preot și Micle, învățător. *Teren pentru casa națională* au comunele Surduc și Olpret câte 400 st. □.

Președintele desp.: dl *Virgil Barbulovici*, judec.

4. Gherla (jud. Someș).

Acest desp. constă din 34 comune, cu 5 biblioteci populare. Activitatea dezvoltată de acest desp. a fost una din cele mai frumoase. În strânsă colaborare cu Extensunea Universitară din Cluj s'au aranjat șezători culturale și conferințe publice din cele mai diferite domenii.

În Gherla s'au ținut următoarele conferințe: dl Dr. Bezdechi, prof. univ. din Cluj despre „Ioan Gură de Aur”; dl Dr. I. Tripon din Cluj despre „Destinul omului pe pământ”; dl I. D. Ștefănescu despre „Artă bisericească”; dl Dr. Coriolan Petran, prof. univ. din Cluj, despre „Capitole din istoria artelor”; dl Dr. Ștefănescu-Goangă, prof. univ. din Cluj, despre „Capitalul uman”; dl Dr. Petre Grimm, prof. univ. din Cluj, despre „Spiritul religios în literatura engleză”; dl Dr. Gheorghe Vălsan, prof. univ. din Cluj, despre „O știință nouă „Etnografia”; dl M. Botez, prof. univ. din Cluj, despre „Viața lungă”; dl Dr. Virgil Bărbat, prof. univ., despre „Baza progresului uman”; dl Ionel Alexandru, prof. din Gherla, despre „Însemnătatea zilei de 1 Decembrie”; în luna Decembrie au mai ținut conferințe la Gherla d-nii Dr. Emil Precup, directorul liceului din Gherla, despre „Poezia populară”, Sterian Marinescu, prof. lic., despre „Problema de fizică”, dl Em. Pioraș, prof. lic., despre „Chestiuni religioase”. În comuna Stoiana dl Dr. Emil Precup, dir. lic. Gherla, despre „Sufletul românului în poezia Sa”. În com. Sic dl Dr. E. Precup despre același subiect; dl Gheorghiade, elev cl. VII Gherla, despre „Folgoasele industriei”.

La 31 Dec. 1926, averea desp. în numerar a fost de Lei 10.607.43. — S'au făcut 20 abonamente la rev. „Transilvania”.

Președintele desp.: *Grigorie Pop*, canonic.

XVIII. 1. Târnava-mare (desp. central județean).

Acest despărțământ constă din 23 comune, are 10 cercuri culturale și 20 biblioteci. În cursul anului 1926 s'au ținut în Stghișoara următoarele conferințe: D-nii prof. V. Bărbat despre „Femeia în trecut, prezent și viitor”; C. Petran despre „Artă românească în Transilvania”, Th. Capidan despre „Românii în Peninsula balcanică”; C. I.

Urechta despre „Problema longevității și senilității”; Ștefănescu-Goangă despre „Neam, popor, națiuni”; P. Grimm despre „Sufletul poporului englez în operele sale”; Silviu Dragomir despre „Eroii noștri: Prefectul Const. Romanu”; Dr. Gh. Petrescu despre „Cancer și ultimele cuceriri științifice”; Dr. Ștefan Chelemen despre „Tuberculoză”, Dr. O. Ganea despre „Sifilis” și „Tuberculoză”, Dr. A. Căpățînă despre „Tuberculoză”, Stelian Voinescu despre „Războiul independenței și unirea principatelor”, A. P. Bănuț „Amintiri despre Coșbuc, Iosif, Cerna etc.” și despre Beethoven, Horia Teculescu despre Beethoven, despre „Precursorii întregirii neamului”, „Basarabia noastră”, „Doi luptători pentru întregirea neamului: Tache Ionescu și Nicu Filipescu”, „Frânturi din povestea neamului” și la Ziua Eroilor „În amintirea eroilor”, prof. Nisipescu Petre despre „Newton și Volta” și prof. A. Mircea despre „Centenarul Romanticismului”. Prelegeri populare la sate nu s’au ținut, nedispunând desp. de nici un fel de mijloc de transport. În toate comunele din desp. însă s’au ținut conferințe de către D-nii preoți și învățători în ziua de 1 Dec.

Teren pentru casă națională s’a dat în fiecare comună din despărțământ. Despărțământul a primit în anul 1926 suma de Lei 30.000, drept subvenție dela Prefectura județului. Problema analfabetismului a fost luată în mână, oficial, de către Revizoratul școlar al județului și soluționată în marginile puterilor sale.

Președintele desp.: Dr. A. P. Bănuț.

2. Agnita (jud. Târnava-mare).

Raportul despre activitatea acestui desp. pe anul 1925 primindu-se prea târziu și neputându-se publica în raportul general din anul trecut, se publică mai la vale.

Dl Ioachim Muntean, proto-presbiter, președintele desp. retrăgându-se dela conducere a fost încredințat dl Emil Păcală, preot, ca președinte al despărțământului. Din cauza schimbării statutelor de organizare ale desp. „Astrei”, acest despărțământ nu a avut timpul necesar pentru reorganizare.

Totuș, s’a dezvoltat o activitate destul de frumoasă prin diferite conferințe și prelegeri populare. În decursul anului 1925 desp. a organizat următoarele manifestări culturale cu un program bogat. În comuna Bârghiș a vorbit dl Dr. Aurel Pop despre „Bolile molipsitoare”, dl Dr. Romul Curta, adv. despre „Anarhia ce domnește în Rusia în urma bolșevismului”, dl Emil Păcală îndrumând poporul la unire, muncă și credință. În comuna Coveș dl Oct. Stoian, notar,

a vorbit pe înțelesul tuturor despre unificarea administrativă, despre relația în care stă fiecare cetățean cu numita lege, dl Dr. Culca, avocat, despre redactarea și forma testamentelor, dl Dr. Curta despre „Anarhia în Rusia pe urma comunismului“.

Președ. desp.: *Emil Păcală*, preot.

3. Mediaș (jud. Târnava-mare).

Acestui despărțământ aparțin 17 comune. *Conferințe* s'au ținut în cursul anului 1925/26 în următoarele comune: în *Mediaș*: Dnii prof. Sextil Pușcariu, prof. univ., despre „Liga Naștunilor“, Ștefan Bezdechi, prof. univ. despre „O țară care n'o cunoaștem, Dania“, Ștefan Pop, prof. Blaj despre „Poezia populară“, Ioan Pop-Câmpeanu, prof. Blaj despre „Cultul Florilor“ și Dr. Cortolan Suciu, prof. Blaj despre „Protopopul Ștefan Moldovan și revoluția din 1848“; în Dârlos: dl Dr. Petru Vlad, medic, despre „Boalele molsitoare“ și în comuna Buzd, același, despre „Îngrijirea sugacilor“ și despre „baccili“, iar dl Dr. E. Sâmpetrea, despre „Rostul Astrei“ și despre „Cruțare“; în Dupușul: dl Dr. Eugen Sâmpetrea, despre „Rostul Astrei“, despre „Cruțare“ și despre „Necesitatea de a-și îngriji țărani bine vitele“. Ziua de 10 Matu s'a serbat în cadrele „Astrii“ cu un program foarte bogat.

Adunarea generală a desp. s'a ținut în anul 1926 în comuna Biertan, fiind de față și dl vice-președinte al „Astrii“ Dr. Gheorghe Preda, care a ținut o foarte instructivă conferință despre „Activitatea și menirea „Astrii“ în trecut, prezent și viitor“ Cu aceeași ocazie a mai vorbit despre menirea „Astrii“ dl Dr. Aurel P. Bănușiu, iar dl Dr. Petru Vlad, medic „Despre îngrijirea copiilor mici“.

Președ. desp.: *Dr. Eugen Sâmpetrea*,
cons. la curtea de Apel.

4. Rupeni (Cohalm, jud. Târnava-Mare).

Activitatea acestui desp. în cursul anului 1926 s'a mărginit la propaganda culturală făcută în cadrele „Astrii“ de către membri corpului didactic al cercului cultural învățătoresc din Crihalma, în frunte cu dl Dionisie Calefariu, dir. șc. S'au ținut următoarele *prelegeri*: în Jibărt: despre „Foloasele învățaturii“, dl D. Calefariu, dir. șc., despre „Arma cea mai puternică din lume, arma învățaturii“ dl Gavril Pică și despre „Beție“ dl Gh. Matcan, inv. din Ticușul-Nou; Lovnic: despre „Ce trebuie să facă poporul român ca să fie fericit pe acest pământ?“ dl D. Calefariu,

despre „Relele ce izvoresc din lene, risipă și minciună“ dl I. Buta, învățător din Jibărt; despre „Muncă și omenie“, dl Gh. Bucur, inv. Crihalma. Crihalma: despre „păcatele noastre“ dl D. Căleşariu; despre „Beție“ dl Gh. Maican inv. Cuciulata: despre „Cum pot ajuta părinții pe învățători în munca lor“, despre „Beție“ dl Gheorghe Maican, inv. Ungra: despre „Păcatele noastre“, despre „Rolul muncii în dezvoltarea materială și intelectuală a plugarului“ dl Gheorghe Andron, inv. din Fântâna. Hoghiz: despre „Frumusețile și bogățiile țării noastre“, despre „Iubirea de țară“ dl Gh. Niciu, dir. șc. din Cuciulată; despre „Învățătura ca cea mai bună și mai valoroasă comoară“ dl Dionisie Căleşariu, inv.

Seria de prelegeri ținute în decursul anului 1926 în comuna Crihalma este pe cum urmează: În 24 Ian. cu ocazia aniversării unirii Moldovei cu Muntenia, dl Dionisiu Bucur, preot, a vorbit despre însemnătatea zilei, căruia i-au urmat recitări de poezii, corul adulților din comună, condus de dl Dionisie Căleşariu, care a mai vorbit și despre „Nizuința de unire la poporul român“. La 10 Maiu dl D. Bucur, preot, a vorbit despre importanța zilei, dând sfaturi pentru realizarea unirii sufletești a tuturor românilor, căruia i-a urmat un program variat. „Ziua eroilor“ s'a serbat cu un program foarte variat și cu o prelegere a dlui D. Bucur. Ziua de 1 Decembrie de asemenea a fost sărbătorită. A doua zi de Paști s'a ținut o producțiune teatrală-corală, jucându-se piesele „Florin și Florica“ și „Țiganul în căruță“ de către tinerimea adultă. În ziua a doua de Crăciun s'a serbat pomul de Crăciun cu un program constător din dansuri ritmice și un tablou viu despre Nașterea lui Isus Cristos cu elevii grădinei de copii sub conducerea d-rei Emilia Bovariu, iar dl D. Căleşariu a dezvoltat o prelegere despre „Fii milostivi!“ după care s'au împărțit daruri elevilor merituoiși, iar celor sărac, haine.

În fruntea tinerimei organizate în Soc. cu statute aprobate, stă însufleșitul dir. șc. dl D. Căleşariu, care în fiecare săptămână a lunilor Ianuarie, Februarie, Martie, Noembrie, Decembrie a organizat șezători culturale pentru adulți. În Aprilie, Maiu, Iunie 1926 s'a ținut odată pe lună ședință culturală în Crihalma.

Tinerimea împreună cu cei doritori de a se cultiva, se folosește de biblioteca școlară „Principele Carol“ și bibl. „Steaua“, cari au împreună 728 vol. De bibl. s'au folosit în anul 1926 315 persoane. În șezătorile cult. amintite să vorbea despre operele citite. Teren pentru casa națională din Crihalma s'a obținut prin reforma agrară.

XIX. 1. Blaj (desp. centr. județean).

Din raportul despre activitatea acestui despărțământ în cursul anului 1926 dăm următoarele: Comitetul și-a dat silința să ducă la bun sfârșit sarcina ce-a luat asupra sa. În numeroase ședințe a desbătut toate chestiunile privind desp. și a căutat căile cele mai bune de sporire ale activității. — S'a îngrijit ca desp. să fie bine reprezentat în afară. La adunarea generală ținută la Zălcu desp. nostru a avut un grup frumos de membri, cari, în comisiuni și ședințe, au avut o activitate remarcabilă. — La toate serbările și manifestațiunile culturale și naționale din centrul desp. am fost nu numai bine reprezentați, ci am dat și tot concursul efectiv cerut. Așa, în deosebi, la organizarea grandioaselor serbări naționale de 3/15 Maiu și la minunat reușitele serbări ale „Ligii Culturale“, în 27—29 Iunie.

Comitetul a căutat, mai departe, să înfăptuiască gândurile depuse în nouile statute ale „Astrei“ și îndemnurile venite dela comitetul central. Ca desp. central județean, am reușit să înflințăm două desp. noi în plasele lernot și Bahnea. Din rapoartele delegaților noștri, sub conducerea căroră s'au ținut adunările de constituire (Dr. Coriolan Suciu la lernot și pâr. Șt. Roșianu la Bahnea) precum și din felul cum s'au alcătuit comitetele respective, se vede că nouile desp. pleacă la drum cu însuflețirea caldă, care garantează o rodnică activitate în ținuturi până acum lipsite aproape cu totul de binefacerile „Astrei“. Le urăm viață lungă și spor la muncă. — În plasa Valea-Lungă nu am constituit desp. nou. Credem că e mai bine, cel puțin decamdată, să rămână comunele acestei plase încadrate desp. Blaj, fiindcă Blajul este centrul lor de gravitație firească. Din cauze lesne de înțeles nu am putut înfăptui o altă dorință a centrului: secretar plătit și un local propriu al desp. cu ore de oficiu fixe. Bugetul redus, cu care suntem nevoiți a lucra, nu ne îngăduie acest lux, oricât ar fi el de folositor.

Activitatea culturală în sinul desp. s'a desfășurat, în general, în alviile croite în ani de mai înainte.

În Blaj, la centrul desp., am organizat, cu concursul școalelor din loc, o reușită serbare de 1 Decembrie și am continuat seria *conferențelor publice* începută anul trecut. În încăpătoarea sală de gimnastică a liceului de băieți, totdeauna arhiplină, au vorbit: în 28 Febr. dl prof. E. Panaitescu dela univ. din Cluj; în 7 Martie dl v.-preș. al „Astrei“, Dr. Preda și în 14 Martie dl prof. Augustin Maior dela univ. din Cluj, ca trimis al „Extensiunei Universitare“.

Grija de căpetenie au format-o însă, în chip firesc, satele. Am căutat calea de-a le da îndrumări și indemnuri mai sistematice și mai intense decât în trecut. În scopul acesta, după repeșite consfătuiri cu intelectualii desp-lui, am format echipe de câte 2—3 intelectuali, cari au luat în grija lor câte un grup de 3—5 sate. Anul acesta noua orânduire încă nu și-a putut arăta deplin roadele. Le așteptăm pe viitor.

Cu toate greutățile, s'au ținut în cursul anului 28 *prelegeri populare*, în 19 comune din desp. Iată seria lor: 7 Martie, Cisteiu, pâr. Șt. Roșianu: „Frica Domnului și ținerea poruncilor lui, condițiuni ale existenței unui neam“; Pâr. Iuliu Busoiu: „Foloasele morale și materiale ale studierii“; În 23 Aprilie, Obreja, pâr. Roșianu: „Importanța economică și morală a muncii“; 23 Aprilie, Cisteiu, inv. Toma Cociș: „Înfrânarea cheltuielilor inutile, cari păgubesc individul și țara“. În 11 Iulie, Crăciunel, pâr. Roșianu: „Condițiunile fericirii unui popor“, și pâr. Busoiu: „Ce ne dă și ce ne învață albină“?; Spini, Dr. Coriolan Suciu: „Românii și ungerii în cursul veacurilor“; Dr. Zaharie Boilă: „Importanța culturale în viața poporului nostru“ și pâr. Sep-timiu Costea: „Despre turbare“. În 11 Iulie, Sâncel, Dr. Boilă: „Despre contracte și testamente“ și Dr. C. Suciu: „Din trecutul românilor ardeleni“, În 11 Iulie, Veza, prof. Simeon Girdavu: „Iubirea de țară și solidarismul național“; Toma Cociș: „Creșterea copiilor“. — În aceeași zi, dnti S. Girdavu și Toma Cociș au ținut prelegeri și în comuna Ciufud. — În Făget dl prof. Laurean Puia: „Marele învățat al neamului Spătarul Mălescu“ și dl Teodor Megieșan: „Creșterea copiilor“. — În aceeași zi dnti Puia și Megieșan au ținut prelegeri și în Crăciunelul de sus. — În 18 Iulie, Ielod, Dr. Cor. Suciu: „Din trecutul neamului“ și Dr. Boilă: „Sfaturi iuridice pentru popor“. — În 7 Noembrie: Pânade, Dr. C. Suciu: „Timotelu Cipariu“; cu prilejul unei serbări locale, destinate pentru crearea unui fond din care să se ridice un monument părintelui filologiei române. — În 7 Nov. Cisteiu, pâr. Roșianu: „Băncile populare“, în legătură cu învățătura bisericii despre bunurile materiale. — În 8 Nov. Șoroștin, Dr. Suciu: „Locuitorii străvechi ai țării noastre“. — În 21 Nov. Biseni, pâr. Roșianu: „Călăuzirea vieții creștinești“, stăruiind pentru înființarea unei societăți împotriva sudălmilor și pentru întemeierea unei bănci populare. — În 21 Nov. Colibi, pâr. Roșianu: „Împotriva sudălmilor“. — În 5 Dec. Olaba, pâr. Roșianu: „Ținerea poruncilor dzești, cel mai puternic mijloc pentru înălțarea neamului“. — În 5 Dec. Tău, pâr. Roșianu: „Însemnătatea morală, culturală și economică a repaosului dominical“. — În 5 Oct. Ciufud, pâr. Sever Frățilă: „Astra“.

Pretutindeni trimișii noștri au fost primiți cu multă dragoste și ascultați cu bucurie.

Dela teorie am început să trecem anul acesta la realizări practice. Pe lângă propaganda pomenită pentru cooperative și bănci populare, am reușit să înființăm, prin stăruințele pâr. Roșianu, o bancă populară în Cisteiu. Am făcut apoi pregătiri pentru deschiderea unui curs de industrie casnică, în comune. În acest scop comitetul central ne-a acordat un ajutor de zece mii Lei. Nădăjduim să putem deschide în curând pomenita școală.

Dar oricât bine ar face această muncă dela centru în sate, răspândind lumina și cimentând legăturile sufletești dintre intelectuali și săteni, efectul ei este trecător. Rostul ei este mai mult să îndrumeze și sprijinească munca sistematică și continuă ce ar trebui să se desfășoare în comune prin organizațiile locale: *cercurile culturale*. Acestea trebuie să fie focarele adevăratului și continuului spor cultural.

De aceea ne-am străduit să sporim numărul cercurilor culturale din desp., tinzând spre idealul de-a avea în fiecare comună politică unul. Pe lângă cele 18 câte am avut în trecut, s'au înființat din nou cercuri culturale în: Iclod, Ciufud, Crăciunel, Sâncel; toate cu bibliotecă și un frumos număr de membri. — Cercurile culturale mai vechi însă par amorțite. Cel puțin cunoștință oficială despre activitatea lor nu avem. Deși am ținut contactul cu ele prin scrisori și le-am cerut rapoarte în scris pe chestionare anume tipărite în acest scop, abia am primit câteva rapoarte despre serbarea zilei de 1 Decembrie (dela Roșia, Tapu, Crăciunel) și un raport despre activitatea cercului cultural Deza. — Apelăm din nou, și pe această cale, la conducătorii cercurilor culturale să nu pregete a ne trimite rapoartele cerute, pentru a putea ținea seamă de activitatea lor.

În ce privește *membrii*, desp. are: membri fondatori 13, pe viață 46, activi 45, ajutători 73, în total 177. — Observăm că înscrierea de membri și, mai ales, încassarea taxelor, este azi un lucru foarte greu. Singurul mijloc de a spori numărul lor ar fi: să se dea tuturor, în schimbul taxei, cărțile trimise direct dela centru.

Averea desp. prezintă, după raportul casierului, un activ de 11,338.30 Lei; din cari depuși la „Patria” în Blaj 7687 Lei, iar în casă 3651.30 Lei.

Comitetul mulțumește călduros tuturor acelorora, cari l-au ajutat în străduințele sale, fie prin munca, fie prin ajutorul lor material, conferențiarilor, conducătorilor de cercuri culturale, donatorilor și proprietarilor de vehicule, cari ne-au înlesnit ieșirile la sate.

Președ. desp.: Ștefan Roșianu, prof.

2. Dumbrăveni (jud. Târnava-mică).

Acest desp. are 37 comune cu 17 *cercuri culturale*, fiecare din aceste cercuri posedând câte o *bibliotecă populară*.

S'au ținut următoarele *prelegeri și conferințe*: în Corolu-Sânmartin: despre „Sărbătorile naționale” dl Vasile Șerban, inv. în Laslăul-mare; despre „Grădinile de legume”, dna Cornelia Botă, inv. în Suplac și despre „Biserica și școala” dl Gherasim Jors, inv. în Vamos-Odorheiu; Clacăș: despre „Rostul propagandei culturale la sate” dl Traian Pop, inv. în Dumbrăveni, despre „Foloasele învățăturii”, dra Cornelia Timar, inv. în Alma și despre „Sufărințele românilor din Ardeal sub regimul vechiu” dl Ioan Helgiu, inv. în Ernea; Sântioana: despre „Foloasele cunoștinței de carte” dl Tănase Becuș, inv. în Șmig, despre „Credința și iubirea creștinească” dl David Sava, inv. dir. în Dumbrăveni; Dumbrăveni: despre „Viața lumii” dl M. Botez, prof. univ. din Cluj, despre „România de azi” dl Virgil Bărbat, prof. univ. din Cluj, despre „Cultura Națională” dl Ștefănescu-Goangă, prof. univ. din Cluj, despre „Analiza din poezii noștri”, dl Gheorghe Bogdan-Duică, prof. univ. din Cluj; Alma: despre „Solidaritate” dl Cornel Schiau, s. rev. șc., despre „Supravegherea tinerimei adulte” dl Ioan Helgiu, inv. în Agrișteiu: despre „Infrânarea poftelor” dl Ioan Cioțloș, inv. dir. în Nadeș și despre „Iubirea de Patrie” dl P. Popa, inv. în Jagăr; Bălăușer: despre „Rolul graiului, portului și obiceiului în viața națională” dl Cornel Schiau, despre „Iubirea de mamă și patrie” dl Ioan Boeriu, inv. în Țigmandru și despre „Datorințele față de neam și țară” dl Ștefan Bradi, student; Coroiu: despre „Îngrijirea pomilor” dl Gherasim Jors, inv., despre „Îngrijirea pasărilor de casă” dra Elena Șerban, inv. în Laslău și despre „Bolile molipsitoare” dl Cornel Schiau; Jacul românesc: despre „Urzica, ca plantă medicinală” dl Vasile Ștef, inv. și despre „Îmbrățișarea meseriilor” dl Cornel Schiau, inv.; Laslăul-mare: despre „Gunoirea pământului” dl Moldovan, preot, despre „Îngrijirea și creșterea copiilor” dra Cornelia Botă, inv. și despre „Bolile molipsitoare” dl Gh. Zolog, inv.; Nadășul-săsesc: despre „Supunerea și respectul față de autorități” dl Alexandru Costea și despre „Tovărășii” dl V. Ștef; Șoimuș: despre „Alcoolism” dl V. Șerban, inv., despre „Curățenia în locuințe, ca mijloc pentru menținerea sănătății” dra Hermina Pădureanu, inv. din Șoimuș și despre „Meserii”, dl G. Sitea, inv.; Vaidacuta: despre „Bogățiile românilor” dl Teodor Schiau inv., despre „Industria casnică la femeia română” dra Cornelia Botă, inv. și despre

îngrijirea rațională a vitelor“ dl Pompiliu Buzan, înv.; Vamoș-Odrîheiu: au vorbit despre „Obligatorietatea învățământului“ dl Teodor Schiau, și despre rolul tovărășilor“ dl Gh. Florescu; Țigmandru: despre „Patima beției și urmările ei“ d l Valer Tătar, înv., despre „Plantele medicinale“ dl Al. Costea și despre „Păcatele noastre de toate zilele“ dl Ioan Ciotloș; Jăgăr: despre „Foloasele învățaturii“, dl Al. Costea și despre „Îndrumarea vieții noastre“ dl Ioan Boeriu; Blăjel: despre „Datorința de-a ne emancipa pe teren cultural, economic și industrial“ și despre „Creșterea copiilor“ dl N. Feșteu.

Despărțământul și-a desfășurat această frumoasă și rodnică activitate în strânsă legătură cu Extensiunea Universitară din Cluj și cu „Cercurile culturale învățătoresci“.

Președintele desp. *Dr. Ilarie Holom*, avocat.

XX. Timiș-Torontal (desp. central județean).

Acest despărțământ constă din 24 comune.

Despărțământul Timișoarei n'a putut desvolta o deosebită activitate culturală în cursul anului 1926 din motivul, că membrii comitetului acestui despărțământ au renunțat aproape cu toții de a mai face parte din acest comitet, fiind aproape toți funcționari și neavând timp disponibil.

Între astfel de împrejurări era imposibil ca să se desvolte o activitate mai pronunțată în cadrele acestei instituțiuni culturale.

Ceeace s'a făcut, a fost cu prilejul aniversării de 1 Decembrie, ținându-se o mare serbare culturală în Timișoara sub auspiciile Astrei, iar pe safe cu preoțimea tractuală și cu concursul învățătorilor am aranjat mai multe cercuri culturale.

În cursul anului 1926 am primit dela o mulțime de comune de pe teritorul județului Timiș-Torontal sume de bani însemnate, dela Primăria municipiului Timișoara suma de 5000 Lei, iar dela Prefectura județului Timiș-Torontal suma de 37.500 Lei ca ajutoare pe seama despărțământului nostru. Banii sunt depuși la bancă.

Pe teritorul acestui județ, la insistența și concursul nostru moral, s'au zidit o mulțime de case naționale, cari vor servi în viitor ca locale pentru adăpostirea societății noastre culturale. Dacă nu s'a putut face anul trecut multă ispravă, așa cum era de dorit, din cauza împrejurărilor independente de noi, cu atât mai bucueroși suntem de a vă putea anunța din vreme o activitate mai apreciabilă ce am inițiat-o deja în anul curent și sperăm s'o continuăm cu multe șanse de reușită până la sfârșitul anului.

Spre orientare accentuez numai că pe teritoriul acestui județ aproape în toate centrele de plase s'au organizat sub auspiciile noastre despărțămintele Astrei, rămânând să se mai organizeze unele cercuri culturale.

Despre toate acestea vom raporta mai detaliat la timpul său.

Președintele desp. *Dr. P. Țiucra*, protopop.

2. Ciacova (jud. Timiș-Torontal).

Constă din 27 comune. Reorganizarea acestui despărțământ s'a făcut în 27 II. 1927. În fruntea despărțământului nou organizat a fost ales de președinte dl *Augustin Ghițezan*, *protopresbiter gr. ort.*

3. Lipova (jud. Timiș-Torontal).

Constă din 27 comune, are 2 cercuri culturale cu 2 *biblioteci populare*. În anul trecut s'au sărbătorit: ziua de „1 Dec. 1918” și „10 Mai” în Lipova, cu care ocaziune au vorbit despre însemnătatea zilei dnii Petru Izdrailă, profesor și Fabriciu Manuilă, protoereu. A ținut *curs de analfebeji* în comuna Dorgoș dl Vasile Groza, preot. Activitatea în anul 1926 a fost mai puțin intensivă, deoarece de-abia la începutul anului 1927 s'a făcut reorganizarea acestui despărțământ.

Îndată după reorganizarea desp. s'au făcut demersuri pentru obținerea din partea Statului a unei case pe seama desp. și s'a primit un răspuns favorabil. Se speră că obținând localul potrivit și activitatea va fi mai rodnică în viitor.

Președ. desp. *Fabriciu Manuilă*, protopop.

XXI. 1. Trei-Scaune (desp. central județean).

Activitatea acestui despărțământ a luat o desfășurare foarte îmbucurătoare, care promite a ridica elementul românesc din aceste părți la adevărata valoare.

În intervalul dintre 15 V. și 31 XII. 1926 despărțământul acesta a avut foarte multe greutăți din cauza timpului scurt, a lipsei totale de fonduri și a lipsei unui local propriu. Ultima greutate s'a ridicat obținând dela primăria Sf. Gheoghe o sală și o cameră pentru scopurile „Astrei”.

Fără puțină materială de-a începe o activitate mai intensă la sediul desp. comitetul și-a îndreptat totuș, acțiunea în afară organizând desp. de plasă, înfițând desp.: Tg.-Săcuiesc cu subcentrul Brețcu și desp. Ozun, pe lângă desp. Covasna, deja existent.

Comitetul central jud. s'a deplasat în diferitele comune ale desp., îndrumând începuturile de organizare, rezultatele fiind acum foarte promițătoare.

Astfel la organizarea desp. Tg. Săcuiesc în adunarea din 12 Iulie 1926 președ. de trib. și președ. desp. centr. jud. dl M. Tigoianu, însoțit de dnti Dr. Crețu, Roșu și Aleman, a ținut o frumoasă conferință despre rolul și scopurile „Astrei“, îndemnând pe români să-și strângă rândurile pentru salvarea cauzei naționale. În aceeași zi a dezvoltat dl Aleman, într-o conferință, subiectul „Despre beție“, în adunarea din comuna Brețcu.

Activitatea exterioară a comitetului s'a manifestat în diferitele comune ale jud. prin conferențe însoțite de proiecțiuni luminoase. Astfel în comuna Covasna dl Dr. Crețu a ținut o conferință despre „Bolile contagioase și modul de apărare“, urmată de prelegerea dlui Dr. Roșu, explicând tendințele culturale ale „Astrei“. În comuna Valea-Mare dl Dr. Crețu și dl Dr. Vintilă au vorbit despre tuberculoză și despre „Sifilis“. Tot aceleași conferențe le-am ținut și în comuna Brini și Araci. Cu ocazia constituirii cerc. cult. Ozun dl președ. M. Tigoianu a vorbit despre „Rolul universal al culturii ca singur mijloc de a se ridica valoarea unui neam“ și dl Dr. Vintilă despre „Sifilis“, însoțită de protecțiuni luminoase, distribuindu-se și broșuri cu acelaș subiect. Mijloacele de transport al conferențiarilor au fost puse la dispoziție de către medicul primar al orașului Sf. Gheorghe dl Dr. Crețu, în afară de deplasarea la Ozun.

Activitatea la centrul desp. a fost tot așa de activă și pe deplin satisfăcătoare. În 8 Aug. 1926 a avut loc o frumoasă serbare câmpenească cu coruri și sport, care a adus pe lângă aportul moral și un aport material de cca 80.000 Lei, care sumă a ajutat mult la îndrumarea organizației.

S'a dat apoi și un fast cuvenit serbării zilei de 1 Decembrie 1918 cu care ocazie s'a sfințit noul local al sediului desp. Aici s'a menajat sala de lectură, îmbogățind bibl. până atunci formată numai din broșurile „Astrei“ și vreo treizeci de volume de lit. pop., trimise de „Casa Școalelor“ cu alte cărți noui. Așa, în urma unui apel și repetate stăruințe pe lângă publicul românesc din sediul desp., s'a putut strânge prin donațiuni benevole și prin cumpărături vreo 1000 volume conținând în special autori clasici și moderni și cari reprezintă o valoare de vreo 10—12.000 Lei.

Au donat dnii: Gh. Stoiceanu adtor financiar 14 vol., Vincențiu Rauca-Răuceanu 13 vol., ing. Zehan 8 vol., I. Burghel 60 vol. și reviste, protopop Nistor 9 vol., Stănescu,

farm. 10 vol., adv. Roman 13 vol., Cercez, subinsp. 8 vol., Bratu 2 vol., Valeriu Toma 4 vol., Izidor R.-Răuceanu 6 vol. Biblioteca posedă 1032 vol. Pentru înfrumusețarea sălii de lectură au mai donat dna Ec. Dobrovici născ. Codreanu 2 tablouri originale în pastel: tabloul M. Sale Regelui Ferdinand I. și M. Sale Regina Maria, a căror valoare artistică întrece suma de Lei 16.000 și dl Dr. Crăciun 2 tablouri în valoare de 7000 Lei., dna ing. Mihalache, dir. fabricii de tutun din Sf. Gheorghe, un dulap pentru bibliotecă, dl M. Tigoianu 12 tablouri reprezentând scriitori și literați români, dna Eugenia Popescu un costum național boișenesc, pentru secția muzeului desp. în înființare.

Sub auspiciile acestea încurajatoare neobositul birou al desp. a organizat un cor mixt compus din 70 persoane, cu concursul doamnelor, domnișoarelor, elevelor de liceu, al școlii normale, al dlor ofițeri, sub conducerea pricepută a dlui Gr. Dobrovici, fost primproeuror. Acestui cor i-a reușit să dea publicului desp. cele mai rari și neașteptate bucurii sufletului românesc setos de o viață culturală, de care a fost lipsit din cauza vitregiei regimului apus. Pentru întâia dată s'a dat în ținuturile acelea un concert public cu bucăți din operele compozitorilor străini (Bach, Kreutzer) și și ai celor români. Concertul a stârnit admirația întregii asistențe — minoritari și majoritari — atât ca ținută (costume naționale) cât și ca prestațiune. În afară de acesta mai există un cor mixt bisericesc, condus de dl L. Lungulescu, mai presus de orice laudă.

Desp. a mai cumpărat și un aparat de cinematograf, cu anexa de aparat pentru proiecțiuni luminoase, pentru conferențele dela sate.

Bugetul pe anul 1926 (până la 31 Decembrie 1926) se prezintă astfel: Incasări 172.781 Lei 50 b. Cheltueli 74.579 Lei 91 b., rezultând astfel un excedent bugetar de 98.201 Lei 91 b., destinat întreg „fondului de construcțiuni”. Acestui excedent se mai adaugă și fondul inalienabil al corului „Astrei” de 8.758 Lei. Iar bilanțul general încheiat în 31 Decembrie 1926 prezintă în total un fond în bani și material de 139.516 Lei 59 bani, din cari 106.959 Lei 59 bani sunt depuși la băncile din Sf. Gheorghe spre păstrare.

Noul buget propus de comitet prevede la venituri și cheltueli 200.000 Lei din care cea mai mare parte s'a afectat fondului de clădire a palatului „Astrei”.

Noul capital „Fondul pentru edificare” s'a înseris în buget din cauza, că la stăruința dlui Zaharie Crișan, Primăria Sf. Gheorghe a binevoit să cedeze gratuit un teren de cea 600 m. p. în centrul orașului pentru clădirea palatului cultural. Iată ce fondurile necesare se vor strânge se va trece la executarea lui.

Pentru a cunoaște de ce frumoase sentimente sunt pătrunși unii membri ai acelui despărțământ al „Astrei” ne pilduiește un gest pe cât de rar pe atât de frumos făcut de un modest funcționar, de domnul Ioan Sociu, șef portărel pe lângă tribunalul Treiscaune, care a donat suma de Lei 20.000 pentru fondul de construcție.

Din cele relatate mai sus rezultă o activitate neîntre-ruptă și persistentă, care denotă un suflet mare la membri conducătorilor desp. și la publicul, care înțelege că numai printr'o muncă neprecupețită și închinată progresului ob-ștesc se va putea ajunge la descătușarea culturală-națio-nală, care trebuie să urmeze celei politice.

Președintele desp. *M. Tigoianu*, președ. de tribunal.

2. Covasna (jud. Treiscaune).

Acest despărțământ s'a înființat, fiind de față și dele-gații desp. centr. jud., la 14 Martie 1926 și cuprinde 22 co-mune. — Din prilejul înființării desp. au ținut *conferențe* dnii Dr. Roșu, avocat, despre „Scopul Asociațiunii”, Dr. Crețu, medic despre „Sfaturi despre sănătate”, iar dl Jurca, primpretor, despre „Foloasele culturale, aduse de soc. Astra”. În restul anului 1926 comitetul desp. a organizat mai multe *șezători culturale-artistice*, cu programe variate și bine aranjate, ținându-se și următoarele *prelegeri popo-rale*: dl Dr. V. Stroescu despre „Tuberculoză și profilaxia ei”, dl Ticușan, preot, despre „Diața Sfinților”, Dr. V. Stroescu despre „Importanța caselor de cetire”, „Sfaturi către mame” și dra Gheorghiu, prof., despre „Electricitatea atmosferică”. Despărțământul are o bibliotecă cu 205 de volume.

Președintele desp.: *Dr. V. Stroescu*.

XXII 1. Turda (desp. central județean).

Numărul comunelor 28; numărul cercurilor culturale 28; numărul *bibliotecilor* 22. Despărțământul a aranjat cu concursul Extensiunii Universitare din Cluj un ciclu de 6 *conferințe literare* pentru intelectuali, împreunate cu coruri, executate de Reuniunea corală și acela al elevilor, sub conducerea dlui prof. I. Caranița. Pentru popor s'au ținut în 18 *comune prelegeri populare* și anume în com. Mihai Viteazul a vorbit dl prof. Gr. Biji, despre „Importanța și scopurile Astrei”, dl prof. H. Culeș, despre „Pomicultură”; în Cristești, dl prof. Gr. Biji, despre „Foloasele cărții”, dl prof. H. Culeș, despre „Pomicultură”; în Martinești, dl prof. P. Junie despre „Ziua de 10 Mai”, dl prof. V. Deac despre

scopurile „Astrei”; în Ceanul mic, dl Iovian Mureșan, protop., despre „Ziua de 10 Mai”, dna protopop Mureșan despre „Portul românesc”, dl Petru Suciu despre „Foloasele cooperativelor”; în Turenii, dl Iov. Mureșan, protop., despre „Ziua de 10 Mai”, dna protopop Mureșan despre „Tesațiile românești”, dl Petru Suciu despre „Țăranca română”; în Chela, dl T. Oțel, dir. de șc., despre „Însemnătatea Astrei”, dl prof. T. Oniga despre „Ziua de 10 Mai”; în Cornești, dl prof. V. Deac despre „Ziua de 10 Mai”, dl P. Giurgiu, institutor, despre „Astra”; în Săndeni, dl Popescu, judecător despre „Ziua de 10 Mai”, dl I. Cârnașiu, protopop, despre „Scopurile Astrei”; în Vâlcele, dl prof. D. Pop despre „Ziua de 10 Mai”, dl prof. Gr. Biji despre „Pregătirea românului pentru România Nouă”; în Opișani, dl prof. Mih. Găzdac despre „Ziua de 10 Mai”, dl N. Nistor, revizor șc., despre „Astra”; în Rediu, dl prof. U. Cerghizan, despre „Sentimentul patriotic”, dl A. Oltean despre „Ziua de 10 Mai”; în Alton, dl prof. V. Cerghizan despre „Lipsa și folosul cărții”; în Copăceni, dna Colonel Fodoreanu despre „Femeia română”, dl Bozdog, dir. de fabrică, despre „Miseriile”, dl P. Suciu despre „Cooperatie”, dl prof. I. Atanasiu despre „Îngrășămintele artificiale”; în Mihai Viteazul, dl Dr. Ep. Rusu despre „Alcool”, dl U. Roșca, revizor, despre „Rolul Astrei”; în Poiana, dl Dr. Ep. Rusu despre „Bolile molipsitoare”; în Petreștii de jos, dl E. Mureșan, dir. de șc., despre „Importanța Astrei”, dl Gomboș, stud. în drept, despre „Ziua de 10 Mai”; în Petreștii de mijloc, aceiași cu aceleași subiecte.

În ziua de 8 Mai a conferențiat dl General Manolescu, trimis din partea Universității libere din București, despre „Războiul din 1877”.

Pentru repararea Casei Naționale a primit subvenții Lei 80.000— dela comitetul central, dela primăria orașului Turda Lei 40.000—. Alte subvenții sunt prevăzute și votate pe anul 1927 și anume din partea jud. Turda 150.000— și a primăriei Turda Lei 40.000—.

Avere: imobilul „Casa Națională”; în bani numerar cu ziua de 15. VII.: 93.223— Lei, în subvenții votate: 190.000— Lei. Total 283.223— Lei.

Președinte: Prof. *Petru Suciu*, dir. de liceu.

• 2. Câmpeni (județul Turda).

Are 12 comune. Desp. s'a reorganizat independent de Abrud în Noembrie 1926, alegându-se în fruntea comitetului dl *Iosif Furdul*, protopop. Adunarea de reorganizare a fost

condusă de dl Dr. Valeriu Moldovan, decanul bar. adv. din Turda, membru în comitetul central, ca delegat al acestuia. Se promite o activitate rodnică pe 1927. Raport despre activitatea pe anul 1926 nu am primit.

3. Câmpia-Turzii, fost Dintul de sus (jud. Turda).

Acestui despărțământ aparțin 21 comune și a fost reorganizat la 12 Dec. 1926. Președ. desp. este dl *Mihail Ilieșiu*, preot în Câmpia-Turzii.

4. Luduș (jud. Turda).

Alegerea noului birou al desp. Luduș s'a ținut la 1 Dec 1926, cu care ocazie s'a ales din nou de președ. al desp. dl protop. *Enea Pop Bota*. Tot în ziua aceasta s'a serbat ziua de 1 Decembrie 1918 cu un program bine întocmit, executat de elevii gimnaziului, elevii de educație fizică și a școlii cooperatiste și a celei primare. Dl Ioan Modrigan, preot-prof., vicepreș. al desp., a ținut o conferință despre „1 Dec. ca triumful sentimentului național-românesc”. Diferite piedeci din anul trecut nu au permis o activitate mai mare. Noul comitet al desp. promite desfășurarea și executarea unui program cât se poate de bogat.

5. Sălciuma (jud. Turda).

Despărțământului aparțin 14 comune, are 8 cercuri culturale, fiecare cu câte o *bibliotecă populară*. — *Conferințe* s'au ținut în comunele: Bata de Arieș, Sălciuma, Geamăna, Ponor și Lupșa, de către dnti: Ioan Ardelean, Șt. Livescu, D. Liciu, P. Oșel, V. Butură, Gh. Amanci, I. Buchilă, Iosif Cutean și N. Giurgiu. Afară de aceste conferințe s'au mai aranjat în decursul anului 1926 și 11 *șezători literare-artistice* în diferite comune din desp. — *Averea* desp. la finea anului 1926 era de Lei 1355.40 în numerar și un aparat de cinematograf în valoare de Lei 6500.—.

Președ. desp.: *Vasile Gan*, protopop.

XXIII. 1. Cetatea Albă (desp. central jud.).

Are 103 comune, cu 24 cercuri culturale, din cari 3 comune au trecut la jud. Tighina, cu 28 *biblioteci populare* cu 11390 volume și 4000 volume ce se află încă la T. Severin în biblioteca Bibicescu și cari se vor trimite la C. Albă.

Desp. a aranjat *prelegeri* în comuna Satu-Nou, cu care ocazie a vorbit dl P. Bedihovschi, învățător, despre „Ne-

cesitatea cărții"; în comuna Carahasen a vorbit dl T. Ungurean, preot, despre „Cultura sistematică a pomăritului”; în Cetatea Albă a vorbit despre „Ardeal” dl V. G. Mircescu.

Cursuri de analfabeți au ținut în comuna Moldova dnii învățători T. Răileanu și G. Boladgi, în Satu-Nou dl P. Bedihovschi, în Batramcea dl Em. Baidan, în Frumușica Nouă dl P. Harea, în Tașlăc dnii M. Holban și P. Solomon, în Purcari dnii S. Silvestru și Pr. Gacichevici, în Slobozia dl V. Surugiu, în Crasna dl A. Gulevici, dl I. Covalenco, în Teplița dl W. Kappel.

Averea desp. la 15 August a fost de Lei 7000.—. Aju-tore nu a primit. A făcut un abonament la rev. „So-cietatea de mâine”, un abonament la „Foata Noastră” și 50 la „Albina”. Desp. colaborează cu Căminul Fundației „Prin-cipele Carol”.

Președintele desp. e dl T. Iacobescu.

XXIV. 1. Tighina (desp. central județean).

Acest. desp. îndepărtat al „Astrei” continuă a desvolta o activitate frumoasă întru trezirea conștiințelor românești atât de greu încercate până la Untre. În raportul către adunarea generală din anul 1926 (Transilvania Nr. 8—9), am relatat despre activitatea acestui desp. dela 1/I 1926—27/VII 1926, iar dela această dată până la sfârșitul anului 1926 a aranjat școala profesională „Iulia Haideu”, în ca-drele „Astrii”, o serie de conferințe de către dra Ada Seișanu, despre „Untrea Transilvaniei cu Tară mamă”, Dșoara Olga Vasiliu despre „Explicări referitoare la îndreptarea calendarului” și dl V. Loghin, protoereu, despre „Insemnă-tatea îndreptării calendarului”. Președ. desp. este Dșoara Ada Seișanu, directoara școalei profesionale „Iulia Haideu”.

Anexa VI.

Tablou

despre terenurile date pentru Casele Naționale ale „Astrei”, conform datelor primite dela Consilieratele Agricole până la 31 Aug. 1927.

Nr. curent	Consilieratul Agricol al jud.	In câte co- mune s'a dat teren	Cât teren s'a dat?		Observări
			Jug. cad.	St. p.	
1	Alba				N'a răspuns nimic.
2	Arad	9	2	200	
3	Bihor	12	4	600	
4	Braşov	12	2	1166	Nu s'a făcut încă improprietăţirea
5	Caraş				
6	Cluc	28	6	971	
7	Cluj	21	6	1475	S'a dat teren in bloc cu alte instituţii.
8	Făgăraş	1		283	
9	Hunedoara	5	1	800	
10	Maramureş	23			S'a dat teren in bloc cu alte instituţii
11	Mureş	84	21	503	
12	Năsăud	9	2	400	
13	Odorheiu	18	3	865	S'a dat teren in bloc cu alte instituţii
14	Sălaj	1		400	
15	Satu-Mare	85	18	600	
16	Severin	22	12	1200	N'a răspuns nimic.
17	Sibiu	22	10	972	
18	Someş				
19	Târnava-Mare	67	18	783	N'a răspuns nimic.
20	Târnava-Mică	1		1000	
21	Timiş Torontal	83	140	721	
22	Treiscaune	9	3	559	
23	Turda	72	18	400	
	Total . .	582	272	1098	

Pentru terenurile date in arendă s'a încasat şi vărsat la dispoziţia „Astrei” suma de Lei 89.384 80 b. adică optzeci-şinouă mil treisute optzecişipatru Lei 80 bani.

Anexa VII.

Regulamentul intern*)

pentru Casa Culturală „Astra”.

Proiect.

1. „Silvania”, predându-și sala ședințelor sale în scopul Casei Culturale pe timp nedeterminat și pe orele de după amiazi (4—8), Dumineca și în sărbători, dela 11—1 și d. a. dela 2—8, *Astra* se învoiește să se adăpostească, dimpreună cu bibliotecile lor și cu mobilierul cât va încăpea, și instituțiile: *Societatea Praporgescu*, *Reuniunea Femeilor Române Sălăgene* și *Casinoul Român*, menținându-și fiecare organizația și averea separat inventarizată, punând însă la dispoziție comună toate resursele lor intelectuale și materiale pentru același scop, stabilit împreună și supunându-se toate statutelor proprii în ce privește organizarea lor separată, cu deosebirea stabilită în acest regulament, primit și aprobat în bună înțelegere de toate instituțiile de sus,

2. În Casa culturală poate intra orice român sau română, care se supune statutelor unela din cele 4 instituțiuni și regulamentul comun aici prezentat, plătește taxele stabilite de comitetul comun și observă ordinea, bunăcuviința și adaptarea la drepturile comune ale membrilor.

3. Scopul Casei culturale prezente este, ca până la instalarea unei case mari culturale, să servească comitetelor de local de întrunire, membrilor de sală de lectură și R. F. R. S. de local de ceaturi culturale și mai ales va fi locul de întâlnire al intelectualilor noștri dela sate în zi de târg.

4. Între banca „Silvania” și Casa culturală nefiind un raport formal de chiriaș și locatar, când institutul va avea nevoie de cele două odăi în întregime și pe timpul de după amiazi, e în drept fără nici o motivare, cu 30 de zile înainte de evacuare, a abține folosința localului, mai ales are acest drept și atunci, când membrii instituțiilor prin gălăgie, stri-

*) S'a primit în ședința dela 26 Oct. Matordom al noului local a fost ales: dl. *Vasile Buzagiu*.

căciuni, necurătenie și alte inconveniente ar prilejui neplăceri sau pagube băncii, conlocuitorilor sau mobilierului.

5. Societățile sunt datorare a preda locușul la evacuare în starea de azi; sunt responsabile pentru pagubele făcute de membrii lor, sunt datorare ca dela 15 Oct. 1927 să supoarte și să achite luminatul, încălzitul, curățitul și serviciul și să achite instalația electrică, sobe, etc.

6. Sala cea mare e sală de lectură, cea mică e sala Astrei și a Comit. R. F. R. S. Aici se întrunesc comitelele și se păstrează bibliotecile.

7. Modul și timpul întrebuințării bibliotecilor se va afla în acord cu ds. Mariaara Bran, bibliotecara R. F. R. S. și cu dl Romul Erdely (subst. Victor Andreiu, casșier) bibliotecarul Astrei.

8. Gazetele le procură comitetul comun. Fără știră și aprobarea maiordomului ales și a bibliotecarilor, nici gazetă, nici carte n'are voie nimeni a ridica.

9. Cei prezenți sunt datori a păstra liniște, a ocoli orice discuții vehemente, mai ales politice și confesionale, în modul ce ar putea jigni pe cei de altă credință, nelimitând însă liberă părere și expresiunea ei calmă.

Orice gest sau vorbă, ce ar jigni pe cei prezenți, trivialități, lărmuire, necurătenie, neplată, nesupunere bunei-cuviinți și regulamentului aduce cu sine excluderea celor vinovați prin comitetul comun, iar neajungând la acord comun și pașnic, evacuarea instituției sau a membrilor nesupuși.

Fiecare președinte al instituțiilor va convoca comitetul propriu, comitele vor alege un comitet comun, care va stabili bugetul, va fixa taxele, va îndeplini înscrierea taxelor, plățile necesare și va servi ca juriu disciplinar în orice conflict al membrilor. Acest comitet va putea propune și un nou regulament, conform trebuințelor de comun acord stabilite.

Simleul-Silvaniei, la 24 Octomurie 1927.

Pentru Casa culturală a Astrei:

Dr. Alexandru Aciu,
directorul Silvaniei,
președ. despărț. Astrei.

Anexa VIII.

Din activitatea secțiilor literare-științifice.

De sigur cea mai activă secție a „Astrei” este secția medicală și biopolitică, condusă de dnl prof. univ. Dr. Iuliu Hăjegan și Dr. Iuliu Moldovan. Cine citește raportul înaintat de dl secretar s. Dr. Tib. Spărchez, se convinge de orizonturile largi, de agendele multiple, de noblețea intenșunilor conducătorilor acestei secții. Sunt probleme vitale pentru noi problemele tratate din partea specialiștilor medici, de multe ori ad usum Delphini, ca să poată străbate adevărurile în pături cât mai largi și numai mulțumitori putem fi organizatorilor acestor cicluri de conferințe pentru publicul mare, din orașe, pentru studențime, pentru medici, cari ureau să se țină în curent cu progresele științei, la combaterea plăgilor sociale, pentru jărănimea dela sate. Cele două biblioteci (una medicală și igienică, alta eugenică-biopolitică), „Buletinul eugenic și biopolitic”, din care au apărut până acum 10 prea interesante numere, seriile de planșe, de diapozitive și de cinematograme — toate adevărate că domnii medici din Ardeal, dându-li-se o directivă atât de salutară, înțeleg să fie adevărați apostoli sociali și că sunt în întâiele rânduri ale combatanților în marele războiu, împotriva calamităților naturii, ale ignoranței și ale boalelor.

Broșurile apărute în „Bibl. eugenică și biopolitică” a „Astrei” până în prezent: 1. Prof. Dr. I. Moldovan: Igiena Națiunii. 2. Prof. Dr. I. Moldovan: Biopolitica. 3. Prof. Dr. I. Hăjegan: Infecția tuberculoasă și profilaxia ei. 4. Prof. Dr. I. Iacobovici: Cancerul. 5. Asistent L. Daniello: Tratatamentul tuberculozei pulmonare. 7. Problema tuberculozei (conferințele ținute la cursul de perfecționare pentru medici, ținut la 1—8 Iulie 1928).

Sub țipar, lucrarea dlui docent Dr. Goia: Bolile infecto-contagioase. În pregătire: 1. Prof. Dr. Tătar: Bolile venerice. 2. Prof. I. Nițescu: Alcoolismul. 3. Docent Dr. Iancu: Îngrijirea copilului.

Broșurile au fost răspândite în tot cuprinsul Ardealului, la preoți, învățători, alți intelectuali și la licee, fiind primite cu mult entuziasm.

În afară de cele două biblioteci, secția medicală și biopolitică a „Astrei” a căutat să împrăștie ideile sale prin conferințe ținute la orașe și sate.

Astfel, tot în vederea orientării intelectualilor, a organizat la Cluj un ciclu de conferințe pentru publicul mare, ținute între 10 Martie și 5 Maiu 1928, tratând importanța problemă a sifilisului. Conferințele, însoțite de proiecțiuni, au fost ținute în sala a IV-a a Universității, bucurându-se de o mare afluență a publicului. Au vorbit dnl:

1. Dr. Valeriu Bologa: Istoria sifilisului. 2. Prof. Dr. C. Tătar: Generalități despre sifilis, infecții și manifestațiuni. 3. Prof. Dr. I. Minea: Sifilisul și boalele interne. 4. Prof. Dr. I. Minea: Sifilisul și sistemul

nervos. 5. Dr. Aurel Voina: Ereditatea sifilisului. 6. Docent Dr. Stanca: Sifilisul și căsătoria. 7. Prof. Dr. I. Moldovan: Etiologia și profilaxia socială a boalelor venerice.

În colaborare cu celelalte secții ale „Astrei” au ținut conferințe la satele din:

Docent Dr. Iancu, Dr. Hângănuș, Dr. Dantiello, Dr. Anca, Dr. Telea și Dr. Spârchez, tratând în mod cât se poate de popular, chestiuni din domeniul boalelor sociale, ținând seamă în cele mai multe cazuri de nevoile locale.

Pentru procurarea *planșelor* necesare propagandei secției, mai ales a propagandei la sate, s'a publicat un concurs cu 5 premii de câte 5000 Lei, pentru cele mai bune planșe, reprezentând: Combaterea tuberculozei, combaterea alcoolismului și boalelor venerice. Concursul s'a ținut la Institutul de Igienă din Cluj, în ziua de 16 Aprilie 1926. Au fost prezentate 3 serii de planșe din partea pictorilor Demian, Florian Murășan, Zoltan Balint și I. Török. Serile de planșe nu au putut fi acceptate în întregime, necorespunzând întru toate scopurilor urmărite.

S'a acordat un premiu de 1000 Lei pentru planșa pictorului Demian, reprezentând alcoolismul, care este găsită corespunzătoare, atât din punct de vedere al subiectului dat, cât și din acela al executării artistice.

Pentru a-și procura celelalte planșe, secția medicală și biopolitică va publica un *nou concurs*.

O propagandă tot atât de frumoasă a fost începută de *centrele culturale*, înființate în cadrele *secției noastre medicale*. Rostul acestor cercuri este să stabilească prin membrii lor contactul imediat cu marea publică și să răspândească în straturile largi ale acestuia cunoștințele medicale și igienice, necesare scopului ce ne-am fixat.

Astfel de cercuri funcționează în toate centrele mai mari ale Ardealului: Oradea-mare, Arad, Brașov, Sibiu, Tg.-Mureș, Mediaș, Reghin, Satu-mare, Sighet, Iugoj.

Cu concursul Facultății de medicină s'a organizat un *curs de perfecționare*, ținut dela 1—8 Iulie 1926. Caracterul cursului de perfecționare a fost *pur științific*, căutând să prezinte probleme de interes medico-social în lumina concepțiilor științifice actuale.

S'a expus în mod cât se poate de complet *problema tuberculozei*, insistându-se asupra părților, cari interesează în special pe medicul practician. S'au ținut în total 16 lecții:

1. Prof. Dr. Titu Vasiliu: Concepțiuni noi în infecția tuberculoasă.
2. Prof. Dr. Titu Ganea: Tuberculoza infantilă.
3. Prof. Dr. Predescu R.: Tuberculoza laringeană.
4. Dr. Daniello: Metodele diagnosticului clinic și de laborator al tuberculozei pulmonare.
5. Prof. Dr. Nițescu: Noțiuni noi în alimentație, cu deosebită considerație la alimentația bolnavilor de tuberculoză.
6. Prof. Dr. N. Negru: Diagnosticul radiologic al tuberculozei pulmonare.
7. Prof. Dr. Hașteganu: Formele chimice ale tuberculozei pulmonare, ale adultului.
8. Prof. Dr. Ganea: Tratamentul și

combaterea tuberculozei infantile. 9. Prof. Dr. Tătar: Tuberculoza cūtatată. 10. Docent Br. Ţeposu: Tuberculoza genitălă. 11. Dr. Liviu Pop: Tratamentul medical al tuberculozei pulmonare. 12. Prof. Dr. Iacobovici: Tratamentul chirurgical al tuberculozei pulmonare. 13. Docent Dr. Goia: Tabloul clinic al limfogranulomatozei şi relaţiile ei cu tuberculoza. 14. Prof. Dr. Tătar: Tratamentul tuberculozei cutanate. 15. Prof. Dr. Ureche: Tuberculoza sistemului nervos.

În afară de lecţiile teoretice, s'au executat lucrări practice de laborator, în legătură cu diagnosticul, tratamentul şi profilaxia tuberculozei.

Cât priveşte activitatea publicistică, s'a colaborat la revistele „Transilvania” şi „Societatea de mâine”, s'au scris mai multe articole în ziarele locale şi în cele din capitală.

Secţia a ținut în decursul anului 4 şedinţe ordinare, la cari au participat şi membrii din provincie şi în cari s'au discutat probleme în legătură cu preocupările secţiei, ținându-se de fiecare dată şi conferinţe despre câte o problemă medicală.

Despre propunerile pentru reorganizarea „Astrei”, aduse din partea secţiei medicale-biopolitice (v. proc. verb. şed. XIII. comit. centr. 9 Sept. 1926. Deciz. 346, etc.) se referă într'alt loc.

Dacă secţia tehnică a dispărut, în urma hotărârii membrilor ei şi a decizului şedinţei plenare extraordinare ultime a secţiilor noastre (cauza e a se căuta în existenţa unor societăţi pentru ingineri şi tehnicieni, cari ele însele, lucrează în direcţia contemplată de noi), ni s'au născut două ramificaţii, cari prevestesc roadă bună: O secţie *femenină* şi alta, de *educaţie fizică*. Adunarea gen. dela Zălau a înecuvîntat această înfiinţare şi de atunci secţia medicală şi biopolitică, încredinţată cu ducerea în îndeplinire a aceluia deciz, a întreprins paşi hotărîtori. Comitetul secţiei menţionate a avut mână norocoasă, adresându-se dnei *Maria B. Baiulescu*, preşedinta „Uniunii femeilor române”, care numără 100 de societăţi feminine, fiindcă dsa e chemată în primul rând să cimenteze relaţiile între „Astra” şi femeile române. Într'o luminoasă şi plină de vervă conferinţă, a lămurit dna *Maria B. Baiulescu*, cece înţelege dsa sub „rolul biopolitic al femeii române” şi punctul de vedere luat de dna preşedintă trebuie aplaudat de toată suflarea românească. Dna *Baiulescu* caută să evoce responsabilitatea socială în domnişoarele şi mamele române, oferindu-le prilejul de a ajuta propăşirea generală (la asistenţa socială, pe teren cultural, pe terenul economic — ca infirmiere, conducătoare de bucătării populare, de asile pentru ocrotirea copiilor, pentru ocrotirea orbilor, în sanatorii de reconvalescenţi şi bătrâni, etc.), ca şi femeia să formeze o zală, care țină strâns complexul naţiunii. Conferinţa aceasta plină de spirit ar fi putut fi rostită la „Universitatea „Analelor” din Paris.

Dna *Baiulescu* scrie în Bulet. secţ. med. şi biopol.: „Crezul nostru l-am spus în conf. (noastră), statutele şi regulamentul nostru are identice puncte de direcţiă socială şi culturală ca şi Astra, astfel că

Uniunea femeilor române, care și în trecut a fost sora cea mai mică a Astrei, cu dragă inimă a luat asupra-și aplicarea rolului său în secția biopolitică feminină.

Fie această mărturisire de credință de bun augur, nu numai a dnei Batulescu, ci și a tuturor domnișoarelor și doamnelor române, cari își pricep rostul pe lume!

Subsecția de educație fizică a fost încredințată dlui prof. Dr. Tătaru din Cluj, un cunoscut amator de sport. Auspiciile sunt și aici cele mai bune, cunoscându-se zelul de care este capabil dl profesor. A intrat în legătură cu organizația „Sokoliștilor” din Cehoslovacia și societatea a primit cu multă bucurie ideea de a servi cu informațiile necesare, pentru înfrângerea secției noastre de educație fizică. Atât de departe a mers condescendența cercurilor cehoslovace, încât în viitorul nu prea îndepărtat vom putea saluta în mijlocul nostru o echipă de „sokoliști”, cari să ne arate aievea ce poate presta organizația „sokolistă”.

Secția literară-filologică a „Astrei” a premiat o lucrare a dlui dir. Alex. Ciura (Cluj) despre „Viața lui Vas Lucaciu”; lucrarea va apare în „Bibl. pop.” a „Asociațiunii”, apoi a publicat concurs, în înțelegere cu comitetul central, pentru cea mai bună lucrare ce se va înainta în manuscris, până în 1 Ian. 1929, cu tema: „Viața și opera lui G. Bariț până la 1848/9, inclusiv”. Premiul: 30.000 Lei. (Altă lucrare: „Viața și opera lui G. Bariț dela 1848/9 până la moartea sa”.)

Secția artistică a dorit în 1925 să organizeze o expoziție ambulantă în cadrul sumei bugetate (de 30.000 Lei), dar a amânat pe mai târziu acest proiect. În schimb a trimis biroul „Astrei” o circulară, adresată publicului mare, la rugarea secției artistice, rugându-l să ne în cunoștințe despre existența tablourilor pictorilor mai vechi ardeleni (în circulară se aflau indicații mai mulți pictori).

Secția social-economică a început tipărirea unei „Biblioteci social-economice”, sub conducerea dlui vicepreș. al secției, Dr. N. Ghiulea. Cunoscutul economist, care este dl Ghiulea, a tipărit No. 1: „Cooperația”.

Secția geografică-etnografică a cerut încă din Aug. 1928, să albată putința să tipărească sub indicațiile și sub supravegherea ei o „Bibliotecă geografică-etnografică a Astrei”.

Acum a început tipărirea unei biblioteci speciale, din care au apărut întâiul și al doilea număr: Dr. Sabin Opreanu: „Săcuzarea românilor prin religie”. Gh. Vâlsan: O știință nouă: Etnografia. Președintele acestei secții, dl prof. univ. G. Vâlsan, are un vast plan de acțiune, înaintat și centrului nostru. O mulțime de manuscrise, gata de tipar, așteaptă lumina zilei — e vorba ea să se găsească mijloacele pecuniare ca aceste foarte prețioase contribuții culturale să nu rămână în săcharele mesii secției geografice-etnografice.

Secția școlară, lipsind dl președ. Dr. On. Ghibu un an de zile din Cluj și secr., Dr. P. Ionescu, fiind dus la Berlin, în călătorie de studii, n'a putut să facă ședințe ea în trecut mai apropiat — în schimb s'a manifestat pe altă cale, cu conferențieri, cu lucrări tipărite, cu propagandă la sate.

Secțiunea istorică a „Astrei” a hotărât în 21 Oct. 1927: se va tipări în viitorul apropiat „Biblioteca secției istorice a Astrei”. Cu redactarea bibliotecii a fost încredințat dl vicepreșed. al secției, Dr. Ioan Lupas. La început se va tipări o broșură de sinteză: „Epocile principale în istoria românilor”, apoi vor urma broșuri în care se vor trata mai amănunțit evenimente sau personalități importante din istoria națională. S’au angajat să lucreze următoarele teme următorii domni-membri: Dr. G. Mateescu despre Situația Daciei până la eucerirea romană; Dr. Emanoil Panăitescu, despre Traian și Decebal; Dr. Diculescu despre epoca năvălirilor; Al. Lăpedatu despre epoca întemeierii principatelor române. Fiecare broșură, de circa 6 coale de tipar, nu va costa mai mult de 40—50 Lei.

Pentru ziua de Sf. Petru și Pavel s’a convocat la Cluj (29 Iunie) 1927 o sedință plenară a secțiilor. Sedința n’a înfruntat numărul de 20 de membri activi, încât nu a putut adopta hotărâri valide. Punctele discutate au fost prezentate comitetului central, spre apreciere și aprobare. Până la o ratificare din partea unei noi sedințe plenare a secțiilor s’a hotărât, în sed. VIII a comit. central (din 10 Iulie 1928), că comit. centr. „se va interesa de înființarea postului de administrator”, „cerut la centru, pentru propagandă și expediția publicațiilor „Astrei”, se vor organiza posturile de secretari retribuți, în fiecare despartământ județean; ca secretar al secțiilor, pronizor, este aprobat dl Olimpiu Boitoș (care a ocupat acest post până la demisia sa, cu ziua de 1 Noembrie 1927) — acum este dl Virgil Bogdan, prof. la „Ite. Gh. Bariț” din Cluj.

Desprindem din raportul secr. lit. s. Dr. Horia Petra-Petrescu (la sed. pl. a secțiilor 22 Iunie) următoarele:

Revista noastră „Transilvania” a avut în rubrica bugetului din a. trecut 150.000 lei. Constat, pe baza socotelilor autentice, dela tipografiile din Sibiu, că tiparul, hârtia și broșatul au costat 170.684 lei, și 50 de bani, deci cu 20.684 lei 50 bani mai mult, chiar numai spesele de tipar și hârtia! Prețurile s’au urcat la tipografia într’un mod vertiginos, mâna de lucru e foarte scumpă. N’am avut sume fixe nici pentru elieșe, nici pentru corector, nici pentru colaboratori. Singur, de multe ori am fost chemat să scriu articole și bucătărie la cronică, recenzii, etc., ba de multe ori să multiplice și unele adrese.

Ca să redactezi o revistă și mai cu seamă una ca aceea a „Astrei”, îți trebuie răgaz. Trebuie să ai timp să citești cărți, multe cărți, să selecționezi, să împarți volume pe la recenzenți, să soliciți articole, cari de 2—3—4 ori îți vin gratuit, dar cari — mai apoi — ajung tot mai rare, pe lângă toată bunăvoința și sunt înlocuite cu articole de a doua mână, ceea ce nu cred că e consult pentru o revistă ca „Transilvania”.

Mai e nevoie de un administrator, cerut de atâtea vreme, și de douăzeci și de mai. Un administrator, care să lanseze publicațiile toate, ale „Astrei”, care să țină evidența, care să cuture chiar orașele, ca eutare alt pricepător întru răspândirea cărții celei bune, un

administrator, care să-și rebonifice leașa în câteva luni, „Astrei“, în urma destoiniciei sale, a spiritului său de întreprindere.

Fără de astfel de circumstanțe favorabile tipăriturile cele mai prețioase umezese prin magazin, fiindcă nu este cine să le desfacă și fiindcă nu se poate pretinde dela o singură persoană să și citească, să și scrie, să și corecteze, să și supravegheze expediția și să și țină evidența vânzării prin sale și orașe.

Acestea sunt simple constatări — nu vreau să fie recriminări. Un *pro domo* al meu, pe seama aceluia, care — ca cutare necunoscător al stărilor reale — serie, de-a călare, că publicațiile „Astrei“ tănjească, că „Astra“ e „anchilozată“, că trebuie primenită.

Adecă mai bine: n'a fost, pentru că, după cum veți auzi îndată: sunt șanse că rolul acesta nemulțumitor, de negație nevoită, e pe cale să înceteze.

Mai sunt și alte circumstanțe, cari stau în cale ca „Transilvania“ să ajungă publicația dorită de toți. Gândiți-vă numai că numărul dublu, administrativ, (8—9)) care se tipărește an de an și care nu cuprinde nimic cultural propriu-zis și nimic literar, a costat 42.847 lei 50 bani, ocupând două luni, încât revista, care ar trebui să încălzească publicul, nu lună de lună, ci săptămână de săptămână, ai impresia, câte odată, că apare din Paști în Crăciun.

Cântăriți argumentele acestea și numai după aceea dați-vă verdictul.

Ușor se poate riposta și acuzei, care s'a adus redacției din partea unui domn, că revista trebuie primenită.

Criteriul, de care m'am lăsat condus a fost, că o revistă a „Astrei“ are voie să vorbească despre ideile lansate de un Ferrero, de un Masaryk, de un Dr. Victor Babeș, de un Ruskin, Gustave Le Bon, Pestalozzi, apoi despre Beethoven, dar și despre muzica românească a unui Tiberiu Brediceanu, despre tezele istorice ale istoricului Alex. Lapedatu, despre argumentele ce trebuie să le poseadă cel ce are să riposteze unuia, care susține că nu s'a vrut desnaționalizarea noastră în fosta Austro-Ungarie, etc. Dacă ideile sulevate de cei înșirați mai sus, și aș mai putea înșira o serie întreagă de sociologi și oameni de prima ordine, citați și comentați, sunt retrograde, atunci, da, și tenorul revistei noastre este „anchilozat“.

* * *

Dna Maria B. Baiulescu, în frumoasa dsale conferență, ținută în cadrele „Astrei“ (Cluj, 30 Martie), constată cu foarte mare dreptate că femeia din zilele noastre „este fals inițiată (despre menirea-i nobilă de femeie, ca factor social) din toate romanele perverse, pe cari poate pune mâna“, ... că „generațiunea nouă este cuprinsă de o aprinsă și febrilă poftă de plăceri, care-i sdruncină corpul și duhul“ (v. „Buletinul eugenic și biopolitic“, Nr. 5).

Dacă vrem să contrabalansăm „romanele perverse“, cari — durere! — au început să se cuibărească și în bibliotecile românești de pe la noi, dacă vrem ca înținerimea română să nu ajungă desvătăguită

¹⁾ Acum 10—11.

înainte de vreme, înflecindu-se de ce are rău, imoral, streinătaea — să ne îngrijim să-l dăm și nutremânt sufletească *bun*, romane alese, românești și streine, romane, cari dau de gândit și lansează îndemnuri spre o viață primenită.

În viitorul nu prea îndepărtat ar putea apărea o colecție: „Romanul Astrei“, în care să-și dea mâna Slavici și Agârbiceanu, Björnson și Selma Lagerlöf, Wells și Kipling, H. Bordeaux și Hémon, Bojer și Dickens, și atâția alți scriitori de seamă, cari răspândesc binele și frumosul, militând, cu artă, pentru o înălțare sufletească a cetățitorilor. Legate cu gust, comentate, selecționate de critici literari talentați, „Romanele „Astri“ să fie chemate a forma baza unei biblioteci familiare române, care se respectă. După ce am crescut eleve române pentru casele românești să dăm și romanul ciustit pentru aceleași case.

Mă veți întreba: de unde puțință de a tipări?

Am să răspund cu constatarea îmbucurătoare că fondurile „Astri“ încep să sporească vădit.

De aceea cred că vom putea discuta de aici înainte *altfel*, pe o platformă concretă și despre eventualul „Roman al Astrei“ și despre Anuarul sau Almanahul secțiunilor, despre „Biblioteca tineretului“ și despre „Enciclopedia Română“, fiindcă — până când, în timpul din urmă eram, în ceea ce privește paralele pentru publicații, strămtorați, de aici înainte avem toată nădejdea că ne vom putea permite, spre binele futurora, ca să edităm lucruri de valoare, numai administratori iscușiți să se găsească.

Cu constatarea aceasta îmbucurătoare și — cred — cât se poate de îndreptățită, apelez la dvoastră, din secții, ca să contribuiți din greu cu luminile dvoastră, ca aceste desiderate atât de evidente să se înfăptuiască în viitorul cât mai apropiat.

În legătură cu referada aceasta despre publicațiile „Astri“ permiteți-mi să Vă amintesc și propaganda, pe care o face desp Sibiu cu „diafilmele“, aparatului mititel de protecțiune „Unophot“, despre care am referat în „Transilvania“ noastră. „Diafilmele“ acestea sunt pelicule de cinematograf, folosite la aparatul „Unophot“, potrivit și la electricitate și cu acumulatori. Conferințe-tip am pregătit deja câteva. Am cetit astfel de conferințe și am arătat diafilmul în multe sate și în Sibiu, la Soc. meseriașilor români, apoi la Academia ortodoxă — (vorbind acolo despre „Taylorism“). Experiențele câștigate în desp. Sibiu le fructificăm deja în alte despărțăminte. Așa a comandat entuziaștul nostru propagandist, pâr. protop. Aurel Nistor un „Unophot“ pentru Sf. Gheorghe și împrejurimi. Cu informații servesc oricând.

O altă posibilitate de manifestare a „Astri“ este aceea cu ajutorul *aparaturilor* „Radio“. Nu va trece mult și vom avea instalate câteva aparate de difuziune în câteva orașe de ale noastre (Cluj, Sibiu, Arad, etc.). Sibiu are de gând să-și instaleze aparatul Marconi în viitorul apropiat și specialiștii ne spun că într-o rază de 80 de km. dela Sibiu fiecare casă jărănească ar avea puțință să-și procure câte un aparat

„Radio“ ieftin — chiar și de 400—500 Lei — cu care să asculte ce emitem și ce transmitem noi dela Sibiu. Posibilitățile de dezvoltare, Vești concerte, sunt foarte mari. De pe acum ni s'a făcut propunerea ca să înjghebăm în Sibiu un program săptămânal, bisăptămânal sau cum putem și vrem, cu conferențe, audii muzicale, declamații. Nu este o chimeră ideea, că peste câțiva ani președintele „Astrei“ sau conferențiarul ei să poată vorbi în microfonul de pe masa de birou al „Astrei“, odată pe săptămână la sute, de mii de ascultători. Trăim doară în epoca televiziunii și a zborului lui Lindbergh! E vorba să ținem pas cu strănăta și să ne pricepem să adaptăm ce este adaptabil.

Despre „Filmul Astrei“ Vești putea auzi în vilitorul apropiat, iarăș, numai lucruri bune. Mulțumită îndeosebi perseveranței dlui custode și casier al „Astrei“ I. Banciu, vom avea o serie de „Filme Culturale“ ce se vor impune ca să fie rulate în cinematografele noastre. Filmul întâi („Astra“) se află aproape gata și o să-l vedeți rulând în orașele noastre. Pe rând vor veni: universitățile, bisericile, celelalte instituții culturale, serbări etnografice etc.

* * *

„Astra“ noastră are o misiune de îndeplinit, aceasta să ni-o ținem totdeauna înaintea ochilor. O misiune curată, mare, sfântă. Ar trebui să inventezi un epitet, care să exprime și mai bine superioritatea misiunii acesteia, în epoca noastră cu epitele ornate devaluate, degradate, pângărite, în cea mai mare parte.

Cine ia la cunoștință oscilațiile grave ale seismografului vieții sociale, culturale, politice actuale, nu numai la noi, ci și într'alte țări, cine își pune grozav de marea și dureroasa întrebare: ce lăsăm drept moștenire generațiilor viitoare, dacă perseverăm pe cărările dihoniei, ale negațiunii îndârjite?; cine aude — și trebuie să audă! — glasurile de alarmă: e primejdioasă cultura din temelii! acela va avea datoria categorică de a mărturisi: „Astra“, în zămurile unde își are sfera de activitate, este un factor de salvare de primul rang.

Ați văzut, poate, unii din dv., fotografiile mutilațiilor de războiu, într'unul din recente numere ale rev. „Illustration“, a mutilațiilor grav, a așa-numiților: „gueules cassées“. Ce grozav! Șrapnelele, gazele asfixiante și obuzele au nimicit buzele, nasul, obrazul, fruntea acestor nenorociți luptători, între cari — de sigur — se vor afla unii, cari n'ar fi fost în stare, în timp de pace, să atace pe cineva nici chiar cu o vorbă mai aspră — acum sunt aceste victime ale războiului ca nește pestilențiale ale societății, s'au uitat și ureau să trăiască într'un castel singuratec, ca să nu aducă oroarea în mijlocul oamenilor cu fețele teferi.

N'avem noi pe conștiință și altfel de „gueules cassées“, mutilat sufletește, cu nemulțuța? Nește lozinci deșănțate ca aceea a comunismului, a luptei de clase sau ca lozinka: „Dă-l la înlă!“ nu mutilază, spre primejduirea complexului, sufletele a sute de mii, a milioane de oameni?

„Astra“ să nu fie chemată să salveze conștiințe omenești, ca să nu fie mutilate, ca mutilații greu ai războiului „savant“, chimic, aerian, subteran? Să nu ofere „Astra“ măștile împotriva gazelor asfixiante intelectuale?

Dar pentruca să-și poată îndeplini această sfântă misiune, ca să contribuie astfel la înaintarea generală, la o pacificare a spiritelor, spre care trebuie să tindă orice om cu creier sănătos în zilele noastre — avem trebuință, domnilor, de un „Sesam, deschide-te!“ — ea în povestea din 1001 de nopți, avem trebuință de o doză mărească de bunăvoință reciprocă.

Știu, că în epoca noastră, în care gingașia și bunăvoința par e-ar fi sentimente foarte demodate, e aproape temerar să ceri așa ceva.

Bunăvoință? Când diatribele cele mai revoltătoare tăgănesc ca nește rachete ale spiritului, dar și pustiesc în juru-le, mânuite de mână incendiară? Bunăvoință, când „obraznicul mănă praznicul“ pare că este un motto favorit pe multe meleaguri? Bunăvoință, când toate zăgazurile pare că sunt rupte, ca la inundațiile lui Mississippi, și când ne întrebăm: „Ce mai fu și asta?“

Da, totuș, bună-vo-in-ță! Să ne dăm toată truda să considerăm „Astra“ noastră ca o platformă neutrală, unde toți putem contribui spre înaintarea noastră culturală. Așa a fost în trecut „Astra“, așa să fie și de aci înainte! O pepinieră, unde se plămădesc ideile bune, generoase, nobile și de unde se transplantă în lung și în lat, ca să dea roade îmbelșugate. Un atelier cultural, de care se apropie fiecare cu dragoste de frate și lasă maliția și zeflemeaua laoparte, pentruca să colaboreze. Un pistol, de pe care se arată sfânta-sfintelor mulțimii: echiagul unei societăți omenești viab/e — tot ce unește!

„Ce ne unește?“ iată întrebarea întrebărilor, care trebuie rostită de intelectualii români în zilele noastre vulcanice. Ce ne unește?, ca să nu regretăm odată că am întrebuințat altfel timpul, vai, atât de scump!

Să învățăm dela Kabili din Africa de nord? Petru Kropotkin povestește despre obiceiurile Kabililor, în cartea sa „Ajutorarea mutuală“ și definește noțiunea autohtonă „Anaja“. „Anaja“ e un fel de „Tabu“, un fel de loc sacru, pe care n'ai voie să-l tragi în valtoarea patimilor. Chiar și în decursul războiului! „Așfel este piața principală (serie el) „Anaja“, cu deosebire dacă se află la graniță și dacă acolo se adună Kabili și streini; nimenea nu are voie să tulbure pacea pieței târgului și dacă se naște o neliniște e sufocată imediat din partea streinilor, cari s'au adunat în orașul cu târgul. Sărada, pe care umblă femeile din sat spre fântână este, de asemenea, „Anaja“, în cas de război“...

Kabili înțeleg, instinctiv, că sunt unele locuri, de unde porcede ceva dător de viață, ocrotitor; negrii Africii de nord pricep că n'ai dreptul să pângărești totul, că n'ai îndreptățirea să tai toate podurile de salvare, fiindcă atunci este primejdie pentru toți. De aceea vin cu „Anaja“ lor.

Să nu fie și „Astra“ noastră un fel de „Anaja“, de unde iăgnesc apele întremătoare? O simplă, mare întrebare.

Obişnuiesc să arăt unuia şi altuia, care mă întreabă de ce nu e vrednic de aprobare vacarmul unor discuţii pestilenţiate cu diatribe disgraţioase, cu învinuiri usturătoare, corozive, o carte, în care autorul, dl René Fülöp-Miller, ne prezintă „Spiritul şi înfăţişarea bolşevismului”.

După ce arăt interlocutorului meu multe din cele 500 de ilustraţii, fotografiile luate la faţa locului, în Bolşevicia, un preţios corp delict al propagandei nefaste comuniste, unde arta, religia, instituţiile sociale, în cea mai mare parte, sunt puse în moalele capului — explic ilustraţiile: „Burghezia în decursul comunismului de război — doamne din societate trebuie să cureţe zăpada (pe străzi)”; „Fosta burghezie, la munca zilnică, în decursul comunismului de război” — „Membre ale fostei societăţi de elită îşi vând lucrurile în piaţa din Moscova”. Fotografii autentice, foarte elocvente! Documente omeneşti: unde a putut ajunge o clasă socială, într’o epocă, dacă n’a domnit bunăvoinţa reciprocă, dacă aristocraţia a fost îmbibată, în mare parte, de un „odi profanum vulgus et arceo”, dacă conducerea n’a fost sănătoasă şi întinerecul prea mare în masele poporului dela ţară.

Salvarea, şi acolo, ar fi putut să vină dela zeci de „Astre”, cari ar fi trebuit să fie „Anaja” din punct de vedere cultural, social, fiindcă atunci burghezia n’ar fi ajuns la aman, pentru simplul fapt că Dzeu a lăsat-o să se nască, din întâmplare, ca burghezie, cu „burju”.

De sigur, referinţele dela noi sunt altele, de sigur poporul, dela ţară, la noi, este refractar, din naştere, ideilor comuniste — cu toate acestea exemplul rusesc ne poate servi drept memento şi poate contribui ca întrebarea; „Ce ne uneşte?” să se nască mai înţelept pe buzele noastre.

„Ce ne uneşte!” Ar trebui să fie zugrăvite aceste trei cuvinte pe troiţele dela răspântia drumurilor sau dela căpătâiul morţilor de război, unde de multe ori ne rugăm, dar — după rugăciune — chiar şi după un sfert de oră — contribuim din greu la ce ne desbină!

„Ce ne uneşte?”, o întrebare însângerată, care — fireşte — nu este rodomontadă, nici o perioadă oratorică, cu cascade à la Cyrano de Bergerac, cu panaşe, dar o întrebare, care poate contribui să fie mai aproape colacul de salvare, pe marea furtunoasă de astăzi.

De aceea: dacă vrei să contribuiţi ca să nu sporească mutilaţii trupeşti şi sufleteşti, dacă sunteţi convingi că n’are dreptul de existenţă la noi o atmosferă ca cea din Bolşevicia, dacă sunteţi pătrunşi că o „Anaja” pentru „Astra” trebuie decretată, nu o „Anaja” servilă, ci o „Anaja”, care îndeamnă la colaborare rodnică, atunci daţi această întrebare mai departe şi lucraţi într’u toate oămăsurat categoricului imperativ al ei: „Ce ne uneşte!”

Sunt gânduri din mijlocul furtunii, dar gânduri şi întrebări, pe cari trebuie să le frământăm şi să fi le pui, dacă vrem ca să ieşim din grozavul impas în care ne-a adus soarta, pe toţi oamenii, în zilele noastre de grea încercare”.

**Socotelile „Asociațiunii“
pe anul 1926**

și

Bugetul pe anul 1928.

Anexa IX.

Nr. 2782/1927.

Onorată adunare generală !

În alăturare ne luăm libertatea a Dă prezenta conturile de încheiere ale Asociațiunii pe anul financiar 1926,

Incassările fondului general au fost de Lei 3,462.182·06 și anume: taxe de membri fondatori și pe viață Lei 136.410—, taxe de membri activi și ajutători Lei 39.550—, interese de efecte Lei 54.252·46, interese de cont corent Lei 44.030·66, abonamente la revista „Transilvania“ Lei 33.875—, abonamente la Biblioteca populară Lei 28.204—, Chirii Lei 132.066·50, taxe de administrare Lei 29.135—, ajutoare pentru case naționale Lei 45.454·30, ajutoare dela stat și bănci Lei 2,785.750— și reportul pe anul precedent de Lei 133.454·14. Ajutoarele dela stat sunt date: de Ministerul Cultelor și Artelor Lei 1,087.756—, pentru muzee, bibliotecă centrală, case naționale, troițe comemorative; de Ministerul de Instrucție Lei 600.000— pentru bibliotecă populară, conferențe, cursuri de analfabeți, expoziții; de Ministerul de agricultură Lei 200.000— pentru tipărirea de cărți economice, conferențe agricole, etc. și de Ministerul Sănătății și Ocrotirilor Sociale Lei 600.000—, pentru tipărirea de cărți medicale. Ministerul de industrie Lei 100.000—, Direcția Cenerață C. F. R. Lei 50.000—, Ajutoarele dela bănci sunt dela banca Națională a României Lei 100.000, dela banca „Albina“ din loc Lei 50.000—.

Cheltuielile fondului general au fost de Lei 3,116.311·22, și anume: bibliotecă centrală Lei 50.611·10, bibliotecă populară Lei 330.821·40, muzeul central Lei 75.235·10, muzee regionale Vidra, Săliște, Tebea Lei 54.019—, case naționale regionale Lei 45.100—. troițe Lei 112.720—, conferențe și prelegeri Lei 119.117·50, diapozitive Lei 40.000—, Premii în cărți orfelinilor Lei 100.067·50, expoziții Lei 10.000—, cursuri de analfabeți Lei 37.709—, revista „Transilvania“ Lei 196.102·80, apă, canalizare, asigurări, contribuții Lei 29.847·06, reparaturi Lei 66.447·70, încălzit Lei 93.664·50,

luminat Lei 14.034·56, grădina Lei 4.482·—, salare Lei 732.500·—, bani de cuartir Lei 25.200·—, spese de cancelarie Lei 84.938·50, emisiuni și primiri Lei 148.465·—, spese extraordinare Lei 70.494·50, secțiile literare și științifice Lei 636.175·—, biblioteca „Astra” Lei 38.558·—.

Cheltuielile au fost deci mai mici de cât veniturile cu Lei 345.870·84, care sumă s'a folosit parte ca dotații fondurilor proprii, parte s'a reportat pentru anul viitor și anume: S'au dotat 16 fonduri proprii cu Lei 155.925·43 și s'a reportat în contul anului viitor Lei 189.945·41.

Fondurile și fundațiunile administrate de Asociațiune au crescut în mod normal. Creșteri peste normal e la fondul C. Brâncoveanu de Lei 126.000·—, datorită donațiunilor Creditului Minier Lei 50.000·—, Creditul Industrial Lei 25.000·—, Băncii românești Lei 20.000·—, Societății Lupeni Lei 15.000·—, Banca de credit Lei 5000·—, Dacia România Lei 3000·—, Soc. română de asigurări Lei 3000·—, Uzinele Reșița Lei 2000·—, Banca continentală Lei 2000·—, Clădirea românească Lei 1000·—, la fondul I. Petran de Lei 55.000·—, datorită unor încassări de chirii restante, la fondul D. Bălănescu de Lei 50.000·—, încassări noi la fond din vânzarea unor efecte. În stocul efectelor s'a primit 103 acții „Făgețeană” Făget și 10 acții „Timișana” Timișoara.

S'au mai primit și în administrarea Asociațiunii un fond nou din partea Dlui ministru Alexandru Lapedatu pentru Casa națională din Cernatu în suma de Lei 300.000·—

Averea totală administrată de Asociațiune cu finea anului 1926 se urcă la suma de Lei 3,798.379·87, un plus de Lei 1,340.843·15 față de anul precedent.

Terminând, Vă rugăm, 1. Să luați la cunoștință acest raport, 2. Să cenzurați conturile de încheiere, bilanț și venituri și spese și aflându-le în ordine să hotărâți descărcarea pe anul de gestiune 1926.

Dr. Octavian Russu m. p.,
vicepreședinte.

Romul Simu m. p.,
secretar.

Anexa: IX a)

Bilanț general la

A C T I V A		Lei	b.	Lei	b.
144	Casa în numerar			192890	26
	Realizații:				
86	Edificiul muzeului	70000	—		
87	Casa Nr. 8	60000	—		
88	Internatul de fete	50000	—		
89	Casa Nr. 8	30000	—	210000	—
	Efecte:				
90	Efectele fondului general	361910	—		
91	" fondurilor și fundațiilor	830510	—		
92	" optări de acții	83771	20	1276191	20
93	Depuneri spre fructificare			1050813	36
Transport				2729894	82

31 Decembrie 1926.

P A S I V A		Lei	b.	Lei	b.
1	Fondul general cu donația Belotu și Pană			400000	—
98	Fundațiunea Nicolae Russu, Poiana de Arieș			354216	90
184	Fundațiunea Dr. Păcuraru-Bianu . .			334202	98
180	" l. Al. Lăpedatu-Cernatu			331700	—
14	" de penziile a funcț. Asoc.			200000	—
15	" Const. Brâncoveanu			183571	—
5	" Ioan Petran			148787	65
128	" Regele Ferdinand I.			134081	—
155	" Andrei Bârseanu			133633	55
4	" Grigore Sândeau			104577	56
170	" Bădilă Moldovanu			99787	31
8	" Ioan și E. Russu Brad			94902	80
58	" Petre Mureșanu			90352	15
65	" Ioan Albou			75728	98
151	" Dimitrie Balanescu			73616	50
3	" Ioan Olteanu			60134	44
7	" Grigorie Filepp			54769	64
8	" Niculae Iorga			52714	40
9	" Internatului de fete			45365	68
12	" Ioan Nichita			36075	89
10	" Sidonia Munteanu			30747	96
38	" Mihail Cogălniceanu			25201	—
11	" Teodor Sandul			24400	—
152	" Boboroni			24360	—
22	" Avram Iancu			22472	60
140	" Partenie Cosma			20872	90
28	" Vasile Alexandri			19420	72
139	" Dr. Cornel Diaconovich			18847	40
21	" Gheorghe Anca			18278	—
19	" Andrei Mureșanu			16357	26
17	" Adam Buda			15840	66
18	" Gheorghe Barău			15186	33
24	" Gheorghe Coșbuc			14210	—
23	" Grigorie Porro			13001	39
39	" Ioan Iancu			12261	60
25	" Ioan Suciu			12553	50
Transport				3313328	53

P A S I V A		Lei	b.	Lei	b.
	Transport			3313329	53
30	Fondul Bărnăușu			12100	—
31	" V. Stroescu			12000	—
32	" N. Grigorescu			12000	—
33	" N. Bălcescu			12000	—
34	" I. Micu Clain			12000	—
35	" Gheorghe Lazăr			12000	—
37	" Ioan Creangă			12000	—
38	" A. baron Șaguna			12000	—
44	" Alex. Odobescu			12000	—
45	" Timotei Cîpariu			12000	—
46	" I. M. Moldovan			12000	—
47	" Titu Maiorescu			12000	—
48	" Aurel Vlaicu			12000	—
49	" Alexandru Ion Cuza			12000	—
50	" Mihail Eminescu			12000	—
40	Fundațiunea Niculae Marinoviciu			11183	74
41	" I. Pop. Maior			11085	84
28	" Ion Roman			10894	63
56	" Ioan Moga			10830	17
27	" Bibl. univ. Cluj			9253	46
20	" Gheorghe Boieriu			9169	55
111	" Niculae Petra-Petrescu			5468	—
29	" Stipendiilor Asocia-				
	țiunii			4955	50
42	Fundațiunea Niculae Densușianu			4937	66
52	" desp. Timișoara			46 9	—
43	" N. Opincariu			3475	66
53	" Ioan Balomiri			3417	84
168	" I. Oncescu			2845	—
54	" Radu Riureanu			2530	43
57	" Ioan Gallianu			2139	32
59	" I. Bozacu			2772	51
68	" Internatul Petran			1949	56
127	" Carmen Sylva			1870	—
55	" Anonima Dobâca			1810	01
71	" I. Cav. Pușcariu			1672	99
150	" I. Hangea			1568	—
60	" D. Birăușiu			1533	97
Transport				3603462	42

A C T I V A		Lei	b.	Lei	b.
	Transport			3798379	87
	Arhivele Asociațiunii			—	—
	Bibliotecile Asociațiunii			—	—
	Muzeele Asociațiunii			—	—
	Mobilier			—	—
Total . .				3798379	87

Sibiu, la 31 Decembrie 1926.

Dr. Vasile Bologa m. p.,
controlor.

Examinând acest cont am constatat că este exact și

Sibiu, la 19 Noembrie 1927.

COMISIA DE

Nicolae Togan m. p.

Dr. Ilie Ben m. p.

Aprobat în ședința comiteului

Dr. Octavian Russu, m. p.
vice-președinte.

P A S I V A		Lei	b.	Lei	b.
	Transport			3603462	42
72	Fundațiunea Sim. Stoica			1392	84
61	" E. D. Bașota			1353	17
64	" Ion Simu			1150	03
76	" desp. Torac			1076	—
100	" Diverse			189945	41
Total . . .				3798379	87

Ioan Banciu m. p.,
casier-contabil.

in consonanță cu cărțile de contabilitate purtate corect

REVIZUIRE:

Med. gen. Dr. Gh. Moga m. p.

Ioan Vătășan m. p.

central, ținută la 26 Noembrie 1927.

Romul Simu m. p.,
secretar.

Anexa: IX b) »

Venite și cheltuieli la

F.M.	CHELTUIELI	Lei	b.	Lei	b.
	Biblioteci:				
172	Biblioteca populară	330821	40		
80	Biblioteca centrală	50511	10	381432	50
	Muzee:				
162	Muzee regionale	54019	—		
159	Muzeul central	75235	10	129254	10
	Case naționale:				
163	Case naționale regionale			45100	—
	Conferințe și prelegeri:				
158	Conferințe populare	119117	50		
181	Diapozitive	40000	—	159117	50
	Premii:				
182	Premii în cărți orfelinilor			100067	50
	Expoziții:				
161	Expoziții de copii			10000	—
	Cursuri de alfabetizare:				
164	Cărți și abecedare			37709	—
	Publicații:				
171	Revista Transilvania	196102	80		
177	Biblioteca Astra	38558	—	234660	80
	Conservarea realităților:				
114	Apa, canal, asigurări	29847	06		
179	Reparaturi	66447	70		
174	Încălzit	93664	50		
113	Luminat	14034	56		
116	Grădină	4482	—	208475	82
	Spese de administrare:				
173	Salare	732500	—		
109	Bani de cvartir	25200	—		
176	Spese de cancelarie	84938	50		
124	Emisiuni și primiri	148465	—	991103	50
	Secțiunile științifice:				
115	Diverse ajutoare secțiilor științifice			636176	—
	Diverse:				
167	Trotie comemorative	112720	—		
175	Spese extraordinare	70494	50	183214	50
	Transport			3116311	22

31 Decembrie 1926.

V E N I T E		Lei	b.	Lei	b.
Report din anul precedent:					
187	Troițe comemorative	74247	50		
100	Diverși pentru reparaturi	54206	64		
142	Premii	5000	—	133454	14
Taxe de membri:					
183	Taxe de membri fondatori și pe viață	136410	—		
147	" " " activi și ajutători .	39550	—	175960	—
Interese:					
121	Interese de cont efecte	54252	46		
107	" de cont-curent și depuneri	44030	66	98283	12
Abonamente:					
171	Abonamente la Rev. Transilvania .	33875	—		
172	" " Biblioteca populară	28204	—	62079	—
Diverse:					
157	Chiri	132063	50		
123	Taxe de administrare	29135	—		
163	Ajutoare pentru case naționale . .	45454	30	206655	80
Subvenții:					
117	Ministerul cult. și artelor 1087750 =				
117	" instrucțiunii . . 800000 —				
117	" sănătății . . . 800000 —				
117	" agriculturii . . 200000 —				
117	" industriei . . . 100000 —				
117	" C. F. R. 50000 —				
117	Albina 50000 —	2685750	—		
177	Banca Națională a României . . .	100000	—	2785750	—
Transport				3462182	06

F.M.	CHELTUIELI	Lei	b.	Lei	b.
	Transport			311631	22
	Dotații:				
14	Fondulul de pensii al funcționarilor	103939	—		
1	" general al Asociațiunii . .	44986	43		
31	" Vasile Stroescu	500	—		
32	" Niculae Grigorescu	500	—		
33	" Niculae Bălcescu	500	—		
34	" I. Micu Clain	500	—		
35	" Gh. Lazăr	500	—		
37	" Ioan Creangă	500	—		
38	" Andrei Șaguna	500	—		
44	" Alexandru Odobescu	500	—		
45	" Timotei Cipariu	500	—		
46	" Ioan M. Moldovan	500	—		
47	" Titu Maiorescu	500	—		
48	" Aurel Vlaicu	500	—		
49	" Alex. I. Cuza	500	—		
50	" Mihail Eminescu	500	—	155925	43
100	Report în contul anului viitor . . .			189945	41
	Total . . .			3462182	06

Sibiu, la 31 Decembrie 1926.

Dr. Vasile Bologa m. p.
controlor.

Examinând acest cont am constatat că este exact și în

Sibiu, la 19 Noembrie 1927.

COMISIA DE

Nicolae Togan m. p.

Dr. Ilie Beu m. p.

Aprobat în ședința comitetului

Dr. Octavian Russu m. p.,
vice-președinte

V E N I T E		Lei	b.	Lei	b.
Transport				3462182	06
Total . .				3462182	06

Ioan Banciu m. p.
casier-contabil.

consonanță cu cărțile de contabilitate purtate corect.

REVIZUIRE:

Med. gen. Dr. Gh. Moga m. p.

Ioan Vătășan m. p.

central, ținută la 26 Noembrie 1927.

Romul Simu m. p.
secretar.

Anexa X:

Nr. 2823/1927.

Onorată adunare generală,

În alăturare ne luăm voie a Vă prezenta proiectul de buget al „Asociațiunii” pe anul 1928.

1. Cheltuieli :

1. *Biblioteci:* a) Biblioteci populare; serii de cărți pentru complectarea bibliotecilor existente și înființări noi, fie în editură proprie, fie cumpărate Lei 200.000.— ; b) Biblioteci regionale : serii de cărți pentru complectarea bibliotecilor existente și înființări de biblioteci noi Lei 50.000.— ; c) Biblioteca centrală: compactare Lei 50.000.—, procurări de cărți și ziare străine Lei 25.000.—, mobilier Lei 25.000.—, în total pentru biblioteci proiectăm Lei 350.000.—.

2. *Muzee:* a) Muzee regionale. Muzeelor din Vidra, Sighet, Hunedoara, Făgăraș, Blaj, Brașov, Turda, Tebea, Săliște și Târgu-Mureș Lei 100.000.— ; b) Muzeul central: pentru conservare și procurări de obiecte noi Lei 100.000.—, mobilier Lei 50.000.—, conservare Lei 50.000.—, în total pentru muzee proiectăm Lei 300.000.—

3. *Case naționale :* a) Case naționale sătești Lei 200.000 ; b) Case naționale regionale, proiecte și emisiuni Lei 100.000 ; c) Casa naț. centrală (întregirea acesteia) Lei 500.000.—, în total pentru case naționale proiectăm Lei 800.000.—.

4. *Conferențe și prelegeri :* a) Conferențe populare și diafilme Lei 300.000.— ; b) conferențe pentru intelectuali, spese de drum și deplasare Lei 100.000.—, în total pentru conferențe și prelegeri proiectăm Lei 400.000.—.

5. *Premii:* a) Premii populare, pentru încurajarea agriculturii, comerțului, etc. Lei 50.000.— ; b) premii pentru intelectuali, pentru premiarea de scrieri la dispoziția secțiilor Lei 50.000.—, în total pentru premii proiectăm Lei 100.000.—.

6. *Expoziții:* a) Expoziții populare, pentru aranjarea de expoziții agricole, de jocuri, de copii Lei 50.000.— ; b) expoziții pentru intelectuali la dispoziția secțiilor Lei 50.000.—, în total pentru expoziții proiectăm Lei 100.000.—.

7. *Cursuri pentru analfabeți:* pentru abecedare, cărți și primirea conducătorilor de cursuri proiectăm Lei 100.000.

8. *Publicațiuni:* a) publicații literare (pentru editarea revistei „Transilvania” și Biblioteca Astra) Lei 450.000.— ; b) publicații populare (calendar și alte tipărituri mărunte) Lei 150.000.—, în total pentru publicații proiectăm Lei 600.000.—.

9. *Conservarea realităților*: apă, canalizare, asigurări Lei 50.000.—, reparaturi Lei 50.000.—, încălzit Lei 90.000.—, luminat Lei 20.000.—, mobilier Lei 50.000.—, grădină Lei 5.000.—, în total pentru conservarea realităților proiectăm Lei 265.000.—.

10. *Spese de administrare*: a) Salare Lei 1,182.440.—, bani de cvarțir Lei 60.000.—, spese de cancelarie Lei 240.000.—, esmisiuni și primiri Lei 200.000.—, în total pentru spese de administrare proiectăm Lei 1,682.440.—.

11. *Secțiile literare și științifice*: pentru trebuințele secțiilor proiectăm Lei 1,500.000.—, secretar și local pentru secții Lei 490.000.—, în total pentru secții proiectăm Lei 1,990.000.—.

12. *Diverse*: troițe comemorative Lei 150.000.—, subvenții internatului Lei 200.000.—, spese neprevăzute Lei 62.560.—, în total la diverse proiectăm Lei 412.560.—.

Cheltuieli totale Lei 7,419.400.—.

II. Venite:

1. *Taxe de membri*: taxele membrilor fondatori și pe viață Lei 150.000.—, taxele de membri activi și ajutători rămân la despărțăminte, în total proiectăm pentru membrii fondatori și pe viață Lei 150.000.—.

2. *Interese*: după efectele fondului general Lei 50.000.—, după depunerile aceluiaș fond Lei 50.000.—, în total la interese proiectăm Lei 100.000.—.

3. *Abonamente*: abonamente la revista „Transilvania” Lei 100.000.—, la Biblioteca populară Lei 50.000.—, în total la abonamente proiectăm Lei 150.000.—.

4. *Diverse*: la chirii Lei 62.000.—, la taxe de administrare Lei 28.000.—, ajutoare pentru case naționale Lei 50.000.—, în total la diverse proiectăm Lei 140.000.—.

5. *Cinegrafie*: venite dela cinematografe Lei 3,500.000.—.

6. *Ajutoare*: ajutoare dela stat, bănci și particulari pentru acoperirea cheltuielilor proiectăm Lei 3,060.000.—.

Totalul venitelor Lei 7,419.400.—.

Bugetul celorlalte fonduri și fundațiuni administrate de „Asociațiune” e făcut după normative de administrare și nu prezintă nimic ce ar necesita o mențiune specială.

Dr. Oct. Russu,
vicepreședinte.

Romul Simu,
secretar.

Anexa X. a).

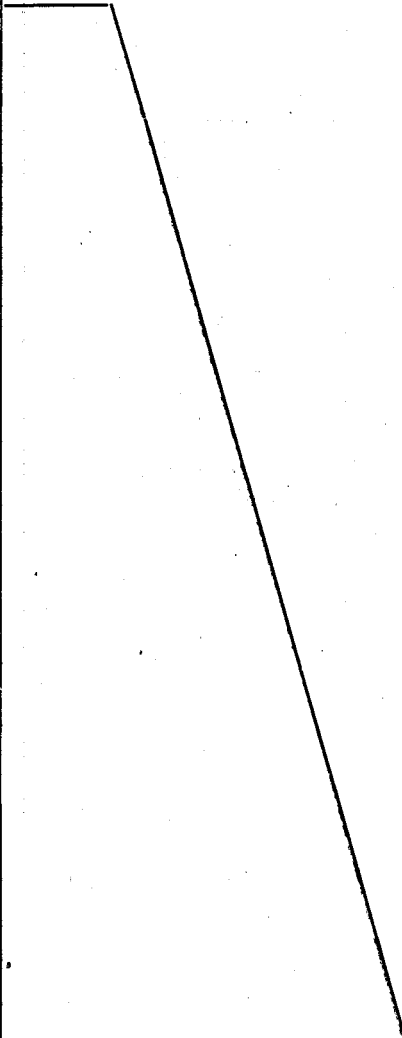
Bugetul „Asociațiunii“

CHELTUIELI	Lei	b.	Lei	b.
<i>1. Fondul general.</i>				
Biblioteci:				
Biblioteci populare	200.000	—		
„ regionale	50.000	—		
Biblioteca centrală	100.000	—	350.000	—
Muzee:				
Muzee regionale	100.000	—		
Muzeul central	200.000	—	300.000	—
Case naționale:				
Case naționale sătești	200.000	—		
„ „ regionale	100.000	—		
Întregirea casei naționale centrale	500.000	—	800.000	—
Conferințe și prelegeri:				
Conferințe și diafilme pentru popor	300.000	—		
Conferințe pentru intelectuali	100.000	—	400.000	—
Premii:				
Premii populare	50.000	—		
„ pentru intelectuali	50.000	—	100.000	—
Expoziții:				
Expoziții populare	50.000	—		
„ pentru intelectuali	50.000	—	100.000	—
Cursuri de analfabeți:				
Abecedare și onorar conducătorilor de cursuri			100.000	—
Transport			2.150.000	—

pe anul financiar 1928.

DENITURI	Lei	b.	Lei	b.
<i>1. Fondul general.</i>				
Taxe de membri:				
Taxe de membri fondatori și pe viață	150.000	—		
Taxe de membri activi și ajutători	—	—	150.000	—
Interese:				
Interese de efecte	50.000	—		
Interese de cont-curent și depuneri	50.000	—	100.000	—
Abonamente:				
Abonament la revista Transilvania	100.000	—		
Abonament la Biblioteca populară	50.000	—	150.000	—
Cinegrafie:				
Cinematografele Asociațiunii			3,500.000	—
Diverse:				
Chirii	62.000	—		
Taxe de administrare	28.000	—		
Ajutoare pentru case naționale	50.000	—	140,000	—
Subvenții:				
Subvenții și ajutoare de câștigat pentru acop. bugetului			3,060.000	—
Transport			7,100.000	—

CHELTUIELI	Lei	b.	Lei	b.
Transport .			2,150.000	
Publicații:				
Revista Transilvania și Bib-				
lioteca Astra	450.000			
Calendar	150.000		600.000	
Conservarea reali-				
tăților:				
Apă, canal, asigurări și con-				
tribuții	50.000			
Reparaturi	50.000			
Încălzit	90.000			
Luminat	20.000			
Mobilier	50.000			
Grădină	5.000		265.000	
Spese de admini-				
strare:				
Salare	1,182.440			
Bani de cvartir	60.000			
Spese de cancelarie și porto	240.000			
Esmistuni și primiri	200.000		1,682.440	
Secțiile științifice și				
literare:				
Subvenții pentru trebuințele				
secțiilor	1,500.000			
Birou, secretar, aranjament				
și chirie	490.000		1,990.000	
Diverse:				
Subvenție internatului de fete	200 000			
Monumente comemorative .	150.000			
Neprevăzute	62.560		412.560	
II. Fundațiunea Dr. G. Anca:				
Replătire din datorie	1.000			
Taxă de aminstr. și capitaliz.	600		1.600	
Transport .			7,101.600	

VENITURI		Lei	b.	Lei	b.
Transport .				7,100.000	—
					
II Fundațiunea Dr. G. Anca:				7,100.000	—
Interese de efecte		1.000	—		
" " depuneri		600	—	1.600	—
Transport .				7,101.600	—

CHELTUIELI	Lei	b.	Lei	b.
Transport .			7,101.600	
<i>III. Fundaș. Bădilă Moldovan :</i>				
Taxă de administrare	2.000			
Capitalizare	200.000		202.000	
<i>IV. Fundașiunea Bașota :</i>				
Taxă de administrare și ca- pitalizare			100	
<i>V. Fundașiunea G. Boeriu :</i>				
Stipendi și ajutoare	500			
Taxă de administrare și ca- pitalizare	300		800	
<i>VI. Fundașiunea A. Buda :</i>				
Ajutor muzeului din Hațeg	1.000			
Capitalizare	200		1.200	
<i>VII. Fundașiunea Densușianu :</i>				
Taxă de administrare	35			
Capitalizare	365		400	
<i>VIII. Fundașiunea an. Dobâca :</i>				
Taxă de administrare și ca- pitalizare			100	
<i>IX. Fundașiunea N. Marinovici :</i>				
Taxă de administrare	100			
Capitalizare	900		1.000	
<i>X. Fundașiunea Dr. Moga :</i>				
Taxă de administrare	100			
Capitalizare	900		1.000	
<i>XI. Fundașiunea Dr. Nichita :</i>				
Ajutor la școală	500			
Taxă de administrare și ca- pitalizare	2.500		3.000	
Transport .			7,311.200	

VENITURI	Lei	b.	Lei	b.
Transport			7,101.600	
III. Fundaț. Bădilă Moldovan:				
Interese de efecte și depuneri	2.000			
Chirii	200.000		202.000	
IV. Fundațiunea Bașotă:				
Interese de cont-corent			100	
V. Fundațiunea G. Boeriu:				
Interese de efecte	750			
" " cont-corent	50		800	
VI. Fundațiunea A. Buda:				
Interese de efecte	200			
" " cont-corent	1.000		1 200	
VII. Fundațiunea Densușianu:				
Interese de depuneri	350			
" " cont-corent	50		400	
VIII. Fundațiunea an. Dobâca:				
Interese de cont-corent			100	
IX. Fundațiunea N. Marinovici:				
Interese de depuneri	530			
" " cont-corent	470		1.000	
X. Fundațiunea Dr. Moga:				
Interese de depuneri	880			
" " cont-corent	170		1.000	
XI. Fundațiunea Dr. Nichita:				
Interese de efecte	2.800			
" " cont-corent	200		3.000	
Transport			7,311.200	

CHELTUIELI	Lei	b.	Lei	b.
Transport .			7,311.200	
<i>XII. Fundațiunea P. Mureșan :</i>				
Taxă de administrare	900			
Capitalizare	7.100		8.000	
<i>XIII. Fundațiunea I. Olteanu :</i>				
Taxă de administrare	500			
Capitalizare	4.500		5.000	
<i>XIV. Fund. C. Păcurariu Bianu :</i>				
Taxă de administrare	3.000			
Capitalizare	27.000		30.000	
<i>XV. Fundațiunea I. Petran :</i>				
Stipendii	3.000			
Taxă de administrare și ca- pitalizare	5.000		8.000	
<i>XVI. Fundațiunea I. Roman :</i>				
Taxă de administrare	100			
Capitalizare	900		1.000	
<i>XVII. Fundațiunea I. Russu :</i>				
Stipendii	3.000			
Taxă de administrare și ca- pitalizare	5.000		8.000	
<i>XVIII. Fundaț. T. Sandul :</i>				
Replătire din datorie	2.000			
Stipendii și taxă de admini- strare	1.400		3.400	
<i>XIX. Fund. Regele Ferdinand :</i>				
Taxă de administrare și burse	6.000			
Capitalizare	6.000		12.000	
Transport .			7,386.600	

VENITURI	Lei	b.	Lei	b.
Transport .			7,311.200	—
<i>XII. Fundațiunea P. Mureșanu:</i>				
Interese de efecte	7.300	—		
„ „ cont-corent . . .	700	—	8.000	—
<i>XIII. Fundațiunea I. Olteanu:</i>				
Interese de efecte	4.000	—		
„ „ cont-corent . . .	1.000	—	5.000	—
<i>XIV. Fund. C. Păcurariu Bianu:</i>				
Interese de efecte	16.000	—		
„ „ dep. și cont-cor.	14.000	—	30.000	—
<i>XV. Fundațiunea I. Petran:</i>				
Interese de efecte	3.500	—		
„ „ dep. și cont-cor.	4.500	—	8.000	—
<i>XVI. Fundațiunea I. Roman:</i>				
Interese de depuneri	500	—		
„ „ cont-corent . . .	500	—	1.000	—
<i>XVII. Fundațiunea I. Russu:</i>				
Interese de efecte	4.500	—		
„ „ cont-corent . . .	3.500	—	8.000	—
<i>XVIII. Fundațiunea T. Sandul:</i>				
Interese de efecte	3.400	—		
„ „ cont-corent . . .	—	—	3.400	—
<i>XIX. Fund. Regele Ferdinand:</i>				
Interese de depuneri	10.000	—		
„ „ cont-corent . . .	2.000	—	12.000	—
Transport .			7,386.600	—

CHELTUIELI	Lei	b.	Lei	b.
Transport			7,386.600	—
<i>XX. Fundațiunea A. Bârseanu</i>				
Taxă de administrare	1.500	—		
Capitalizare	8.500	—	10.000	—
<i>XXI. Fundațiunea N. Iorga:</i>				
Taxă de administrare	500	—		
Capitalizare	4.500	—	5.000	—
<i>XXII. Fundațiunea Boboroni:</i>				
Taxă de administrare și ca- pitalizare			300	—
<i>XXIII. Fundaț. D. Bălănescu:</i>				
Taxă de administrare	700	—		
Capitalizare	6.300	—	7.000	—
<i>XXIV. Fundaț. S. Munteanu:</i>				
Taxă de administrare	300	—		
Capitalizare	2.200	—	2.500	—
<i>XXV. Fundaț. Dr. Sândeanu:</i>				
Replătire din datorie . . .	7.000	—		
Capitalizare	1.000	—	8.000	—
			7,419.400	—

Sibiu, la 31 Iulie 1927.

Dr. Vasile Bologa m. p.,
controlor.

Sibiu, la 19 Noembrie 1927.

COMISIA

Dr. Ilie Beu, m. p.

Nicolae Togan, m. p.

Aprobat în ședința comitetului

Dr. Octavian Russu m. p.,
vice-prezident

VENITURI	Lei	b.	Lei	b.
Transport .			7,386.600	—
XX. Fundațiunea A. Bârseanu:				
Interese de efecte	5.000	—		
„ „ dep. și cont-cor.	5.000	—	10.000	—
XXI. Fundațiunea N. Iorga:				
Interese de efecte	4.500	—		
„ „ cont-corent	500	—	5.000	—
XXII Fundațiunea Boboroni:				
Interese de depuneri			300	—
XXIII. Fundaț. D. Bălănescu:				
Taxă de interese de efecte	1.000	—		
Interese de dep. și cont-corent	6.000	—	7.000	—
XXIV. Fundaț. S. Munteanu:				
Interese de depuneri	2.200	—		
„ „ cont-corent	300	—	2.500	—
XXV. Fundaț. Dr. Săndeanu:				
Interese de efecte	3.500	—		
„ „ depuneri	4.500	—	8.000	—
			7,419.400	—

Ioan Banciu m. p.,
casier-contabil.

DE REVIZUIRE:

Med. General Dr. Gh. Moga, m. p. Ioan Vătășan, m. p.

central, ținută la 26 Noembrie 1927.

Romul Simu m. p.,
secretar.

Anexa XI.

**Tabloul bursierilor și ajutoarelor date de „Asociațiune”.
în anul școlar 1926/27.**

1. <i>Bratu Elena</i> , elevă cl. I-a la liceul „Domnița Ileana”, Sibiu (ajutor)	Lei 5000.—
2. <i>Brediceanu Olga</i> , elevă cl. III-a la liceul „Domnița Ileana”, Sibiu	” 1000.—
3. <i>Cimoca Miron</i> , elev cl. VII-a la liceul „Regele Ferdinand”, Turda; din fundațiunea „Ioan și Zinca Roman”, Lei 100.— și un ajutor extraordinar de Lei 2500.—	” 2800.—
4. <i>Cioban Virgil</i> , elev cl. VII-a la liceul de Stat, Șimleul-Silvaniei; din fundațiunea „Ioan și Ecaterina Rusu”	” 1000.—
5. <i>Constantinescu Veturia</i> , cl. VII-a la liceul „Domnița Ileana”, Sibiu (ajutor)	” 1000.—
6. <i>Dumitrescu Pia</i> , elevă cl. VIII-a la liceul „Domnița Ileana”, Sibiu (ajutor)	” 1000.—
7. <i>Ivan Silviu</i> , elev. cl. II-a la Școala Comercială, Săliște; din fond. „T. Sandul” Lei 500.— și din fond. „Gheorghe Boeriu” Lei 300.—	” 800.—
8. <i>Olteanu Axente</i> , stud. an. I. la facultatea de științe, București (ajutor)	” 2500.—
9. <i>Ojel Vasilie</i> , elev cl. VII-a la liceul „Regele Ferdinand”, Turda; din fond. „Ioan și Ecaterina Rusu”	” 100.—
10. <i>Pampu Aurel</i> , stud. an. IV. la facultatea de filozofie, Cluj; din fond. „Ioan Petran”	” 1000.—
11. <i>Pechaița Ioan</i> , stud. an. III. la facultatea de medicină, Cluj; din fond. „Ioan și Ecaterina Rusu”	” 1000.—
12. <i>Rusu Ioan</i> , stud. an. III. la facultatea de drept, Cluj; din fond. „Ioan Petran”	” 1000.—
13. <i>Săndulescu Ștefania</i> , elevă în cl. III. a liceului „Domnița Ileana”, Sibiu (ajutor)	” 5000.—
14. Ajutoare din fond. „Gh. Boeriu” la 4 elevi dela școala primară din Vad pe anul școlar 1925/26.	” 80.—

Anexa XII.

Tabloul sumar al membrilor „Asociațiunii“

I. Membrii onorari	17
II. Membrii secțiilor	340
III. Membrii fondatori ai Casei Naționale	86
IV. Membrii din despărțăminte etc.	

		Membrii fondatori	Membrii pe viață	Membrii activi	Total
1. Desp.	I. Alba Iulia . .	10	11	—	21
2. "	Aiud . . .	7	85	1	93
3. "	Sebeș . . .	4	43	—	47
4. "	Vințul de jos .	3	39	19	61
5. "	Abrud . . .	2	15	62	79
6. "	Ocna Mureș.	—	10	—	10
7. "	Teiuș . . .	3	13	12	28
8. "	Zlatna . . .	8	21	12	41
9. "	Ighiu . . .	1	7	—	8
10. "	II. Arad . . .	43	79	—	122
11. "	Hălmagiu . .	9	37	—	46
12. "	Șiria . . .	—	5	—	5
13. "	Boroșineu . .	4	23	—	27
14. "	Boroșsebeș .	1	6	—	7
15. "	Săvârșin . .	6	17	—	23
16. "	Radna . . .	4	12	54	70
17. "	III. Bihor . . .	30	52	—	82
18. "	Tinca . . .	—	10	14	24
19. "	Beiuș . . .	2	24	—	26
20. "	Belii . . .	—	1	—	1
21. "	Ceica . . .	1	13	—	14
22. "	Mărghița . .	2	11	—	13
23. "	Salonta mare	3	4	—	7
24. "	IV. Brașov . . .	37	147	281	465
25. "	Săcele . . .	—	14	9	23

			Membrii fondatori	Membrii pe viață	Membrii activi	Total
26.	Desp.	Zărnești . . .	7	55	69	131
27.	"	Bran . . .	6	12	10	28
28.	"	Râșnov . . .	—	2	41	43
29.	"	Codlea . . .	1	—	31	32
30.	"	Feldioara . . .	—	10	22	32
31.	"	Hărman . . .	1	1	64	66
32.	"	Buzău . . .	—	—	16	16
33.	"	Teliu . . .	—	—	—	—
34.	"	V. Caraș . . .	—	18	6	24
35.	"	Bozovici . . .	1	17	—	18
36.	"	Bocșa . . .	2	10	—	12
37.	"	Moldova nouă	1	9	1	11
38.	"	Reșița . . .	—	—	—	—
39.	"	VI. Ciuc . . .	2	19	—	21
40.	"	VII. Cluj . . .	30	131	1	162
41.	"	Almaș . . .	3	27	21	51
42.	"	Câmpia (Șermeș)	1	3	—	4
43.	"	Huedin . . .	5	63	—	68
44.	"	Mociu . . .	2	9	—	11
45.	"	VIII. Făgăraș . . .	13	63	—	76
46.	"	Cincul mare . . .	3	9	1	13
47.	"	Șercaia . . .	3	27	—	30
48.	"	Viștea de jos	3	43	1	47
49.	"	IX. Hunedoara (Deva) .	8	34	—	42
50.	"	Brad . . .	1	41	5	47
51.	"	Dobra . . .	—	9	—	9
52.	"	Hațeg . . .	2	7	1	10
53.	"	Hunedoara . . .	9	27	—	36
54.	"	Ilia mureșană	—	2	1	3
55.	"	Iu . . .	13	28	—	41
56.	"	Orăștie . . .	20	61	—	81
57.	"	Baia de Criș . . .	—	14	—	14
58.	"	Geoagiu de jos	8	36	—	44
59.	"	Simeria . . .	—	8	39	47
60.	"	Pui . . .	2	36	—	38
61.	"	Sarmisegetuza	—	2	62	64
62.	"	Ghelar . . .	—	2	—	2

		Membrii fondatori	Membrii pe viață	Membrii activi	Total
63.	Desp. X. Maramurăș (Sighet)	3	17	—	20
64.	" Iza	—	23	—	23
65.	" Vișeu	—	3	—	3
66.	" XI. Mureș	22	45	—	67
67.	" Band	—	4	—	4
68.	" Răciu	—	3	—	3
69.	" Reghin	8	36	2	46
70.	" Gurghiu	—	5	25	30
71.	" Teaca	2	12	1	15
72.	" Toplița rom.	—	1	—	1
73.	" XII. Năsăud (Bistrița)	18	25	—	43
74.	" Năsăud	22	81	1	104
75.	" XIII. Odorheiu	—	—	2	2
76.	" Cristur	1	8	—	9
77.	" XIV. Sălaj	7	77	111	195
78.	" Băsești	11	51	14	76
79.	" Jibău	5	44	37	86
80.	" Tășnad	2	52	29	83
81.	" Careii mari	22	56	18	96
82.	" Șimleu	6	28	20	54
83.	" Crasna	1	21	25	47
84.	" Valea lui Mih.	3	10	6	19
85.	" XV. Satu mare	6	8	58	72
86.	" Ardud	—	—	—	—
87.	" Cop. Mănăstur	11	16	14	41
88.	" Oașu	—	1	—	1
89.	" Seini	1	6	—	7
90.	" Chioar	16	43	2	61
91.	" Baia mare	33	72	—	105
92.	" Ugocea	1	—	63	64
93.	" XVI. Severin	10	29	3	42
94.	" Orșova	7	65	—	72
95.	" Teregova	3	7	—	10
96.	" Caransebeș	21	22	1	44
97.	" *XVII. Sibiiu	60	170	253	483
98.	" Nocrich	5	23	—	28
99.	" Săliște	10	41	1	52

		Membrii fondatori	Membrii pe viață	Membrii activi	Total	
100.	Desp.	Mercurea . .	5	28	24	57
101.	"	Avrig . . .	—	22	9	31
102.	"	Ocna Sibiiu .	—	—	34	34
103.	" XVIII.	Someș . .	16	41	—	57
104.	"	Ciachi-Gârb.	—	49	1	50
105.	"	Gherla . .	5	17	—	22
106.	"	Lăpuș. Ung. .	3	15	—	18
107.	"	Beclean . .	1	12	6	19
108.	"	Ileanda mare	1	1	—	2
109.	" XIX.	Târnava mare	8	17	1	26
110.	"	Agnita . .	1	11	—	12
111.	"	Cohalm Rupea	3	21	—	24
112.	"	Mediaș . .	30	40	—	70
113.	"	Hendorf . .	—	7	13	20
114.	"	Șeica mare .	—	—	26	26
115.	" XX.	Târnava mică (Blaj)	12	43	—	55
116.	"	Dumbrăveni (Ibaș.)	21	21	—	42
117.	"	Diclosânmărtin .	3	14	—	17
118.	"	Bahnea . .	—	—	4	4
119.	"	Iernut . . .	5	25	3	33
120.	" XXI.	Timiș-Tor. (Timișoara)	21	135	1	157
121.	"	Buziaș . . .	3	11	—	14
122.	"	S. Nicolaul mare .	4	28	—	32
123.	"	Ciacova . .	3	26	4	33
124.	"	Lipova . .	8	30	19	57
125.	" XXII.	Treiscaune .	12	37	62	111
126.	"	Covasna .	1	—	50	51
127.	"	Tg. Săcuesc .	—	—	—	—
128.	" XXIII.	Turda . . .	4	48	2	54
129.	"	Iara . . .	3	15	20	37
130.	"	Ludoș . . .	5	16	29	50
131.	"	Sălciua . .	—	31	—	31
132.	"	Câmpia Turzii	—	10	11	21
133.	"	Câmpeni . .	7	13	—	20
134.	"	Cetatea Albă	—	1	1	2
135.	"	Ceahlău . .	2	10	—	12
136.	"	București . .	35	40	84	159

		Membrii fondatori	Membrii pe viață	Membrii activi	Total
137. Desp.	Tighina Batal.	1	—	—	1
138. "	Tighina oraș	1	—	—	1
139. Afară de desp.	. . .	56	60	5	121
Total .		924	3537	1951	6855

V. Membrii ajutători	270
Total .	7125

VI. La despărțămintele arătate mai sus adăugăm și următoarele 11 despărțăminte :

1. Supurul de jos (Sălaj); 2. Tânlungeni (Brașov) și 3. Tileagd (Bihor); 4. Panciu (Moldova); 5. Ismail (Rgt. 28 Inf. Radu Negru) și 6. Matei Basarabu Rgt. 35 Inf. Cetatea Albă (Basarabia); 7. Constanța (Dobrogea); 8. Becicherecul mare, 9. Biserica albă 10. Panciova și 11. Vârșeț (Iugoslavia).

Anexa XIII.

TABLOUL

membrilor decedați ai „Asociațiunii“ în 1926/27.

I. M. Sa Regele Ferdinand I.,
Președintele de onoare al „Asociațiunii“.

II. Marchizul Robert de Flers,
Membru onorar al „Asociațiunii“.

III. Binefăcătorii „Asociațiunii“ :

1. Monastireanu D. I., fost magistrat, Cluj, întemeietorul unei fundațiuni, dată în grija „Asociațiunii“.
2. Sândeian Justina, Văd. fundatorului Dr. Grigore Sândeian, Sibiu.
3. Căpitan Iorga, Lugoj.
4. Macșai Aron, inginer, Cluj, membru al secției tehnice a „Asociațiunii“.

IV. Membrii fondatori :

1. Breban Alexandru, consilier la Curtea de Apel, notar public, Cluj.
2. Coroianu Iuliu, avocat, Cojoena.
3. Hurbean Ioan, maior în retr., Sibiu.
4. Iustian, Dr. Aurel, medic, Tg. Mureș.
5. Mihai, Dr. Ioan, proprietar, Vinerea.
6. Monda, Dr. Andrei P., medic, Bistrița.
7. Pop, Dr. Laurențiu, avocat, Dir. al Desp. Abrud Cămpent.
8. Popovici, Dr. Nicolae, medic primar, etc., Oradea.
9. Topan Ioan, preot, Hodiș.
10. Verzariu Emil, director la banca „Transilvania“, Sibiu.

V. Membrii pe viață :

1. Bilasko, Dr. Gheorghe, prof. univ., Cluj.
2. Cherecheș, Dr. Ioan, avocat, Președ. de Tribunal, Dej.
3. Cionte Demetriu, preot-protopop onorar, Dumbrăvița.
4. Elekeș, Dr. Ioan, medic, Sebeșul-săsesc.
5. Fruma, Dr. Ioan, avocat, Sibiu.
6. Keri Ioan, Dir. liceului, Carei.
7. Lucaciu Petru, inginer, București.
8. Lugojan Nicolae, general, Sibiu.
9. Mărginean, Dr. Victor, Insp. gen. al Asig. Soc., Sibiu.
10. Meșian, Dr. lancu, senator, Zărnești.
11. Orghidan, Dumitru, comerciant, Brașov.
12. Panțu Ioan C., profesor, Brașov.
13. Savici Aurel, casier al com. Lipova.
14. Suciu Petru, preot, Președ. Desp. Teiuș.
15. Toma Ioan, preot ort., Doboli de jos.
16. Turcu, T. Leontin, sub-revizor școlar, Hida.

VI. Membrii activi :

1. Dănilă Ieronim, protopop, Dir. al Desp. Mociu.
2. Paul, Dr. Ioan, profesor univ., Cluj.
3. Popescu Teodor, Cluj.
4. Szabo Gavril, protopop, Președ. Desp. Țara Oașului, Bicsad.

Erată : 1. La pag. 412, ștrele 1 și 2 deasupra, să se cetească astfel: Câmpia și Huedin, *Făgăraș*, Hunedoara (cu sediul Deva) și desp. de plasă Hunedoara și Jiu, curăș cu desp. de...

2. Tot la pag. 412 pt. IV, șirul 7: desp. *Odorheiu* s'a trecut din eroare, a doua oară, după ce el a fost trecut la locul unde i se cuvine, mai sus, în pt. II, șirul 5.

3. La pag. 432, șirul 2 din jos, se rectifică suma bugetului Asociațiunii pe 1928, astfel: *Lei 7.419,400* — în loc de *Lei 8.718,400* —
